KUNGEN AV KLONDYKE

AV

JACK LONDON

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING
AV *ALGOT SANDBERG*

FJÄRDE UPPLAGAN

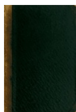
=========================
STOCKHOLM :-: BOHLIN & Co.

STOCKHOLM
EDVARDS RYDAHLS BOKTRYCKERI
1920

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Kungen av Klondyke (Burning Daylight, 1910)*, författad av **Jack London** (1876-1916) och översatt 1913 (4:e upplagan 1920) av **Algot Sandberg** (1865-1922), har digitaliserats i januari 2009 från University of California Libraries av Internet Archive och anpassats för Projekt Runeberg i maj 2012 av Ralph E.

Läs om boken och den engelska texten på hemsidan **The World of Jack London** eller på **Internet Archive**!

 Boken kan läsas såsom en uppslagen bok i färg på Internet Archive.

FÖRSTA DELEN

FÖRSTA KAPITLET.

Det var en stilla kväll i Tivoli. Mot baren, som sträckte sig längs ena sidan av det stora stockvirkesrummet,

hängde ett halvt dussin män, av vilka ett par höllo på att diskutera vilket som var bästa medlet mot skörbjugg, citronsyra eller tallbarrsdekokt. De talade med tungsint min och tego ibland långa stunder. De övriga lade knappast märke till dem. På andra sidan av rummet stodo spelborden. En ensam man höll till vid faraobordet, rulett-kulan låg stilla, och krupieren stod framför den dånande, glödheta kaminen och talade med en ung, mörkögd kvinna med vackert ansikte och vacker figur, som var känd ända från Juneau till Fort Yukon under namnet Jungfrun. Tre män höllo på att spela poker, men med låg max och utan iver, eftersom det inte var några åskådare. I danssalen, som låg i fonden, valsade tre par slött till tonerna av en fiol och ett piano.

Circle City var inte övergiven och det var heller inte ondt om pengar. Guldgrävarne hade kommit från Moosehide Creek och andra platser, sommarens vaskning hade varit god och männens läderpåsar voro väl fyllda med guldstoft. Klondyke hade ännu inte blivit upptäckt, och guldgrävarne kring Yukon begagnade

5ännu primitiva metoder. Man arbetade inte alls om vintern, utan vanligen drog man sig tillsammans till någon stor lägerplats som Circle City under den långa arktiska natten. Tiden blev lång, den enda förströelse man kunde få var på krogarna. Och ändå var Tivoli så godt som tomt, och Jungfrun borta vid kaminen gäspade utan att hålla handen för munnen och sade till Charley Bates:

”Nej, om det inte blir någonting av här snart, går jag och lägger mig. Hur är det fatt? Har varenda en lagt sig och dött?”

Bates brydde sig inte ens om att svara, utan fortfor att långsamt rulla en cigarrett. Dan Mac Donald, en av de allra första krögarne och spelhusvärdarna vid övre Yukon, ägare av Tivoli med alla dess agremanger, kom tvärs över golvet bort till de båda vid kaminen. ”Är det någon död?” frågade Jungfrun.

”Det ser inte bättre ut”, blev svaret.

”Då måste det vara hela lägret”, sade hon i avgörande ton och med en ny gäspning.

Mac Donald gjorde en sur min, nickade och skulle just öppna munnen för att svara, då dörren till krogen flög upp och en man blev synlig i ljusskenet. En ström av köld, som förvandlades till ånga av hettan i rummet, stod omkring honom ända upp till knäna, bolmade fram över golvet, blev allt tunnare och tunnare, till dess den försvann ett dussin fot från kaminen. Den nykomne tog en viska, som hängde på sin spik innanför dörren, och slog snön av sina mockasiner och höga tyska strumpor. Han skulle ha verkat storväxt, om inte en jättelik fransk kanadensare gått fram till honom från disken och tagit honom i handen.

6

"Tjänis, Ljusan Dag”, lydde hans hälsning. ”Det gör sannerligen godt i ögonen att se er.”

”Tjänis, Louis, när kom ni hit?” gav den nykomne till svar. ”Kom och ta en drink nu — och berätta litet om Bone Creek. För tusan, gosse, hit med labben igen. Var har ni er kompanjon? Jag är just på utkik efter honom.”

Ytterligare en storväxt karl lämnade baren och skakade hand med honom. Olaf Henderson och franske Louis, kompanjoner om Bone Creek, voro de längsta karlarna i landet, och fastän de bara voro ett halvt huvud högre än nykomlingen, försvann han nästan mellan dem.

”Hallå, Olaf, nu hör du mig till, begriper du”, sade han som kallats Ljusan Dag. ”Det är min födelsedag i morgon, och då ska jag supa omkull er allihop, begrips? Och ni också, Louis, hela klabbet tar jag på en gång. . . begrips ? Kom och ta en drink, Olaf, så ska ni få höra alltihop.”

Tack vare den nykomne tycktes det gå som en värmebölja genom hela rummet. ”Det är Ljusan Dag!” hade Jungfrun utropat. . . hon var den första, som kände igen honom, när han kom in. Charley Bates’ ansikte ljusnade vid åsynen av honom och Mac Donald gick fram till disken till dem. I och med Ljusan Dags ankomst blev allting liksom ljusare och gladare. Kyparne fingo brådtom. Sorlet började stiga. En och annan gav till ett skratt. Och när fiolspelaren tittade ut genom fonddörren och sade till pianisten: ”Det är Ljusan Dag”, fick valsen genast ett livligare tempo och de dansande började svänga sig som om de verkligen begynte få roligt. De visste sedan

gammalt att det

7

aldrig kunde vara tråkigt då Ljusan Dag fanns tillstädes.

Han vände ryggen åt disken och fick se kvinnan vid kaminen och den hjärtliga välkomstblick hon gav honom.

”God dag, Jungfru, min tös!” utropade han. ”God dag, Charley! Vad tusan är det med er? Varför ska ni se ut så där i syna, när man kan få en likkista för tre uns? Kom hit, ni obegravna lik, och säg ifrån vad ni ska ha för gift. Allihop. Kvällen är min, begriper ni, och här ska inte vila några ledsamheter. I morgon blir jag tretti och då är jag ju en gammal gubbe. Det är den sista fläkten av ungdomen . . . jaha . . . Nå, rör på bena, säger jag.”

”Stopp ett tag där, Davis”, ropade han till mannen vid faraobordet som just skulle stiga upp. ”Jag tar ett spadtag med er för att se om det blir ni alla som ska bjuda mig eller vi alla som ska bjuda er.”

Han drog upp en tung påse med guldstoft ur fickan och satte den på högsta kort.

”Femti”, sade han.

Davis drog två kort. Högsta kort vann. Han skrev ned summan på ett pappersblock och vägaren vid disken hällde ut för femti dollars guldstoft i vågskålen och sedan i Ljusan Dags påse. Valsen i det andra rummet var slut och Ljusan Dag fick ögonen på de tre paren och spelmännen när de styrde kurs mot disken.

”Raska på ni där också”, ropade han. ”Det är min kväll i kväll, och den kommer inte ofta. Hör ni inte, era förpicklade krabbsaltare! Det är jag som bjuder i kväll.”

8

”En förbaskat ruggig kväll”, inföll Charles Bates. ”Det har du rätt i, min gubbe”, fortfor Ljusan Dag helt gladt. ”En riktigt ruggig kväll, men min är den i alla fall. Och jag är den ruggige vargen som är ute på rov. Har ni hört’en tjuta?”

Och han gav upp ett tjut så likt den hungrige vargens, att Jungfrun stack sina vackra fingrar i öronen och darrade. I nästa ögonblick virvlade hon i hans armar i väg till danssalen, där en munter Virginiareel redan var i gång. Män och kvinnor dansade i mockasiner, och snart började det gå hett till. Ljusan Dag var medelpunkten, han ryckte alla med sig genom sitt strålande humör och sitt ibland litet grovkorniga skämt. Den duvna stämningen var som bortblåst.

Det var som om själva atmosfären förändrats genom hans ankomst. Han tycktes fylla den med sin livsglädje. Män som kommo in från gatan kände det genast, och till svar på deras frågor gjorde kyparna en nick åt danssalen och sade i menande ton: ”Ljusan Dag är i farten.” Då stannade de nykomna, och kyparna fingo allt mera brådt. Spelarna blev det liv i och snart var det fullt kring borden, där man hörde markerna rulla och rulett-kulan surra entonigt. Det var skratt och skrän och svordomar över hela krogen.

Det var inte många som kände Elam Harnish under något annat namn än Ljusan Dag, vilket han fått under sina första år i landet på grund av sin vana att alltid försöka få sina kamrater ur filtarna med påståendet att det ”redan var ljusan dag”. Av alla pioniärer i denna fjärran vildmark ansågs han höra till de äldsta. Män sådana som Al Mayo och Jack McQuestion hade visserligen varit före honom, men de hade kommit till landet

9

över Klippiga bergen från Hudson-Bay-området i öster. Han hade varit den förste över Chilcoot- och Chilcat-passen. På våren 1883, alltså för tolv år sedan, hade han som en aderton års yngling kommit över Chilcoot med fem kamrater. På hösten hade han farit tillbaka med en; fyra hade gått under i vildmarkerna. Och i tolv år hade Elam Harnish fortfarit att gräva efter guld vidt och bredt med Circle som replipunkt.

Och ingen hade grävt så envist och ihärdigt som han. Med detta land hade han växt upp och något annat kände han inte till. Civilisationen var något slags dröm från en föregående tillvaro. Lägerplatser, sådana som Forty Mile

och Circle City voro för honom riktiga huvudstäder. Och han hade inte bara växt upp med landet, utan, rått och kärvt som det var, hade han hjälpt till att skapa det. Han hade gjort historia och geografi, och de som följt efter skrevo om hans färder och kartlade de stigar hans fötter hade brutit.

Hjältar äro sällan fallna för hjältedyrkan, men bland alla hjältar i detta unga land betraktades han trots sin ungdom som en gammal hjälte. I fråga om tid var han före dem, i fråga om bragder hade han gått förbi dem. I fråga om uthållighet var det erkänt att han kunde ta döden på den segaste av dem. Dessutom erkändes han som en man med stålnerver, en hederlig, rättfram man och en vit man.

I alla land, där man är van att spela hasard med sitt liv, hänger man sig också åt hasardspel som nöje och tidsfördriv. Det går så att säga automatiskt. I Yukon satte man sitt liv på spel för guld, och de som vunno guld från jorden spelade om det med varandra. Och Elam Harnish var inte något undantag. Han var

10

helt enkelt en människa och hans instinkt att spela, livets stora spel eller vid spelbordet, var mycket stark. Omständigheterna hade format spelet åt honom. Han var född på en farm i Iowa, och hans far hade flyttat till östra Oregon, i vars gruvdistrikt hans pojkår förflutit. Han visste inte av annat än hårda tag för stora vinster. Mod och ihärdighet voro nog att räkna med i spelet, men det var den goda turen som gav korten. Ärligt arbete för en ringa lön stod inte i någon kurs alls. Alla spelade högt. Man riskerade allt för allting, och var det mindre än allting, betydde det, att man säkert skulle förlora. Och i hela tolv år hade Elam Harnish inte gjort annat än förlorat. Det förstås, sommaren förut hade han på Moosehide Creek tagit sina tjugutusen dollars och att det fanns tjugutusen till i jorden. Men som han själv brukade säga, det var bara en lumpen allmosa, när han tänkte på vad det kunde ha varit. Fyrtitusen för tolvs års arbete, vad var det att tala om — det räckte nätt och jämnt till en drink och en dans i Tivoli, en vinter i Circle City och livsmedelsförråd för nästa år.

Männen i Yukon brukade vända på det gamla ordspråket, så att det kom att lyda ”svårt fånget, lätt förgånget”. När dansen var slut, bjöd Elam Harnish allesammans på ännu ett lag. Drinkarna kostade en dollar stycket, guld hade ett värde av sexton dollars per uns. Det var trettio stycken som hörsammade hans inbjudning och mellan varenda dans voro de hans gäster. Det här var hans kväll och ingen fick betala för någonting. Elam Harnish var visst inte någon supare. Whisky betydde föga för honom. Han var för livsfrisk och robust, för sund till själ och kropp

IIför att bli en slav under alkoholen. Han vistades månader i sträck ute på färdväg och flod, då han aldrig drack någonting starkare än kaffe — för resten hade han ett helt år varit utan kaffe också. Men han var förtjust i sällskap, och eftersom den enda formen för sällskapsliv i Yukon var krogen, tog hans sällskaplighet sig det enda uttryck som var möjligt. Det föreföll honom också helt naturligt — han hade inte någon aning om att det kunde vara på annat sätt.

Han var en vacker och ståtlig man trots sin dräkt, som för resten var densamma som alla män i Tivoli buro. Mjukgarvade mockasiner av älghud, broderade med indianska pärlornament, täckte hans fötter. Hans byxor utgjordes av vanliga ”overalls” och rocken var gjord av en filt. Långa lädervantar, fodrade med ylle, hängde vid hans sida. De voro på Yukonmanér förenade med en läderrem, som gick rundt nacken och över skuldrorna. På huvudet bar han en pälsmössa med öronlapparna uppdragna och banden dinglande. Hans ansikte var välformat, något långdraget, men kinderna litet håliga under käkbenen, och han liknade på sätt och vis en indian. Det mörkbruna skinnet och de skarpa, svarta ögonen bidrogo också härtill, ehuru både den mörka hyn och till och med ögonen omisskännligen tillhörde en vit man. Han såg äldre ut än trettio och ändå liknade han en pojke med det slätrakade ansiktet utan en enda rynka. I själva verket var det omöjligt att bestämma hans ålder. Det liv han fört hade blandat bort kännetecknen.

Hans läppar voro tunna och slötos gärna tätt över de jämna, vita tänderna. Men deras hårdhet mildrades av en liten krök uppåt i mungiporna. Detta gav honom

12ett uttryck av mildhet, liksom den lilla hopknipningen i ögonvrårna kom honom att se ut som om han

skrattade. Näsan var tunn, välformad med fylliga näsborrar, pannan mycket hög liksom till ersättning för att den var smal. Håret var rakt och svart med en glans som endast hälsan kan ge.

”Ljusan Dag tänker visst hålla på till ljusan dag”, skrattade Mac Donald, då han såg hur dansen virvlade muntert i det andra rummet.

”Jojo, det är han karl till, eller hur, Louis?” sade Olaf Henderson.

”Jojomensan, det kan du sätta dig på”, svarade franske Louis. ”Den pojken är guld alltigenom.”

”Och när Vår Herre en gång på yttersta dagen ska till och vaska ut Ljusan Dags själ”, inföll Mac Donald, ”då får allt Vår Herre också skyffla grus med ner i vaskkaret.”

Bra sagt”, mumlade Olaf Henderson och betraktade spelhusvärden med djup beundran.

”Mycket bra”, bekräftade franske Louis. ”Och det tror jag vi ta oss en drink på.”

*

ANDRA KAPITLET.

Klockan var två på morgonen, när de dansande som började känna sig hungriga blåste av balen för en halvtimme. Och det var då som Jack Kearns föreslog poker. Jack Kearns var en storvuxen karl med pluf-siga drag, som tillsammans med Bettles hade gjort det misslyckade försöket att grunda en station vid huvudloppet av Koyokuk, långt uppe inom den arktiska zonen. Sedan hade Kearns begivit sig tillbaka till sina stationer vid Forty Mile och Sixty Mile och helt och hållet vändt näsan i annan riktning, i det han skickade över till Staterna efter ett litet sågverk och en flodångare. Det förra hade redan sändts på slädar över Chilcootpasset med indianer och hundar och skulle komma utför Yukon tidigt på sommaren efter islossningen. Senare på sommaren, när Behrings hav och mynningen av Yukon blevo isfria, väntades ångaren, som blivit hopsatt i S :t Michaels, komma uppför floden, lastad upp över relingarna med förråd.

Jack Kearns föreslog poker. Franske Louis, Dan Mac Donald och Hal Campbell — som gjort ett fynd på Moosehide — av vilka ingen hade deltagit i dansen därför att det inte fanns tillräckligt med flickor, antogo förslaget. De sågo sig om efter femte man, då Ljusan Dag råkade komma in i krogrummet från danssalen med

r4Jungfrun vid sin arm och de övriga dansande efter sig. På pokerspelarnas tillrop kom han fram till bordet.

”Vill ni gå med?” frågade Campbell. ”Hur är det med er tur?”

”Den fallerar det nog ingenting med i natt”, svarade Ljusan Dag entusiastiskt, på samma gång han kände Jungfrun trycka sin arm. Hon ville ha honom att fortfarande dansa. ”Jag tror nog jag har tur, men jag tag mig hellre en svängom. Jag är just inte livad för att ta pluringarna från er, gubbar.”

Ingen försökte övertala. De togo hans vägran som ett sista ord, och Jungfrun drog bort med honom för att liksom de andra få mat, då han plötsligt ändrade mening. Inte därför att han inte ville dansa eller ville göra henne ledsen, men hans känsla av att vara en fri man reste sig mot de där ideliga armtryckningarna. Han ville inte gå i en kvinnas ledband. Fast han själv var en stor favorit hos kvinnorna, brydde han sig inte så värst mycket om dem. De voro leksaker, ett slags förströelser i livets stora spel. Han träffade kvinnor tillsammans med whisky och spel och han hade gjort den erfarenheten, att det var lättare att komma ifrån sprit och kort än från en kvinna, när hon har fått riktigt tag i en karl.

Han var en slav under sig själv, vilket var helt naturligt för en man som han, men han ryggade tillbaka för att bli slav åt någon annan. Kärlekens ljuva bojor voro någonting han inte alls hade begrepp om. Han hade sett män som voro förälskade, och de hade alltid förefallit honom som dårar, och vansinne var någonting han aldrig brytt sig om att analysera. Kamratskap mellan män, det var någonting annat än kärlek tillkvinnor. Det fanns inte alls något slaveri i kamratskapet. Det var en affär, ren och klar, mellan män som inte sprungo efter varandra, utan

delade farorna i skogar, på berg och floder för att söka efter drömda skatter. Män och kvinnor bara hängde efter varandra och försökte alltid att göra sin vilja gällande den ena över den andra. Nej, kamratskap var någonting helt annat. Och fast han var stark, starkare än de flesta, gav han alltid mera än han fick, inte därför att han var tvungen, utan med kunglig frikostighet. Att i dagtal bära en packning dubbelt så stor som någon annans över stormsvepta pass eller mosquitoomsvärmade träsk, det tyckte han inte innebar någon orättvis fördelning. Var och en gjorde sitt bästa, det var alltsammans. Somliga män voro starkare än andra och så länge var man gjorde vad han kunde, var allt som det skulle vara.

Men kvinnor — nej tack! Kvinnor gåvo litet och ville ha allt. Kvinnor hade förklädesband och voro så kvicka att sno dem omkring en man som bara såg åt dem två gånger. Som nu den här Jungfrun. Hon höll på att jäspa käkarna ur led när han kom in, men hon sade minsann inte nej, när han ville dansa med henne. En dans, det kunde så vara, men därför att han sedan dansat flera gånger med henne, började hon rycka honom i armen när man bad honom sitta ner och spela poker. Där hade han igen det fördömda förklädesban-det. Bevars, hon var en vacker flicka, frisk och stark och dansade utmärkt, men hon var kvinna med en kvinnas hela begär att fängsla honom till händer och fötter. Då var poker bättre, och han tyckte dessutom bra om att spela poker. Därför stannade han tvärt och sade;

16”Vet ni, jag tror i alla fall jag ska ge er en glinng.”

Åter den där ryckningen i armen. Hon försökte sno förklädesbandet om honom. För en bråkdel av ett ögonblick var han en vilde, behärskad av den känsla av fruktan och vrede som steg upp inom honom. Han var som en skrämd tiger, som i raseri anar ett försåt. Hade han varit endast en vilde, skulle han ha sprungit sin väg eller rusat på henne och krossat henne. Men på samma gång kände han också omedvetet det där från generationer nedärvda tvånget att behärska sig. Därför såg han på Jungfrun med ett leende:

”Du kan gå och skaffa dig någoning att äta. Jag är inte hungrig. Vi ska dansa igen sedan. Klockan är ju bara barnet. Ge dig i väg, min tös.”

Han lösgjorde sin arm och slog henne skämtsamt på axeln och så gick han tillbaka till pokerspelarna.

”Öka maxen, så går jag med”, sade han.

”Maxen är i taket”, svarade Jack Kearns.

”Då lyfta vi av taket.”

Spelarna sågo på varandra, och Kearns tillkännagav;

”Taket är borta.”

Elam Harnish slog sig ned i en tom stol och skulle just ta fram sin guldpåse, då han tycktes komma på en annan tanke. Jungfrun stod ett ögonblick och såg surmulen ut; så gick hon efter de övriga dansande.

”Jag ska skaffa dig en smörgås”, sade hon över axeln, i det hon gick.

Han nickade. Hon log sin förlåtelse mot honom. Han hade sluppit undan förklädesbandet utan att ha gjort henne allt för ledsen.

”Vi spela med marker”, föreslog han. ”Pengar ligger bara och skräpar på bordet. Gå ni med på det?”

17

2. Kungen av Klondyke.”Kyss till”, svarade Hal Campbell. ”Mina gå för femhundra.”

”Mina också”, svarade Harnish, medan de andra sade det värde de satte på sina egna marker. Franske Louis, som var den blygsammaste, bestämde sina marker till hundra dollars var.

I Alaska fanns det på denna tid inga falskspelare. Allting gick ärligt till och man litade på varandra. En mans ord var lika godt som hans guld i spel. En mark var en tunn, avlång bit av något slags komposition, värd kanske en cent. Men när någon i spel sade, att en sådan där liten tingest var värd femhundra dollars, så var den det också.

Var och en visste att den man som givit den ifrån sig skulle lösa in den med guldstoft till en vikt av femhundra dollars, och som markerna voro av olika färger var det inte svårt att veta vem som var ägare till dem.

Harnish drog och fick given. Det tyckte han var ett godt omen och medan han blandade kortleken, ropade han till barmästaren att servera ”hela klabbet”, vad de ville ha. När han gav Dan Mac Donald till vänster om sig första kortet, skrek han:

”Nu ska ni få se på spel, era krabbsaltare. Så där ja, ta för er bara och håll tungan rätt i mun förresten. Här ges ingen pardon. Hoppla! Titta noga på lapparna, pojkar. Ä’ ni med nu, för nu börjar karusellen/’ När man väl kommit i gång, blev det ett tyst och stilla spel utan allt prat, fastän det var ett ständigt stigande stim och stoj kring spelarna. Elam Harnish hade tändt gnistan. Allt flere guldgrävare slunko in i Tivoli och stannade kvar. När Ljusan Dag var i farten ville ingen vara borta. Danssalen var fylld.

18Tack vare bristen på damer bundo flere av männen näsdukar om armen till tecken av sin ”kvinnlighet” och dansade med andra män. Alla spelbord voro upptagna av sorlande eller skränande partier, medan man sjöng och skrattade vid disken. Det började arta sig till en äkta Yukonnatt.

Turen vid bordet skiftade enformigt, det ville inte bli några stora spel. Franske Louis fick en gång ”straight flush” och tog en pott på femtusen mot tva ”full hands” från Campbells och Kearns sida. En pott på åttahundra dollars gick hem på ett par knektar, därför att de andra lade sig. Och en gång tog Harnish två tusen dollars från Kearns med bara bluff. När Kearns lagt sina kort hade han ”flush” och Harnish hade haft nerv nog att ”öka” på ett par tior.

Men när klockan närmade sig tre, började de stora spelen komma. Det var sådana där ögonblick som män kunna vänta på under veckor i ett pokerspel. Nyheten spred sig över hela Tivoli. Åskådarne började bli tysta. De som stodo längre bort försökte komma så nära bordet som möjligt. Övriga spelare lade ned sina kort, och danssalen blev tom, så att snart stodo väl hundra tysta och allvarliga män kring det enda pokerbordet. Höga vad började ingås redan innan man givit. Kearns hade given och franske Louis hade öppnat potten med en mark, det vill säga hundra dollars. Campbell bara ”såg”, men Elam Harnish, som var nästa man, sköt fram femhundra dollars med en anmärkning till Mac Donald att han släppte honom in billigt.

Mac Donald såg på sina kort och sköt fram två marker — tusen dollars. Kearns hade en lång överlägg-

19ning med sig själv, vilken slutade med att han ”såg”. Det kostade då franske Louis niohundra dollars att vara med i spelet, och han kastade dem i potten, men först efter lång tvekan. Campbell skulle också in med niohundra för att få kort, men till allas överraskning ”såg” han inte bara, utan höjde med tusen till.

”Nå, nu börjar det att likna någonting”, sade Harnish, ”såg” också och ökade i sin ordning med tusen. ”Nu gäller det, gubbar, om ni ha kallt blod.”

”Här har du en”, svarade Mac Donald, sköt fram marker för tvåtusen och höjde med tusen.

Det blev ett ögonblicks stillestånd. Nu visste spe-larne att stora kort måste vara ute. Fastän man ingenting kunde märka i deras drag, var det tydligt att de sutto i spänning. De försökte se så obekymrade ut som möjligt. Hal Campbell låtsade sin vanliga försiktighet. Franske Louis förrådde intresse. Mac Donald bibehöll sin älskvärda välvillighet, men den tycktes vara något överdriven. Kearns var kall och försökte se ut som om hela saken inte angick honom, under det Elam Harnish var lika skämtsam och obesvärad som någonsin. Det var redan elvatusen i potten, och markerna lågo i en hög midt på bordet.

”Jag har inte flere marker”, anmärkte Kearns bekla-kande. ”Det blir väl ingen annan råd än att rita på en papperslapp.”

”Jaså, ni tänker gå med”, sade Mac Donald helt vän-ligt.

”Hur står det nu?” frågade Kearns.

”Det kostar tre tusen att 'se’, men ingen hindrar er att höja.”

”Höja — i helvete heller! Ni tror visst att jag har en likadan klick som ni.”

20Kearns såg på sina kort. ”Men jag skall säga, vad jag gör, Mac. Jag går med för tretusen i alla fall.” Han skrev summan på en bit papper och satte sitt namn inunder och lade det under markerna i potten.

Franske Louis blev nu föremålet för allas blickar. Han fingrade nervöst på sina kort. Och så med ett ”Nej, tusan, jag har inte ett enda dugg”, lade han ned korten. ”Jag är borta.”

Nästa ögonblick voro hundra par ögon fästa på Campbell.

”Jag vill inte vara elak, Jack”, sade han och nöjde sig med vad som nätt och jämnt behövdes, två tusen.

Nu var det Harnishs tur. Han skrev något på en papperslapp och sköt fram den.

”Här ska ni se inte ä’ någon söndagsskola eller en så’n där välgörenhetsförening inte”, sade han. ”Jag ser er, Jack, och höjer med tusen. Här vila inga ledsamheter, pojkar.”

”Då höjer jag tusen till”, var Mac Donalds svar. ”Är ni fortfarande med, Jack?”

”Var lugn för det.” Kearns tummade sina kort en lång stund. ”Jag går med, men ni måste veta min ställning. Min ångbåt — Bella — är värd sina tjugutusen så visst som ett uns. Så är det Sixty Mile med femtusen i varor på hyllorna. Och ni vet att jag har ett sågverk på väg. Det är vid Linderman nu. Ä’ jag vederhäftig?”

”Gå på ni bara, det är väl inte fråga om det”, svarade Ljusan Dag. ”Och eftersom vi ha börjat tala om det, så kan jag ju nämna att jag har tjugutusen i Mac’s kassaskåp där och tjugutusen till i marken på Moose-hide. Ni känner grunden, Campbell. Tror ni de finns där?”

21”Säkert, Ljusan Dag.”

”Hur mycket kostar det nu?” frågade Kearns.

”Två tusen att se.”

”Vi bräcker er nog, om ni går med”, varnade Ljusan Dag honom.

”Det är förbaskat frestande”, sade Kearns och ökade högen på bordet med en lapp på två tusen. ”Jag tror bestämt, att jag har tur i kväll.”

”Inte vet jag om jag har tur, men jag har fått ganska skapliga kort”, förklarade Campbell, i det han slängde dit sin lapp. ”Men inte är det någonting att höja på.”

”Men det är mina”, sade Ljusan Dag och skrev. ”Jag ser med tusen och höjer lika förbaskat med tusen.”

Jungfrun, som stod bakom honom, gjorde nu någonting som inte ens en mans bästa vän har rätt att göra. Hon böjde sig fram över Ljusan Dags skuldra, tog upp hans kort och såg på dem, i det hon höll de fem korten tätt intill bröstet. Vad hon såg var tre damer och två åttor, men ingen hade en aning om vad det var hon såg. Varenda spelare hade sina ögon fästa på hennes ansikte, när hon gick igenom korten, men ingenting syntes på henne. Hennes ansikte var som skulpterat i is, dess uttryck var alldeles detsamma före, under och efter. Inte en muskel rörde sig, inte ens näsborrarna darrade, ögonen förändrade inte uttryck det minsta. Hon lade korten på bordet igen, och långsamt gingo blickarna ifrån henne — man hade inte fått veta någonting.

Mac Donald log välvilligt. ”Jag ser er, Ljusan Dag, och höjer med två tusen. Hur tror ni det är med turen, Jack?”

”Jag känner fortfarande hur den liksom kryper i kroppen, Mac. Ni tror ni har mig nu, men pass för

22det. Jag går med med tre tusen. Och det gör nog Ljusan Dag också, ska ni få se.”

”Det gör han”, svarade Ljusan Dag, sedan Campbell räckt upp sin hand. ”Han vet vad det gäller och han spelar därefter. Jag ser med två tusen och se’n köpa vi.”

Under dödstystnad gåvos korten. Trettiofyra tusen dollars lågo redan i potten, och ännu var spelet inte gånget ens till hälften. Till Jungfruns häpnad behöll Ljusan Dag sina tre damer, lade bort åttorna och begärde två kort. Men

den här gången vågade inte ens hon se vad han hade fått. Hon visste hur långt hon kunde lita på sig själv. Han såg inte heller. De båda korten lågo på bordet med baksidan uppåt, där de fallit vid givningen.

”Kort?” frågade Kearns Mac Donald.

”Jag är nöjd”, blev svaret.

”Ni får köpa, om ni vill, som ni vet”, sade Kearns varnande.

”Nix. Det här räcker för mina behov.”

Kearns själv köpte två kort, men såg inte på dem. Harnish lät fortfarande sina kort ligga.

”Jag håller aldrig mot ingenting”, sade han långsamt. ”Ni får börja ruljangsen, Mac.”

Mac Donald räknade sina kort mycket noga för att övertyga sig om att han inte hade fel antal kort, skrev en summa på en papperslapp och lade den i potten med orden:

”Fem tusen.”

Med alla ögon riktade på sig såg Kearns på de två kort han dragit, räknade de andra tre, såg på dem en lång stund och ritade också på en pappersbit.

23”Jag ser er, Mac”, sade han, ”och höjer med lumpna tusen bara för att ge Ljusan Dag en chance.”

Nu gingo blickarna mot Ljusan Dag. Han såg på sina köpkort och räknade också sina fem.

”Jag ser de där sex tusen och höjer med fem”, sade han.

”Det gör jag också”, förklarade nu Mac Donald i sin tur. Hans röst var en smula dov och ansträngd, och det ryckte litet kring hans läppar.

Kearns var blek, och de som iakttogo honom noga märkte att hans hand darrade när han skrev sin lapp. Men hans röst var oförändrad.

”Här är fem tusen till”, sade han.

Ljusan Dag var nu medelpunkten. I skenet av lampan över bordet såg man svettdropparna på hans panna. Bronsfärgen på hans kinder hade mörknat genom blodtilloppet. Hans svarta ögon gnistrade och hans näsborrar stodo spända. Men i motsats till Mac Donald var hans röst lika lugn som vanligt och han darrade inte på handen när han skrev.

”Tio tusen”, sade han. ”Inte för att jag är rädd för er, Mac, men det är Jacks tur.”

”Jag höjer i alla fall med fem”, sade Mac Donald. ”Jag hade den bästa handen innan jag köpte, och det tror jag att jag har nu också.”

”Det är det vi få se”, sade Kearns. ”Jag höjer fem tusen till.”

Ljusan Dag lutade sig bakåt i sin stol och stirrade upp mot fotogenlampan, medan han tänkte högt:

”Jag var inne med nio tusen innan köpet, jag har sett och ökat med tjuguett tusen, det gör trettio. Jag är bara god för tio till.” Han böjde sig framåt och såg på Kearns. ”Jag sätter de där tio.”

24”Ni kan höja, om ni vill”, svarade Kearns. ”Era hundar äro värda fem tusen i det här spelet.”

”Pass för hundarna. Ni kan vinna kläderna av kroppen på mig, men pass för hundarna.”

Mac Donald överläde med sig själv en lång stund. Ingen rörde sig eller yttrade ens en viskning. Varje muskel var spänd hos åskådarna, de ömsade inte ens fot. Det var nästan som en helig tystnad. Man hörde endast dånet av elden i kaminen och utifrån på avstånd hundarnas skall. Det var inte varje natt det spelades så högt vid Yukon, och det här var för resten det högsta spelet i landets historia. Slutligen sade krogvärden: ”Om någon annan vinner, måste jag inteckna Tivoli.” De båda andra spelarna nickade.

”Jag ser också.”

Mac Donald slängde sin lapp på femtusen.

Ingen av dem gjorde anspråk på potten, ingen av dem sade vad han hade på hand. Samtidigt och under tystnad vände de upp sina kort på bordet, medan åskådarna reste sig på tå och sträckte på halsarna. Ljusan Dag visade upp fyra damer och ett ess. Mac Donald fyra knektar och ett ess, och Kearns fyra kungar och en trea. Kearns lutade sig framåt mot bordet och med en cirkelrörelse av högra armen drog han potten åt sig. Man kunde se hur armen darrade.

Ljusan Dag tog upp sitt ess och sköt det bredvid Mac Donalds.

”Det var det här som satte fart i mig, Mac. Jag visste att bara kungar kunde klå mig, och han hade dem. Vad hade ni?” frågade lian nyfiket, vändande sig till Campbell.

”Straight flush på fyra, öppen i båda ändar — inte så illa, va’?”

25”Tacka för det! Det kunde ha blivit mycket det.” ”Ja, det är just det jag sitter och tänker på”, sade Campbell modstulet. ”Det kostade mig sex tusen, innan jag passade.”

”Jag önskar att ni hade köpt”, skrattade Ljusan Dag. ”Då hade jag inte fått den där fjärde damen. Nu måste jag ta Billy Rawlins’ postkontrakt och plumsa i väg till Dyea. Vad kostar siaktningen, Jack?” Kearns försökte räkna potten, men var för upprörd. Ljusan Dag strök den till sig, skilde med säkra fingrar markerna från reverserna och adderade lugnt.

”Ett hundratjugusjutusen”, förklarade han. ”Nu kan ni klara opp här och ge er i väg hemåt, Jack.”

Den vinnande log och nickade, men tycktes ur stånd att tala.

”Jag skulle vilja bjuda”, sade Mac Donald. ”Men huset är inte mitt nu längre.”

”Jo, det är det”, svarade Kearns sedan han fuktat läpparna med tungan. ”Er revers är god för hur lång tid som helst. Men nu är det jag som bjuder.”

”Säg vad ni ska ha för ormgift!” skrek Ljusan Dag till sällskapet omkring. ”Det är Kearns som bjuder.” I detsamma steg han upp från stolen och fick tag i Jungfrun. ”Kom nu gossar och flickor, ska vi ha oss en rejäl sväng. Klockan är bara barnet än och i morgon bittida blir det för mig att dra till svältremmen och ta postkontraktet. Hör ni, Rawlins, jag övertar kontraktet och i morgon klockan nio bär det av med mig — begrips? Kom an, allesammans! Var är birfilarn?”

*

TREDJE KAPITLET.

Det var Ljusan Dags natt. Han var medelpunkten i orgierna, uppsluppet glad och smittade alla med sitt överdådiga lynne. De följde honom vad han tog sig till. Men det blev inte något bråk. Det var en känd sak i Yukon, att när Ljusan Dag var med i spelet, fick det inte bli några uppträden. Då vågade man inte gräla. I forna dagar hade nog sådant kunnat ske och då hade både den ena och den andra fått veta vad det ville säga när Ljusan Dag fattade humör. Men numera måste man skratta och vara glad eller också ge sig i väg hem.

Ljusan Dag var outtröttlig. Mellan två danser betalade han Kearns de tjugutusen i guldstoft och överlät på honom fyndigheterna vid Moosehide. Han arrangerade också övertagandet av Rawlins’ postföringskon-trakt och gjorde sina förberedelser för avfärden. Han skickade ut ett bud för att söka reda på Kama, sin hunddrivare, en Tananaw-indian som vandrat långt bort från sin stams jaktmarker för att gå i tjänst hos de vita. Kama steg in i Tivoli, högväxt, smärt, muskulös och pälsklädd, och obekymrad om allt sorl och skrän som mötte honom stod han orörlig, i det han tog emot Ljusan Dags order.”Hm”, sade Kama och räknade instruktionerna på fingrarna. ”Taga

brev fran Rawlins. Lasta släda. Föda till Selkirk. Ni beräkna mycket hundmat upp

till Selkirk?”

”Mycket hundmat, Kama.”

”Hm. Släda här utanför klockan nio. Snöskor också. Icke taga tält.”

”Vi resa fort”, sade Ljusan Dag.

”Mycket kallt.”

”Det blir det nog. Vi föra mycket brev bort, mycket brev hem. Ni är stark man. Mycket kallt, mycket färdas — all right!”

”All right”, muttrade Kama resignerat. ”Mycket kallt, inte bry mig om ett dugg. Färdig klockan nio.” Han vände sig om på sina mockasinklädda hälar och gick ut, orubblig, sfinxlik, utan att hälsa eller bli hälsad, utan att se sig åt höger eller vänstr. Jungfrun tog Ljusan Dag avsides i ett hörn.

”Hör du, Ljusan Dag”, sade hon, ”du är pank.”

”Jo, det vill jag mena. Inte ett uns.”

”Jag har åtta tusen i Mac’s kassaskåp”, började hon. Men Ljusan Dag avbröt henne. Förklädesbandet började vifta igen och han stegrade sig som en otämd fåle.

”Det angår mig inte”, sade han. ”Pank kom jag till världen, pank går jag, och jag har varit pank nästan hela tiden se’n jag kom till. Kom nu, så ta vi en vals.” ”Men så hör nu”, försökte hon igen. ”Pengarna ligga där till ingen nytta. Jag kunde låna dig dem . . . du kan ju betala igen dem, när du kommer på fötter igen”, tilläde hon hastigt när hon märkte det plågade uttrycket i hans ansikte.

28”Ingen behöver hjälpa mig på fötter”, svarade han. ”Jag hjälper mig själv, och om jag spelar bort varenda cent jag äger är det min sak. Nej tack, min tös, mycket förbunden. Men jag tänker komma på fötter igen genom att föra posten fram och tillbaka.”

’ ”Åh, Ljusan Dag”, mumlade hon, vänligt protesterande.

Men med ett plötsligt och välspelat uppflammande av danslust drog han henne med sig ut i balsalen, och medan de svängde rundt, rundt i en vals, grubblade hon över hur man kunde ha ett sådant stenhjärta som denne man, som höll henne i sina armar och motstod alla hennes anslag.

När klockan var sex på morgonen, stod han vid disken brännhet av whisky, men ändå sig själv, och bröt ner armen på varenda en. Man efter man ställde sig emot honom, men ingen lyckades bryta ner honom, inte ens Olaf Henderson och franske Louis, trots sina jättegestalter. När de påstodo att det inte berodde på styrka, utan på något trick, som bara han kände till, utmanade han dem till ny tävlan.

”Hör ni”, skrek han. ”Jag skall göra två saker: först väga min guldpåse och sedan hålla den mot att jag lyfter från golvet två säckar mjöl mer än någon annan av er.”

”Hurra, jag går med!” skränade franske Louis över de andras jubelrop.

”Stopp”, sade Olaf Henderson. ”Jag är lika god som ni, Louis. Jag går halvt om halvt med er.” Ljusan Dags påse vägdes och befanns motsvara jämnt fya hundra dollars. Louis och Olaf satte upp hälften var av den summan. Man bar in femtio skål-

29punds-säckar från Mac Donalds magasin. De andra prövade i tur och ordning sin styrka. De ställde sig grensle på två stolar med säckarna under sig på golvet, hopbundna med ett rep. Flere av dem voro i stånd att lyfta fyra, fem hundra skålpund och några kommo så högt som till sex hundra. Så gingo de båda jättarne till verket och började med sjuhundra. Franske Louis lade på en säck till och lyfte sjuhundrafemtio. Olaf gjorde detsamma, men båda misslyckades med åttahundra. Gång på gång försökte de med pannan badande i svett, och det riktigt

knakade i dem vid försöken. Båda kunde de röra bördan, men de kunde inte svänga den klar från golvet.

”För tusan, Ljusan Dag, den här gången har du allt hoppat i galen tunna”, sade franske Louis, i det han rätade på sig och steg ned från stolarna. Endast en man som är av järn kan göra det. Hundra skålpund mer . . . nej, inte tio en gång!”

Man löste upp repet kring säckarna, men då man lagt dit två till blandade sig Kearns i spelet.

”Bara en säck till.”

”Två”, skrek någon. ”Vadet gäller två.”

”Men de kunde inte lyfta den sista säcken”, protesterade Kearns. ”De lyfte bara sjuhundrafemtio.”

Men Ljusan Dag gjorde slag i saken.

”Vad fan tjänar det till att krångla så där. Vad gör en säck mer eller mindre? Om jag inte kan lyfta tre mer, kan jag heller inte klara två. Lägg på dem bara.”

Han ställde sig på stolarna, hukade sig ned tills hans hand fatt tag ordentligt i repet. Han flyttade litet på fotterna, spände musklerna som på försök, lät dem

30slakna igen för att få den rätta balansen mellan varje del av sin kropp.

Franske Louis betraktade honom misstroget och ropade :

”Dra av bara fan, dra av bara fan!”

Ljusan Dag spände ännu en gång musklerna och nu på allvar, tills all energi i hans härliga kropp var stadigt samlad, och nästan omärkligt, utan en enda ryckning, lyfte sig de niohundra skålpunden från golvet och svängde fram och tillbaka som en pendel mellan hans knän.

Olaf Henderson drog en djup, hörbar suck. Jungfrun som stått i spänning, så att hennes muskler värkte, föll ihop, medan franske Louis mumlade vördnadsfullt:

”M’sieu Ljusan Dag, salut! Jag är ett stort barn, ni är en stor man.”

Ljusan Dag släppte sin börda, sprang ned på golvet och gick fram till disken.

”Väg in”, ropade han och sköt fram sin påse till mannen vid vågen, vilken förde över i påsen fyra hundra dollars från dem som hade förlorat.

”Kom hit bara allihop”, fortfor Ljusan Dag. ”Vad ska ni ha för ormgift? Den som har vunnit betalar.”

”Natten är min!” skrek han tio minuter senare. ”Jag är den ensamme varghanen och jag har sett trettio vintrar. Det här är min födelsedag, min enda dag på året — kom bara allesammans, ska ni få se att jag lägger er på rygg. Ni ska ut allihop i snön, ’ömfotingar’* och 'surdegar’*, och ni ska få ert dop.”

* Omfotingar = nykomna guldgrävare, surdegar gamla beprövade sådana.

31Skaran strömmade ut genom dörren, alla utom männen innanför disken och några som voro så berusade att de bara sutto och skrålade. Något slags oklar tanke att bevara sin värdighet föresvävade Mac Donald, ty han gick emot Ljusan Dag med utsträckt hand.

”Vafalls? Ni först?” skrattade Ljusan Dag, och skakade den andres hand som till hälsning.

”Nej, nej”, svarade Mac Donald hastigt. ”Jag ville bara gratulera er på er födelsedag. Naturligtvis kan ni lägga mig i snön. Inte kan jag komma någon vart med en karl som lyfter niohundra skålpund.”

Mac Donald vägde hundraåttio skålpund och Ljusan Dag hade bara tag om hans hand. Men med ett enda ryck fick han krogvärden att förlora balansen och kastade honom framstupa i snön. En efter en fick han fatt i de närmast stående och kastade ifrån sig ett halvt dussin till. Motstånd var fåfängt. De flögo huller om buller ut ur hans grepp, föllo i alla möjliga ställningar utan att skada sig i den mjuka snön. Snart var det svårt att i det dunkla

stjärnljuset skilja på dem som redan voro expedierade och dem som väntade på sin tur, och han började att först känna dem på ryggen, om de voro nersnöade, innan han tog fatt i dem.

”Har ni blivit döpt än?” var hans stående fråga, då han sträckte ut sina fruktansvärda händer.

Åtskilliga tjog lågo i snön i en lång rad, medan andra stodo på knä och i smyg hällde snö över huvudet under påstående att de redan fått sitt dop. Men en grupp på fem stod där ännu — nybyggare och skogsmän, fullt beslutna att pröva en dust med födelsedagsbarnet.

De hade alla tagit högsta examen i livets hårda skola, de voro veteraner från många vilda bataljer, män avsvett och blod och uthållighet. Men de saknade dock något som Ljusan Dag ägde i allra högsta grad, en nästan fullkomligt kontrollerad hjärna och så detta musklernas ofelbara samarbete. Detta var på sätt och vis inte hans egen förtjänst. Han var född med dessa företräden. Hans nerver förmedlade hjärnans budskap hastigare än deras, hans tankeförmåga, kulminerande i viljeyttringar, var snabbare än deras, själva hans muskler lydde hans viljas intentioner på ett mera omedelbart sätt än deras. Han var skapad så. Hans muskler voro liksom högspänningselement. Hans extremiteter verkade med samma hastighet som käftarna i en stål fälla. Och dessutom — han hade denna rent fysiska styrka som icke kom en på millionen till del. Därför kunde han så hastigt utföra en rörelse att dess resultat redan var ett fullbordat faktum innan hans motståndare ens hunnit tänka på hur han skulle möta den. Å andra sidan uppfattade han så blixtsnabbt en motståndares avsikt, att han icke blott hann undvika den, utan dessutom möta den med en alldeles ny stöt.

”Det tjänar ingenting till att ni stå här”, vände sig Ljusan Dag till den väntande gruppen. ”Det är så godt att ni genast ta ert dop. En annan dag på året kanske ni kunna döpa mig, men på min födelsedag vill jag ni ska erkänna att jag är bäste man. Hur är det, Pat Hanrahan? Jag tror du står och ser hungrig ut! Kom an då, Pat!”

Pat Hanrahan, före detta prisboxare och allmänt känd slagskämpe, steg genast fram. De båda männen gingo emot varandra, fattade tag, men innan irländaren-hunnit riktigt sansa sig låg han raklång i snön för en

fruktansvärd halv-Nelson. Joe Hines, en timmerhuggare, var den näste som kom ner efter en volt som om han ramlat ned från ett tvåvåningshus.

Ingenting tycktes kunna trötta ut Ljusan Dag. Han syntes inte en gång anstränga sig, han varken svettades eller flåsade — alltsammans var som en uppfriskande lek för honom. Det var som om kraften gång på gång exploderat i hans kropp. Inte ens Olaf Henderson kom någon vart med honom. Han försökte ta honom från sidan genom överrumpling. Men Ljusan Dag var honom för snabb. Blixtsnabbt hukade han sig ned på händer och fötter för att i nästa ögonblick resa sig med en knvck — och Olaf Henderson flög hals över huvud raklång ut i snön, varpå Liusan Dag helt skämtsamt gav honom en riktig tvättning.

”Jag trodde jag var lika god karl som ni, Ljusan Dag”, sade han och reste sig, ”men, guds död, ett tag som det här sista har iag aldrig sett.”

Franske Louis var den siste av de fem. och han hade sett nog för att vara på sin vakt. Han gick i cirklar och giorde falska utfall en hel minut innan det kom till riktiea tag. Ännu en minut pågick brottningen utan att någon fick övertaget. Men just som striden började bli som intressantast, kröp Liusan Dag ihon. varpå han med våldsamheten av en explosion plötsligt spände alla muskler. Louis vek sig långsamt bakåt, medan det knakade i hela hans kropp, och sakta segnade han på rygg ner i snön.

”Den som vunnit betalar!” utropade Liusan Dag och sprang upp. varpå han gick i spetsen för de övriga in i Tivoli. ”Kom an, bara! Den här vägen in till giftblandarn.”

De ställde sig utefter den långa disken, på somliga ställen tre och fyra bakom varandra och stampade snön från sina mockasiner, ty därute var det sextio grader under noll. Bettles, en veteran i Yukon, steg halvfull upp, höjde sitt glas och gratulerade Ljusan Dag. Då kände han behov av att hålla tal.

”Gossar”, sade han, ”jag känner mig förbaskat stolt över att kalla Ljusan Dag min vän. Vi ha kamperat ihop förr och jag säger er att han är aderton karat från skinnluvan till mockasinerna. Han var en rivande pojke från första dagen i det här landet. När ni, gossar, va’ så gamla som han, \a’ ni inte torra bakom öronen än. Han har aldrig varit någon barnunge, han föddes fullvuxen. Det kan jag säga er, att den tiden måste en man vara en man. Då var det inte så förbannat civiliserat här som nu.” Bettles tystnade så länge, att han hann lägga sin arm i ett riktigt b jörntag kring Liu-san Dags hals. ”Gosse, när du och jag drev hundar tillsammans i Yukon under den gamla, goda tiden, då regnade det inte välling, inte. Nej du, vi fick för det mesta leva på laxfenor och hartarmar — ä’ de’ inte sant?” Vid det skrän och skratt som hälsade hans tal tog Bettles bort sin arm och vände sig stolt till hopen.

”Ja, skratta ni, era skabbiga korthornskalvar, men det ska iag säga er att den bäste ibland er är inte värd att binda Linsan Dags mockasinremmar. Har jag inte rätt, Campbell, har jag inte rätt, Mac? Litisan Dag hör till det gamla gardet, han är en av de riktiga surdeearna. Den tiden fanns det inte ånebåtar och postslädar inte, nä’, vi fattiga satar fick allt leva på laxtarmar och harfenor, så mycket ni vet det.”

Han såg sig triumferande omkring och efter applå-

35derna ropade man att också Ljusan Dag skulle hålla tal. Det gick han med på. Man drog fram en stol och hjälpte honom upp på den. Nu var han inte mera nykter än de andra omkring honom. Ljusan Dags svarta ögon blixtrade, och kinderna hade blivit ännu mörkare av spriten som flöt i ådrorna. Man hälsade honom med hurrarop, vilket kom hans ögon att lysa misstänkt fuktiga. 1 -låslj

”Ja, gossar”, började han, ”jag vet inte riktigt vad jag skall säga åt er” — han talade långsamt som om han försökte få bukt med sin surrande hjärna. ”Jag tror jag ska tala om en historia för er. Jag hade en gång en kompanjon nere i Juncan. Han var från North Carolina och han brukade berätta historien för mig. Den hände nere bland bergen borta i hans land, och det var ett bröllop. Där voro de, familjen och alla dess vänner. Pastorn sjöng just på sista versen, och så säger han ’De som herren har förenat skall ingen människa åtskilja.’

’Pastorn’, säger brudgummen, ’jag tror inte att ni sa’ det där rätt. Jag vill ha det här bröllopet ordentligt gjort.’

När röken börjat skingra sig litet, ser bruden sig omkring och där ligger en död pastor, en död brudgum, en död broder, två döda onklar och fem döda bröllopsgäster.

Då drar hon en förfärligt djup suck och säger: ”De där nyuppfunna självladdande revolvrarna ha verkligen spelat mig ett förbaskat spratt.”

När skrattet ändtligen tystnat, fortfor Ljusan Dag. ”De där fyra kungarna som Tack Kearns hade ha verkligen spelat mig ett förbaskat spratt. Jag är pank

36ända in på bara kroppen och nu finns det ingen annan råd än att ge sig i väg till Dyea. Första gången jag kom över Chilcoot var 83. Jag gick igenom passet under full snöstorm med en trasig skjorta och en skäppa unket mjöl. Jag fick mitt uppehälle i Juncan den vintern och på våren gick jag över passet för andra gången. Ännu en gång drev hungern mig ut. Nästa vår kom jag tillbaks igen, och jag svor på att jag inte skulle ge mig i väg härifrån förrän jag vunnit spelet. Nå, jag har inte gjort det, och här är jag. Och jag tänker inte rymma min väg nu heller. Jag stannar inte natten över i Dyea, inte längre än att jag hinner byta hundar och ta in förråd. Och nu svär jag på nytt att jag inte lämnar det här landet förrän jag samlat på hög, och ni kan ge er på att det inte ska bli någon liten hög ändå, den ska tvärtom bli stor.”

”Vad menar du med stor?” frågade Bettles och slog kärleksfullt sina armar om Ljusan Dags ben.

”Ja, hur mycket?” ropade andra.

Ljusan Dag tänkte efter ett ögonblick.

”Fyra eller fem millioner”, sade han långsamt och lyfte handen till tystnad, då hans yttrande mottogs med misstrogna skratt. ”Nå, jag skall vara blygsam och nöja mig med en million att börja med. Men inte för ett uns mindre lämnar jag landet.”

Återigen möttes han av löje. Till dato hade Yukons hela guldutbyte inte stigit till fem millioner, och ingen hade ännu gjort ett fynd ens på hundra tusen, mycket mindre då på en million.

”Hör nu”, fortfor Ljusan Dag. ”Vill ni vara tysta ett ögonblick. Ni ha sett vilken tur Jack Kearns haft i kväll. Innan vi köpte, hade vi honom fast allihop.

37Hans tre kungar smällde inte vidare högt. Men han visste, att en kung till låg och väntade på honom . .. det var hans tur det. . . Fick han den inte? Nu har jag också en sådan där kung i bakhand, ser ni. Det kommer att hända stora ting i Yukon, var lugna för det. Ja, jag menar inte sånt där smått som Moosehide eller Birch-Creek. Nej, någonting alldeles tusan djävla. Jag skall säga er att jag känner det i luften, och det kommer att slå ned någonstans uppåt floden. Det är där ni ska kunna spåra mina mockasiner under den närmaste framtiden, någonstans i trakten av Stewart River, Indian River och Klondyke River. När jag kommit tillbaks med posten, ger jag mig av dit så fort att ni inte ska se röken av mig en gång. Det kommer, gossar1 Guldet menar jag, guld från gräsrötterna och nedåt, hundra dollars vaskpannan, och utifrån ska det bli en rusning på minst femtitusen man. Ni ska komma att tro att själva helvetet sluppit löst, när det stora fyndet en gång är gjort.”

Han satte glaset till sina läppar.

”Skål på er och måtte ni alla få vara med om det.” Han drack, steg ned från stolen och föll på nytt i Bettles' björnomfamning.

”Om jag vore i ditt ställe, Ljusan Dag, skulle jag inte ge mig av i dag”, rådde Joe Hines som varit ute och sett på termometern. ”Vi kommer att få kallt. Det är sextiotvå nu och går ner fortfarande, bäst att vänta, tills det skiftar.”

Ljusan Dag skrattade och de gamla surdegarna omkring honom skrattade.

”Ni ä' ena riktiga korthornskalvar”, ropade Bettles, ”som ä' rädda för lite' kallt. Ni känner Ljusan Dag

38förbaskat litet, om ni tror att en smula kyla hejdar honom.”

”Han kommer att förfrysa lungorna, om han ger sig i väg”, blev svaret.

”Frys mej hit och frys mej dit! Hör nu, Hines, ni har inte varit mer än tre år i det här landet, så att ni är grön ännu. Men jag har sett Ljusan Dag göra sina femtio mil uppåt Koyokuk, när termometern rakat ner till sjuttiotvå.”

Hines skakade dystert på huvudet.

”Om Ljusan Dag ger sig av innan det blir blidare, kommer han aldrig fram, det är min tro i alla fall.” ”Det är tusen mil till Dyea”, sade Bettles, i det han steg upp på en stol och fattade Ljusan Dag om halsen för att kunna hålla balansen. ”Det är tusen mil, säger jag, och för det mesta obanad väg, men jag slår vad med vilken gröngöling som helst om vad som helst, att Ljusan Dag klarar Dyea på trettio dygn.”

”Det skulle bli i medeltal trettiotre mil om dagen”, sade Doc Watson tvivlande, ”och jag har litet erfarenhet i den här vägen själv. En snöstorm på Chilcoot kunde hindra honom en hel vecka.”

”Ja, bevars”, svarade Bettles, ”och Ljusan Dag kommer ändå att gå fram på tretti dagar och tillbaka hit på lika lång tid. Jag har femhundra dollars här i påsen och dem vågar jag, och så må hin ta alla snöstormar.” Han beledsagade sina ord med att kasta guldpåsen på bardisken. Doc Watson slängde sin påse bredvid.

”Stopp!” utropade Ljusan Dag. ”Bettles har rätt och det här vill jag vara med om. Jag håller femhundra dollars att om sextio dagar från nu kör jag upp till Tivoli här med posten från Dyea.”

39Rundt om hördes ett misstroget mummel och ett dussin män togo fram sina guldpåsar. Jack Kearns sade:

”Jag håller två mot ett att ni inte är här på sjuttiofem dagar, Ljusan Dag.”

”Inte någon välgörenhet, Jack”, blev svaret. ”Vadet gäller lika mot lika och sextio dagar.”

”Nej, sjuttiofem dagar och två mot ett att ni inte lyckas”, vidblev Kearns. ”Fifty Mile kan bli öppen eller isen varken bära eller brista.”

”Vad ni har vunnit av mig är ert”, svarade Ljusan Dag, ”och ni ska för tusan bövlar inte tro att ni kan ge mig tillbaks någonting på det där sättet. Jag slår inte vad med er. Ni försöker ge mig pengar. Tack, jag behöver dem inte. Jag kan också ha tur. . . jag känner redan att jag kommer att få det. Vänta bara, tills det kommer, det där jag talade om. Då, Jack, lyfta vi av taket och då ska det bli spel, som heter duga.”

De skakade hand med varandra.

”Naturligtvis gör han det”, viskade Kearns i Bettles öra. ”Och här äro femhundra på att Ljusan Dag hinner tillbaks på sextio dygn”, tilläde han högt.

Billy Rawlins slog till sist av och Bettles omfamnade Kearns entusiastiskt.

”Seså”. ropade Ljusan Dag, ”nu ha vi det klart. Den som vinner betalar och jag tänker vinna, därför gör det ingenting om jag betalar litet i förskott. Vad ska ni ha nu allesammans?”

Bettles tog ett glas whisky i handen, praktiserade sig på nytt upp på en stol, där han stod och vaggade fram och tillbaka, medan han sjöng den enda visa han kunde:

40”Vid söndagsskolfestcr

Det sjunges av präster

Om liljan i Saron en sång

Men jag tror allt ändå

Att de mest tänka på

Den där frukten i Eden en gång.”

Och hela hopen skrålade i kör:

"Men jag tror allt ändå

Att de mest tänka på

Den där frukten i Eden en gång.,:

Någon öppnade ytterdörren. Ett svagt, gråaktigt ljus silade in.

”Ljusan dag, ljusan dag!” var det någon som ropade.

Ljusan Dag gick genast mot dörren, i det han slog ned sina öronlappar. Därute stod Kama vid släden, en lång, smal pjäs, sexton tum bred och sju och en halv fot i längd med sex tum höga, stålskodda medar. På den lågo, bundna med älghudsremmar, säckarna, som innehöllo posten samt föda och övriga förnödenheter för hundar och män. Framför släden, i en enda rad, lågo nedhukade fem rimfrosttäckta hundar. Det var varghundar, allesammans lika stora och av samma färg, alla ovanligt stora och alla grå. Det var i själva verket vargar, fastän tämda, och som vargar sågo de ut, från den grymma, starka käften till de yviga svansarna. Överst på släden, stoppade löst under remmarna och färdiga för omedelbart bruk, lågo två par snöskor.

Bettles pekade på en päls av polarharskinn, som stack ut ur en säck.

”Det är bädden”, sade han. ”Sex skålpund harskinn, det varmaste han nånsin sovit inunder, men ta mig tusan det kunde hålla mig vann och ändå tål jag både

4iett och annat. Ljusan Dag är en riktig helvetesugn, det är visst och sant.”

”Jag skulle inte vilja vara i den där indianens ställe”, anmärkte Doc Watson.

”Han kommer att stryka med, det vet jag”, sade Bettles. ”Jag har gjort färder med Ljusan Dag. Den mannen har aldrig i hela sitt liv varit trött, vet inte ens vad det betyder. Jag har sett honom gå hela dagen med våta strumpor i fyrtiotvå grader. Det finns inte en levande själ som kan göra efter det.”

Under det man pratade på detta sätt, tog Ljusan Dag farväl av dem som trängde sig omkring honom. Jungfrun

ville kyssa honom, och fastän han var en smula berusad av all whisky, förstod han ändå att komma i väg utan att låta fängsla sig ett enda ögonblick av förklädesbandet. Han kysste Jungfrun, men han kysste precis på samma sätt tre andra kvinnor. Så drog han på sig långvantarna, hojtade upp hundarna på fötter och tog plats bredvid styrstången, som pekade framåt från ena sidan av slädens främre ända. ”Kila på, mina älsklingar!” ropade han.

Djuren kastade ögonblickligen sin tyngd mot bröst-remmarna. De nästan kröpo utefter snön, vari deras tassar sjönko ned. De gnällde av iver, och innan slädan gått ett halvt dussin längder, måste både Ljusan Dag och Kama, som gick efter den, springa för att hålla jämna steg med den. Och snart voro både män och hundar försvunna bakom banken, som dolde Yukons frusna bädd i det grå morgonljuset.

*

FJÄRDE KAPITLET.

På floden, där färdvägen var hård, så att inga snöskor voro behövliga, gjorde hundarna i medeltal sex mil i timmen. För att hålla jämna steg med dem måste de båda männen springa. Ljusan Dag och Kama avlöste varandra regelbundet vid styrstången, ty det var ett hårdt arbete att både styra den flygande släden och hålla sig framför den. Den som för tillfället var fri tog plats bakom släden eller satte sig upp på den en stund för att vila.

Det var hårdt arbete, men det låg något muntert över det.

De.flögo framåt, fortfarande på hård, trampad väg. Men sedan skulle de komma till obanad stig, där tre mil i timmen måste anses för mycket god fart. Då blev det inte fråga om att åka, vila eller springa. Då blev det inte så tungt arbete framme vid styrstången, då gällde det främst att med snöskorna bana väg för hundarna. Och det var långt ifrån något muntert arbete. De hade också att vänta ställen, där de flera mil i sänder måste arbeta sig över kaotiska isstalp, där de kunde skatta sig lyckliga om de gjorde två mil i timmen. Ja, det var nog inte omöjligt att på somliga håll isen var så svår, att det behövdes fruktansvärda ansträngningar för att tillryggalägga en mil i timmen.

43Kama och Ljusan Dag talade inte vid varandra. Både arbetets art och deras egen natur hindrade dem därifrån. Någon enstaka gång, när det var alldeles nödvändigt, vände de sig helt enstavigt till varandra — Kama nojde sig för sin del mest med ett grymtande. Då och då gnällde eller morrade en hund, men på det hela taget höll spännet sig tyst. Man hörde endast det skarpa gnisslet av de stålskodda medarna mot isen och knakningarna i släden då den vickade och slängde.

Ljusan Dag hade passerat som genom en tjock mur från Tivolis stoj och larm in i en annan värld — en värld av tystnad och stillhet. Ingenting rörde sig. Yukon slumrade under sitt tre fot tjocka istäcke. Inte en pust blåste. Icke heller rörde sig saven i stammarna på granträden som kantade båda sidor av floden. Träden stodo som petrificerade, med grenarna tyngda av snö till sin yttersta bärkraft. Till och med den minsta darrning skulle ha skakat av snön, men den låg kvar. Släden var den enda punkt av rörelse och liv midt i denna högtidliga stillhet och medarnas gnissel i, snön kom endast denna tystnad att ytterligare framträda.

Det var en död värld och det var dessutom en grå värld. Luften var skarp och klar. Det fanns ingen fuktighet i atmosfären, icke ett spår av dimma, men himlen var ändå som en grå mantel. Orsaken härtill var, att ehuru det inte fanns ett moln som kunde skymma bort dagsljuset, fanns det ingen sol som gav dagsljus. Långt borta i söder steg solen till sin middagshöjd, men emellan den och den frusna Yukon låg jordens välvda yta. Yukon låg i nattens skugga och dagen själv var i verkligheten en lång skymning. En kvart före tolv, då floden gjorde en stor krok, så att

44man hade lång utsikt åt söder, visade solen sin ovankant över horisonten. Men den steg icke perpendiku-lärt, utan snedt, så att vid full middag hade den icke fått mer än yttersta överkanten klar från horisonten. Det var en blek sol utan spår av hetta i strålarna och man kunde stirra rakt in i den utan att det gjorde ondt i ögonen. Den hade icke väl hunnit middagshöjden, förrän den började snedda tillbaka under horisonten och en kvart över tolv

kastade jorden åter sin skugga över landskapet.

Män och hundar jagade framåt. Både Liusan Dag och Kama voro vildar, vad magarna beträffar. De kunde äta när som helst och hur som helst, ibland oerhörda kvantiteter för att sedan svälta hela dagar. Vad hundarna beträffar åto de blott en gång om dagen, och då fingo de sällan mer än ett skålpund torkad fisk var. De voro glupskt hungriga, men på samma gång i utmärkt skick. Liksom hos vargarna var näringsprocessen hos dem starkt ekonomisk och fullkomlig. Ingenting gick förlorat. Varenda partikel de åto omsattes i energi. Och Kama och Ljusan Dag voro alldeles som de. Den minsta föda gav också dem rent av överflöd av kraft. En man, veknad av civilisation och bara sittande vid sitt skrivbord, skulle ha blivit mager och kraftlös av den kost som höll Kama och Ljusan Dag på höiden av fysisk uthållighet. De visste vad mannen vid skrivbordet aldrig vet, hur det kändes att alltid vara hungrig och alltid kunna äta. Alltid hade de strykande aptit och aldrig hade de en aning om vad dålig matsmältning vill säga.

När klockan blev tre på eftermiddagen, försvann den långa skymningen i natt. Stjärnorna kommo fram,

45mycket nära, skarpa och klara, och vid deras ljus fortsatte hundar och män sin väg. De voro outtröttliga. Och detta var icke något rekord för en enda dag, utan bara den första av sextio sådana. Fastän Ljusan Dag inte sovit en blund föregående natt, fastän han dansat och druckit, tycktes det inte ha haft någon inverkan på honom. Härpå funnos två förklaringar: först hans oerhörda livskraft och så den omständigheten att dylika nätter voro ytterst sällsynta för honom.

Ljusan Dag färdades utan klocka: han kände på sig vad tiden led, och när enligt hans uppfattning klockan närmade sig sex, böriade han se sig om efter en lägerplats. Vid en krökning gick vägen tvärs över floden. Där fanns ingenting lämpligt för vad han sökte, och så färdades de en mil uppåt andra stranden. Men då de hunnit halvvägs, mötte de isstalp som togo en timmes hårdt arbete att komma över. Slutligen skymtade Ljusan Dag just vad han sökte efter, ett utdödt träd nära flodbanken. Dit fördes släden och lägret började redas, under det Kama grymtade av tillfredsställelse.

Arbetsfördelningen var ypperlig. Båda visste noga vad de hade att göra. Med den ena yxan fällde Ljusan Dag den utdöda granen. Med en snösko och den andra yxan klarade Kama bort två fotssnön på Yukon och högg upp den is, som behövdes för kokningen. Ett stvcke torr björkbark gav fart åt elden, och Ljusan Dag började tillreda måltiden, medan Kama lossade släden och fodrade hundarna med deras ransoner av torkad fisk. Säckarna med födan slängde han högt upp i träden, så att de glupska bestarna inte skulle kunna nå dem. Därpå fällde han en ung gran och högg av grenarna. Tätt invid elden trampade han ned den mjuka

46snön och täckte den tillpackade platsen med grangrenarna och kvistarna. På detta ”golv” kastade han så ned sin och Ljusan Dags klädessäckar, vilka innehöllo torra strumpor, underkläder och sovpälsarna. Kama hade två sådana, medan Ljusan Dag nöjde sig med en enda av harskinn.

De arbetade utan uppehåll och utan att tala för att icke förlora någon tid. Båda visste vad som var av nöden utan tanke på att lämna något av arbetet åt den andre. När kaffet kokade, fläsket fräste och pankakorna voro tillrörda, satte Ljusan Dag en panna med bönor över elden. Kama, som slutat sitt göra på lägerplatsen, satte sig ned på granriset medan han väntade och tog itu med att laga hundarnas seltyg.

”Skookum och Booga slåss för mycket”, anmärkte Kama, då de satte sig ned att äta.

”Håll ögonen på dem då”, var Ljusan Dags svar.

Detta var allt som talades under måltiden. En gång sprang Kama upp och skilde ett par stridande hundar åt med en brinnande trädgren. Mellan munsbitarna kastade Ljusan Dag isstycken i bleckspannet, där de smälte till vatten. När måltiden var över, lade Kama ny ved på elden, högg ytterligare ett förråd för nästa morgon och återtog så tyst sitt arbete med remtygen. Ljusan Dag skar upp duktiga fläskstvcken och lade dem i pannan med de puttrande bönorna. Båda männens mockasiner voro våta. och det trots den intensiva kölden, så att när de inte längre behövde lämna sin lilla oas av granris, togo de av sig mockasinerna och hängde dem att torka framför elden, i det de gång på gång vände på dem. När bönorna till sist voro färdigkokta, hällde Ljusan Dag största

delen av dem i en

47påse av säckväv en och en halv fot lång och tre tum i diameter, varpå han lade den i snön för att svalna. Resten av bönorna lämnades kvar i pannan till frukost.

Klockan var över nio och de voro färdiga att gå till sängs. Hundarnas gläfs hade för länge sedan tystnat och de trötta djuren lågo hopkrupna i snön med nosen och fotterna tillsammans och täckta av sina yviga vargsvansar. Kama bredde ut sina sovskinn och tände sin pipa. Ljusan Dag rullade en majspapperscigarrett och för andra gången under kvällen växlades några ord.

”Jag antar vi ha hunnit nära sextio mil”, sade Ljusan Dag.

”Hm, tänker så också”, svarade Kama.

Därpå rullade de stående in sig i sina skinn, sedan de först ersatt jackan de begagnade om dagen med en tjock ylletröja. De hade knappt hunnit lägga sig nei och sluta ögonen, förrän de föllo i sömn. Stjärnorna hoppade och dansade i den frostiga luften och högt uppe syntes de färgade strimmorna av norrskenet som jättelika strålkastare.

L jusan Dag vaknade i mörkret och ruskade på Kama. Fastän norrskenet ännu flammade, hade en ny dag brutit in. Uppvärmda pannkakor, uppvärmda bönor, stekt fläsk och kaffe utgjorde frukosten. Hundarna fingo ingenting, ehuru de sutto på avstånd i snön och lurade på de ätande med svansarna snodda kring tassarna. Det var bitande kallt, minst sextiotvå grader under noll, och medan Kama höll på att lägga selarna på hundarna med bara händer, måste han flera gånger gå bort till elden och värma sina domnande fingerspetsar. Båda tillsammans lastade släden och surrade fast säckarna. För sista gången värmde de händerna,

48drogo på sig långvantarna och satte hundarna i gång nedåt floden. Efter Ljusan Dags beräkning skulle klockan vara omkring sju. Men stjärnorna tindrade fortfarande lika klart och svaga strålar av norrskenet syntes ännu uppe på himlen.

Två timmar senare blev det plötsligt mörkt, så mörkt, att de endast genom instinkt kunde finna sin väg, och nu visste Ljusan Dag att hans tidsbestämning hade varit riktig. Det var mörkret före gryningen, så vanligt här uppe i Alaska. Sakta kom det grå dagsljuset smygande genom mörkret, först knappast märkbart, så att det nästan var dem en överraskning, när de började skymta vägen under sig. Så kunde de se hunden närmast släden, därpå hela det springande spännet och snödrivorna på båda sidor, tills så småningom hela flodbädden trädde fram för dem. Men det var också allt. Ingen sol steg upp. Det grå ljuset förblev grått.

En gång under dagens lopp sprang ett lodjur över vägen rakt framför nosen på hundarna och försvann in i den vita skogen. Det väckte hundarnas vilda instinkter. De höjde sitt jaktskall, sleto i halsbanden och började förfölja. Ljusan Dag hojtade och stretade emot med styrstången, så att släden stjälpte över ända i snön. Men hundarna måste ge tappt, släden restes igen och fem minuter senare löpte de på nytt den riktiga vägen fram. Lodjuret var det enda tecken till liv de hade sett på två dygn, och i sin lättfotade snabba flykt hade det varit mera som en synvilla än en syn.

När klockan var tolv och solen tittade upp över jordbuktningen pustade de och gjorde en liten eld på isen. Ljusan Dag högg med yxan några bitar av den

4. Kungen av Klondyke.

49frusna bönkorven. De värmdes i stekpannan och utgjorde hela måltiden. De drucko inte kaffe — det var lyx midt på dagen. Hundarna väsnades med varandra och sneglade begärligt åt elden. Endast på kvällen fingo de sitt skålpund torkad fisk. Till dess fingo de arbeta.

Kylan fortfor. Det fordrades män av järn för att under denna temperatur kunna härda ut med en resa, men både Kama och Ljusan Dag voro just sådana män. Kama visste att den andre var honom överlägsen, och därför var han själv redan från början dömd att bli slagen. Icke så att han sparade sina ansträngningar eller sin villighet på minsta sätt, det var medvetandet om underlägsenheten som tryckte honom. Han hyste för Ljusan Dag en känsla

av dyrkan. Stoisk, tystlåten, stolt över sin fysiska styrka, fann han dessa egenskaper i ännu högre grad hos sin vite följeslagare. Här fanns en som var oupphinnelig i de ting Kama satte högst av allt i världen — kunde han då göra annat än skänka honom sin dyrkan — ehuru han icke visade den i det yttre. Det var inte underligt, att den vita rasen gick segrande fram, när den födde män sådana som denne. Vad hade då indianen för utsikter? Inte ens indianerna brukade färdas under så låg temperatur, och de ägde dock tusen generationers kunskap och förstånd i detta. Men så kom den här Ljusan Dag, till och med från södern, hårdare än de, skrattande åt deras betänkligheter, och färdades sina tio, tolv timmar om dagen. Och den där Ljusan Dag tänkte att han skulle kunna hålla på med trettiotre mil om dagen i sextio dagar. Vänta bara tills det började snöa riktigt eller de kommo in på alldeles obanad väg eller den ihåliga, vanskliga isen över de breda strömdragen.

50Men under tiden höll Kama jämna steg utan att någonsin knota eller skolka. Sextiofem grader under noll är ganska kallt. Då vattnet fryser vid trettiotvå över, betydde sextiofem under det samma som nittiotvå under fryspunkten. Man kanske får en klarare uppfattning av vad detta betyder, om man tänker sig denna temperaturskillnad i motsatt riktning. Etthundratjugonio grader betyder en mycket het dag, och ändå är en sådan temperatur endast nittiosju grader över fryspunkten. Fördubbla skillnaden och man får kanske ett lätt begrepp om den köld, i vilken Kama och Ljusan Dag färdades från mörker till mörker och genom mörkret.

Kama förfrös skinnet på kindknotorna, fastän han oupphörligt gned dem, och köttet blev svart och Ömt. Han förfrös också, fastän helt lätt, det yttre av lungvävnaderna — en mycket farlig sak och ett tungt vägande skäl för att en människa aldrig skall i onödan utsätta sig för sextiofem grader kallt i fria luften. Men Kama klagade aldrig, och Ljusan Dag var som en kakelugn och sov lika varmt under sina sex skålpund harskinn som den andre under sina tolv.

Andra kvällen hade de ytterligare tillryggalagt femtio mil och slogo läger i närheten av gränsen mellan Alaska och Nordvästterritoriet. Återstoden av vägen med undantag av den sista korta sträckan till Dyea, skulle de färdas på kanadensiskt område. Som vägen fortfarande var hård och ingen snö föll, räknade Ljusan Dag på att slå läger vid Forty Mile den fjärde aftonen. Han sade det också till Kama, men den tredje dagen började temperaturen stiga och då visste de att snön inte var långt borta, ty i Yukon måste det bli

5ivarmt för att kunna snöa. Samma dag träffade de också på tio mil av kaotiska isförskjutningar, där de tusentals gånger måste lyfta släden över de väldiga flaken och sätta ner den på andra sidan. Här voro "lundarna till nästan ingen nytta, och både de och männen prövades till det yttersta genom vägens besvärligheter. En timmes extra färd denna kväll tog in blott en liten del av det förlorade.

På morgonen då de vaknade funno de tio tums snö över sina sovpälsar. Hundarna iågo som begravna och ville inte lämna sina varma och bekväma bäddar. Den ny fallna snön betydde tung väg. Medarna gledo inte över den så lätt, medan en av männen måste gå före hundarna och packa ned snön med snöskorna åt dem. Denna snö var alldeles olik den som faller i sydlandet. Den var hård, fin och torr. Den liknade mera socker. Sparkade man till den, for den omkring som sand. Man kunde inte göra en snöboll av den. Den bestod inte av flingor, utan av kristaller, små geometriska frostkristaller. Det var i själva verket inte snö, utan frost.

Men det var varmt, bara trettiotvå grader under noll, och de två männen, som knutit upp öronlapparna och tagit av sig vantarna, svettades under arbetet. De lyckades inte uppnå Forty Mile denna kväll, och när de passerade denna station följande dag, stannade Ljusan Dag endast så länge att han fick posten och en del nya förråd. Följande eftermiddag slogo de läger vid Klondykeflodens mynning. De hade inte mött en själ sedan de lämnat Forty Mile och de hade måst bana sig ny väg. Ingen hade ännu denna vinter färdats utefter floden söder om Forty Mile och det var inte osannolikt att de skulle bli de enda under hela vintern.

52I de dagarna var Yukon ett ensligt land. Mellan Klondykefloden och havet vid Dyea låg sexhundra mil snötäckt vildmark, och på hela denna sträcka fanns det blott två platser, där Ljusan Dag möjligen kunde vänta att träffa människor. Båda voro ensliga handels-stationer, Sixty Mile och Fort Selkirk. Om sommaren kunde man någon gång träffa indianer vid mynningarna av Stewart River och White River, vid Big och Little Salmon och på Lake Le Barge; men om vintern voro de, som han mycket väl visste, på jakt efter älg uppåt bergstrakterna.

Denna kväll slogo de läger vid mynningen av Klon-dyke, men Ljusan Dag gick inte till vila när kvällens arbete var slut. Om han hade haft en vit man i sällskap, skulle Ljusan Dag ha sagt att han kände hur turen liksom kröp i kroppen på honom. Nu band han på sig snöskorna, lämnade hundarna hopkrupna i snön och Kama tungt flåsande under sina harskinn och steg upp på en platå, som reste sig ganska högt över markens yta. Men granarna stodo för tätt för att han skulle kunna få en överblick av landskapet. Han banade sig väg igenom dem och uppför de första stigningarna av det bakomliggande berget. Här såg han Klondyke flyta in i räta vinklar från öster, och söderifrån kom Yukon i en mäktig kurva. Till vänster bortemot Moosehide Mountain syntes tydligt i stjärnljuset det mäktiga vita skum, varav den fått sitt namn. Löjtnant Schwatka hade givit den dess namn, men han, Ljusan Dag, hade sett den långt innan denne djärve upptäcktsresande hade gått över Chilcoot och flottat sig utför Yukon.

Men berget ägnade Ljusan Dag endast en flyktig uppmärksamhet. Hans hela intresse samlades kring

53den stora platån med djupt vatten längs etter för ång-båtsfart och landning.

”En utmärkt plats för en stad”, mumlade han. ”Rymmer minst fyrtiotusen människor. Allt vad som behövs är att man upptäcker guld.” Han tänkte en stund. ”Tio dollars vaskpannan räcker för att det skall bli den värsta rusning Alaska nånsin skådat. Om det inte blir här, blir det i alla fall någonstans här omkring. Det är bestämt en god idé att ha ögonen öppna för stadsplatser hela vägen uppåt.”

Han stod ännu länge och såg ut över den ensliga platån och i sin livliga inbillning såg han hur här skulle se ut, om rusningen kom. I fantasien förläde han sågarna här, handelsbodarna där, krogarna, danslokalerna och de långa gatorna med gruvarbetarnas små hus. På dess långa gator såg han tusentals människor röra sig om varandra, medan hundspann med tungt lastade siädar stodo framför handelsbodarna. Han såg också tunga foror som drogos nedför huvudgatan uppför den frusna Klondyke floden och mot någon plats, där guldgrävningen måste försiggå.

Han skrattade och skakade visionen från sina ögon, gick ner från platån och över den släta marken till lägerplatsen. Fem minuter efter att ha rullat in sig i sin päls, öppnade han ögonen och satte sig upp, förvånad över att han inte sov ännu. Han såg på indianen, som slumrade vid sidan av honom, på glöden i den slocknande elden, på de fem hundarna bakom den, som lågo med vargsvansen över nosen, och de fyra snöskorna som stodo upprätta i snön.

”Det är då själva tusan att inte det här lämnar mig i fred”, mumlade han. Och så kom han att tänka på

54pokerspelet. ”Fyra kungar! Det kan man väl kalla tur i alla fall.”

Han lade sig ned igen, drog pälsen tätare omkring sig, slöt ögonen på nytt, och denna gång föll han i sömn.

*

FEMTE KAPITLET.

Vid Sixty Mile togo de in ytterligare livsmedel, fingo några skålpund brev och färdades vidare. Från Forty Mile hade de hela tiden haft obanad stig och kunde räkna på att fortfarande få den ända till Dyea. Ljusan Dag stod sig godt, men den mördande hastigheten började ta på Kama. Stoltheten höll hans mun slutenf men följderna av hans lungförkylning kunde inte längre döljas. Han började lida av hackhosta, och snart fick han riktiga anfall vid varje ansträngning. Hans ögon stodo blodsprängda och tårarna runno utför hans kinder. En smula rök från stekpannan med fläsket kunde komma honom att hosta en halvtimme och han höll sig omsorgsfullt ur vindriktningen, när Ljusan Dag redde till måltiderna.

De plumsade dag efter dag genom den mjuka, opackade snön. Det var hårdt, enformigt arbete utan det minsta av den upplivande känsla som infann sig när man liksom flög fram över den fasta skaren. Än den ene mannen, än den andre förut i snöskor — det gällde ett envist, oupphörligt trälande. En yard av puder-snö måste pressas ned och den breda skon sjönk under mannens tyngd fulla tolv tum ned i det mjuka täcket. Arbetet härmed fordrade

långt andra krafter än att gå på vanligt sätt. Man kunde inte flytta foten fram-

56åt det allra minsta, den måste dragas rakt upp, och när den sjunkit ned i snön, slant den ofta på den underliggande isen.

På den sålunda banade vägen följde sedan hundarna och mannen vid styrstången efter, och så släden. På sin höjd kunde de göra tre mil i timmen. Det betydde att de måste öka dagsresorna, och för att ha någonting att dra på, utsträckte Ljusan Dag dem till tolv timmar. Då det tog tre timmar att slå läger, laga mat och bryta upp igen, var det endast nio timmar till vila, och varken män eller hundar förspillde många minuter av denna tid.

Vid Selkirk nära Pelly River föreslog Ljusan Dag att Kama skulle ligga över och sedan följa honom på vägen tillbaka från Dyea. En kringströvande indian från Lake Le Barge var villig att intaga hans plats. Men Kama var envis och ville inte. Hundar bytte Ljusan Dag i alla fall. Hans gamla spann fick stanna vid Selkirk, och han fortsatte med sex friska hundar.

De färdades till klockan tio på aftonen den dag de nådde Selkirk, och klockan sex följande morgon be-gåvo de sig på nytt in i vildmarken, som var nära femhundra mil i utsträckning mellan Selkirk och Dyea. Det kom ännu en knäpp av kyla, men vare sig det var varmt eller kallt, vägen var ändå alltid obanad. Ljusan Dag ökade dagsresorna till tretton timmar, ty han visste att det fanns ännu otillgängligare sträckor längre fram.

Det var ännu inte riktigt midvinter och på många ställen gick Fifty Mile River öppen med farlig, porös is på båda sidor. Ofta måste de gå med långa stänger tvärs för sig i händerna för att kunna ta sig upp när

57de föllo igenom isen. Men i femti graders kyla kan ingen färdas genomvåt till midjan, och därför betydde varje sådan där doppning ett dröjsmål. Så snart man väl kommit upp, måste man springa fram och tillbaka för att uppehålla blodomloppet, medan den torre följeslagaren gjorde upp eld. Först då kunde ombyte av kläder äga rum och de våta torkas för nästa missöde.

Vad som yttermera förvärrade saken var att denna farliga färd på floden icke kunde fortsättas i mörkret, utan arbetsdagen inskränkte sig till sex timmars skymning. Varje ögonblick var dyrbart och de strävade att inte förlora ett enda. Man bröt alltså upp vid första skymt av den annalkande dagen. Man stannade inte heller för att äta middag, och ändå hade de kommit betydligt efter tiden. Det fanns dagar, då de gjorde femton mil, ja, stundom inte mer än ett dussin, och en gång kommo de inte upp till mer än nio mil på två dagar, i det de måste vända ryggen åt floden och föra släden över bergen.

Men till sist hade de klarat den förfärliga Fiftv Mile River och kommo ut på Lake Le Barge. Här fanns intet öppet vatten och isen låg jämn. Under mer än trettio mil var snötäcket som ett golv, på samma gång det låg tre fot djupt och var mjukt som mjöl. Tre mil i timmen var det mesta de kunde göra, men Ljusan Dag firade passerandet av Fifty Mile genom att hålla en lång resdag. Klockan elva på morgonen hade de nått ena ändan av sjön. När klockan var tre på ef-termidadgen och den arktiska natten sänkte sig, fick han sikte på den andra. Klockan åtta på aftonen hade de sjön bakom sig och befunno sig vid mynningen av Lewes River. Här gjordes en halvtimmes rast, medan

58man värmde upp stycken av frusen bönkorv och gav hundarna ett extra mål fisk. Så fortsatte de till klockan ett på natten, då läger slogs på vanligt sätt.

De hade tillryggalagt sexton timmars väg denna dag, hundarna voro för trötta för att slåss eller ens morra och Kama hade haltat fram sista delen av vägen. Men klockan sex följande morgon begav sig Ljusan Dag på väg igen. Klockan elva var han framme vid White Horse och samma kväll slogs läger på andra sidan Box Canon och då hade han värsta delen av vägen bakom sig och en rad av sjöar framför.

Men det gick framåt ändå utan rast och ro. Tolv timmar om dagen, sex i skymning och sex i mörker, banade de sig väg. Tre timmar ägnades åt måltiden, reparation av seltygen och så vidare, och de återstående nio timmarna sovo män och hundar som om de varit döda. Kamas järnstyrka började brytas. Han blev allt långsammare i sina rörelser, spänstigheten gick ur hans muskler och han linkade beständigt. Men han följde med utan ett ljud av

klagan. Ljusan Dag såg också trött ut, men med den underbara mekanism han besatt i sin kropp gick han oupphörligt på. Och aldrig var han mera en gud för Kama än under de sista dagarna av denna färd söder ut, då han rent av pressade sig själv framåt med en seghet som Kama aldrig sett eller ens drömt om hos en människa.

Den tiden kom, då Kama inte längre var i stånd att gå före och bana väg, och det bevisade att det gått långt med honom, när han tillät Ljusan Dag att hela dagen utföra det tunga arbetet med snöskorna. En efter en passerade de hela sträckan av sjöar från Marsh till Linderman och började stiga uppför Chilcoot. Lju-

59san Dag skulle egentligen, om det varit rätt, ha slagit läger norr om passet, men han fortsatte över det och ner till Sheep Camp, medan bakom honom rasade en snöstorm, som skulle ha fördröjt honom tjugufyra timmar.

Denna sista ansträngning bröt ned Kama fullständigt. På morgonen kunde han inte gå. När han väcktes klockan fem, satte han sig upp med stor svårighet, jämrade sig och föll tillbaka igen. Ljusan Dag gjorde ensam allt lägerarbetet, selade på hundarna, och när han var färdig att ge sig i väg, rullade han in den hjälplöse indianen i alla tre sovpälsarna och band fast honom överst på slädan. Så bar det av nästan i fvrpsrång över den hårdt tillfrusna väg som ledde rakt till Dyea, dit de anlände med Kama fortfarande jämrande sig på släden och Ljusan Dag springande vid styrstången för att inte komma under slädmedarna.

Trogen sitt löfte, stannade inte Ljusan Dag. Det tog en timme att lossa släden, lasta den med den norrgående posten jämte nya livsmedel samt engagera en ny indian. Kama yttrade icke ett ord från det de ankommit till Dyea och till det ögonblick då Ljusan Dag färdig till avfärd, stod vid hans sida för att säga farväl. De skakade hand. 1 v" ^

”Ni komma att döda denna fördömda indian”, sade Kama. ”Begripa det, Ljusan Dag? Ni döda honom.”

”Han räcker väl i alla fall till Pelly”, smålog Ljusan Dag.

Kama skakade tvivlande på huvudet och vände sig på sidan med ryggen åt Ljusan Dag till tecken på att avskedet var över.

60Ljusan Dag lyckades komma över Chilcoot samma dag, och i mörker och yrsnö nådde han fram till Crater Lake, där läger slogs. Det var ett ”kallt” läger högt över trädgränsen, och han hade inte velat tynga släden med ved. Den natten begravde dem i trefots snö och när de i den svarta morgonen grävde sig ut, försökte indianen ge sig i väg. Han hade redan fått nog av att färdas med en som han ansåg vara galen. Men Ljusan Dag övertalade honom på ett särdeles eftertryckligt sätt att stanna, och så gick det vidare över Deep Lake, Long Lake och Lake Linderman.

Det var samma mördande fart som på bortvägen, och indianen stod inte ut så bra som Kama. Men han klagade aldrig och inte försökte han heller ge sig av. Han arbetade och gjorde sitt bästa, medan han om och omigen upprepade sitt beslut att för framtiden alltid hålla sig ur vägen för Ljusan Dag. Dag gick efter dag med omväxlande mörker och skymning, ibland var det kallt, ibland föll det snö, men hur det var lade de ständigt allt flera mil bakom sig.

Men vid Fifty Mile hände dem en olycka. De färdades över en isbrygga, då hundarna råkade falla igenom och rycktes in under isfiaken. Remmarna, som höllo dem samman med hunden närmast släden, brusto och spännet syntes icke vidare. Endast denna enda hund återstod, så att Ljusan Dag spände både indianen och sig själv framför släden. Men en man kan inte ersätta en hund när det gäller sådant arbete, och dessa två män försökte ersätta fem hundar. Efter en timme måste Ljusan Dag lätta på släden. Hundmat, extra seltyg och reservyxan kastades bort. Under den ovanliga ansträngningen sträckte hunden en sena och blev odug-

61lig. Ljusan Dag sköt honom och övergav släden. På sin egen rygg tog han hundrasextio skålpund post och livsmedel och lade etthundratjugufem på indianen. Denne blev helt häpen, när han såg hur varje skålpund värdelös post togs med, under det bönor, skålar, pannor och extra kläder kastades å sido. De behöllo en päls var, en yxa, en bleckpanna och ett litet förråd av fläsk och mjöl. Fläsk kunde ätas rått, och mjöl, rört i varmt vatten, kunde hålla mäninskor i gång. Till och med bössan och ammunitionen lämnades kvar.

På detta sätt färdades de de tvåhundra milen till Selkirk. Ljusan Dag vandrade bittida och sent. På kvälier. kröpo de ihop vid en liten eld, svepta i sina pälsar, drucko mjölsoppa och tinade upp fläsket på ändan av träpinnar. Om morgonen stego de upp i mörkret utan ett ord, axlade sina bördor och gåvo sig i väg. De sista två milen, innan de nådde Selkirk, drev Ljusan Dag före sig indianen, en hålögd vålnad av en man, som annars skulle ha lagt sig att sova eller kastat ifrån sig sin postbörda.

Vid Selkirk fanns det gamla hundspannet i ypperlig kondition. Hundarna selades samma dag, och så bar det i väg igen med Ljusan Dag vid styrstången, växelvis med Le Barge-indianen, som hade erbjudit sig att följa med på nedvägen. Ljusan Dag var två dagar etter sin tid och snöfall och obanad stig höllo honom två dagar efter hela vägen till Forty Mile. Men nu var tiden inne för en köldperiod och han tog den med i räkningen, i det han minskade livsmedelsförrådet för både hundar och män. Man skakade på huvudet ät honom och frågade vad han skulle ta sig till om snön fortfor att falla.

62”Det blir alldeles säkert kallt”, skrattade han — och sä bar det i väg.

Ett antal slädar hade redan gått fram och tillbaka denna vinter mellan Forty Mile och Circle City, så att vägen var packad och hård. Och kylan kom och fortfor, och Circle City låg endast tvåhundra mil borta. Le Barge-indianen var en ung man, som ännu inte lärt känna sin begränsning, utan var fylld av stolthet. I början höll han jämna steg med Ljusan Dag och drömde till och med om att trötta ut den vite mannen. De första hundra milen spanade han efter några tecken till trötthet och förvånade sig över att han icke fick se dem. Under de nästa hundra milen började han finna de där tecknen hos sig själv, men han bet ihop tänderna och gick på. Sista dagen var klarare och kallare än någon av de föregående, och de gjorde sina sextio mil. Klockan var tio på kvällen då de körde in på Circle Citys huvudgata, och fastän det var den unge indianens tur att vila sig på släden hoppade han ner och sprang bakom den. Det var skryt, ty han hade kommit underfund med sin begränsning och kämpade förtvivlat emot den, men sprang gjorde han i alla fall det bästa han kunde.

*

SJÄTTE KAPITLET.

Tivoli var fullt av folk — alla de som hade bevittnat Ljusan Dags avfärd för två månader sedan voro där. Ty det var aftonen av den sextionde dagen, och meningarna voro delade huruvida han lyckats eller inte i sitt åtagande. Vid tiotiden pågick ännu vadhållningen och man höll allt högre mot att han lyckats. I sitt innersta hjärta trodde Jungfrun att han misslyckats, men hon vågade i alla fall tjugu uns mot Charley Bates fyrtio att Ljusan Dag skulle komma före midnatt.

Det var hon som först hörde skallet från hundarna.

”Hör!” ropade hon. ”Det är Ljusan Dag!”

Det blev allmän rusning mot ingången. Men när de dubbla dörrarna slogos upp, ryggade hela skaran tillbaka. De hörde det häftiga hundskallet, smällandet av en hundpiska och Ljusan Dags stämma, när han ropade uppmuntrande åt de trötta djuren, som satte kronan på verket genom att dra släden in över trägolvet. De kommo in som en stormvind, och med dem rusade kölden in som en synlig ånga av rykande vitt, genom vilken man såg deras huvuden och ryggar, där de stretade i seltygen tills de sågo ut som om de simmade i en flod. Och bakom dem kom vid styrstången Ljusan Dag, dold upp till knäna i den bolmande kölddimman, genom vilken han tycktes vada.

64Det var samme gamle Ljusan Dag, fastän han såg litet mager och trött ut. Men hans svarta ögon gnistrade och blänkte klarare än någonsin. Hans parka av bomullsfilt gjorde honom lik en munk och föll i raka linjer till hans knän. Smutsig och svedd av lägerrök och eld, berättade den i och för sig själv historien om hans färd. Ett tvåmånadersskägg täckte hans ansikte, och skägget i sin ordning var hoptovat av isen, som bildats av hans andedräkt under de sista sjuttio milen.

Hans inträde var effektfullt, dramatiskt, och han visste det. Det var hans liv och han levde det fullt och helt ut. Bland sina kamrater var han en stor man, en polarhjälte. Han var stolt över detta och det var ett stort ögonblick för honom att efter en tvåtusenmila-färd få svepa in i krogrummet med hundar, släde, post, indian och alltsammans. Han hade ännu en gång fullbordat en bragd som skulle komma Yukon att genljuda av hans namn — han, Ljusan Dag, kungen bland färdmän och hundkörare.

Han kände som en rysning av överraskning vid det välkomstskrän som mötte honom, och det var som 0111 varje välkänd detalj i detta Tivoli hade bringat honom sin hälsning — den långa disken med sina rader av buteljer, spelborden, den stora kaminen, vågmannen vid guldvågarna, musikanterna, männen och kvinnorna, Jungfrun, Celia och Nellie, Dan Mac Donald, Bettles, Billy Rawlins, Olaf Henderson, Doc Watson — allesammans. Det var alldeles som han lämnat det och det kunde lika gärna ha varit den dagen då han gav sig i väg. De sextio dagarnas oavbrutna färd genom den vita vildmarken förkortades till intet, existerade icke.

De voro ett ögonblick. Han hade störtat sig in i dem genom tystnadens mur och genom samma tystnadens mur hade han i nästa ögonblick slungats tillbaka in i sorlet och oväsendet i Tivoli.

En hastig blick på släden med dess postsäckar var emellertid nog för att övertyga honom om verkligheten av dessa sextio dagar och de två tusen milen över isen. Som i en dröm skakade han alla de händer, vilka sträcktes fram emot honom. Han kände en mäktig hänförelse. Livet var ändå härligt. Han älskade det, han älskade alla människor, han skulle ha velat trycka deras händer på en gång och på en gång trycka dem till sitt bröst i en enda stor omfamning.

Han drog ett djupt andetag och ropade: ”Den vinnande betalar, och jag är den som har vunnit, eller hur? Kom an, alla krabbsaltare, surdegar och gröngölingar, och säg vad ni ska ha för giftblandning. Där ha ni er Dyeapost, direkt från saltvattnet. Bort med remmarna och kom an bara.”

Ett dussin par händer höllo redan ivrigt på med läderremmarna, då den unge Le Barge-indianen, som också hjälpte till, plötsligt rätade på sig. Han stirrade vildt omkring sig, ty vad han nu kände var någonting alldeles nytt för honom. Han skakade som i frossa och segnade sakta ned och föll medvetslös tvärs över släden.

”Överansträngning”, sade Ljusan Dag. ”Tag bort honom och lägg honom till sängs, någon. Det är en förbaskat bra indian.”

”Ljusan Dag har rätt”, var Doc Watsons dom några ögonblick senare. ”Karlen är totalt utpumpad.”

Man tog hand om posten, hundarna drevos till sitt

kvarter och fingo föda. Bettles drog till med sin paradvisa om den förbjudna frukten i Eden, under det man radade upp sig vid disken för att klarera sina vadaffärer.

Några minuter senare virvlade Ljusan Dag omkring ute i danssalen i en vals med Jungfrun. Han hade sparkat av sig sina mockasiner och dansade i strumpfötterna. På eftermiddagen hade han blivit genomvåt ända upp till knäna och hade fortsatt att springa utan att ömsa fotbeklädnad, så att hans långa, tjocka strumpor voro alldeles tilltovade av isbitar. I rumsvärmen började de smälta och brytas sönder i småstycken och när han dansade, slogo dessa emot varandra kring benen på honom eller föllo till golvet, så att de andra dansande halkade på dem. Men man förlät Ljusan Dag. Han, en av de få som stiftade lag i detta fjärran land, och som genom sitt uppförande angav vad som skulle anses rätt eller orätt, stod över lagen. Han var en av dessa sällsynta och gynnade dödlige, som inte kunna begå någon orätt. Vad han gjorde måste vara rätt, vare sig andra tillätos att göra sammanledes eller icke. Men dylika benådade dödlige handla naturligtvis i allmänhet rätt och det på ett mycket finare och högre sätt än andra människor. Så var det också med Ljusan Dag, en gammal hjälte i detta unga land och på samma gång yngre än de flesta, en varelse för sig, en människa över människor, en man i allt. Och det var inte att undra på, att Jungfrun gav sig helt och hållet hän i hans armar, när de nu dansade dans efter dans, och inom sig sörjde över att han inte hos henne fann någonting annat än en god vän som dansade bra. Icke heller var det till

stor tröst att veta, att han aldrig

6 7hade älskat någon kvinna. Hon var så gränslöst kär i honom, och han dansade med henne som han skulle ha dansat med vilken annan kvinna som helst, ja, till och med med en man, om han dansade bra och hade en näsduk om ena armen som tecken att han av brist på damer för tillfället representerade det täcka könet.

En sådan man dansade Ljusan Dag med denna kväll. Bland guldgrävare och nybyggare har det alltid varit en sport att den ene försöker dansa den andre trött, och när Ben Davis fick fatt i Ljusan Dag till en äkta Virginia-reel, då började skämtet. Rundt, rundt svängde de båda männen och alltid i samma riktning. All annan dans hade upphört och man vinkade åt dem inne på krogen att komma och se på. Musikanterna spelade och spelade. Davis var skicklig i den här sporten och han hade dansat omkull mer än en man i Yukon. Men efter några minuter var det klart, att det var han och inte Ljusan Dag som skulle få ge sig.

Ännu en stund svängde de rundt. Så stannade Ljusan Dag helt plötsligt, släppte sin moitié, tog ett steg tillbaka, vacklade och trevade framför sig med händerna liksom för att söka stöd i luften. Men Davis raglade åt sidan, alldeles yr i huvudet, gjorde ett försök att behålla balansen och ramlade så raklång i golvet. Ännu trevande med händerna fick Ljusan Dag fatt i närmaste flicka och dansade ut i en ny vals. Ännu en gång hade han gjort någonting stort. Trött efter två tusen mil över isen och ett lopp av sjuttio mil denna dag, hade han dansat omkull en utvilad man och det till på köpet Ben Davis.

Ljusan Dag älskade att stå ett steg högre än andra. I hans trånga erfarenhet fanns det inte så många höga

68platser, men han hade i alla fall kommit så högt han kunnat. Den stora världen hade aldrig hört hans namn, men vidt och bredt var det känt i den vida, tysta norden, av vita, indianer och eskimåer, från Be-ringshav högt upp till tundran vid Point Barrow. Begäret att härska fanns starkt inom honom och det var alldeles det samma, vare sig han brottades med elementen eller med lyckan i ett spelhus. Alltsammans var spel, livet och dess mångahanda. Och han var en spelare ända innerst inne i hjärteroten. Risken och äventyret voro mat och dryck. Alldeles blind var han dock inte, ty han begagnade både förstånd, kunskap och styrka; men bakom alltsammans stod beständigt lyckan, som ibland kunde vända sig emot sina gynnade och krossa de kloke, medan hon gav sin välsignelse åt de dumma — Lyckan, som alla människor sökte och drömde om att besegra. Så också han. Djupt i hans hela livsprocess sjöng Livet självt sirén-sången om sitt eget majestät, alltid viskande och manande att han borde nå längre och högre än andra människor, vinna där de tappade, gå mot framgången där de trötta segnade ned.

Och stundom kom som en viskning, stundom som en trumpetfanfar det budskapet till honom att en gång och på något sätt skulle han kuva Lyckan, binda den och göra den sig underdånig. När han spelade poker, viskade det om fyra ess och ”royal flush”. När han sökte efter guld, var det guld i grästuvorna, guld på hälleberget, guld hela vägen ned. I den allra värsta belägenhet, på skogsstig eller flodväg, under köld och hunger kom budskapet att andra människor möjligen kunde duka under, men han skulle gå triumferande

69igenom. Det var den gamla, gamla lögnen om Liv, som drev gäck med sig själv, troende sig odödlig och oförstörbar, född att besegra andras liv och vinna sitt hjärtas begär.

Ljusan Dag dansade bort sin yrsel och gick tillbaka till krogdisken. Men där höjdes en enstämmig protest mot hans teori, att den som vunnit skulle bjuda. Den stred alldeles mot både vana och sundt förnuft. Det var ju godt kamratskap, men det måste vika i detta fall. Det var Ben Davis skyldighet att bjuda och han gjorde det. Dessutom beslöts enhälligt att vad Ljusan Dag skulle bestå gick på husets bekostnad, ty han drog alltid dit kunder i mängd, när han kom.

Ljusan Dag gjorde en grimas, gick bort till rulett-bordet och köpte en hög gula marker. Efter tio minuter vägde han in sin vinst och två tusen dollars i guldsand hälldes i hans egen och en extra påse.

”Nu kanske den som vunnit kan få betala”, sade han.

Och de gåvo med sig; det var inte värdt att göra motstånd mot Ljusan Dag, när han red lyckan för sporrhugg och

lösa tyglar.

Klockan ett på morgonen såg han Elijah Davis gå med Henry Finn och Joe Hines mot dörren.

”Vart ska ni ta vägen?” frågade han och försökte dra dem tillbaka till disken.

"Till sängs”, svarade Elijah Davis. Han var en mager, tobakstuggande New Engländare.

”Måste”, tilläde Joe Hines ursäktande. ”Vi ge oss i väg i morron bitti.”

”Vart då? Vad är det då som står på?”

7 o”Ingenting särskilt”, förklarade Elijah. ’Vi tänkte bara göra en tur uppåt landet. Vill du inte komma med?”

”Jo, det kan ni lita på”, försäkrade Ljusan Dag.

Men frågan hade framkastats blott på skämt och Elijah fäste sig därför inte vid svaret.

”Vi tänkte försöka Stewart”, fortfor han. ”Al Mayo talade om för mig, att han sett några streck, som inte sågo så tokiga ut, när han första gången kom nedför Stewart, och vi tänkte undersöka det där litet närmare medan floden är frusen. Hör vad jag säger nu, Ljusan Dag, och lägg det på minnet, att den tiden kommer, då man kommer att gräva guld hela vintrarna. Den tiden skall man skratta åt oss, som bara höllo på om sommaren.”

”Det har ni alldeles rätt i”, instämde Ljusan Dag.

”Vänta bara tills de stora fynden komma uppåt floden. Då ska ni få se på ett annat slags guldgrävning, året om, djupt nere i jorden, hundratals fot. Naturligtvis följer jag med er, Elijah.”

Elijah skrattade, tog sina båda kompanjoner med sig och försökte ännu en gång komma till dörren.

”Nej, stopp”, ropade Ljusan Dag. ”Jag menar vad jag säger.”

De tre männen vände genast tillbaka till honom, och i deras ansikten stodo att läsa överraskning, glädje och tvivel.

”Å, du skojar bara”, sade Finn, en lugn, satt YViscon-sin-man.

”Jag har hundarna och släden därute”, svarade Ljusan Dag. ”Det gör två spann och delning på lasset, fast

71vi nog få ta det litet försiktigt i början, för hundarna ä’ allt trötta.”

De tre männen voro riktigt överlyckliga, men de kunde ännu inte riktigt tro det.

”Nej, hör nu, sade Joe Hines litet kärvt, ”inte något skoj nu. Det här är allvar. Vill du komma med?” ’

Ljusan Dag tog dem alla tre i hand och så var det avgjort.

”Då är det bäst att du går till sängs”, sade Elijah. ”Vi ge oss i väg klockan sex, och fyra timmars sömn är minsann inte för mycket.”

”Kanske vi skulle stanna över en dag och låta honom vila ut”, föreslog Finn.

Men det var att såra Ljusan Dags stolthet.

”Nej, det gör ni inte”, utropade han. ”Vi ge oss i väg allihop klockan sex. När vill ni att jag skall väcka er? Fem. Godt. Då kommer jag.”

”Du måste sova litet”, sade Elijah allvarsamt. ”Du kan inte hålla på i evighet.”

Ljusan Dag var trött, dödstrött. Till och med hans kropp av järn började ge vika. Varenda muskel ropade på en bädd och vila. Men ändå djupare låg livet självt, trotsigt och hånande, viskande att nu hade man ögonen på honom, nu var stunden att lägga bragd till bragd. Och whiskyn kom till hjälp.

”Jaså, ni tro kanske att jag är något dibarn — va’?” frågade han. ”Jag har inte fått en drink och inte en dans eller sett en levande själ på två månader. Gå och lägg er, ni! Jag väcker er klockan fem.”

Och återstoden av natten dansade han i strumpsockorna, och klockan fem dundrade hans knytnävs-

72slag på dörren till hans nya kompanjoners stuga och man kunde höra honom sjunga den sång, som givit honom hans namn:

”Ljusan Dag, era förpicklade krabbsaltare! Ljusan dag! Ljusan dag! Ljusan dag!”

*

SJUNDE KAPITLET.

Denna gång var vägen inte så besvärlig. Den var bättre packad, och dessutom förde de ingen post. Dagsresorna voro kortare. Under sin postfärd hade Ljusan Dag tröttat ut tre indianer; men hans nuvarande följeslagare visste att de inte fingo vara uttröttade när de väl stodo vid målet för sin färd, och därför tog man det nu med mera ro. Och under dessa förhållanden, som i alla fall togo på hans kamrater, fick Ljusan Dag tid att riktigt hämta sig. Vid Fortv Mile lågo de över två dagar för hundarnas skull och vid Sixty Mile lämnades Ljusan Dags spann kvar i handelsmannens vård. De hade inte som Ljusan Dag kunnat riktigt krya till sig efter den förfärliga resan från Selkirk till Circle City. Så att man måste spänna friska hundar för Ljusan Dags släde vid Sixty Mile.

Följande natt slogo de läger på en av öarna vid Stewarts mynning. Ljusan Dag talade om stadsplat-ser, och fastän de andra skrattade åt honom, stakade han ut hela klungan av höga, skogklädda öar.

”Antag nu, att det stora fyndet kommer att göras vid Stewart”, sade han. ”Ni kanske inte vill vara med om det då, men jag vill. Ni borde i alla fall tänka er för och gå med mig nu.”

Men de voro envisa.

”Du är lika dum som Harper och Joe Ladue”, sade

74Joe Hines. ”De ä’ också alltid på det där sättet. Du känner till den där stora slätten nedanför Klondyke och Moosehide? Nå, domaren vid Forty Mile talade om för mig att de stakade ut den för inte en månad sedan. Harper-Ladues stadsplan. Ha, ha, ha!”

Elijah och Finn skrattade också. Men Ljusan Dag förblev allvarsam.

”Där ha ni det!” utropade han. ”Det ligger någonting i luften, säger jag er. Varför stakade de ut den där platsen, om de inte också känt det? Jag önskar jag hade stakat i deras ställe.”

Missräkningen i hans röst framkallade ett nytt skratt. ”Ja, skratta ni, skratta ni bara. Det är felet med er allesammans. Ni tro att jaga efter själva guldet är det enda. Men jag säger er, att när de stora guldfynden komma, och det göra de, så hjälper det inte mycket med att gå och skrapa litet på ytan. Det blir ingenting. Nej, då blir det andra metoder, då blir det de som varit förtänksamma nog att staka land, som komma att ta hand om det hela, anlägga städer, organisera handelskompanier, börja med banker . . .”

Hans ord drunknade i de andras skratt. Banker i Alaska! Nej, den tanken var verkligen för vansinnigt löjlig.

”Ja”, fortfor han. ”Till och med öppna börser.” Åter kom en skrattsalva. Joe Hines kastade sig raklång på sin sovpäls och höll händerna i sidorna.

”Och efter dem komma de stora gruvhajarna, som köpa mil efter mil av land och flod, där ni hållit på att picka litet som yra höns, och det blir att arbeta hydrauliskt om sommaren och med ånga om vintern.” Ånga för att tina upp marken! Nej, det var då

75höjden. Aldrig hade de kunnat tro att Ljusan Dag var en sådan skämtare.

”Skratta ni! Men ni ha inte fått upp ögonen än. Ni ä’ som en hop små jamande kattungar. Jag säger er att allt det där kommer just vid Klondyke, och Harper och Joe Ladue komma att bli millionärer. Och sträcker det sig också hit till Stewart, pass då på Elam Harnish och hans nya stad, gubbar. Då komma ni allt till mig och göra sura

miner . . Han drog en suck. ”Jag förmodar att jag då får ge er en tallrik soppa.”

Ljusan Dag hade en vision. Hans synkrets var inte vidsträckt, men vad han såg, det såg han stort. Hans inbillning var praktisk och han drömde aldrig fram och tillbaka och om ingenting. När han nu såg för sitt inre öga en vidsträckt stad resa sig på en skogig, snö-höljd slätt, hade hans tanke genast stannat vid de stora guldfynden, som först måste göras för att staden skulle kunna bli en möjlighet. Sedan såg han landningsplatser för ångbåtar, sågverk och varumagasin och allt vad som behövdes för gruvarbetet i en fjärran nordlig gruvstad. Och så liksom kände han, hur livet pulserade i denna drömstad. Den behövde inte veta av trånga gränser, den kunde breda sig mellan Sydlandet på ena sidan och norrskensflammorna på den andra. Där skulle spelas ett högt spel, högre än någon av Yukons bebyggare någonsin anat, och han, Ljusan Dag, skulle nog se till att han fick vara med i det där spelet.

Men tills vidare fanns av alltsammans ingenting mer än hans aning. Det skulle dock bli sanning. Liksom han utan tvekan skulle sätta sitt sista uns guld på en god hand i poker, så satte han nu in sin framtid, sitt

76liv på denna förkänsla av att stora ting skulle komma att ske vid övre floden här. Och han och hans tre kamrater strävade under tiden med hundar, slädar och snöskor uppför den frusna Stewart, genom de vita vildmarkerna, där den oändliga stillheten aldrig bröts av människoröster, yxhugg eller ett böss-skott. De ensamma rörde sig framåt genom det ändlösa, vita lugnet, små dvärgar till jordebarn, kravlande sina tjugu mil om dagen, smältande is för att få vatten att dricka, sovande i snön om natten, med hundarna hopkrupna i en rimfrostbetäckt lurvig klunga och de åtta snöskorna stående på ända i snön bredvid slädarna.

De sågo intet spår av andra människor. En gång drogo de förbi en flatbottnad båt, som låg uppe på flodbädden. Den som lagt den där hade tydligen aldrig kommit tillbaka; de undrade däröver en minut och färdades vidare. En annan gång råkade de på en indian-bv, men indianerna voro försvunna — de voro antagligen uppåt höglandet på älgjakt. Två hundra mil från Yukon träffade de på vad Elijah antog vara just de ställen Al Mayo talat om. Man redde därför ett läger för längre tid och bar upp matförrådet på en hög platå för att hålla det i fred för hundarna, och så började de sitt arbete att hugga sig väg ned till gruset genom det tjocka islagret.

Det var ett hårdt och enkelt liv. Frukost åts vid den första grå daggryningen och så voro de i arbete. När kvällen föll på, lagade de sin mat och skötte läger-svsslorna, rökte och pratade en stund, varpå de rullade in sig i sina sovpälsar och sovo, under det norrskenet flammade över deras huvuden och stjärnorna gnistrade och dansade i den bistra kylan. Deras mat-

77sedel var enformig: surbröd, fläsk, bönor, då och då en tallrik ris kokt tillsammans med några torkade plommon. Färskt kött lyckades de inte få. Djurvärlden tycktes alldeles utdöd, och det var ingen ny erfarenhet för dem, ty de hade förr vandrat genom trakter fulla av vildt, men två eller tre år senare funnit dem lika döda som nu här.

De funno guld, men inte i så stor mängd att det betalade sig. Elijah hade dragit ut på älgjakt en femtio mil bortåt och funnit grus av en färg som såg lovande ut. De selade sina hundar och foro till platsen med lätt utrustning. Antagligen för första gången i Yukon försökte man tränga ner i jorden med eldens hjälp. Det var Ljusan Dags idé. Sedan man röjt bort mossa och gräs, gjorde man upp en eld av torra grangrenar. Efter sex timmar hade den tinat upp marken åtta tum djupt. Då högg man undan gruset med hackorna, skyfflade bort det och gjorde eld på nytt på botten av gropen. De arbetade bittida och sent, sporrade genom framgången av sitt experiment. Efter sex fot frusen mark kommo de ner till likaledes fruset grus. Här gick det långsammare. Men de lärde sig snart att sköta sina eldar bättre och blevo i stånd att ibland komma ända till fem, sex tum ner vid varje bränning. Det fanns guldstoft i gruset, men det upphörde efter två fot, och så var det jord igen. Vid sjutton fots djup stötte de på ett tunt gruslager med grovt guld i, sex å åtta dollars per panna. Men olyckligtvis var detta lager inte mer än en tum tjockt. Därunder låg jord, som gömde stammar av forntida träd och fossila ben av glömda jättedjur. Men de hade funnit guld, grovt guld, och vad var sannolikare än att de

78stora förråden skulle finnas på klippbädden? Och dit skulle de arbeta sig ner, om det också var fyrtio fot. De

delade sig i två skift och arbetade dag och natt i två olika schakt och röken från deras eldar bolmade ständigt.

Det var vid den tiden de började lida brist på bönor och Elijah fick i uppdrag att fara till huvudlägret för att hämta mera livsmedel. Elijah var en man av den gamla sega guldgrävarstammen. Vägen fram och tillbaka var omkring hundra mil, men han lovade att vara tillbaka på tredje dagen, en dag bort och två dagar hem. Men i stället kom han redan på andra dagens afton. De hade just gått till sängs, då de hörde honom komma.

”Vad i helvete är det fatt nu då?” frågade Henry Finn, då den tomma släden kom inom lyskretsen från elden, och han märkte att Elijahs långa allvarliga ansikte var längre och allvarligare än vanligt.

Joe Hines kastade ved på elden, och de tre männen satte sig så nära värmen som möjligt. Elijahs skäggiga ansikte var som belagt med is, så att han liknade en New Englands-karrikatyr av Fader Jul.

”Ni kommer väl ihåg den där stora granen, som stödde hörnet av vårt lilla förrådshus alldeles intill floden?” började Elijah.

Olyckan var snart berättad. Det stora trädet, som sett så stadigt ut att man kunnat tro det skulle stå i århundraden, hade lidit av hemlig ålderdomssvaghet. På något sätt hade rötternas tag i marken slappats. Den ökade bördan av förrådshuset och vintersnön hade blivit för tung, det hade förlorat balansen och störtat till marken och där hade järvarna sedan gjort

79slut på allt vad de fyra männen och de elva hundarna skulle ha att leva på. Vad de inte ätit upp hade de i alla fall förstört.

Ingen sade ett ord på en lång stund. Det var ingenting mer eller mindre än en katastrof att i den döda arktiska vintern i ett av villebråd övergivet land förlora sina förråd. De läto inte överväldiga sig, men de försökte se ställningen rätt i ansiktet och tänka ut råd. Joe Hines var den förste som sade något.

”Vi få vaska ut bönorna och riset ur snövattnet fast det inte fanns mer än åtta eller tio skålpund ris kvar.”

”Och någon får ta ett hundspann och ge sig i väg till Sixty Mile”, sade därpå Ljusan Dag.

”Då går jag”, sade Finn.

De tänkte efter ytterligare en stund.

”Men hur ska vi kunna få föda åt det andra spännet och tre män, tills han kommer tillbaka?” frågade Hines.

”Det finns bara en utväg”, menade nu Elijah. ”Du får ta det andra spännet, Joe, och ge dig uppåt Stewart tills du finner de där indianerna. Så kommer du tillbaka med ett lass proviant. Du kan komma långt förr än Henry från Sixty Mile, och under tiden blir det ju bara jag och Ljusan Dag som ska ha mat, och vi reda oss nog.” \

”Och i morgon bittida ge vi oss alla av för att se vad vi kan rädda av förrådet därborta” — Ljusan Dag lade sig på ryggen, medan han talade, och tilläde. ”Bäst att sova, så vi kan vara på benen tidigt. Två av er ta hundarna. Elijah och jag ge oss av och försöka få upp någon älg på nedvägen.”

*

ÅTTONDE KAPITLET.

Man förlorade ingen tid. Hines och Finn med hundarna, som redan voro ställda på avknappning, hade gjort två dagsresor. Vid middagstiden tredje dagen återkom Elijah utan att ha sett något spår av älg. Samma kväll kom Ljusan Dag med liknande underrättelse. Så snart de anländt, började man omsorgsfullt söka igenom den gamla lägerplatsen. Det var ett mödosamt arbete, ty de hittade bönor kringdragna ända till hundra vards från den ursprungliga förrådsplatsen. De arbetade en dag till, men resultatet var ynkligt, endast några få skålpund bönor.

Men hur litet det var, lämnades dock största delen åt Ljusan Dag och Elijah. De båda som gå vo sig i väg med hundarna åt skilda håll skulle hastigare kunna få tillräckliga förråd; de bägge andra måste kunna hålla ut, tills de

hunnit tillbaka. Och i värsta fall hade de ju alltid hundarna. Elijah och Ljusan Dag togo i alla händelser den värsta chancen. Dagarna gingo och vintern började nästan omärkligt övergå till Nordlandsvåren, som kommer plötsligt likt ett åskslag. Det var våren 1896 som skulle göra sitt intåg. För varje dag steg solen upp längre i sydost, stannade längre kvar och gick längre ned i väster. Mars var slut och april gick in. Ljusan Dag och Elijah, magra

och hungriga, började undra vad det blivit av deras kamrater. Fastän de gjorde alla möjliga medgivanden för de mest oförutsedda händelser, var dock tiden iängesedan förbi, då de skulle ha varit tillbaka. Utan tvivel hade de drabbats av någon olycka. Man hade förutsett möjligheten av att en sådan kunde drabba den ena, och det var främsta orsaken varför två män sändts i olika riktningar. Men att de båda skulle förolyckas, det var ett oväntat hårdt slag.

Under tiden förde Ljusan Dag och Elijah en eländig tillvaro, nästan utan hopp. Blidvädret hade ännu inte börjat så att de kunde samla ihop snön kring det förstörda förrådshuset och smälta den i pannorna. När den fått stå en stund och vattnet sedan slogs ut, låg det ett tunt lager av välling kvar på bottnen av kärlen. Det var mjölet, vars alldeles osynliga spår voro strödda över tusentals kubikyards snö. Ibland fanns också i vällingen ett teblad eller några kaffesmulor. Men ju längre bort de kommo från förrådshuset, desto sparsammare blev det med den tunna vällingen.

Elijah var den äldre av de båda, och han dukade först under, så att han för det mesta måste ligga inrullad i sin päls. En ekorre som de fångade då och då höll dem vid liv. Jakten föll på Ljusan Dags lott och den var hårdt arbete. Han hade inte mer än trettio skott, så att han vågade inte riskera att skjuta bom, och då hans bössa var 45—90, måste han skjuta de små djuren genom huvudet. Det fanns mycket få av dem, och dagar gingo utan att de sågo en enda. När han fick syn på någon, vidtog han de mest noggranna förberedelser. Han kunde bevaka den i timmar. Tjogtals gånger tog han sikte med sina försvagade armar, men

lät bössan falla. Inte förr än han var absolut säker tryckte han av. Trots sina hungerplågor, trots sitt glupande begär efter den lilla munsbiten av kurrande liv, utsatte han sig inte för den minsta risk att skjuta bom. Han var född spelare, och detta var spelet om liv och död. Och sålunda betydde varje skott en ekorre, och fastän det kunde gå dagar mellan varje ekorre, ändrade han inte metoden i sitt spel.

Ingenting gavs till spillo av ekorrarna. Till och med skinnen användes till att koka soppa på, benen krossades i smulor, så att de kunde tuggas och svälja?. Ljusan Dag gick på upptäcktsfärd i snön och hittade ibland en tuva med tranbär. De bestodo vanligen av kärnor och vatten med ett segt skal. Men de voro från föregående år, torra och skrumpna, och den näring de innehöllo var så godt som ingenting. Knappast bättre var det med de unga trädskotten, som fingo koka en timme och sedan förtärdes efter våldsam tugg-ning.

April närmade sig sitt slut och våren började gry över landet. Dagarna blevo längre. Snön smälte för solhettan, och under snön hördes porlandet av små bäckar. I tjugufyra timmar ven blåsten och minskade snötäcket med minst en fot. Sent på eftermiddagen frös den smältande snön igen, så att skaren bar tyngden av en man. Små vita snösparvar blevo synliga från söder, flaxade omkring en dag och fortsatte sin färd mot norden. En gång syntes högt i luften en för tidig flock vildgäss sväva norrut, spanande efter öppet vatten. Och nere vid floden knoppades en liten dunge av dvärgpilar. De unga knopparna tycktes stuvade äga ett visst näringsvärde. Elijah började

hoppas, men när Ljusan Dag misslyckades i att finna några flera pilbuskar, sjönk hans mod igen.

Saven började stiga i träden, och dagligen hördes de osynliga små bäckarnas sorlande allt högre, allt efter som den frusna jorden började vakna till liv. Men floden hölls fortfarande fången i sina isbojor. Vintern hade under långa månader smidt dem och de föllo inte sönder på en dag, även om våren kom med styrkan av ett åskslag. Maj kom, och enstaka fjolårs-moskitos, fullvuxna men ofarliga, kröpo fram ur skrevor och ruttna trädstammar. Men floden låg fortfarande. Omkring den tionde maj bröt isen med brak och dån loss från Stewarts stränder och höjde sig tre fot. Men den gick ändå inte med strömmen nedåt. Den lägre delen av Yukon, upp till det ställe där Stewart

flöt in i den, måste först bryta upp, och när det kunde ske var ytterst problematiskt. Två tusen mil längre bort flöt den ut i Berings hav, och det berodde på isförhållandena där när Yukon kunde befria sig från sina millioner ton av is.

Bärande på sina sovpälsar, en flaska, en yxa och den dyrbara bössan, begåvo sig de båda männen den tolvte maj utför floden på isen. Deras plan var att nå den där övergivna båten de sett, så att de kunde sätta den i sjön vid första öppet vatten och sedan driva med strömmen till Sixty Mile. Men svaga som de voro av brist på föda kunde de endast färdas med stor svårighet. Elijah började få för vana att falla omkull utan att kunna resa sig igen. Ljusan Dag gav av sin egen livskraft för att lyfta honom på fötter, varpå den äldre mannen stapplade fram automatiskt, tills han föll omkull igen.

84Den dagen de borde ha varit framme vid båten föll Elijah helt och hållet ihop. När Ljusan Dag reste honom upp, tumlade han omkull igen. Ljusan Dag försökte stödja honom, då de gingo, men han var så svag själv, att de föllo omkull båda två. Han släpade Elijah till flodbanken, redde ett torvtigt läger och gav sig ut för att söka efter ekorrar. Nu började han också att falla omkull då och då. Mot aftonen träffade han på sin första ekorre, men mörkret föll på, innan han fick tillfälle att skjuta. Tåligt väntade han till nästa dag, och då var ekorren hans efter en timme.

Största delen av den gav han till Elijah och behöll själv endast det segare köttet och benen. Men sådan är livets kemi att denna lilla smula föda omsattes i motsvarande kraft att gå. Det var som om den levande ekorrens energi trängt in i deras muskler, satt dem i rörelse, så att de kunde stappla fram ännu några mil till båten, under vilken de föllo tillsammans och lågo orörliga en lång stund.

För en stark man hade det varit en lätt sak att få båten ned till stranden. Men det tog Ljusan Dag timmar, och under flera dagar släpade han sig sedan timtals under och omkring den för att täta de grinande läckorna med mossa. Och när det var färdigt, hade floden ändå inte brutit upp. Dess is hade höjt sig många fot, men ville inte ge sig i väg. Och det återstod ännu att få båten i vattnet, när det blev isfritt. Förgäves stapplade eller kröp Ljusan Dag omkring i den mjuka snön eller på skaren för att finna ännu en ekorre, som kunde ge sin energi till hjälp vid båtens sjösättning.

Icke förr än den tjugonde maj bröt floden upp.

85Nedströmmen började klockan fem på morgonen. Ljusan Dag satt och vaktade isgången, men Elijah var för svag för att längre intressera sig för någonting. Han låg orörlig, nästan medvetslös, medan isblocken med brak och dån tumlade om, reste sig mot varandra, smulade sönder och rusade i väg.

Ändtligen, för första gången på sex månader, såg Ljusan Dag öppet vatten. Han visste att isen ännu inte gått ut från de övre grenarna av Stewart, att den där låg packad i väldiga stalp, som kunde bryta lös vilken stund som helst. Men han tordes inte stanna längre. Elijah kunde utandas sin sista suck när som helst, och han visste inte om han själv hade nog krafter att få båten i vattnet. Det var en hasard. Om han väntade till nästa isgång, skulle Elijah säkerligen dö och sannolikt också han själv. Om han lyckades få båten i floden, om han kunde hålla sig framför isgången som han väntade, om alla gynnsamma omständigheter på en gång inträffade, skulle de kunna uppnå Sixty Mile och vara räddade, om — åter var det ett om — han skulle ha styrka nog att stanna båten vid Sixty Mile och inte gå förbi.

Han började arbetet. Isvallen, varpå båten vilade, låg fem fot över marken. Först såg han ut bästa platsen för själva sjösättningen. Det tog honom en timme att få båten dit, fastän vägen inte var längre än tjugu fot. Han var redan sjuk av ansträngningen och flere gånger trodde han att han blivit slagen med blindhet, ty han såg ingenting annat än eldstjämor och röda punkter och hjärtat bultade så ända uppe i halsgropen att han höll på att kvävas. Elijah visade inte det ringaste intresse, öppnade inte ens ögonen, och Ljusan

86Dag kämpade sin kamp ensam. Slutligen fick han båten välbalanserad på svallisen. Han kröp på händer och fötter efter sin sovpäls, bössan och spännet och fick alltsammans i båten — yxan brydde han sig inte om, ty då hade han varit tvungen att krypa tjugu fot tillbaka, och han visste att om den skulle behövas, hade han för länge

sedan upphört att ha behov av den.

Med Elijah blev det värre besvär än han hade tänkt sig. Han släpade honom några få tum i sänder till sidan av båten. Men upp i den kunde han inte få honom. Han var som en död kropp; och Ljusan Dag förmådde inte lyfta upp honom, ty han föll ihop på midten som en halvfylld kornsäck. Ljusan Dag kravlade sig själv upp i båten och försökte dra kamraten efter sig, men han lyckades aldrig få mer än Elijahs huvud och skuldror över relingen. Det var förgäves — Elijah föll tungt tillbaka ned på isen igen. I sin förtvivlan ändrade nu Ljusan Dag taktik. Han slog den andre rakt i ansiktet.

”Guds död, vad är du för en karl! Där har du, din fan! Och där!”

Vid varje svordom gav han honom ett slag på kinden, på näsan, på munnen för att smärtan om möjligt skulle kunna väcka den slocknande viljekraften. Elijah öppnade ögonen.

”Hör nu på”, skrek han barskt. ”När jag fått ditt huvud över relingen, så häng kvar. Hör du, häng kvar. Bit dig fast med tänderna, men häng kvar.” Ögonen slöto sig igen, men Ljusan Dag visste att Elijah hade förstått. På nytt fick han den hjälplöse mannen till relingen.

87”Häng fast, för tusan, häng fast!” röt han och tog tag om Elijah längre ner.

Den ena kraftlösa handen släppte relingen, fingrarna på den andra handen kunde inte få något grepp, men Elijah lydde och bet sig fast med tänderna. När så Ljusan Dag lyfte honom, låg han där med ansiktet nedåt. Näsan, hakan och läpparna sprungo i blod. när skinnet skrapades mot båtkanten, men till sist tumlade han huvudstupa ned i båten och blev liggande där som en död massa med benen utanför. Häftigt flåsande efter ansträngningen lade Ljusan Dag Elijah till rätta på bottnen och höljde över honom pälsarna.

Men det återstod att få båten i sjön. Och nu var detta till ytterlighet försvårat, ty han hade varit tvungen att lägga Elijah akterut, varigenom båten kommit ur balansen. Nu måste han lyfta den. Han bemannade sig och började. Men då hände någonting, ty fastän han inte visste hur det gått till, var det första han märkte att han låg på magen tvärs över båtens skarpa akter. För första gången i sitt liv hade han svimmat. Han tyckte att det var slut med honom, att det inte fanns styrka kvar till en enda rörelse mer, och det märkvärdigaste av allt var att han inte brydde sig om det. Han började se syner, tydliga som etsade i stål. Han som i alla sina dagar sett på Livet i dess nakenhet, han hade aldrig förr sett så mycket av denna nakenhet. För första gången erfor han ett tvivel på sin egen storartade personlighet. När allt kom omkring var han ett litet jordkryp som alla andra jordkryp, som ekorren han hade ätit, som andra män han sett misslyckas och dö, som Joe Hines och Henry Finn, vilka säkerligen redan gått all världens väg,

88som Elijah, vilken med sitt skinnskrapade ansikte låg där på bottnen av båten. Ljusan Dag låg så att han kunde se bort dit, där floden krökte sig och där förr eller senare nästa isgång skulle uppenbara sig. Och han tyckte sig se tillbaka genom gångna tider, då det varken funnits en vit man eller en indian i landet, men ständigt och oföränderligt såg han denna Stewart River, vinter efter vinter fängslad av is och vår efter vår brytande sina bojor. Han såg också framåt, in i en oändlig framtid, då de sista generationerna av människor skulle vara försvunna från Alaskas yta, men ständigt och evigt blev denna flod kvar i vinterköld och vårflod.

Livet var en lögnare och bedragare. Det bedrog alla varelser, det hade bedragit honom, Ljusan Dag, en av dess förnämsta och mest glädjande representanter. Han var ingenting — bara en massa kött och nerver, som kravlade i modden efter guld, som drömde och hoppades och spelade och var förbi. Endast de döda tingen återstodo, det som inte var kött och nerver, grus och sand, bergen, floden. På det hela taget var det ett tarvligt spel. Tärningen var falsk. De som dogo, vunno inte, och alla dogo ju. Vem vann då? Inte en gång livet självt, som bara var en blomstrande kyrkogård, en evinnerlig likprocession.

Han kom för ett ögonblick tillbaka till det omedelbart närvarande och märkte att floden alltjämt flöt vidöppen och att en nötskrika, som satt sig på fören av båten, betraktade honom oförsynt. Och så föll han åter i sina grubblerier.

Det fanns ingen möjlighet att undgå slutet på spelet. Vad var det egentligen? Ljusan Dag hade aldrig be-

89fattat sig med den konventionella religionen. Hans religion hade alltid varit att göra var man rätt, men han hade aldrig bekymrat sig om att tänka på ett liv efter detta. Med döden var allting slut. Det hade han alltid trott och varit utan fruktan. Han var det också i denna stund! Döden var för övrigt någonting lätt, lättare än han föreställt sig. Och tanken på att den nu var nära gjorde honom glad.

Han fick en ny vision. Han såg sina drömmars feberstad — guldets metropol i den höga norden här uppe vid Yukons stränder. Han såg flodångama, sågverken, hundspannen med dubbla rader av slädar, packade med guldgrävningsförnödenheter. Han såg vidare spelhusen, bankerna, börserna — allt detta som hänförde sig till ett spel i större skala än han någonsin sett. Det var, förstås, ett helvete att behöva vara borta, när allt detta kom. Vid den tanken började livet mola igen och viska sina gamla lögner.

Ljusan Dag rullade sig från båten och blev sittande på isen. Han ville vara med om det där höga spelet. Och varför skulle han inte det? Någonstädes i hans utsugna muskler fanns det kanske ändå kvar så mycket energi att han kunde få båten i sjön, om han samlade den. Han sträckte ut sig raklång på isen med ansiktet nedåt och låg en halvtimme och vilade sig på detta sätt. Så reste han sig, skakade den gnistrande blindheten från sina ögon och tog tag i båten igen. Han lyfte och lyfte, med själen likaväl som med kroppen. Båten rörde sig. Han trodde han skulle svimma, men han fortfor att lyfta. Han kände hur båten gav med sig och började glida nedåt, han följde med och tumlade i en hög rakt över F.lijahs ben. Det var ho-

9°nom omöjligt att resa sig och där han låg kände han, att båten tog vatten. Genom att observera trädtopparna, visste han att den också gick framåt — den flöt fri i floden . . .

Ljusan Dag kom till sig igen. Han måste ha sovit, tänkte han. Solen sade honom att flera timmar hade gått. Det var tidigt på eftermiddagen. Han släpade sig till aktern och satte sig upp. Båten gled midt i strömfåran. Allting tycktes honom glida, gå rundt. . . rundt. Så svepte han in sig i sina harskinn och föll i sömn.

När han vaknade, var det mörka natten. Han låg på rygg och kunde se stjärnorna tindra. Vattnets sorlande mot båtens sidor hörde han också, liksom att små isstycken då och då törnade emot den. Jaså, den stora isgången hade således inte kommit ännu, tänkte han och somnade på nytt.

Då han nästa gång öppnade ögonen var det redan långt lidet på dagen. Solen tydde på att det var nära middag. En blick omkring visade honom att han befann sig på den mäktiga Yukon och att Sixty Mile inte kunde vara långt borta. Han var hemskt svag, hans rörelser voro långsamma och fumlande, och det dunkade i hans tinningar och svindlade för ögonen, när han släpade sig akterut och satte sig där med bössan bredvid sig. En lång stund såg han på Elijah, men kunde inte komma på det klara med huruvida han andades eller icke, och han var för matt för att göra en närmare undersökning.

Han föll i drömmar igen, vilka dock ofta avbrötos av att det långa stunder kändes alldeles tomt i hans hjärna. Men när han kunde tänka, stod det dock för

9ihonom, att han ännu måste vara vid liv, och att det fanns en möjlighet att han skulle bli räddad. Än sedan? Om han också blev det och gjorde sig millioner — han skulle i alla fall dö på samma sätt som dessa, vilka aldrig fingo mer än ur hand och i mun. Det där kunde han i alla fall inte reda ut, och han brydde sig heller inte om det, ty han kände hur en ljuvlig trötthet började smyga sig över honom.

Han ryckte till, som om någon hade givit honom ett slag eller som om någon viskat i hans öra att han måste vakna. Plötsligt såg han Sixty Mile inte hundra fot borta. Strömmen hade fört honom till själva dörren, så att säga. Men samma ström höll nu på att svepa honom förbi och bort genom vildmarkerna igen. Ingen var inom synhåll. Om han inte sett röken ur en skorsten, skulle han ha trott att platsen var alldeles övergiven. Han försökte ropa, men fann att han inte hade någon röst kvar — ett hest väsande var allt han kunde åstadkomma. Han fumlade efter bössan, fick den till axeln och tryckte av. Rekylen av skottet kom honom att vrida sig i tusen smärtor. Bössan hade fallit tvärs över hans knän, och han lyckades inte få upp den igen. Han visste att han måste vara snabb, han kände att han höll på att svimma, han satte ännu en gång fingret pä avtryckaren, där bössan låg.

Den föll över bord.

Men just innan mörkret föll över honom, såg han en dörr öppnas och en kvinna titta ut ur stockhuset, som vidunderligt dansade upp och ned bland träden.

*

NIONDE KAPITLET.

Tio dagar senare anlände Harper och Joe Ladue till Sixty Mile. Ljusan Dag var ännu litet svag, men i alla fall stark nog att sälja åt dem en tredjedel av sin utstakade stadsplats vid Stewart mot en tredjedel i deras vid Klondyke. De hade förtroende för det nordligare landet och Harper begav sig utför strömmen på en flotte lastad med livsförnödenheter för att anlägga en liten station vid Klondykes mynning.

”Varför försöker ni er inte på vid Indian River, Ljusan Dag?” frågade Harper, då de skildes. ”Där börja hela sträckor torka upp nu, och någonstans ligger guldet och ropar på att bli upptäckt. Var lugn för att Indian River snart inte kommer att ligga en million mil borta.”

”Och det finns fullt upp med älg där”, tilläde Joe Ladue. ”Bob Henderson är uppe någonstans i de där trakterna, han har varit där i tre år nu, och han svär på att det kommer att hända stora ting just där.”

Ljusan Dag beslöt att ”titta på Indian River ett tag”, som han uttryckte det, men Elijah kunde inte övertalas att följa med. Han hade fått alldeles nog för en tid och greps riktigt av skräck, när han tänkte sig möjligheten av att inte ha tillräckligt att äta.

93”Jag kan inte härda ut, om jag inte får mat”, förklarade han. ”Jag vet ju att det är galenskap, men jag kan inte hjälpa det. Jag tänker ge mig tillbaka till Circle City och lägga upp där för en tid.”

Ljusan Dag stannade ännu några dagar för att riktigt hämta krafter och ställa i ordning sin enkla utrustning. Han tänkte färdas lätt, det vill säga själv bära en packning på sjuttiofem skålpund och på indianvis lasta sina fem hundar med trettio skålpund var. Litande på vad Ladue sagt, tänkte han följa Bob Hen-dersons exempel och för det mesta leva på färskt kött. När Jack Kearns’ stora flatbottnade båt kom med sågverket från Lake Linderman och lade till vid Sixtv Mile, förde Ljusan Dag sin utrustning och sina hundar ombord, överlämnade till Elijah sin ansökan om rättigheten till stadsplatsen han stakat ut för att den skulle bli i laga ordning registrerad, och samma dag landsattes han vid mynningen av Indian River.

Fyrtio mil uppåt floden, vid ett ställe, som man beskrivit för honom såsom Quartz Creek, mötte han spår av Bob Hendersons arbete. Och likaså trettio mil ännu längre upp vid Australia Creek. Veckor kommo och gingo, men Ljusan Dag träffade aldrig på Bob Henderson. Älg var där emellertid godt om, och både han och hans hundar mådde väl. På flera siällen fann han spår av guld, och han blev mer och mer övertygad att här verkligen låg grovt guld i jorden och väntade på att bli uppgrävt. Han vände ofta sina ögon mot höjderna norr över och undrade om guldet kom från dem. Slutligen gick han uppför Dominion Creek, gick över den och kom ned på en plats som senare fick namnet Hunker Creek. Hade han i stället hållit åt hö-

94ger, skulle han ha träffat på Gold Bottom och Bob Henderson i arbete med att vaska ut det första guld som någonsin blivit funnet i Klondyke. I stället fortsatte Ljusan Dag nedför Hunker till Klondyke, där han träffade på ett läger av indianer, som voro ute på sommarfiske.

Han stannade över här en dag hos Carmack, som var gift med en indianska, och hans svåger Skookum Jim, köpte en båt och begav sig med sina hundar ombord nedåt Yukon till Forty Mile. Det led mot slutet av augusti och vintern var i antågande. Ljusan Dag behöll fortfarande sin fasta tro på att guld skulle upptäckas i övre landet och hans plan var att få ihop ett parti på fyra fem personer, eller, om det var omöjligt, åtminstone en kompanjon för att gå tillbaka uppför floden, innan den frös till, och sedan söka efter guld under vintern. Men vid Forty Mile trodde man inte på saken. Guldgrävningen väster ut var alldeles nog för befolkningen där.

Just då inträffade det att Carmack, hans svåger Skookum Jim och Cultus Charlie, en annan indian, anlände i en kanot till Forty Mile, begå vo sig direkt till guldkommissionären och registrerade fyra inmutningar på Bonanza Creek. Och om aftonen visade de på krogen råguld för den tvivlande hopen där. Männen skakade ändå på huvudet. Det där var alldeles tydligt ett försök av Harper och Joe Ladue att locka folk till trakterna av sin nyupprättade handelsplats. Och vem var Carmack? Gift med en indianska. Vem hade någonsin hört talas om att en sådan hittat guld? Och vad var Bonanza Creek för slag? Ingenting annat än en stor betesmark för älghjordarna vid mynnin-

95gen av Klondyke — den var för resten redan känd från gamla dagar som Rabbit Creek. Dm det hade varit Ljusan Dag eller Bob Henderson som funnit guldet, det hade varit en annan sak? Men Carmack, Skookum Jim och Cultus Charlie! Å nej, sakta i backarna!

Till och med Ljusan Dag ställde sig litet tvivlande, trots sin tro på landet norrut. Han hade ju bara för några dagar sedan sett Carmack och hans indianer hålla på med sitt fiske utan en tanke på att söka efter guld. Men sent om aftonen, då han satt på kanten av sin brits och snörde upp sina mockasiner, kom en tanke på honom. Han satte på sig rock och hatt igen och gick tillbaka till krogen. Carmack var ännu kvar där och höll på att visa sitt råguld för de tvivlande. Ljusan Dag ställde sig bredvid honom och hällde ut hans påse. Han studerade innehållet en lång stund. Så hällde han ut flera uns Circle City- och Forty Mile-guld ur sin egen påse och studerade också det länge och mycket noga. Till sist stoppade han sitt eget guld i fickan, lämnade Carmack tillbaka hans och höll upp handen för att få tyst.

”Gossar, jag skall säga er någonting”, började han. ”Nu kommer det, nu ha vi de nya guldfynden här, och vi ha sett bevisen. Aldrig förr ha vi sett sådant guld i det här landet. Det är ett nytt slags guld. Det är mer silver i det, det kan ni se på färgen. Carmack hm hittat guld. Vem av er vill komma med mig?”

”Kanske ni har stakat ut en stad däruppe?” frågade någon.

Men ingen tycktes vara villig. Man fortfor i stället att skämta och skratta åt saken.

”Det är just vad jag har gjort”, blev svaret, ”och

96jag har dessutom köpt en tredjedel i Harpers och La-dues utstakning. Och ni kan ge er fan på att mina hörntomter komma att säljas för mer än ni kan skrapa ihop allesammans i den här bondbyn.”

”Såså, Ljusan Dag”, inföll en viss Curly Parson medlande. ”Nog känner vi er och vet att ni är ärligheten själv. Men ni kan missta er lika väl som någon annan. Låt mig fråga: när har den här Carmack gjort sina fynd? Ni sa’ själv nyss att han hållit på att fiska lax tillsammans med sina Siwashsläktingar ända till häromdagen.”

”Och Ljusan Dag talade sanning”, avbröt Carmack ivrigt. ”Och det gör jag med. Det är sant som evangelium. Jag har inte sökt efter guld, hade inte en tanke på det. Men samma morgon som Ljusan Dag gav sig av, vem kom, om inte Bob Henderson. Han hade varit vid Sixty Mile och var på väg tillbaka upp till Indian River med en last proviant för Quartz Creek och Gold Bottom . . .”

”Var i helvete ligger Gold Bottom?” frågade Curly Parson.

”På andra sidan Bonanza, som förr kallades Rabbi t Creek”, fortfor Carmack. ”Bob Henderson bad mig följa med. Han talade om att han redan tagit fyrtiofem uns på Gold Bottom. Nå, vi följde med, Skookum Jim, Cultus Charlie och jag. Och alla tre gjorde vi inmutningar på Gold Bottom. Sedan gick jag tillbaka för att jaga älg. Vi stannade för att koka mat. Jag lade mig att sova, men Skookum Jim gick ut för att se sig omkring. Han hade sett hur Bob Henderson bar sig åt. Han går rakt fram till en björk, tar upp en panna jord och vaskar ut den. Det blev mer än en

7. Kungen av Klondyke.

97dollar råguld. Så väcker han mig, jag gör som han och får två och en halv dollars i första taget. Jag kallade platsen 'Bonanza’, vi gjorde inmutningsarbetena och så foro vi hit för att registrera.”

Han såg sig omkring, men möttes överallt av misstrogna miner. Men Ljusan Dag hade givit akt på hans ansikte, medan han talade.

”Hur mycket får ni av Harper och Ladue, om ni kan narra folk ditupp?” frågade någon.

”De ha ingen aning om det här”, svarade Carmack. ”Jag svär vid Gud allsmäktig, att jag vaskade ut tre uns på mindre än en timme.”

”Och där är guldet”, sade Ljusan Dag. ”Jag säger er igen att så’nt guld ha vi aldrig sett förr. Titta bara på färgen.”

”En smula mörkare”, sade Curly Parson. ”Antagligen har Carmack haft ett par silverdollars i samma påse. Och en sak till, om det nu skulle vara någonting med det här, tror ni inte att Bob Henderson skulle ha kommit som ett skott för att registrera?”

”Han är ju uppe vid Gold Bottom”, förklarade Carmack. ”Vi gjorde fyndet på återvägen.”

Ett gapskratt blev svaret.

”Är det någon som följer med mig till det där Bonanza i morgon?” frågade Ljusan Dag.

Men ingen ville.

”Nå, vem vill mot förskottsbetalning hjälpa mig att få upp tusen skålpund proviant?”

Curly Parson och en annan, Pat Monahan, antogo anbudet, och med sin vanliga raskhet betalade Ljusan Dag dem genast vad de skulle ha och gjorde sina uppköp, ehuru han härigenom helt och hållet tömde sin

98guldpåse. Han stod just i begrepp att lämna krogen, men så gick han tillbaka till disken.

”Är det någonting mera?” frågade man.

”Det är just vad det är”, svarade han. ”Mjöl kommer att bli värdt allt vad man kan betala för det t Klondyke i vinter. Kan jag få låna litet pengar?”

På ögonblicket stodo mer än ett dussin av de män, som nyss vägrat följa med honom, och sträckte fram sina guldpåsar.

”Hur mycket mjöl vill ni ha?” frågade föreståndaren för Alaska handelskompani.

”Så där omkring två ton.”

Männen drogo inte tillbaka sina guldsäckar, fastän de brusto ut i ett skallande skratt.

”Vad ska ni göra med två ton?” frågade handels-föreståndaren.

”Gosse”, svarade Ljusan Dag, ”ni har inte varit länge nog här i landet för att begripa det. Jag tänker börja en fabrik för surkål och läkemedel mot mjäll.”

Han lånade pengar till höger och vänster, fick ytterligare sex män att föra upp mjölet i sex båtar. Åter var hans guldpåse tom och han var skyldig betydande summor. Curly Parson skakade på huvudet:

”Om jag kunde begripa, vad ni skall med allt det här.”

”Jo, det är så enkelt som A. B. C. och ett, två, tre” — han holl upp fingrarna och började räkna.

”Nummer ett: stora fynd kommer att göras norrut. Två: Carmack har gjort början. Tre: det är inte någon förmodan längre, det är ett faktum. Om ett och två äro riktiga, kommer priset på mjöl att stiga i skyn. Och om ett och två hålla streck, gör tre det också, och

99då blir mjöl värdt sin vikt i guld i vinter. Det säger jag er, pojkar, att i så’na här fall ska man inte vara ledsen; det måste vara våga vinna, våga tappa. Jag tänker vinna, så mycket ni vet det. Och nu godnatt med er.”

*

TIONDE KAPITLET.

Ännu trodde man inte alls på de stora guldfynden. När Ljusan Dag med sin väldiga utrustning anlände till mynningen av Klondyke, fann han platsen lika enslig och övergiven som någonsin. Vid stranden hade hövdingen Isaak och hans indianer slagit sig ned och höllo på att torka lax. Några gamla guldgrävare funnos också kvar ännu. De hade slutat sitt sommararbete vid Ten Mile Creek och hade kommit nedför Yukon på väg till Circle City. Men vid Sixty Mile hade de hört någonting om fynden och hade stannat för att titta litet på marken. De hade just återvändt till sin båt, när Ljusan Dag höll på att föra i land sitt mjöl, och de hade ingenting uppmuntrande att säga.

”Det är en förbaskad beteshage, det är just vad det är”, sade långe Jim Harney och tystnade för att blåsa på teet i sin tennmugg. ”Det är bäst att ni inte har någonting att göra med alltsammans, Ljusan Dag. Bara bluff med hela den här fyndhistorien. Det är Harper och Ladue som stå bakom den och Carmack är lockfågeln.”

Ljusan Dag nickade instämmande och satt tankfull en stund.

”Ha ni vaskat något?” frågade han slutligen.

”Fan, vaska?” var det föraktfulla svaret. ”Tror ni

IOIman föddes i går? Det ska vara en riktig gröngöling, som tar sig till med någonting sådant, men inte jag. Det var alldeles tillräckligt med en enda blick, och nu ge vi oss i väg till Circle City. Kom ihåg vad jag säger, blir det guld, så blir det nedåt floden. Johnny här stakade ut ett par mil nedanför Discovery, men han begrep förstås inte bättre.”

Johnny såg skamsen ut.

”Ja, jag gjorde det bara för ro skull”, förklarade han, ”och jag skall gärna sälja hela inmutningen för ett skålpund tobak.”

”Kör till”, sade Ljusan Dag ögonblickligen. ”Men kom inte och gruffa sedan, om jag tar mina tretti, fyrti tusen.”

Johnny skrattade.

”Får jag tobaken”, sade han.

”Tänk om jag hade stakat ut bredvid”, mumlade Långe Jim avundsjukt.

”Det är inte lör sent”, svarade Ljusan Dag.

”Nej, det är tjugu mil fram och tillbaka.”

”Jag skall staka ut åt er i morgon, när jag går dit”, erbjöd sig Ljusan Dag. ”Så gör ni alldeles som Johnny. Ni får avgiften av Tim Logan, ni vet, krogvärden, han lånar pengarna åt mig. Så fyller ni i ert eget namn, transporterar på mig och lämnar Tim papperen.”

”Får jag också vara med”, bad en tredje i sällskapet.

Och för tre skålpund tuggtobak köpte Ljusan Dag tre femhundrafotsinmutningar vid Bonanza. Han kunde staka ut i sitt eget namn också, eftersom de övriga voro transporter.

”Fasligt vad ni är spendersam med er tuggtobak”, grinade Långe Jim. ”Har ni en fabrik någonstans?”

102”Nix, men jag tänker få bra betalt för tobaken, så nog blir det affär”, svarade Ljusan Dag.

En timme senare anlände Joe Ladue direkt från Bo-nanza. Han hade ingenting hört om Carmacks fynd, ställde sig först tvivlande, men erbjöd slutligen Ljusan Dag hundra dollars för hans del i stadsplatsen.

”Kontant?” frågade Ljusan Dag.

”Naturligtvis, här är det.”

Han tog fram sin guldpåse. 1 tankarna tog Ljusan Dag och öppnade den och hällde ut litet guldstoft i flata handen. Det såg mörkare ut än all annan guldsand han sett med undantag av Carmacks. Han slog tillbaka guldet, knöt ihop säcken och lämnade den åter till Ladue.

”Jag antar att ni behöver det bättre än jag”, sade Ljusan Dag.

”Nix, jag har mycket mer”, försäkrade den andre.

”Varifrån är det?”

Ljusan Dag frågade helt oskyldigt och Ladue hörde frågan med en indians stoiska lugn. Men en sekund sågo de varandra in i ögonen, och Ljusan Dag tyckte att bakom den hastiga glimten i Joe Ladues blick hade han sett en hemlighet som inte fick vidröras.

”Ni känner alldeles bestämt till mer än jag”, fortfor Ljusan Dag, ”och om min andel i stadsplatsen är värd hundra dollars för er, bör den vara det också för mig.”

”Jag bjuder tre hundra”, sade Ladue envist.

”Det är detsamma hur mycket ni bjuder, lotten har samma värde för mig som för er.”

Då gav Joe Ladue med sig litet snopen. Han förde Ljusan Dag ett stycke bort från lägret och berättade honom ett och annat i förtroende.

103”Vi ha det däruppe”, sade han slutligen. ”Det finns guld så man kan skaka det av gräsrötterna, och vad som finns djupare ner ska vi inte tala om. Men det är mycket, mycket, det är säkert. Håll bara tyst och staka så mycket ni kan. Det ligger fläckvis, men jag skulle inte alls bli förvånad, om några av de där inmutningarna skulle ge ända upp till femti tusen. Det enda är, som sagt, att det ligger fläckvis.”

***

En månad gick och det var fortfarande lugnt i Bo-nanza Creek. Några få män hade varit där och stakat, men sedan i allmänhet begivit sig tillbaka till Forty Mile eller Circle City. De få som stannade hadé brådt att bygga sig stockhus för den kommande vintern. Carmack och hans indianska släktingar höllo på med att bygga en dammtrumma och skaffa vatten, men arbetet gick långsamt, ty de hade att för hand såga sitt timmer från den på rot stående skogen. Men längre ned hade lägrat sig fyra män, som kommit uppifrån floden, Dan McGilvary, Dave McKay, Dave Edwards och Harry Waugh. De utgjorde ett mycket stillsamt sällskap, som aldrig begärde eller gav förtroenden, utan höll sig alldeles för sig självt. Men Ljusan Dag, som vaskat guld här och där på Carmacks inmutning och skakat guldsand från gräsrötterna, hade också försökt sin lycka längre ned, men utan att finna någonting, och nu var han nyfiken på vad som kunde ligga på själva klippbädden. Han hade observerat, hur de fyra stillsamma männen grävde sig ner i marken tätt vid stranden, och han hörde gnisslet av deras kransåg,

104när de fällde timmer till dammtrummorna. Han väntade inte på att bli inbjuden, utan gick helt enkelt dit första dagen de började vaska. Och efter fem timmars arbete av en enda man såg han dem ta ut tretton och ett halvt uns guld. Det var guld från ett knappnålshuvuds storlek till klumpar av tolv dollars’ storlek, och alltsammans hade kommit från klippbädden. Den första snön flög omkring den dagen och den arktiska vintern närmade sig, men Ljusan Dag hade intet öga för den döende korta sommarens blekgrå tristhet. Han såg hur hans syner började bli sanning, och på den vida slätten reste sig på nytt hans gyllene snöstad. Man hade funnit guld på klippbädden. Det var det storartade. Ljusan Dag stakade en inmutning i sitt eget namn bredvid de tre han hade köpt för tuggtobaken. Det gav honom ett område på två tusen fots längd och i bredd sträckande sig över hela dalgången.

När han på kvällen återkom till sitt läger vid mynningen av Klondyke, fann han där Kam a, indianen han hade lämnat i Dyea. Kama färdades i kanot och förde med sig den sista posten för året. Han hade i sin ägo ungefär två hundra dollars i guldstoft, som Ljusan Dag genast lånade av honom. I stället åtog han sig att staka ut en inmutning för indianen, som kunde registrera den när han passerade Forty Mile. När Kama följande morgon gav sig av hade han med sig en mängd brev från Ljusan Dag, adresserade till alla möjliga gamla guldgrävare nedåt

floden och med uppmaning till dem att genast komma upp och staka. Likadana brev hade Kama också från de andra, som befunno sig vid Bonanza.

”Här kommer att bli den mest etterförbaskade rus-

105ning, som någonsin ägt rum”, mumlade Ljusan Dag för sig själv, i det han sökte föreställa sig vilket liv det skulle bli vid Forty Mile och i Circle City, när hans brev anlände dit. Ty att man skulle tro honom på hans ord var utom all fråga.

I och med ankomsten av den stora rusningens förtrupper blev det med ens liv vid Bonanza, och så började en lång kapplöpning mellan osanning och sanning, vari lögnen, hur snabbfotad den än var, dock alltid till sist blev förbisprungen av sanningen. När män, som tvivlat på Carmacks utsago om två och ett halvt uns per panna, själva vaskade samma mängd, ljögo de och sade att de fått högst ett uns. Och innan lögnen hunnit så värst långt, fingo de inte ett utan fem uns. Då sade de att det varit tio, och när de fyllde pannan med jorden och gruset för att bevisa lögnen, vaskade de ut tolv uns. Och så gick det alltvidare. De fortsatte att ljuga tappert, men sanningen segrade i alla fall med flera hästlängder.

En dag i december fyllde Ljusan Dag en panna från klippbädden på sin egen inmutning och bar in den i stugan han byggt. Här brann en eld, så att han kunde hålla vattnet från att frysa i en segelduckssäck. Han hällde av vattnet i pannan och började vaska. Det såg ut som bara jord och grus. När han lät pannan gå rundt, flöto de lättare partiklarna ut över bräddarna. Ibland skummade han med fingrarna och fick bort hela händer fulla av grus. Innehållet i pannan minskades. När han närmade sig bottnen, vickade han plötsligt till med pannan, så att allt vattnet rann bort. Och hela bottnen såg ut som om den varit bestruken med smör. Det var guld — guldstoft, guldsand, stora och

106små guldklimpar. Han var alldeles ensam. Han satte ned pannan på golvet och tog sig en lång funderare. Så slutade han vaskningen och vägde upp resultatet i skålarna. Efter sexton dollars per uns innehöll pannan något över sjuhundra dollars. Någonting sådant hade han aldrig kunnat drömma om. Nog hade han tänkt sig att varje inmutning kunde ge tjugu eller trettio tusen dollars. Men här måste inmutningarna vara värda en halv million stycket, om de också endast inne-höllo guld fläckvis.

Han gick inte tillbaka till arbetet mera den dagen, inte heller de båda följande. 1 stället rustade han ut sig för en längre färd genom de angränsande trakterna. På varje särskilt område hade han rätt att göra en inmutning. Han gjorde emellertid blott en enda vid Hunker Creek. Bonanza Creek fann han utstakad i hela dess utsträckning, till och med de platser, som ansågos nästan värdelösa. Och den allra värdelösaste var Eldorado. Inte heller Ljusan Dag tyckte vidare om den. Men han köpte i alla fall halvparten i en inmutning för en halv säck mjöl. En månad senare betalade han åttahundra dollars för en inmutning bredvid. Tre månader efter fick han ge fyrtio tusen dollars för en tredje inmutning, och fastän det ännu låg i framtidens sköte, skulle han i sinom tid få betala hundra femtio tusen för en fjärde inmutning på en plats som man en gång inte ens velat se åt.

Från den dag, då han vaskade ut sjuhundra dollars ur en enda panna, rörde han inte vidare vid hacka och spade. Han sade samma kväll till Joe Laaue:

”Joe, jag tänker inte arbeta med mina händer nu längre, utan skall börja använda min hjärna. Jag äm-

107nar odla guld. Sår man guld, kommer det att växa guld, om man bara har förstånd att skaffa sig utsäde. När jag såg de här sjuhundra dollarna i pannan, förstod jag att jag till sist fått det där utsädet.”

”Och var tänker ni så det?” hade Joe Ladue frågat. Med en svepande rörelse av sin ena hand famnade Ljusan Dag hela landskapet.

”Där”, sade han, ”och passa sedan bara på mig. Här finns millioner för den som kan se dem. Och jag gjorde det den där eftermiddagen, då de sjuhundra dollarna tittade upp mot mig från bottnen av pannan och liksom kvittrade: ’Nej, se minsann är det inte Ljusan Dag som har kommit till sist’!”

*

ELFTE KAPITLET.

I forna dagar redan, före de stora Carmackupp-täckterna, hade Ljusan Dag varit Yukons hjälte. Nu blev han hela den vilda rusningens korade föresyn. Historien om hans tur berättades vidt och bredt. Den var också häpnadsväckande — det fanns inte fem män till som hade sådana inmutningar som han. Och han fortfor att rida sin lyckas vingade häst lika djärvt som någonsin. De vise skakade på huvudet och profeterade att han skulle förlora vartenda uns han vunnit. Han spekulerade, menade de, som om hela landet inte bestod av annat än guld, och ingen människa kunde vinna i längden som spelade sina kort så som han.

Å andra sidan beräknades hans egendom till ett värde av millioner. Och bakom hans frikostighet och vårdslösa förakt för penningar fanns det ett skarpt, praktiskt omdöme jämte storspelarens våghalsighet. Han kunde förutse vad han aldrig ännu skådat med sina egna ögon, och han spelade för att vinna mycket eller förlora allt.

”Det finns för mycket guld här i Bonanza för att vara samlat på ett enda ställe”, resonerade han. ”Det kommer alldeles säkert från en moderåder någonstans, och ni ska få se att jag inte har misstagit mig. Håll ögonen på Indian River bara.”

109Och han lät ord bli handling och utrustade minst ett dussin expeditioner bortåt Indian Riverområdet. Andra, som inte haft tur att hitta guld, lät han få arbete på sina inmutningar. Han betalade dem bra — sexton dollars om dagen för ett åtta timmars skift, och han hade tre sådana. Han hade tillräckligt proviant att börja med, och när Bella kom fullastad, köpte han för tomt till ett varumagasin ytterligare förråd för hela vintern 1896. Och medan hungersnöd hotade de övriga och mjölet kostade två dollars skålpundet, höll han alla sina tre skift gående på sina fyra Bonanza-inmutningar.

Ett av hans vildaste spel ägde rum tidigt på vintern. Hundratals guldgrävare, som gjort utstakningar på andra ställen än Bonanza, begåvo sig misslynta tillbaka till Forty Mile och Circle City. Ljusan Dag intecknade en av sina Bonanzainmutningar hos Alaska Commercial Company och stoppade ett duktigt kreditiv i fickan. Så selade han sina hundar och begav sig nedåt isen med en hastighet som bara han kunde hålla uppe under en dylik vinterfärd. Vid Forty Mile och i Circle City köpte han inmutningar i tjogtal. Många av dem visade sig fullkomligt värdelösa, men några lämnade ett ännu mer häpnadsväckande utbyte än någon i Bonanza. Han köpte till höger och vänster och betalade från femtio dollars ända upp till femtusen. Detta pris betalade han inne på Tivoli. Det gällde en inmutning långt uppe i Eldorado, och när han gjort upp om priset, steg en gammal guldgrävare vid namn Jacob Wilkins, som själv varit och sett på ”beteshagen”, upp från sitt bord och lämnade salen, i det han sade:

”Ljusan Dag, i sju år har jag känt er och ni har

TIOalltid varit en förståndig karl till nu. Men nu låter ni roffa er till höger och vänster. Ja, rofferi, det är just vad det är, och jag kan inte sitta och höra på hur man tar tröjan av er.”

”Hör nu”, svarade ljusan Dag, ”Carmacks fynd är så stort att vi inte kan ha en aning om det. Det är ett lotteri. Varje inmutning jag köper är en lott. Låt vara att det blir många nitar, men det finns också alldeles säkert stora vinster.”

Jacob Wilkins, som stannat i dörren, fnös misstroget. ”Antag nu, Wilkins”, fortfor Ljusan Dag, ”antag att ni visste att det skulle börja regna välling. Vad skulle ni göra då? Köpa skedar naturligtvis. Nå, jag håller just på att köpa de där skedarna. Det kommer att regna välling i Klondyke och de som bara ha gafflar få ingenting med av den.”

Men här slog Jacob Wilkins igen dörren efter sig och Ljusan Dag avslutade i lugn och ro köpet.

Ehuru han höll sitt ord att inte vidare röra vid hacka och spade, arbetade han hårdare än någonsin förr, när han kom tillbaka till Dawson. Han hade tusen järn i elden, som höllo honom i ständig sysselsättning. Han måste

representera, och det tog tid, han var tvungen att nästan ständigt resa och inspektera sina inmutningar för att se efter vilka som skulle bearbetas och vilka som skulle förfalla. Och ständigt drömde han om att finna moderådern. Men han lyckades aldrig, och år efteråt beräknade han att sökandet efter den kostat honom femtio tusen dollars.

Men han spelade högt. Hans utgifter voro betydande, men ännu mer betydande hans vinster. Hans hundar stodo färdiga dag och natt och han ägde de

insnabbaste spannen, så att när en rusning inträffade till någon nyupptäckt fyndort, var Ljusan Dag alltid där före de andra och stakade ut näst intill det gjorda fyndet. På sådant sätt blev han ägare till de mest givande inmutningarna, sådana som Sulphur, Dominion, Excelsis, Siwash, Cristo, Alhambra och Doolittle. De tusenden han släppte ut, flöto tillbaka i tiotusenden. Männen vid Forty Mile berättade historien om hans två ton mjöl och gjorde beräkningar över vad de kunde ha inbringat honom. Det gick upp till mellan en halv och en million. En sak var känd utom allt tvivel, nämligen att den där första inmutningen i Eldorado, som han köpte halvparten i för en halv säck mjöl var värd femhundra tusen. Å andra sidan talades det om, att när Freda, dansösen, kom över passen i en Peterboroughkanot och förgäves bjöd tusen dollars för tio säckar mjöl, skickade han henne mjölet som present utan att ens ha sett henne. På samma sätt sändes tio säckar till den ensamme katolske präst, som upprättade det första sjukhuset i Klondyke.

Hans frikostighet kände inga gränser. Det fanns folk som kallade den vansinne. Vid den tid då han fick en halv million för en halv säck, var det väl vansinne att ge bort tjugu hela säckar åt en dansös och en präst. Men det var hans sätt. Pengar voro för honom endast marker. Det var spelet som betydde någonting för honom. Ägandet av millioner åstadkom ingen annan förändring hos honom än att han spelade ännu mera passionerat. Måttlig hade han alltid varit, utom i sällan återkommande undantagsfall. Nu när han i den vägen kunde få allt vad han ville, drack han till och med mindre. Den största förändringen bestod

112i att han inte själv längre kokade sin mal. En gammal avdankad guldgrävare bodde hos honom och skötte om hushållet. Men matsedeln var densamma: fläsk, bönor, mjöl, sviskon, torkad frukt och ris. Han klädde sig alldeles som förr: overalls, tyska strumpor, mocka-siner, flanellskjorta, skinnluva och rock sydd av en filt. Han började inte heller röka cigarrer, av vilka de billigaste kostade från en halv till en dollar stycket. Av durhamtobak och brunt rispapper rullade han fortfarande sina cigarretter. Det var sant, han höll flere hundar och betalade oerhörda priser för dem. Men det var inte lyx, utan affär. Han var tvungen att kunna resa fort. Det var också därför att han numera inte hade tid, som han lät en annan koka maten — det hade varit en dålig affär att göra det själv.

Dawson växte hastigt under vintern 1896. Pengar flöto ständigt in till Ljusan Dag för sålda tomter. Han placerade dem genast, där de kunde ge honom mera. Spelet var högt och farligt, men han spelade det med öppna ögon.

”Vänta bara, tills nyheten om allt det här hunnit komma ut riktigt”, sade han till sina gamla guldgrävare på Älghornskrogen. ”Det blir inte förrän nästa vår. Då kommer det att bli tre rusningar. En på sommaren, en på hösten och så en våren därpå, då åtminstone femtiotusen människor. Ni kommer inte att kunna se marken för gröngölingar. Vad tänker ni göra ?”

”Vad tänker du göra själv?” frågade en vän.

”Ingenting”, svarade han. ”Jag har redan gjort mitt. Jag har ett dussin lag uppåt Yukon för att hugga och såga timmer. Ni ska få se deras flottar

113

8. Kungen av Klondyki'.komma ner, när floden bryter upp. Boningshus! Nästa höst bli de värda vad man kan betala för dem. Timmer! Det kommer att gå i höjden. Jag väntar två sågverk över passen. De komma så snart sjöarna börja gå öppna. Och om ni tro att ni behöver timmer gör jag kontrakt med er på stående fot — tre hundra dollars per tusen obarkade.”

Hörntomter på goda platser såldes denna vinter för från tio till trettiotusen dollars. Och husen, som han byggde av sitt timmer, fick han många tusen dollars stycket för. Tvåvåningsbyggnader i stadens af färsdel inbragte ända

till femtio tusen dollars var. Kapitalen, som på detta sätt flöto in, sattes i andra företag, och det såg till sist ut som om allting han rörde vid förvandlades till guld.

Men den första vilda vintern i Dawson lärde Ljusan Dag mångt och mycket. Trots sin naturliga frikostig1 het behöll han jämvikten. Han såg hur dessa millionärer, som växte upp likt svampar, vräkte bort pengar, och kunde omöjligt förstå det. Att för en gångs skull begå en galenskap under en stormig natt, det kunde han vara med om. Han hade gjort det den där natten i Tivoli, då han spelade bort fyrtio tusen — allt vad han ägde — på poker. Men när det gällde millioner, var det en annan sak. De fingo inte bokstavligen talat strös omkring i ett krogrum av druckna millionärer, som hade förlorat all besinning och förmåga att beräkna värden. Den där Mac Mann till exempel, han skaffade sig en krogräkning på trettioåtta tusen dollars; och Jimmy Skränfock, som slösade bort hundratusen dollars i månaden under fyra månader och sedan ramlade död-full omkull i snön en marsnatt och frös ihjäl! Och den

114där Bill som slösade bort tre hela inmutningar på en Dulcinea och sedan lånade tre tusen dollars för att kunna lämna landet, han som köpte upp alla ägg som funnos på torget i Dawson, hundratio dussin för tjugufyra dollars dussinet, därför att hans älskade tyckte om ägg, och sedan, när hon plötsligt reste ifrån honom, födde sina hundar med dem.

Champagne kostade femtio dollars flaskan och en burk konserverade ostron femton dollars. Ljusan Dag köpte intetdera. Han bjöd gärna inne på krogen hur många som helst på whisky för femtio cents glaset, men det fanns hos honom någonting som reste sig upp emot att betala femton dollars för en burk ostron. Men å andra sidan offrade han mera pengar på att hjälpa sådana som misslyckats än de vildaste millionärer förstörde på sina utsvävningar. Fader Judge på sjukhuset kunde ha berättat om långt större donationer än de tio mjölsäckarna. Ingen gammal guldgrävare gick ifrån Ljusan Dag utan att ha fått sina bekymmer avhjälpta. Men femtio dollars för en flaska ”skum” ! Det var avskräckande.

Men det kunde ändå hända ibland att han ställde till med en sådan där galen kväll som förr i världen. Det skedde av olika orsaker. För det första väntade man det av honom därför att det varit hans sätt i gamla dagar, och för det andra hade han råd till det. Men det roade honom inte i lika hög grad numera. På annat sätt än förr hade nu smaken för makt utvecklats hos honom. Den hade blivit en passion. Fastän han utan jämförelse var den rikaste guldgrävaren i Alaska, ville han bli ännu rikare. Det var ett spel han tyckte bättre om än något annat. Ty det skapade reellavärden, det gjorde hans drömmar till verkligheter.

Med sommarrusningen från alla delar av världen kommo också korrespondenter från de stora tidningarna och tidskrifterna, och alla skrevo de vidt och bredt om Ljusan Dag, så att han blev ansedd som den störste mannen i Alaska. Efter några månader vändes naturligtvis den yttre världens intresse från guldfynden i Alaska till spanska kriget och man glömde honom igen. Men i Klondyke förblev Ljusan Dag den mest framstående personen. När han gick på gatorna i Dawson, vände alla gröngölingar på huvudet efter honom, och på krogama togo de inte sina vördnads-fulla blickar ifrån honom. Han var inte bara den rikaste mannen i landet, han var Ljusan Dag, föregångsmannen, hjälten i idel vilda äventyr. Och allt vad han företog sig bidrog, utan att han avsåg det, att göra honom allt mera ryktbar. Inte minst hans revansch-pokerspel med Jack Kearns, där han gick ifrån med en vinst på tvåhundratrettio tusen dollars. Jack Kearns var emellertid redan många gånger millionär, så att summan betydde ingenting för honom. Men hela Dawson riktigt höll andan, när det talades om detta höga spel, och var och en av de tolv korrespondenterna skickade hem en sensationell artikel.

*

TOLFTE KAPITLET.

Trots sina många inkomstkällor hade Ljusan Dag på grund av sina ständigt nya företag ganska ondt om pengar denna första vinter. Det guldförande grus, som togs upp ur schakten, frös så snart det kom till ytan, och det fanns

ingen möjlighet att komma åt millionerna i dessa klumpar, förrän vårsolen kom och tinade upp dem. Då fördes guld igen till hans banker och han överhopades av personer som tiggde honom om att sätta in kapital i deras företag.

Men han föredrog att spela sitt eget spel. Ehuru han betalade de högsta löner av alla, ingick han i gruv-ägarnas förening och var ledaren av den strid som med ett slag krossade de växande anspråken hos gruvarbetarna. Tiderna hade förändrats. De gamla dagarna voro gångna för alltid. En ny tid hade kommit och Ljusan Dag som den rike gruvägaren ställde sig fullt lojalt i den klass han numera tillhörde. Men ehuru det här var huvudet som ledde spelet, glömde hjärtat aldrig gamla tider.

Utom denna arbetsgivaresammanslutning vägrade han att på något sätt binda sig. Han behövde alla sina pengar för egen del. Den nyligen upprättade börsen intresserade honom i hög grad. Han hade aldrig

ii 7förr sett en sådan institution, men han insåg mycket snart dess fördelar och begagnade sig av dem. Först och främst var det spel och därför gick han med.

”Det här tar loven av farao”, sade han en dag, då han en hel vecka hållit Dawsonspekulanterna i feber genom att ömsom spela på hausse och baisse och till sist visade vad han hade på hand för att sopa till sig vad som skulle ha utgjort en hel förmögenhet för någon annan.

Andra, som gjort stora fynd, hade begivit sig söder ut. Men när man frågade Ljusan Dag, när han tänkte lämna Alaska, brukade han bara skratta och säga att först skulle han sluta sitt spel. Han sade också, att man skulle vara en dåre, ifall man kastade bort korten, när de så godt som gåvo en vinsten på hand.

Alla dessa tusentals nykomlingar, som fullständigt dyrkade Ljusan Dag som en hjälte, ansågo att han inte hade en aning om vad fruktan ville säga. Men Bettles, Dan MacDonald och andra av gamla stammen skrattade och skakade på huvudet och nämnde bara ordet kvinnor. Och de hade rätt. Han hade alltid varit rädd för dem sedan den tiden, då han var en pojke på sjutton och Drottning Anne från Juneau helt öppet hade förföljt honom med sin kärlek. Han kände inte alls kvinnorna. Född i ett guldgrävarläger, där de varit mycket sällsynta, utan systrar och tidigt moderlös, hade han aldrig kommit i beröring med dem. Visserligen hade han då och då gjort en och annan bekantskap, men aldrig hade ett lamm gått sida vid sida med en varg med större fruktan och bävan än han kände i kvinnors sällskap. Det var ett slags manlig stolthet, som bjöd honom att inte alldeles fly dem, men ändå

118hade kvinnorna alltid blivit en hopslagen bok för honom och han föredrog alldeles bestämt ett parti poker framför den vackraste flicka..

Och nu, när han var känd som Kungen av Klondyke

— för att inte nämna alla andra hederstitlar, kände han sig mera rädd för kvinnorna än någonsin. Som aldrig förr bredde de ut armarna mot honom och för varje dag kom det nya kvinnor till landet i mängd. Det gjorde detsamma om han satt och åt middag hemma hos guldkommissionären, bjöd på drinkar i en danssa-long eller underkastade sig en intervju från en kvinnlig representant för New-York Sun — alla och en var bredde de ut sina armar mot honom.

Ett undantag fanns det likväl, och det var Freda, flickan som dansade och som han hade givit mjölet. Hon var den enda kvinna i vars sällskap han kände sig väl till mods, ty hon sträckte aldrig ut armarna efter honom. Och ändå var det hon som skulle skrämma honom värre än någon annan. Det var på hösten 1897. Han hade just kommit tillbaka från en av sina hastiga inspektionsresor, denna gång till Henderson uppe vid Yukon och strax nedanför Stewart. Vintern hade kommit på en gång och han kämpade sig utför Yukon sjuttio mil i en bräcklig Peterborough-kanot. Just vid mynningen av Klondyke fick han se en ensam man som hoppade på isflaken och pekade på vattnet. Där fick han ögonen på en skinnklädd kvinna, som låg med ansiktet nedåt, färdig att sjunka i issörjan. Det tog endast några sekunder att driva kanoten till platsen, fatta tag i kvinnan och slänga upp henne i kanoten. Det var Freda. Och allt skulle nog ha gått bra, om hon inte, när hon kom till sans igen sett på honom

119med vrede i sina blåa ögon och sagt: ”Varför gjorde ni det, å, varför gjorde ni det!”

Det oroade honom. De följande kvällarna kunde han inte som vanligt somna genast, utan låg klarvaken och grubblade på de där orden, i det han tyckte sig se hennes vredgade ögon. Hon hade gjort honom en förebråelse, och hon hade menat just vad hon sade. Det var märkvärdigt. När han nästa gång träffade henne, hade hon vändt sig bort från honom vredgat och föraktfullt. Men så kom hon och bad honom om förlåtelse, och hon talade någonting om en man som tagit ifrån henne begäret att leva — hon sade inte hur. Hennes tal var osammanhängande, men han trodde sig förstå att vad hon syftade på händt många år förut och att hon hade älskat den där mannen.

Ja, så var det — kärleken ställde bara till krångel Den var värre än köld och hunger. Det var nog mycket bra med kvinnor, det var roligt att se på dem och prata med dem ibland, när de voro snälla. Men så kom den där kärleken, som gjorde dem så galna, att man aldrig kunde vara säker på vad de skulle ta sig till. Den här Freda var ju en härlig kvinna, vacker och klok också förresten. Men så hade kärleken kommit och drivit henne bort till Klondyke, ja, drivit henne till självmord så oemotståndligt, att hon rent av hatat den man som räddat hennes liv.

Nå, han hade gudskelov sluppit undan kärleken hittills, alldeles som han undgått vattkoppor. Men den var lika smittosam och därtill mycket farligare i sina följder. Den kom män och kvinnor att begå de vansinnigaste saker. Den var som delirium tremens, bara mycket värre. Och blev han, Ljusan Dag, smit-

120tad, skulle sjukdomen bestämt angripa honom hårdare än andra. Ett halvt dussin ungdomar voro galna i Freda. Allesammans ville de gifta sig med henne. Men hon å sin sida var galen i den där andra, som antagligen levde i en annan världsdel, och ville inte ha att göra med dem. Var nu detta inte rama galenskapen?

Men det var Jungfrun som skulle ge honom den slutliga skräcken. En morgon fanns hon död i sitt stockhus. Ett skott genom huvudet hade gjort det, och inte ett ord hade hon lämnat efter sig. Men så började pratet. Ljusan Dag hade nog med saken att skaffa. Hon hade skjutit sig för hans skull. Det visste alla med ens och sade det också. Korrespondenterna skrevo om det, och ännu en gång fick Ljusan Dag, kungen av Klondyke, figurera i söndagstidningarna över hela Staterna.

Och det värsta var, att Ljusan Dag visste att det var sant. Han skulle alltid minnas sista kvällen han sett henne. Då hade han inte tänkt på det, men nu efteråt återkom i hans minne varje liten småsak som inträffat. I ljuset av den tragiska händelsen förstod han alltsammans — hennes stilla väsen, denna lugna säkerhet, som om livets alla sorger och bekymmer redan voro förbi, denna mildhet i varje ord hon talat och som varit nästan moderlig. Han mindes hur hon sett på honom och hur hon hade skrattat, när han berättade om Mickey Dolan’s misstag att staka en inmutning vid Skookum Gulch. Hon hade varit så naturlig att hon helt och hållet narrat honom. Ja, han hade till och med trott att hennes känslor för honom svalnat, och han hade känt sig glad däröver och föreställt

121sig en framtida vänskap utan den där irriterande kärleken.

Och så när han stod i dörren med mössan i handen och sade god natt. Han hade tyckt att det var lustigt, när hon böjde sig ned och kysste hans hand. Han hade känt sig riktigt dum, men nu darrade han vid minnet och han kunde känna beröringen av hennes läppar mot handen. Hon hade sagt farväl, ett farväl för evigt, och det hade han inte haft en aning om. Just i det ögonblicket kanske hade hon fattat sitt beslut att dö. Om han endast hade vetat det. Fast han inte var smittad av sjukdomen själv, skulle han ändå ha gift sig med henne, om han haft den minsta aning om hennes avsikt. Men så tänkte han på, att hon nog inte skulle ha tagit emot honom som en nådegåva, så att det hade ändå inte varit någon räddning. Sjukdomen hade gripit henne för starkt och hon hade från första stunden varit dödsdömd.

Det enda hade varit om han själv skulle ha blivit smittad. Men det hade aldrig lyckats. Snarare kunde smittan ha kommit från någon annan kvinna, till exem-* pel Freda. Han tänkte på Dartworthy, som stakat ut det rika guldfältet vid Bonanza ovanför Discovery. Alla visste att gamle Doolittles’ dotter Bertha var till vansinne förälskad i honom. Men när han blev smittad, inte var det av henne utan av hustrun till överste Walthstone, den store Guggenhammerska gruvexper-ten. Resultatet blev tre vansinnigheter: Dartworthy sålde sin gruva för en tiondel av värdet; den stackars kvinnan offrade både sin heder och sin ställning och flydde med honom i en

öppen båt utför Yukon; och överste Walthstone, törstande efter hämnd, gav sig ut

122att förfölja dem i en annan öppen båt. Och hela tragedien hade sedan passerat Forty Mile och Circle City och förlorat sig in i vildmarkerna. Så var det: kärleken vände upp och ned på både mäns och kvinnors liv, drev dem mot förödelse och död, gjorde vitt till svart, tvang dygdiga kvinnor att bli skökor eller själv-mörderskor och förvandlade hederliga män till skurkar eller mördare.

För första gången i sitt liv förlorade Ljusan Dag jämvikten. Han kände en skräck utan gräns. Kvinnor voro förfärliga varelser, hänsynslösa och utan aning om fruktan. De blevo inte rädda av vad som hände med Jungfrun; de öppnade armarna mot honom ännu mer förföriskt än någonsin. Även utan sin förmögenhet, endast som man, utgjorde han en åtrå för kvinnorna. Men när så härtill kom all den romantik som vävts kring hans person och hans oerhörda rikedom, var det inte så underligt att varje kvinna, till och med de som inte voro fria, försökte locka honom till sig. Andra män skulle säkert ha blivit högfärdiga och förlorat huvudet, men han kände bara sin fruktan stegras i allt högre grad. Resultatet blev, att han avböjde de flesta inbjudningar till hus, där han kunde träffa kvinnor, och höll sig till ungkarlsklub-barna och ”Älghornet”, där det inte fanns någon dans-salong.

*

TRETTONDE KAPITLET.

Sex tusen människor lågo vintern 1897 1 Dawson, arbetet bedrevs ivrigt över hela det stora inmutade området, medan det ryktades att bortom passen ett hundra tusen lågo och väntade på våren. Sent en eftermiddag, då Ljusan Dag befann sig ute på terrasserna mellan French Hill och Skookum Hill, fick han en ny vidare överblick av saken. Nedanför honom låg den rikaste delen av Eldorado Creek, medan han uppåt och nedåt Bonanza kunde se flera mil bort. Och vad han såg var idel ödeläggelse. Höjderna hade ända till toppen blivit skövlade på träd och lågo med nakna sidor. Under honom i alla riktningar syntes människoboningar. Men endast få människor voro synliga. Ett läcke av rök fyllde dalgångarna och förvandlade den grå dagern till melankolisk skymning. Rök steg upp från tusentals hål i snön, där män kravlade omkring djupt ned mot klippbädden, hackade och grävde och gjorde upp nya eldar för att betvinga kälen. Här och där höll man på att ta upp nya schakt, och där flammade eldarna i röda lågor. Människofigurer kröpo ut ur hålen och försvunno in i dem. Överallt syntes spillrorna efter vårens utvaskningar — hela högar av trummor, rännor, stora vattenhjul — resterna efter en hel armé guldgalna människor.

124”Det här är ju rama mullvadsarbetet”, utbrast Ljusan Dag högt.

Han betraktade de nakna höjderna och tänkte på den oerhörda skogsskövling som ägt rum. Och allting hade bedrivits utan plan. Var och en arbetade för sig och resultatet blev kaos. Det kostade en dollar att avvinna den rika guldförande jorden två, och för varje dollar som togs ut med de nuvarande tanklösa metoderna lämnades en andra dollar hopplöst kvar. Ännu ett år och de flesta inmutningarna skulle vara slutarbetade och summan av det vunna guldet skulle inte vara större än det som fanns kvar.

Här behövdes organisation. Och hans livliga inbillning såg redan Eldorado Creek i hela dess utsträckning i händerna på ett regelrätt, metodiskt arbetande bolag. Det skulle bli någonting annat. Han hade undrat, varför Guggenhammers och de stora engelska firmorna skickat hit sina högt avlönade experter. Nu förstod han deras plan. Det var därför de närmat sig honom för att få köpa slutarbetade inmutningar. De läto gärna de små gruvägarna ta ut vad de kunde, ty det skulle ändå finnas millioner kvar.

Och medan Ljusan Dag stod här och såg röken lägra sig över alla dessa planlösa ansträngningar, gjorde han upp för sig i huvuddrag ett nytt spel, vari Guggenhammers och de andra skulle få med honom att göra. Men på samma gång han sporrades av denna nya tanke kom det över honom en känsla av trötthet. Han var verkligen trött efter alla dessa långa arktiska år och han började bli nyfiken på världen utanför, den stora, vida värld han hade hört andra tala om, men om vilken han var lika okunnig som ett barn. Därute kunde

125man också spela. Bordet var bara större och det fanns intet skäl varför han inte med sina millioner skulle sätta sig ned och ta del i spelet. Och så hände det denna eftermiddag på Skookum Hill, att han beslöt spela sin sista Klondykeomgång och så göra en påhälsning ute i världen.

Men det tog tid i alla fall. Han satte pålitliga agenter i hälarna på de stora experterna, och på de platser, där de började köpa, köpte också han. Varhelst de försökte komma åt ett slutarbetat område, funno de honom stå i vägen, så att han nästan överallt gjorde deras planer om intet.

Nu följde strider, stillestånd, kompromisser, segrar och nederlag. År 1898 funnos sextio tusen människor i Klondyke; alla deras förmögenheter och affärer gingo upp och ned i sammanhang med de strider Ljusan Dag kämpade ut. Och han fick allt mera smak för det stora spelet. Han hade redan tagit sina tag med de stora Guggenhammers och vunnit. Den kanske hetaste striden stod om Ophir. Ljusan Dag vägrade att ge med sig, och då man inte kunde komma omsams, köpte Ljusan Dag ut de andra.

Planen var hans egen, men han skickade till Staterna efter kompetenta ingenjörer för att utföra den. 1 vattendelaren Rinkabilly åttio mil bort byggde han sin reservoar, och över åttio mils längd förde en väldig ledning av trä vattnet genom Ophirområdet. Reservoaren och ledningen hade beräknats till tre millioner, men kostade närmare fyra. Men han stannade inte vid detta. Elektriska kraftstationer anlades och allt arbete utfördes sedan både vid elektriskt ljus och med elektrisk kraft. Andra gamla guldgrävare, som

126gjort rika fynd, långt över vad de drömt om, varnade honom. Han skulle ruinera sig, och de vägrade att vara med om hans extravaganser. Men Ljusan Dag bara log och sålde resten av sina stadstomter. Han sålde just i rätt tid, då prisen stodo på sin höjd. När han inte längre behövde timmer, gjorde han sig också av med sina sågverk, ävensom en hel mängd här och där spridda inmutningar och utan att behöva tacka någon annan för en dollar slutförde han arbetena med vattenledningen, byggde sina mudderverk, importerade sitt maskineri och gjorde på en gång allt guldet i Ophir åtkomligt. Och han, som fem år förut vandrat ensam genom vildmarkerna med sina hundar lastade på indianvis och levat på älgkött, han hörde nu ångvisslorna kalla sina hundratals arbetare till dagens värv och han kunde stå och betrakta dem, medan de hackade och grävde i det vita skenet från båglamporna.

Men när han hade allt detta färdigt, var han också färdig att ge sig av. Och när han lät detta bli känt, började Guggenhammers och de engelska firmorna jämte ett nytt franskt bolag tävla om att bjuda på hela den stora Ophiranläggningen. Guggenhammers voro de högstbjudande och vad de betalade gav Ljusan Dag en ren million netto. Det sades allmänt att han var värd mellan tjugu och trettio millioner. Han ensam visste hur han stod, att han, sedan han realiserat allt, ridit sin lyckas fåle så vidt att han kunde föra med sig något över elva millioner ut i den okända världen.

Hans avfärd blev ett nytt blad i Yukons historia till alla de andra om hans gärningar och dåd. Hela Yukon var hans gäst och Dawson, platsen för festligheterna. Denna natt dugde ingen annan mans guldstoft,bara hans eget. Inga drinkar fingo köpas. Varenda krog stod vidöppen med extra antai kypare, och alla drinkar skänktes bort. Den som vägrade att mottaga hans gästfrihet och envisades att vilja betala hade genast ett dussin nävar emot sig. Till och med de grönaste gröngölingar reste sig för att försvara Ljusan Dags namn mot en sådan förolämpning. Och överallt rörde sig Ljusan Dag, ”den tusan djävla Ljusan Dag”, på mockasinklädda fötter, sprudlande av godt humör, tjutande sitt vargskri och förklarande att kvällen var hans, brytande arm med vem som helst och utförande andra kraftprov, med sitt bronsfärgade ansikte ännu mer mörkfärgat av whiskyn, med de svarta ögonen i lågor, klädd i overalls och filtrock, med öronlapparna dinglande och vantarna svängande från en läderrem över skuldrorna. Kvällen och natten överträffade allt vad Dawson någonsin hade sett. Ljusan Dag ville att man skulle minnas dem och han lyckades i sina bemödanden. En stor del av Dawson fick sig ett rus den kvällen. Det var höst och fastän Yukon ännu inte frusit till var det tjugufem grader under noll. Därför var det nödvändigt att organisera särskilt räddningsmanskap, som patrullerade på gatorna för att ta hand om de druckna, där de ramlat omkull i snön och där en timmes sömn skulle ha varit ödesdiger. Men han ville att allting skulle avlöpa utan olyckshändelser. Och alldeles som förr utgick hans befallning, att han inte ville veta av gräl och slagsmål. Om

någon bar sig dumt åt, skulle han själv ta hand om honom. Men det behövdes inte. Ute i stora världen är det vanligt, att när någon industriens storman dör, alla hjul som han en gång befallde över stannas för en minut. Men här

128i Klondyke var den glädtiga sorgen över deras stormans bortgång sådan, att inte ett hjul rörde sig på tjugufyra timmar. Till och med Ophir med dess tusentals arbetare stod stängt. Dagen efter avskedsnatten' var inte en enda man i stånd att arbeta.

Nästa morgon vid daggryningen bjöd Davvson farväl. De tusental som stodo uppradade längs floden buro vantar och hade öronlapparna nedslagna. Det var trettio grader under noll och issörjan började hopa sig i Yukon. Från Seattle's däck viftade och ropade Ljusan Dag farväl. När trossarna voro kastade loss och ångaren svängde ut i strömfåran, sågo de som stodo närmast, hur det blev fuktigt i Ljusan Dags ögon. På sätt och vis lämnade han sitt fädernesland, den bistra arktiska regionen, som egentligen var det enda land han hade känt. Han ryckte av sig mössan och svängde den.

”Adjö med er allesammans!” ropade han. ”Adjö med er!”

*

ANDRA DELEN

FÖRSTA KAPITLET.

Ingen gloria omstrålade längre Ljusan Dag när han gjorde sitt intåg i San Francisco. Inte endast han utan hela Klondyke voro glömda. Världen hade nu sitt intresse fäst vid andra ting och Alaskaäventyret, liksom Spanska kriget, var en gammal historia. Mångt och mycket hade timat sedan dess. Uppseendeväckande saker hände varje dag och togo upp tidningarnas sensationsspalter. Men detta att vara helt och hållet förbisedd verkade uppfriskande på honom. Det visade blott hur mycket större spelet var här än uppe i norden, då en man, värd sina elva millioner och med en historia som hans kunde gå förbi utan att bli observerad.

Han slog sig ned på St. Francis hotell, intervjuades av reportervalpar, som hade hotellen till sin jaktmark och fick några små notiser. Han skrattade för sig själv och började se sig omkring för att bli hemmastadd med sakernas nya ordning. Han var mycket tafatt, men mycket självmedveten. LTtom att hans elva millioner gåvo honom en ingalunda föraktlig ryggrad, ägde han en oerhörd tvärsäkerhet. Ingenting skrämde honom och han kände sig inte alls förkrossad över alla de bevis på kultur och makt han såg omkring sig. Det var

130bara ett annat slags vildmark, det var alltsammans, han måste lära sig dess vägar och det skulle han också. Som vanligt gick han ur vägen för kvinnorna. Han var alltjämt för illa till mods vid tanken på vad som händt med Jungfrun för att han skulle kunna komma på intim fot med de tjusande och lysande varelser till vilka hans millioner lämnade honom tillgång. De sågo på honom och suckade längtansfullt och han dolde sin skygghet så väl att det såg ut som om han rörde sig bland dem helt käckt. Det var inte endast hans rikedom som kom dem att sucka. Han var för mycket man och för mycket en alldeles ovanlig typ av man. Ännu ung, knappast trettiosex, utomordentligt vacker, härligt stark, nästan sprudlande av livskraft, med de svarta ögonen som kunde skjuta blixtar, var det inte underligt att kvinnornas blickar drogos till honom. Han såg det, men log för sig själv och betraktade dem som fiender.

Han hade kommit till Staterna för att spela med män och inte med kvinnor. Männen hade han ännu inte lärt känna. De gjorde intryck på honom att vara veka — fysiskt veka. Men han anade att de voro hårda nog att handskas med trots sitt veka yttre. Han tyckte att det fanns någonting kattlikt hos dem. Han träffade dem på

klubbarna och undrade hur det i själva verket stod till med deras kamratlika vänlighet och hur snart de skulle visa klorna för att klösa och riva. Han ställde sig nästan oförlåtligt misstänksam mot dem. ;'De äro bestämt fulla av fan", var hans hemliga omdöme, och av vad han då och då hörde av deras samtal, fick han ingen anledning att ändra mening. Men å andra sidan utstrålade från dem en atmosfär av man-lighet och den redbarhet som har sin grund just i manligheten. De kunde kanske klösas och rivas när det gällde strid, något som inte var annat än naturligt; men han hade en känsla av att de också gjorde det som regel. Det var det intryck han fick av dem; dessutom visste han ju att det måste finnas en viss procent verkliga lymlar bland dem.

Han tillbragte åtskilliga månader i San Francisco, under vilken tid han studerade spelet och dess regler och förberedde sig själv på att deltaga i det. Han tog också lektioner i engelska för att bli fri från all sin guld-grävarslang. Han lärde sig äta och kläda sig och i allmänhet uppträda som en civiliserad man. Men trots allt detta förblev han sig själv och kände aldrig någon tvekan att gå sina egna vägar vid sidan om eller över det konventionella, om så fordrades. Han föll inte ned i tillbedjan inför civilisationen. Vidskepelse hade han sett förr och visste vad den hade för värde.

Trött av att endast gå och se på, gjorde han en tur upp till Nevada, där samtidigt nya guldupptäckter gjorts — "bara för ro skull", som han själv uttryckte det. Han stannade tio dagar, uppträdde på Tonopah-börsen och ställde till ett förskräckligt virrvarr, som kom till och med gamla spelare att tappa huvudet. Slutligen klämde han till och for tillbaka till San Francisco med en nettovinst på en halv million. Det smakade godt, och hans hunger efter spelet blev allt starkare.

Ännu en gång skrevo tidningarna sensationsartiklar om honom. LJUSAN DAG blev åter en stor huvudrubrik. Intervjuare flockade sig omkring honom. Man började leta upp gamla tidningsårgångar, och den ro-

132mantiske och historiske Elam Harnish, Kungen av Klondyke, steg fram på frukostborden i millioner hem tillsammans med smörgåsarna och havrevällingen. Till och med innan han själv visste det stod han midt uppe i spelet. Spekulationer i alla former började bryta sig mot stranden av hans elva millioner. Till självförsvar måste han öppna kontor. Från alla håll bjöd man honom kort och ville ha honom att spela. Nå, så skulle han spela då, och de skulle få se med vem de hade att göra.

I början plottrade han bara med småsaker — "för att få litet handlag", som han sade till Holdsworthy, en vän han fått i Alta-Pacific-klubben. Ljusan Dag var själv medlem av klubben och Holdsworthy hade föreslagit honom. Och det var väl för Ljusan Dag att han spelade försiktigt i början, ty han blev alldeles häpen över den massa hajar som svärmade omkring honom. Han genomskådade dem nästan genast och kunde inte begripa hur de alla kunde få tillräckligt med byte. Deras skurkaktighet var så påtaglig, att han inte förstod hur någon människa kunde låta lura sig av dem.

Sedan fann han att det var skillnad på hajarna. Holdsworthy behandlade honom mer som en bror än bara som en klubbkamrat, vakade över honom, gav honom råd och förde honom tillsammans med magnaterna i stadens finansiella värld. Holdsworthy levde med sin familj i en förtjusande villa i närheten av Menlo Park och här tillbragte Ljusan Dag många lördagar och söndagar, varunder han blev vittne till ett hemliv sådant han aldrig kunnat drömma om. Holdsworthy älskade blommor och hade en formlig mani att

133föda upp höns till prisbelöning och det utgjorde en ständig källa till munterhet för Ljusan Dag. Det var på sätt och vis älskvärda svagheter, som drogo Ljusan Dag närmare till honom. Han ansåg honom vara en framgångsrik affärsman i goda omständigheter och utan vidare äregirighet, en man som var nöjd med det lilla och aldrig hade en tanke på stora insatser och stora vinster.

Under ett sådant besök talade Holdsworthy med honom om en liten god affär, ett tegelbruk vid Glen Ellen. Ljusan Dag lyssnade uppmärksamt till hans beskrivning. Det föreföll vara ett mycket resonabelt företag, den enda invändningen Ljusan Dag hade att göra var, att det var så smått och låg alldeles utanför hans intressen och han gick till sist med på affären endast av vänskap för Holdsworthy, då denne förklarade att han redan var litet intresserad i tegelbruket och att han för att utvidga det annars måste göra uppoffringar på andra håll. • Ljusan

Dag förskotterade beloppet, femtio tusen dollars och, som han sedan skrattande förklarade, ”jag blev lurad, men inte av Holdsworthy, utan det var hans förbaskade höns och frukt-

I alla fall var det en god lärdom. Han hade fått •ett bevis på, att i affärsvärlden kunde man knappast lita på någon och att till och med den gamla seden att hryta bröd och äta salt i det stilla, älskvärda hemmet betydde föga gentemot ett värdelöst tegelbruk och femtio tusen dollars i kontanter. Men hajarna av olika slag summo väl mest på ytan, tänkte han. Längre ner härskade redbarheten och jämvikten. Industriens och Jmansens stormän voro det folk han skulle arbeta

134med. Själva naturen av deras stora företag måste tvinga till rent spel. Där fanns ingen plats för små filurknep eller falskspelardrag. Här var man engagerad i landets utveckling, i organiserandet av dess järnvägar, upptagandet av dess gruvfyndigheter, i att göra fruktbärande alla dess rika naturliga tillgångar och, därför måste spelet vara stort och stabilt. Så resonerade han.

Han lät alltså de små männen, sådana som Holdsworthy, vara i fred. Han träffade dem gärna i sällskapslivet och på klubbarna, men de fingo aldrig komma honom nära, och så mycket mindre kunde det då bli fråga om verklig vänskap. De kunde aldrig få bli deltagare i hans stora spel. Vad nu detta skulle bli, visste han ännu inte själv. Han väntade på att få det klart för sig. Under tiden fortsatte han med de små affärerna och höll för övrigt ögonen öppna för de stora chanserna, om de skulle komma.

Så träffade han John Dowsett, den store John Dow-sett. Det hela var en tillfällighet, det är alldeles säkert. Ljusan Dag visste själv att det var av en ren slump, som han, medan han var i Los Angeles, for över till Santa Catalina i stället för tillbaka till San Francisco, som han tänkt. Där träffade han John Dowsett, som vilade ut några dagar efter en ansträngande resa ute i västern. Dowsett hade naturligtvis hört talas om ”kungen av Klondyke” och hans utbasunade trettio millioner, och han blev alldeles säkert verkligen intresserad för mannen, sedan bekantskapen var gjord. Antagligen hade han under deras samvaro alldeles tillfälligtvis fått idén. Men han kom inte fram med den genast, utan lät den riktigt mogna först. Han talade

135därför endast i allmänhet och gjorde sitt bästa att vinna Ljusan Dags vänskap.

Det var den första verkliga magnaten Ljusan Dag stått ansikte mot ansikte med, och han kände sig både glad och smickrad. Mannen var så älskvärd och vänlig, att Ljusan Dag knappast kunde tro att detta var den John Dowsett som var president i en hel rad banker, en av Standard Oils förtroendemän och allierad med Guggenhammers. Hans yttre ingav genast Ljusan Dag förtroende. Trots hans sextio år och snövita huvud var hans handslag fast och hjärtligt och han visade inga ålderdomstecken. Hans gång var energisk och rask och hans rörelser bestämda. Hans hy var ungdomligt frisk, och hans tunna, fasta läppar kunde le godt åt ett skämt. Han hade de ärligaste mörkblå ögon som blickade skarpt och öppet fram under de buskiga grå ögonbrynen. Han talade kort och bestämt med en anmärkningsvärd disciplin i tankarna. Han var en man, som visste, och han broderade aldrig onödigt ut sina kunskaper. Att han var van att befalla syntes tydligt och varje hans ord och åtbörd bar maktens prägel. Dessutom var han ytterst sympatisk och taktfull, och Ljusan Dag hade inte svårt att märka skillnaden mellan honom och en man av Holdsworthys kaliber. Han kände också till hans historia, den gamla nobla familj, varifrån han härstammade, hans egen karriär i kriget, den John Dowsett, hans närmaste föregångare, som varit en av stödjepelarna för Unionens sak, kommendör Dowsett från kriget 1812, general Dowsett med rykte från revolutionens dagar och den förste Dowsett, ägaren av land och slavar i det tidiga New England.

136”Det är just min man”, sade han sedan till en av sina klubbkamrater i rökrummet på Alta-Pacific-klub-ben. ”Vet ni, Gallon, han var mig en fullständig överraskning. Jag visste ju att de verkligt stora skulle vara på det sättet, men jag måste se honom för att bli riktigt övertygad om det. Han är en av de dar som verkligen kunna uträtta någonting. Det liksom sticker fram på honom överallt. Han är den där enda på tusendet som är hederlig och som man kan lita på. I hans spel finns det inga tysta förbehåll och ni kan vara säker om att han aldrig spelar falskt. Jag slår vad att han kan förlora eller vinna ett halvt dussin millioner utan en dragning i ögonlocken.”

Gallon blåste ut röken från sin cigarr och betraktade den andre litet egendomligt, men Ljusan Dag, som just

beställde ett par cocktails, märkte det inte.

”Ni tänker göra någon affär med honom, förmodar jag”, anmärkte Gallon.

”Nej, det har jag inte den ringaste tanke på. Jag ville bara förklara att jag till sist har börjat förstå, hur de där storgubbarna bära sig åt i sina stora affärer. Vet ni, han ingav mig en sådan känsla av att han begrep allting, att jag helt enkelt satt och skämdes över mig själv.”

”Jag tror i alla fall att jag skulle kunna ge honom en och annan vink, om det gällde att köra ett hundspann”, anmärkte Ljusan Dag efter en paus. ”Och jag tror också att jag skulle kunna lära honom litet i poker, kanske också i att paddla en kanot. Och jag har kanske större förutsättningar att lära mig det spel han spelat i hela sitt liv, än han har att lära sig mitt spel däruppe i höga Norden.”

*

ANDRA KAPITLET.

Det dröjde inte synnerligen länge förrän Ljusan Dag befann sig i New-York. Ett brev från John Dowsett var orsaken — ett litet maskinskrivet brev på några rader. Men Ljusan Dag hade läst det med spänning. De maskinskrivna meningarna tycktes honom dölja ett mysterium. ”Vår mr Howison skall besöka er på ert hotell. Ni kan lita på honom. Vi få icke bli sedda tillsammans. Ni kommer att förstå varför efter vårt samtal.” Ljusan Dag läste om och om igen. Där var det — ändtligen det höga spelet och det såg ut som om han blivit bjuden att sitta ned och deltaga. Naturligtvis, annars skulle man inte ha anmodat honom att resa över en hel kontinent.

De möttes — tack vare ”vår” mr Howison — i en magnifik villa uppåt Hudson. I enlighet med de instruktioner han fått hade Ljusan Dag anländt i en privat automobil som ställts till hans förfogande. Vems bil det var, visste han lika litet som han visste vem som var ägare av det präktiga huset. Dowsett befann sig redan där tillsammans med en annan man, som Ljusan Dag kände igen redan innan han blivit presenterad. Det var Nataniel Letton, ingen mer eller mindre. Han hade sett hans ansikte i tidningar och tidskrifter och läst om hans ställning i den finansiella världen och om

138det av honom upprättade universitetet i Daratona. Han förekom också Ljusan Dag som en imposant man, fastän han inte kunde finna någon likhet med Dowsett. Mager nästan till avtärdhet, liknade han ett slags kall låga, en mystisk kemisk låga, som under den iskalla ytan tycktes dölja en hetta av tusen solar. Detta intryck berodde främst på hans stora, grå ögon, vilka liksom flammade ut ur en dödskalle, så smalt var hans ansikte och så gulvit hans hy. Fastän inte mer än femtio år, med tunt, gråsprängdt hår, såg han många gånger äldre ut än Dowsett. Han var ett slags asket, som levde i ett tillstånd av högt, förtunnat lugn, en smält planet under ett istäcke. Men vad som framför allt gjorde intryck på Ljusan Dag var mannens förfärliga och nästan skräckinjagande renhet. Det fanns inte ett dammkorn på honom. Han såg ut som om han genomgått en eldreningsprocess, och Ljusan Dag kände sig säker på att en kraftig svordom skulle ha varit en förolämpning för hans öron, ett helgerån, en hädelse.

De drucko — det vill säga, Nataniel Letton nöjde sig med mineralvatten, under det Dowsett tog sig en grogg och Ljusan Dag en cocktail. Ingen tycktes observera ovanligheten av en Martini vid midnattstid, men Ljusan Dag ville ha just en sådan — han hade för länge sedan lärt sig att vissa drycker hade sina vissa tider. Han tyckte emellertid om Martinis, och som han var en naturlig människa, drack han just vad han ville ha, när och hur han behagade. Andra hade lagt märke till denna hans vana, men inte så Dowsett och Letton, och Ljusan Dag tänkte i hemlighet att de inte skulle så mycket som rört på ögonlocken, om han begärt ett glas sublimatlösning.

139Leon Guggenhammer anlände medan de togo sin drink, och han beställde en grogg. Ljusan Dag studerade honom nyfiket. Det var en medlem av den stora Guggenhammerfamiljen, visserligen en av de yngre, men i alla fall av den grupp han tagit sina nappatag med uppe i Norden. Guggenhammer underlät inte heller att föra den gamla affären på tal och kom-plimenterade Ljusan Dag för hans käckhet. — ”Ekot från Ophir nådde också ner till oss här, som ni förstår, och jag måste säga er, mr Ljusan Dag.. . förlåt, mr Harnish, att ni klämde efter oss

grundligt i den affären.”

Ekot! Ljusan Dag ryggade litet vid frasen — ekot hade nått dem av den kamp vari han kastat in all sin styrka och alla sina Klondykemillioner. Guggenham-mers måste verkligen vara ena bjässar, när en strid av sådan omfattning inte för dem var annat än en skärmytsling, av vilken de värdigades höra ekot. ”De måste spela fördömt högt här nere”, var hans slutsats, och på samma gång kände han sig stolt över att ha blivit inbjuden som medspelare. Han kände sig i detta ögonblick riktigt harmsen över att hans elva millioner inte i stället voro de av ryktet utbasunade trettio. Men han skulle vara ärlig och säga dem rent ut hur mycket marker han kunde köpa.

Leon Guggenhammer var ung och fet. Han var inte en dag över trettio, och med undantag av påsarna under ögonen var hans ansikte mjukt och linjelöst som en gosses. Han gav också detta intryck av renhet, dessutom av ypperlig hälsa, ty hans fetma var ingenting annat än den naturliga utvecklingen hos hans kropp.

Så småningom kommo de in på tal om affärer, ehuru Guggenhammer först måste prata en stund om den

140stundande internationella kappseglingen och sin egen palatslika ångyacht Electra, vars nya maskin redan blivit gammalmodig. Dowsett framlade planen, understödd av en tillfällig anmärkning från de båda andra, under det Ljusan Dag gjorde sina frågor. Vad nu förslaget gällde, ville han gå in på det med öppna ögon. Och de fyllde hans ögon med just de vyer som de själva hade målat upp.

”Man kommer aldrig att ens drömma om att ni är med oss”, framkastade Guggenhammer, när man började nalkas slutet på saken, och hans vackra judiska ögon lågade av entusiasm. ”Man kommer att tro att ni opererar för egen räkning i riktig fribytarstil.”

”Naturligtvis inser ni, mr Harnish, den absoluta nödvändigheten av att vår överenskommelse förblir hemlig”, sade Nataniel Letton allvarsamt.

Ljusan Dag nickade.

”Och ni förstår också”, fortfor Letton, ”att resultatet inte kan bli annat än godt. Saken är fullkomligt legitim och riktig, och de enda som kunna taga någon skada äro börsspelarna själva. Det är inte något försök att ruinera marknaden. Ni ser själv att ni skulle stå på haussesidan. Hederliga börsmän komma endast att förtjäna.”

”Ja, det är just det”, sade Dowsett. ”Behovet av koppar för industrien stiger oupphörligt. Ward Valley Copper och allt vad därtill hör — praktiskt taget en fjärdedel av hela världens förråd, som jag visat er, är någonting verkligt stort, hur stort kunna inte ens vi uppskatta. Våra arrangemang äro gjorda. Vi ha fullt upp med kapital själva, men vi vilja ha mer ändå. Det finns för närvarande för mycket Ward Valley i

I4Imarknaden för våra planer. Vi skulle således slå två flugor i en smäll...”

”Och det är jag som skall leverera smällen”, inföll Ljusan Dag med ett leende.

”Ja, just det. Ni skall inte blott hålla Ward Valley uppe, utan på samma gång samla åt er så mycket Ward Valley ni kan. Det kommer att bli av ofantligt värde för oss, medan ni själv liksom vi komma att dra fördel av det. Och som mr Letton just påpekat, saken är fullkomligt legitim och hederlig. Den adertonde ha direktörerna sammanträde och i stället för den vanliga dividenden kommer en fördubblad sådan att tillkänna-givas.

”Och vilka komma då att dra det kortaste strået?” utbrast Leon Guggenhammer livligt.

”Spekulanterna”, förklarade Nataniel Letton, ”spelarna, skummet på Wall Street — ni förstår. De som verkligen placera sina pengar komma inte att lida någon skada. Och dessutom ha de för tusende gången fått lära sig att ha förtroende för Ward Valley, och därmed kunna vi sedan genomföra de stora utvidgningar vi i allmänna drag delgivit er.”

”Det kommer att gå alla möjliga rykten”, sade Dowsett varnande till Ljusan Dag, ”men låt inte skrämma er av dem. Kanske dessa rykten rent av komma att härröra från oss själva. Ni kan själv inse hur och varför. Det enda ni har att göra är att köpa, köpa och köpa ända till sista ögonblicket, då direktörerna tillkännage den fördubblade dividenden och Ward Valley kommer att gå upp så högt att det sedan blir omöjligt att köpa dem.”

”Vad vi önska”, tog Letton upp tråden, i det han

142gjorde en paus för att dricka några munnar vatten, ”vad vi önska är att ta Ward Valley 1 stora poster ut ur marknaden. Vi skulle mycket lätt kunna göra det genom att pressa ned dem och skrämma innehavarna. Det skulle också bli mycket billigare. Men vi äro absoluta herrar över situationen och vi äro hederliga nog att köpa Ward Valley till stigande pris. Vi äro visst inte några filantroper, men vi behöva kapital för våra stora utvecklingsplaner. Vi förlora heller inte direkt genom transaktionen, ty i samma ögonblick den dubbla utdelningen blir känd, komma Ward Valley att stiga i himmelens sky.”

”Och ännu en sak, mr Harnish”, sade Guggenhammer, ”om ni skulle överskrida edra tillgängliga kontanter eller den summa ni beslutar er att spekulera med, så glöm för all del inte att genast vända er till oss. Kom ihåg att vi stå bakom er.”

”Ja, vi stå bakom er”, upprepade Dowsett.

”Apropå den fördubblade dividenden den adertonde”

— John Dowsett tog fram ett papper ur sin plånbok och satte sin pincenez till rätta. ”Får jag visa er några siffror. Vad god och se här...”

Han började en lång teknisk och historisk utredning om Ward Valleys inkomster och utdelningar ända från dess första organisation.

Hela konferensen varade inte mer än en timme, varunder Ljusan Dag tyckte att livet aldrig förr bjudit honom någonting så stort. Dessa män voro spelare i stort. De voro makter. Visserligen hörde de inte till den allra innersta ringen, där till exempel Morgan och Harriman utgjorde medelpunkten. Men de stodo dock i beröring med dem. Och han kände sig nöjd

I43med deras hållning mot honom. Det låg ingen överlägsenhet i deras sätt, och det smickrade honom, ty han visste ju att både i erfarenhet och rikedom voro de hans övermän.

”Vi ska ruska ett slag i spekulanthopen”, sade Leon Guggenhammer glädtigt, när de reste sig för att gå. ”Och ni är mannen att göra det, mr Harnish. De måste tänka att ni handlar för egen räkning, och de ha alltid saxarna slipade för att klippa nykomlingar sådana som ni.”

”Naturligtvis komma de att bli lurade”, instämde Letton. ”Jag upprepar, att de äro spelare och inte förtjäna bättre än vad de få smaka på. Ni har inte en aning vad de förorsaka män sådana som oss for besvär — ibland.”

Dowsett och unge Guggenhammer foro sin vag i samma bil, Letton i en för sig själv. Ljusan Dag, ännu med huvudet fullt av vad han hört den föregående timmen, åsåg med djupt intresse avfärden. De tre maskinerna stodo som stora nattliga spöken på den grusade vägen framför villans icke upplysta portal. Det var kolmörkt och billyktorna skuro igenom mörkret som skarpa knivar. Betjänten stod som en staty, sedan han hjälpt de tre herrarna in i vagnarna. De päls-klädda chaufförerna rörde på sig, och likt hingstar som få ett sporrhugg löpte maskinerna ut i mörkret för att försvinna vid första vägkrök.

Ljusan Dags bil var sist, och i det han lutade sig ut genom fönstret, såg han en skymt av det dystra huset, som nästan konturlöst reste sig genom mörkret. Vem tillhörde det? undrade han. Varför använde de det för denna hemliga sammankomst? Skulle möjligen

144betjänten säga någonting? Eller chauffören? Voro de kanske förtroendemän liksom ”vår” mr Howison? Mystiskt! Hela affären hade något hemlighetsfullt över sig. Han lutade sig bakåt och drog några bloss på sin cigarrett. Stora saker voro i görningen. Korten voro redan blandade för det höga spelet och han var med i det. Han kom att tänka på sitt pokerspel med Jack Kearns och skrattade högt. Då hade det gällt tusenden, nu var det fråga om millioner. Och den adertonde, när den fördubblade utdelningen skulle tillkännages — han fortfor att skratta, när han tänkte på förvirringen och häpenheten hos de män som stodo med slipade saxar och väntade på att få klippa honom — honom, Ljusan Dag!

*

TREDJE KAPITLET.

När han kom tillbaka till sitt hotell vid tvåtiden på morgonen, fann han en mängd reporters väntande. Följande morgon kommo flera, och under skallet av papperstrumpeter gjorde han sitt intåg i New-York. Ännu en gång gick hans pittoreska figur genom spalterna. Kungen av Klondyke, de arktiska regionernas hjälte, trettio-milliondollarsmillionären från Norden hade kommit till New-York. Vad hade han kommit för? För att klippa New-Yorkarna alldeles som han klippt Tonopahspekulanterna i Nevada. Wall Street gjorde klokt i att vara på sin vakt, ty den vilde mannen från Klondyke hade kommit till staden. Eller kanske skulle Wall Street klippa honom? Wall Street hade klippt många vilda män. Skulle det bli Ljusan Dags öde? Ljusan Dag skrattade för sig själv och yttrade sig mycket svävande till intervjuarna. Det blev en hjälp i spelet och han skrattade igen när han tänkte på, att Wall Street nog fick stiga upp bra tidigt om rnornarna, ifall man skulle lyckas klippa honom.

Man var således beredd på honom, och när stora uppköp av Ward Valley började, sades det genast att han stod bakom. Ryktena korsade varandra. Ännu en gång tog han ett nappatag med Guggenhammers. Historien om Ophir drogs fram igen och förstorades

146till den grad, att Ljusan Dag till sist knappast kände igen den. Men alltsammans var vatten på hans kvarn. Börsspekulantema visste tydligen inte var de voro hemma. För varje dag blevo hans köp allt större och säljarna voro så ivriga, att Ward Valley stego genast helt långsamt. ”Det här går över poker”, tänkte Ljusan Dag mysande, när han såg den förvirring han orsakade. Tidningarna kommo med alla möjliga gissningar och antaganden och Ljusan Dag hade ständigt en massa reporters i hälarna på sig. Intervjuerna med honom voro dyrbara. De återgåvo hans ogenerade språk och när han märkte det, överdrev han själv i sitt tal så mycket han kunde.

Han levde i en våldsam spänning veckan före den adertonde. Han icke allenast spelade så som han aldrig spelat förr, utan spelet bedrevs därtill vid det största bord i världen och med sådana insatser att till och med de vanaste spelarne häpnade. Trots den ständiga tillgången på Ward Valley tvang hans ständiga köpande till sist upp priset, och när torsdagen närmade sig, började situationen bli ytterst tillspetsad. Hur mycket WTard Valley tänkte den där spelaren från Klondyke köpa? Hur mycket knnde han köpa? Vad gjorde Ward Valley-männen under tiden? I en intervju lät Leon Guggenhammer förstå, att denne Nord-lands-Ivrösus möjligen begick ett misstag. Men de brydde sig inte om hela saken, förklarade Dowsett. Det gjorde alldeles detsamma vad Klondykaren tog sig för, Ward Valley voro säkra som Gibraltar. Nej, de hade inga Ward Valley att sälja — tack. ”Det är rena rama spelet från början till slut”, voro Nataniel Lettons ord, ”och vi vilja inte ha det ringaste med det att göra.”

147Under tiden hade Ljusan Dag flera hemliga samman" komster med sina kompanjoner, en med Leon Guggeri-hammer, en med John Dowsett och två med mr Howison. Men de inskränkte sig egentligen till lyckönskningar, ty, som de sade honom, allt gick precis som det skulle gå.

Men på tisdagen nådde ett märkvärdigt rykte Ljusan Dags öron. Det stod också att läsa i Wall Street Journal och det lydde, att på torsdagen skulle i stället för tillkännagivandet om utdelning krävas tillskott av aktionärerna — underrättelsen påstods härröra från mycket initierat håll. Ljusan Dag stelnade till. Om detta vore sant, skulle han vara en ruinerad man. Och så gick det med ens upp för honom, att hela denna operation skett med hans egna pengar. Dowsett, Guggenhammer och Letton riskerade ingenting. Han kom ihåg Holdsworthy och tegelbruket och han gav order om att genast stoppa alla vidare köp, medan han rusade till telefonen.

”Det är ingenting, bara rykten”, hördes Leon Guggenhammers strupröst i mikrofonen. ”Som ni vet”, sade Nataniel Leton, ”är jag en av direktörerna och jag skulle naturligtvis veta om någonting sådant vore i görningen.” Och John Dowsett: ”Jag sade er på förhand att det skulle komma sådana där rykten, men det finns inte ett jota sanning i dem. Det ger jag er mitt hedersord som gentleman på.”

Ljusan Dag skämdes för sig själv, att han för ett ögonblick kunnat förlora sin kallblodighet och gick genast vidare

igen. När köpandet så där plötsligt upphörde, blev det med ens panik på börsen och baissespekulanterna voro strax framme och hamrade ned

148prisen på alla papper. Först och främst Ward Valley, som sjönko avsevärt. Ljusan Dag fördubblade lugnt sina köporder. Så gingo tisdagen, onsdagen och torsdagsmorgonen, och Ward Valley steg på nytt triumferande. Man sålde fortfarande och han bara köpte, många gånger mer än han skulle kunnat, om det gällt verklig leverans. Men vad gjorde det? Nu var dagen inne då den fördubblade utdelningen skulle tillkännages. Det blev de andra som inte skulle kunna leverera, och de skulle vara tvungna att underhandla med honom.

Men så kom åskslaget. Ryktet hade talat sant. Ward Valley krävde tillskottet man talat om. Ljusan Dag knöt händerna. Han gjorde sig förvissad om, att underrättelsen verkligen var riktig, och stoppade. Inte endast Ward Valley utan alla andra papper hamrades ned av de triumferande baissemännen. Ljusan Dag brydde sig inte ens om att ta reda på, huruvida Ward Valley hade nått botten eller fortfarande voro fallande. Medan hela Wall Street var som galen, drog sig Ljusan dag helt lugnt från slagfältet för att tänka över situationen. Efter en kort konferens med sina mäklare gick han hem till sitt hotell. Under vägen köpte han aftontidningarna och kastade en blick på rubrikerna: ”LJUSAN DAG RENSKRAPAD”, läste han. ”LJUSAN DAG HAR FÅTT SIN LÄXA.” ”ÄNNU EN MAN FRÅN WÄSTERN SOM MISSLYCKATS I ATT BLUFFA TILL SIG PENGAR.” När han kom tillbaka till hotellet, meddelade en senare upplaga att en ung man, som följt Ljusan Dag i spåren, begått självmord. ”Vad i helvete skulle han behöva ta livet av sig för ?” mumlade han och ryckte på axlarna.

149Han gick upp på sitt rum, beställde en Martini-cocktail, tog av sig skorna och satte sig ned att tänka. Efter en halvtimme stramade han upp sig igen, tömde glaset som stod framför honom, och när han kände drycken gå värmande genom kroppen, gick det ett långsamt, menande, men fullkomligt naturligt leende över hans ansikte. Han skrattade högt åt sig själv.

”Lurad”, mumlade han.

Så dog leendet bort, och hans drag blevo hotfullt allvarsamma. Så när som på en del fastlåsta tillgångar i Wästern var han en ruinerad man. Men vad värre var, hans stolthet hade fått en svår knäck. Han hade varit godtrogen, de andra hade dragit honom kapitalt vid näsan, fast han inte kunde bevisa det. Den simplaste bonde skulle ha skaffat sig papper, men han hade blott en muntlig överenskommelse ”gentlemen emellan”, Fy tusan — han kunde höra John Dowsetts ord i telefonen: ”På mitt hedersord som gentleman.” De voro ficktjuvar och svindlare, det var just vad de voro. Tidningarna hade haft rätt. Han hade kommit till New-York för att bli klippt och herrar Dowsett, Letton och Guggenhammer hade också gjort det mycket ordentligt. Han var en liten fisk, de hade lekt med honom i tio dagar — tillräckligt lång tid för att fjälla honom på alla hans millioner. Naturligtvis hade de hela tiden vräkt på honom sina papper och nu köpte de tillbaka Ward Valley för en spottstyver innan marknaden hann bli stadig igen. Antagligen skulle Nataniel Letton bygga ett par nya hus vid sitt universitet för sin del av vad de snygga gossarna hade lurat av honom. Leon Guggenhammer skulle skaffa sig ny maskin till den där yachten eller

150kanske en hel flotta av yachter. Men vad den satans Dowsett tänkte göra med sina syndapengar det kunde han inte begripa — kanske starta ett par nya banker till.

Så satt Ljusan Dag där och drack cocktails och tänkte tillbaka på sitt liv i Alaska. Han levde om igen de bistra år under vilka han kämpat för sina elva millioner. Ett ögonblick tumlade mordtankar i hans hjärna. . . han skulle skjuta de där som bedragit honom . . . det var vad den unge mannen skulle ha gjort i stället för att döda sig själv. Han låste upp sin kappsäck och tog fram sin automatiska pistol, en stor Colt’s n :o 44, han sköt med tummen undan säkerhets-haken och tömde ut de åtta patronerna, satt noggrant in dem igen i kammaren och sköt för haken, varefter han stoppade revolvern i ena sidofickan på sin rock. Så beställde han en ny cocktail och återtog sin plats.

En timme satt han i tankar, men nu log han inte längre. I hans ansikte formade sig linjer och i dessa linjer lågo farorna och mödorna från Norden, köldens bistra bett, allt vad han utstått, de långa, oändliga veckorna på färdväg genom vildmarken, den hemska tundran vid Point Barrow, den dånande isgången i Yukon, striderna med djur

och människor, hungersnödens skräckfyllda dagar, månaderna av ett stickande helvete bland moskiterna vid Koyokuk, arbetet med hacka och spade — hela den långa processionen av tjugu års svett och mödor.

Klockan tio steg han upp och bläddrade ett slag i adresskalendern. Så tog han på sig skoma, fick en droska och åkte ut i kvällen. Två gånger bytte han

151åkdon och slutligen stannade han utanför en detektivbyrå. Han skötte om saken helt och hållet själv, deponerade en rundlig summa pengar, valde ut de sex män han behövde och gav dem sina instruktioner. Aldrig förr hade de fått så bra betalt för en så enkel sak, ty han gav var och en av dem femhundra dollars utom vad byrån debiterade, och lovade samma summa till om han lyckades. Någon gång följande dag antog han att hans tre tysta kompanjoner skulle sammanträda. Han satte två detektiver på spår efter var och en av dem. Tid och plats var allt vad han ville veta.

”Låt inte hindra er av någonting, gossar”, sade han till sist. ”Jag måste ha de där underrättelserna.”

När han for tillbaka till hotellet, bytte han droskor som förut, gick upp på sitt rum, tog en ”sängfösare” och somnade. På morgonen rakade och klädde han sig, beställde frukost och tidningar upp på sitt rum och väntade. Men han tog inte någon drink. Vid niotiden började hans telefon ringa och rapporterna komma in. Nataniel Letton satte sig just på tåget vid Tarrytown. John Dowsett for med underjordiska järnvägen ner till af färsdistriktet. Leon Guggenhammer hade inte varit synlig ännu, men han var alldeles säkert hemma. Och med en plankarta över staden framför sig kunde Ljusan Dag följa alla rörelser från de tre männen. Nu var Nataniel Letton på sitt kontor i Mutual-Solander-byggnaden. Strax efter kom Guggenhammer dit. Dowsett var fortfarande på sitt eget kontor. Men klockan elva kom meddelande att också han var där och några minuter senare susade Ljusan Dag i en bil till Mutual-Solander-byggnaden.

*

FJÄRDE KAPITLET.

Nataniel Letton höll på att tala, när dörren öppnades. Han tystnade ögonblickligen och såg, liksom hans två kamrater, med oförställd häpnad Ljusan Dag stega in i rummet. Hans vårdslösa rörelser voro omedvetet överdrivna. Det var som om han känt vildmarks-stigen under sina fötter.

”Hur står det till med herrarna på morgonkröken?” frågade han utan att låtsas märka det onaturliga lugn varmed de hälsade hans inträde. Han skakade hand med dem i tur och ordning och kramade särskilt Nataniel Letton så hårdt att denne gjorde en grimas. Därpå kastade han sig ned i en stor stol och sträckte ut benen som om han vore trött. Läderväskan han haft med sig in i rummet ställde han vårdslöst bredvid sig på golvet.

”Herre Jösses, det här var min själ ett arbete, som man inte gör alla dagar. Men så kortklippte vi dom ordentligt — va? Rakade till och med åv dom ögonbrynen. Men det lustiga är att jag inte begrep riktigt hur förbaskat trevligt det här spelet var, innan det slutade. Hahaha, dom föll ta mej fan som hackor hela surven. Inte sant, gubbar?”

Hans ohyfsade guldgrävarspråk lugnade dem. När allt kom omkring, var han inte så farlig. Trots det

153att han hade trängt sig in tvärt emot Lettons befallningar till det yttre kontoret, visade han inga tecken att vilja ställa till någon scen.

”Nå”, frågade Ljusan Dag skämtsamt, ”har ni inte ett enda godt ord åt er kompanjon? Eller har han tagit målet ur er genom sin satans klyftighet — va?” Letton fick ett slags torrt ljud i sin strupe, Dowsett satt lugnt och väntade, medan Leon Guggenhammer ändtligen lyckades få fram: ”Ja, ni ställde allt till ett litet helvete” — han försökte att med ett grin härma Ljusan Dags ton.

”Ja, det kan ni slå er i backen på”, gapskrattade han. ”Och så vi drog dom vid näsan se’n! Jag blev förbaska mej riktigt snopen själv. Aldrig kunde jag tro att folk kunde vara så’na dumsnutar. Och nu kanske vi skulle kunna ta

och räknas vid en smula. Jag kilar västerut i kväll med det där fördömda blixttåget, ni vet.” Han tog sin väska, öppnade den och dök ned i den med båda händerna.

”Men kom ihåg det, gubbar, att nästa gång ni vill ha mej hit för att ge Wall Street riktigt på nosen, så behöver ni bara ge mej en halvdragen viskning. Jag kommer och har mojängerna med mig.”

Han drog händerna ur läderväskan och höll i dem en hel massa talonger, checkböcker och mäklarnotor. Alltsammans lade han i en hög på bordet, dök ned i väskan igen och fiskade upp en hel del kvarblivna rester, med vilka han ökade på högen. Därpå tog han upp ur fickan ett papper, såg på det och läste högt:

”Tio millioner tjugusju tusen fyrtiotvå dollars och sextioåtta cents skulle vara mina egna utgifter, om jag 154räknat rätt. Naturligtvis ska vi först ta det från vinsten, innan vi sedan dela rovet. Var ha ni era siffror? Det måste ha varit en alldeles förbannad renskrapning, va’?”

De tre männen sågo häpna på varandra. Karlen var verkligen större idiot än de tänkt sig, eller också spelade han ett spel vars mening de inte kunde gissa. Nataniel Letton fuktade sina läppar och sade:

”Det kommer nog att ta åtskilliga timmar ännu, innan den fullständiga uträkningen är gjord. Mr Howison håller just nu på med den. Vi. .. hm . . . som ni säger, ha vi gjort så där tämligen rent hus. Om vi skulle gå och äta lunch tillsammans och i lugn och ro prata om saken. Kontoret får arbeta också under middagsrasten, så att ni har god tid att komma med ert tåg.”

Dowsett och Guggenhammer visade alldeles tydligt, att de började andas ut igen. Situationen höll på att klara sig. Det var allt utom behagligt att sitta instängda i samma rum med denne jättestarke, indianlike man som de rånat. De hade i obehagligt minne de många historierna om hans styrka och o förvägenhet. Om Letton bara kunde få i väg honom så länge att de hunno ut i den polisbevakade världen utanför kontoret, skulle allt vara bra, och det såg verkligen ut som om Ljusan Dag skulle låta narra sig.

”Det var roligt att höra”, sade han, ”jag vill inte gärna komma för sent till tåget, och jag känner mig riktigt stursk över att ni ville låta mig vara med om den här lilla trevligheten. Jag sätter värde på det, ta mej fan, fast jag inte är vidare slängd i att uttrycka mina känslor. Men det säger jag att jag är väldigt 155nvfiken, mr Letton, att få höra hur mycket ni beräknar vår vinst till.”

Nataniel Letton såg inte vädjande på sina två vänner, men under den korta pausen kände de denna vädjan utgå från honom. Dowsett, som var av hårdare materia än de andra, började ana vart Klondykaren syftade. De båda andra däremot voro ännu i den villfarelsen att han var ett oskyldigt barn.

”Det är utomordentligt — hm — svårt”, började Leon Guggenhammer. ”Ser ni, Ward Valley ha ju gått upp och ned, så — hm . .

”Att man omöjligt kan göra någon beräkning så här i förväg”, ifyllde Letton.

”Säg på en höft”, rådde Ljusan Dag skämtsamt. ”Det gör ingenting om det fallerar en million på ena eller andra hållet. Det kommer ju siffrorna att klara upp sedan. Det riktigt kliar i mig, vet ni. Nå, vad säger ni?”

”Vad ska den här kurragömma tjäna till?” frågade Dowsett kort och kallt. ”Låt oss hellre ha en förklaring just här och genast. Mr Harnish har fullständigt missuppfattat hela saken, och han måste få klarhet i den. I den här affären . . .”

Men Ljusan Dag avbröt honom. Han hade spelat för mycket poker för att låta överrumpla sig och han klippte av Dowsett för att få spela det här spelet till slut efter sitt eget huvud.

”Ja, apropå det”, sade han, ”så kommer jag att tänka på ett pokerspel jag såg en gång i Reno, Nevada. Det var inte precis vad man skulle vilja kalla ärligt spel. Allesammans som spelade va’ ena riktiga lurifaxar. Men så

fanns det också en gröngöling med. Han står

156bakom den som har given och ser att denne ger sig själv alla fyra essen från botten av kortleken. Ni förstår att han tyckte det var jäkligt gjort. Han smyger sig bort till spelaren midt emot given.

’Hör nu, han där har givit sig fyra ess, det såg jag’, viskar han.

’Nå, vad ä’ de’ mer med de’ då?’ säger spelaren.

’Jag tänkte det skulle vara bra för er andra att veta’, säger gröngölingen. ’Jag säger att jag såg hur han tog alla essen.’

’Hör nu herrn’, säger spelaren, ’det är bäst att herrn lagar han kommer ut härifrån. Ni begriper inte det här spelet. Det var ju hans tur att ge, eller hur’?”

Det skratt som följde på historien lät ganska ihåligt, men Ljusan Dag tycktes inte märka det.

”Ni har någon särskild mening med er historia, förmodar jag”, sade Dowsett rent ut.

Ljusan Dag såg oskyldigt på honom och svarade inte. Han vände sig jovialiskt till Nataniel Letton.

”Nå, fram me’t nu. Hur mycket ha vi schavat åt oss på en höft? Jag sa’ nyss att en million mer eller mindre betyder nix.”

Letton hade nu hunnit sansa sig, tack vare den hållning Dowsett iakttagit,-och hans svar kom kort och bestämt.

”Jag fruktar att ni är offer för en villfarelse, mr Harnish. Det finns ingen vinst att dela med er. Nej, bliv inte upprörd nu. Jag behöver bara trycka på den här knappen.. .”

Ljusan Dag såg inte alls ut att vara upprörd. Han sökte tvärtom helt mekaniskt i sin västficka efter en tändsticka, strök eld på den, men upptäckte att han

157inte hade några cigarretter. De tre männen bevakade honom som katten en råtta. Nu, när det var sagt, visste de att de hade några obehagliga minuter att vänta.

”Skulle ni inte vilja säga om det där igen?” sade Ljusan Dag. ”Jag tror inte att jag hörde riktigt rätt. Ni sa’...?”

”Jag sade att ni är offer för en missuppfattning, mr Harnish, det var alltsammans. Ni har spelat på börsen, och ni har blivit slagen hårdt. Men varken Ward Valley, jag eller mina vänner här kunna finna att vi äro skyldiga er någonting.”

Ljusan Dag pekade på pappershögen på bordet. ”Det där representerar tio millioner tjugusju tusen fyrtiotvå dollars och sextioåtta cents kontanta pengar. Betyder inte det ett enda dugg?”

Letton log och ryckte på axlarna. Ljusan Dag såg på Dowsett och sade lugnt:

”Jag tror verkligen att min historia hade någon mening när allt kommer omkring.” Han skrattade gäckande. ”Det var ni som hade given och den ha ni skött bra. Nå, jag beklagar mig inte. Jag är alldeles som den där mannen i pokerspelet. Ni hade given och ni hade rätt att göra ert bästa. Och ni ha gjort det. Ni har plockat mig ren in på bara kroppen.”

Han stirrade på högen på bordet med slö min. ”Och det där är inte värdt papperet det är skrivet på. Ta mej fan om ni inte kan ge så det är lust och glädje åt det. Nej, då, jag klagar inte, har jag sagt. Given var er, nu ha vi spelat ut och korten ligger på bordet, given är över, men . . .”

Han stack hastigt handen i sin inre bröstficka, ochnär han drog ut den igen, höll han sin stora automatiska revolver.

”Som jag sa’, den gamla given är slut. Nu är det min tur att ge och jag ska se till 0111 jag inte kan få de där fyra essen. . . Bort med näven, din vitmenade grift”, ropade han skarpt.

Nataniel Lettons hand, som sakta smugit mot ring-knappen på skrivbordet, stannade hastigt.

”Byt om vagn”, kommenderade Ljusan Dag. ”Sätt dig i stolen där, din leverhärskna skurk. Nå, opp och hoppa bara, annars kommer du att läcka, så att folk ska tro att far din var en vattenkastare och mor din en vattningsvagn. Flytta din stol bredvid honom, Guggenhammer, och du, Dowsett, vågar inte röra en fena, medan jag förklarar litet för er dygderna hos den här pjäsen. Den är laddad för högdjur, och den går av åtta gånger. Kommer den bara i gång, snurrar den på av själva fan.”

Sedan jag nu gjort de här anmärkningarna i förbigående, ska jag genast börja ge. Jag säger inte ett knyst om hur ni gjorde det. Ni gjorde ert bästa, och det må vara händt. Men nu är det min tur, och nu tänker jag också göra mitt bästa. Först och främst, ni vet vem jag är. Jag är Ljusan Dag — begriper ni? Jag är inte rädd för Gud, djävul, död eller helvete. Det är mina fyra ess, gubbar, och ni kan ge er fan på att mot dem ska era trumf bli bara hackor. Titta på det där levande skelettet. Letton, ni måtte allt vara tusan så rädd att dö. Det skramlar ju i hela benstommen på er. Och den tjocka juden där sedan. Den här lilla tingesten tror jag håller på att göra honom gudfruktig. Han är gul i synen som ett ruttet dadel-

159plommon. Ni, Dowsett, är en kallblodig fan. Ni har inte blinkat ens. Det är därför att ni är så styv i matematik. Och därför sitter ni nu och lägger ihop två och två och vet att nu har jag er på gaffeln. Och ni känner mig och vet att jag inte är rädd för någonting. Och nu ska ni ta och räkna ihop era pengar och det kvickt ändå. För ni vill inte dö, om ni kan slippa.”

”Jag skall se er hängd”, var Dowsetts svar.

”Nej, det kommer ni aldrig att få. När det här lilla skämtet börjar, blir ni den första jag plomberar. Jag kommer att bli hängd, det kan så vara, men ni lever inte så ni får se det. Ni kommer allesammans att dö här just nu, men, ser ni, jag får dö efter lag och förordning — förstår ni? När ni väl ä’ döda och maskarna börja krypa ut och in i er, så kan ni inte veta när jag blir hängd. Men jag får leva länge nog för att skratta åt att ni fick tack för sist.”

Ljusan Dag tystnade.

”Ni skulle nog inte vilja döda oss ändå?” sade Letton hest.

”Egentligen är det för dyrbart”, svarade Ljusan Dag. ”Ni ä’ inte värda så mycket. Jag vill hellre ha tillbaks mina pengar, och jag tror att ni hellre ger mig dem an ni ger er i väg till bårhuset.”

En lång tystnad följde.

”Seså, nu har jag givit. Nu ska ni spela ut. Men under det ni håller på och tänker efter, ska jag ge er en liten varning: om den där dörren öppnas och någon av er låtsas om att här försiggår någonting ovanligt, så börjar jag ögonblickligen plomberingen. Inte en käft kommer ut ur det här rummet annat än med fötterna först.”

160Det blev en lång överläggning på tre timmar. Den avgörande faktorn var egentligen inte den stora automatrevolvern, utan övertygelsen om att Ljusan Dag skulle göra bruk av den. Det var inte bara deras övertygelse, utan också hans egen. Han var fast besluten att döda de tre männen, om han inte fick sina pengar. Det var inte lätt att så godt som på stående fot uppbringa tio millioner i gångbart mynt, och det blev både det ena och det andra ängsliga dröjsmålet. Minst ett dussin gånger kallades mr Howison och huvudkassören in i rummet. Vid dessa tillfällen låg revolvern i Ljusan Dags knä övertäckt med en tidning, medan han själv vårdslöst rullade eller tände sina majspapperscigarretter. Men till sist blev allting i ordning. En kappsäck bars av en bokhållare upp från den väntande automobilen och Ljusan Dag låste igen den över den sista sedelbunten. Han vände sig om vid dörren för att göra sina slutanmärkningar: ”Det är några saker jag skulle vilja säga er. När jag väl är utom dörren, ha ni ju frihet att handla som ni vill. Men låt mig nu varna er. För det första inte någon angivelse till polisen — förstår ni? De här pengarna ä’ mina, och jag har inte stulit dem av er. Om det skulle komma ut att ni försökte lura mig och hur jag lurade er tillbaka, så skulle jag få skrattarna på min sida, det vet ni. Det skulle bli ett sjuhelsikes skrattande på er bekostnad, och det kan ni inte vara med om. Sedan vill jag säga er, att om ni skuile låta häkta mig och försöka plundra mig för andra gången, så kommer ni så länge ni lever att ha revolvern efter er, och jag skulle nog träffa er till sist. Trodde ni att

11, Kungen av Klondyke.så’na där puttefnasker som ni skulle kunna flå Ljusan Dag? Vinner ni, förlorar ni i alla fall, och det skulle bli en del oförmodade begravningar här i trakten. Se mig i ögonen ett slag, kanske ni förstå att jag talar allvar. Den där högen på bordet kan ni behålla. Adjö!”

Dörren stängdes bakom honom. Nataniel Letton sprang till telefonen, men Dowsett hejdade honom.

”Vad tänker ni göra?” frågade han.

”Polisen. Det här är ju det oförsyntaste rån. Jag kommer inte att tåla det.”

Dowsett grinade litet surt och fick den magre finansmannen ned i stolen igen.

”Vi ska resonera litet”, sade han. Och i Leon Guggenhammer fick han genast en ivrig bundsförvant.

Ingenting av alltsammans kom ut. Saken förblev en hemlighet mellan de tre. Ljusan Dag sade heller aldrig ett ord. Men när han på eftermiddagen satt i sin blixttågskupé och hade tagit av sig skorna, skrattade han hjärtligt och länge. New-York grubblade förgäves över affären utan att komma under fund med hur det gått till. Egentligen borde Ljusan Dag ha varit ruinerad, men man visste att han nästan omedelbart uppträdde i San Francisco igen utan att hans förmögenhet tycktes vara det minsta rubbad. Det bevisades genom den massa stora företag han gav sig in i och om vilka ryktet spreds över hela Staterna.

*

FEMTE KAPITLET.

Väl tillbaka i San Francisco blev Ljusan Dag ganska snart en förgrundsfigur. På sätt och vis var hans ställning ingalunda avundsvärd. Man var rädd för honom. Han fick namn om sig att vara en slagskämpe, en elak människa, en riktig tiger. Var han gick fram krossade han, och ingen visste vems turen skulle bli nästa gång.

Men å andra sidan ansågs han hederlig. Hans ord var lika godt som den bästa säkerhet, fastän han själv aldrig nöjde sig med en annans ord. Han undvek alltid förslag som skulle grundas på ”ömsesidigt förtroende”, men om någon vågade tvivla på hans eget ord som gentleman, fick han vanligen ångra det.

Vanliga långa affärer hade ingen plats i Ljusan Dags spel. De bundo hans pengar och minskade riskelementet. Det var spelsidan av affärerna som lockade honom, och för att spela som han ville måste han alltid ha pengar lösa. En säker placering mot fem procent var ingenting för honom. Men att riskera ett par millioner för att antingen förlora alltsammans eller förtjäna femtio, ja, kanske hundra procent, det var hans liv. Flan höll sig till spelets regler, men han spelade utan förbarmande.

163Affärsvärlden vid Stillahavskusten glömde aldrig vad som hände med Charles Klinker och California & Altamont Trust Company. Klinker var dess direktör. I kompaniskap med Ljusan Dag plundrade han ut San José Interurban. Det mäktiga Lake Power & Electric Lighting Corporation kom till undsättning, och Klinker, som trodde att det var ett tillfälle för honom att ytterligare förtjäna, gick midt under hetaste striden över till fienden. Ljusan Dag förlorade tre millioner innan han blev färdig med den affären, men dessförinnan var California & Altamont Trust Company ohjälpligt ruinerat och Charles Klinker hade tagit livet av sig i fängelset som bedragare.

”Hädanefter bör man tänka sig för två gånger innan man gör affärer med mig för att flå mig”, sade han med ett grin.

Orsaken till hans vilda hänsynslöshet var, att han föraktade de män, med vilka han spelade. Han hade den övertygelsen att inte en på hundra verkligen var hederlig, och att den verkligt hederlige i ett ohederligt spel alltid till sist måste förlora. Hans erfarenhet i New-York hade öppnat ögonen på honom, och han resonerade som så:

Det organiserade samhället var ett stort falskspel. Först var det de som voro svaga, inte så svaga ändå, att de

behövde spärras in på anstalter för sinnesslöa, men inte heller starka nog för att bli annat än vedhuggare och vattenbärare. Så var det de dumma, som togo det organiserade falskspelet på allvar. De blevo ett lätt byte för den andra delen av samhället, dessa som sågo klart och togo falskspelet för vad det verkligen var.

164Hederligt arbete var källan till all , rikedom, de;t måtte nu bestå i en säck potatis, ett pianino eller en stor automobil. Falskspelet började just när det gällde att fördela dessa ting, sedan arbetet skapat dem. Han såg aldrig arbetets söner med de valkade nävama ha någon glädje av pianinon eller automobiler. Det berodde på falskspelet. Hundratusentals människor sutto uppe om nätterna och lade planer hur de skulle kunna sticka sig emellan arbetarna och deras arbeten. Det var affärsmännen. När de väl lyckats bli mellan-kommande part, togo de det mesta för sig själva. Härvidlag fanns ingen regel, allt berodde på styrka och svinaktighet, det såg han dagligen.

En dag, då han var vid ovanligt mildt humör förorsakat av en hel rad cocktails efter en bastant lunch, gav han sig i språk med Jones, mannen som skötte hissen. Han hade lagt märke förut till dennes märkvärdiga, inbundna sätt. Nu fann han, att Jones, enligt sitt eget sätt att klassificera, var proletär. Han hade en gång försökt att skaffa sig sitt levebröd genom att skriva, men hade misslyckats, och som han måste livnära sig hade han givit sig av till Petacha, inte hundra mil från Los Angeles. Han arbetade om dagarna och ämnade skriva och studera om kvällarna. Petacha var en enslig dalsänka, som producerade endast tre saker: boskap, ved och träkol. För en vagnslast kreatur till Los Angeles tog järnvägen åtta dollars. Detta förklarade Jones så, att kreaturen hade fyra ben och kunde drivas till Los Angelos för samma pris som frakten. Men ved hade inga ben, och därför kostade frakten för en vagnslast sådan tjugufyra dollars. Och detta i sin ordning hade till följd

165att för tolv timmars arbete kunde vedhuggaren inte förtjäna mer än en dollar och sextio cent pr dag. Jones hade då tänkt att det skulle vara bättre att bränna veden till kol. Hans kalkyl var riktig. Men järnvägen kalkylerade också och frakttaxan blev fyrtiotvå dollars pr vagnslast träkol. Efter tre månader fann Jones att han ändå inte förtjänade mer än en dollar och sextio cent om dagen.

”Då lämnade jag alltsammans”, slutade Jones, ”och gav mig ut på luffen ett år. Jag tjuvåkte på järnvägarna, eftersom de klått mig förut, och för att göra en lång historia kort, råkade jag en sommarkväll att sätta en tändsticka till deras snöskärmar. Det blev bara en liten brasa på trettiotusen dollars, men jag tror att vi då voro ungefär kvitt.”

”Hör nu, är ni inte rädd för att tala om sådant där?” frågade Ljusan Dag allvarsamt.

”Inte ett dugg”, svarade Jones. ”Vem kan bevisa det? Ni skulle kunna säga att jag sagt det, och då sade jag att det var lögn, så är det med den saken.” Ljusan Dag gick till sitt kontor, och där satte han sig och tänkte. Ja, från början till slut var det spelets regel, det där som Jones sagt om järnvägstarif-ferna: att lägga på så mycket som möjligt, och vad som gjorde att spelet kunde hållas gående var att varenda minut föddes ett kräk. Om det varit en Jones i stället, skulle spelet inte ha räckt så värst länge. Det var väl för spelarna att inte alla arbetare voro sådana som den där Jones.

Men det fanns andra och större sidor av spelet. Små affärsmän, handlande och sådant frat togo vad de kunde av vad arbetaren producerade. Men i

166själva verket var det de stora affärsmännen genom de små. Dessa fingo nog inte mer än något så när dräglig daglön. De voro i tjänst hos de stora affärsmännen, och över dessa stodo sedan jättarna som herrar. De begagnade en väldig apparat för sina manipulationer. Den kallade de den högre finansen, och den utgjordes av idel rövare. Men om det nu inte i det stora spelet kunde bli fråga om annat än att vara rövare, så föredrog han att, som i New-York och sedan flere gånger, röva från rövarna i stället för från den fattige, dumme arbetaren.

Ju längre Ljusan Dag deltog i spelet, desto klarare blev situationen. Trots det att varje rövare gjorde sitt bästa att plundra andra rövare, var dock bandet väl organiserat. Praktiskt taget kontrollerade det samhällsmaskineriet från distriktspolitikern till Förenta Staternas senat. Det stiftade lagar, som gåvo privilegier att röva, och hade lagarnas handhavare och väktare till sitt skydd. Det var toppen av hela spelet. *1

Ljusan Dag var filosofiskt anlagd, men ingen filosof. Han hade aldrig befattat sig med böcker. Han var en

förslagen, praktisk man och hade inte den ringaste avsikt att någonsin börja studera. I hans liv hade böcker varit alldeles onödiga, och lika enkelt som livet synts honom förr förekom det honom i själva verket fortfarande. Han genomskådade dess hela bedrägeri, och där bakom skilde det sig inte mycket från det han levat i Yukon. Människorna voro skapade av samma materia, de hade samma passioner och begär. Finans var poker i större skala. Somliga vunno, de flesta förlorade. Det var naturens ordning. Mänskliga

167strävanden voro i själva verket betydeslelösa — det hade han många gånger märkt. Hans kamrater hade svultit ihjäl vid Stewart. Hundratals gamla guldgrävare hade förgäves sökt guld i Bonanza och Eldorado, medan svenskar och gröngölingar rent i blindo hittat millioner. Vad var detta annat än spel, ödets spel kanske, men spel i alla fall.

Och Ljusan Dag blev en lycklig finansman. Han skojade aldrig arbetarna. Det hade han inte hjärta till, och dessutom fanns det ingen egaelse i det. Arbetarna voro så lättfångade, så dumma. De liknade mest de gödda fasanerna på de engelska jaktmarkerna han hört talas om, som voro till för att skjutas. Nej, det var det storstilade roffandet som var hans sport. På sätt och vis tog han från de rika och gav åt de fattiga. Men han var välgörande på sitt eget vis. Mänskligt elände brydde han sig föga om, det var en del av den eviga världsordningen. Han tålde inte den där ordnade barmhärtigheten och det var aldrig värdt att penninginsamlare kommo till honom. Ingen människa hade någonting att fordra av honom. Vad han gav var frikostighet, en frivillig gåva till sådana som han hade omkring sig. Han tecknade aldrig en dollar till en jordbävningsfond i Japan eller till folkparker i New-York. I stället gav han Jones, elevatorman-nen, ett understöd så att han kunde leva bekymmer-fritt ett år och skriva en bok. När han fick veta att hustrun till hans uppassare på St. Francis hade fått lungsot, skickade han henne till Arizona, och när hennes tillstånd förklarats hopplöst, sände han mannen efter henne för att hon inte skulle vara ensam när slutet kom. Han köpte också en massa tageltyglar av

168en fånge någonstans, vilken lät nyheten gå vidare, tills Ljusan Dag fick den uppfattningen att hälften av fångarna i det där fängelset tillverkade tyglar åt honom. Han köpte allesammans för tjugu å femtio dollars paret. De voro vackra, och han dekorerade alla upptänkliga ställen i sin sängkammare med dem.

Det bistra livet i Yukon hade inte lyckats göra Ljusan Dag hård. Det var civilisationen förbehållet att frambringa detta resultat. I det djärva, vilda spel han numera spelade förlorade han omärkligt sitt ljusa lynne liksom också sitt långsamma sjungande guldgrävarsätt att tala. Hans tal blev alltmera skarpt och nervöst liksom hela hans sinnesläggning. Han hade inte längre tid att vara jovialisk och tillgänglig. Förändringen märktes till och med i hans ansikte. Mera sällan lekte ett leende kring hans läppar och i hans ögon. Dessa fingo i stället en glimt av brutal maktmedvetenhet. Men hans oerhörda livskraft förblev oberörd, och han behövde den, ty de nuvarande personliga striderna satte större märken i honom än den forna opersonliga kampen mot köld och hunger.

Ibland kunde hans gamla glada humör ändå komma tillbaka, men då var det oftast till följd av drinkarna före måltiderna. Uppe i norden hade han druckit betydligt, men sällan. Nu drack han systematiskt. Han fann att han behövde det som ett avbrott i det nervösa spelet. Dock smakade han ingenting på morgonen eller under affärstiden, men i samma ögonblick han lämnade kontoret förskansade han sig bakom sina cocktails. Då existerade inte vidare några affärer. På eftermiddagen efter lunchen levde han upp igen för ett par timmar. Naturligtvis fanns det undantag,

169och så karaktärsfast var han fortfarande, att när han visste att han skulle på en middag eller ett sammanträde, där han anade att han skulle träffa affärsvänner eller fiender, kom inte en droppe inom hans läppar. Men så snart affären var över, vaknade genast hans ständiga längtan efter en Martini och en dubbel Martini serverad i ett stort glas för att inte ge anledning till anmärkningar.

*

SJÄTTE KAPITLET.

In i Ljusan Dags liv kom Dede Mason. Det skedde tämligen omärkligt. Till en början hade hon varit för honom någonting fullkomligt opersonligt, alldeles som kontorsmöblerna, kontorspojken och Morrison, den ende bokhållaren. Om han någon gång under de första månaderna hon var i hans tjänst blivit tillfrågad om färgen på hennes ögon, skulle han inte ha kunnat svara. Han hade en svag förnimmelse av att hon måste vara brunett och att hon inte var mager. Hur hon var klädd hade han ingen aning om. Han hade intet öga för sådana saker, och de intresserade honom inte heller. Hon var naturligtvis klädd på något sätt, det var han säker på. Han kände henne som ”miss Mason” och det var alltsammans, fastän han nog visste att som stenograf var hon både skicklig och ordentlig, men kanhända alla andra stenografer också voro skickliga och ordentliga, så att han fäste sig inte heller särskilt vid det.

En morgon, när han höll på att underteckna en massa brev, fastnade hans öga vid ett Jag skall. Han kom att läsa vidare och fann en hel mängd Jag vill. Det där Jag skall stod alldeles ensamt. Han tryckte på den elektriska knappen två gånger, och ett ögonblick senare kom Dede Mason in.

171”Sa’ jag så här, miss Mason?” frågade han och räckte henne breven, i det han pekade på orden som fäst hans uppmärksamhet.

En skugga liksom av förtret smög sig över hennes ansikte. Hon hade blivit upptäckt.

”Det är mitt fel”, sade hon, ”så ledsamt.” ”Men något fel är det inte”, tilläde hon hastigt.

”Hur kan ni säga det?” frågade Ljusan Dag. ”För mitt öra låter det inte alls riktigt.”

Hon hade hunnit till dörren och vände sig om med brevet i handen.

”Det är rätt i alla fall.”

”Men då skulle alla de här Jag vill vara oriktiga?” sade han.

”Ja”, svarade hon djärvt. ”Skall jag ändra dem?”

”Jag skall ta upp affären senast måndag.” Ljusan Dag upprepade frasen ur brevet gång på gång högt. Han gjorde det med högst allvarsam min, lyssnande till ljudet av sin egen röst. Så skakade han på huvudet. ”Nej, det låter inte rätt, miss Mason, inte alls. Ingen skriver till mig på det sättet. Allesammans säga Jag vill, är det inte så?”

”Jo”, medgav hon och gick ut till skrivmaskinen för att göra rättelserna.

Nu hände det, att bland de personer med vilka han åt lunch samma dag också var en ung engelsman, en gruvingenjör. Hade det skett någon annan gång, skulle han inte ha lagt märke till det, men nu slog det honom genast att engelsmannen flere gånger sade Jag skall; Ljusan Dag misstog sig inte.

Efter lunchen mötte han Mc Intosh, som han visste

172hade legat vid ett universitet, eftersom han var en berömd fotbollsspelare.

”Hör ni, Bunny”, sade Ljusan Dag, ”vilket är rätt: Jag skall ta upp affären senast måndag eller Jag vill ta upp affären senast måndag?”

Fotbollskaptenen gnuggade synbart geniknölarna en lång stund.

”Förbanna mig om jag det vet. Hur säger jag?” ”Å, Jag vill naturligtvis.”

”Då kan ni slå er i backen på att det andra är rätt. Jag var alltid usel i grammatiken.”

På vägen tillbaka till kontoret gick Ljusan Dag in i en bokhandel och köpte en grammatik, och med fotterna uppe på skrivbordet knogade han igenom den under ett par timmars tid.

”Ta mig tusan har inte tösen rätt ändå”, sade han högt och slog igen boken. Och för första gången slog det honom, att det måste vara någonting särskilt med hans stenograf. Hittills hade hon varit en kvinnlig varelse och en del av kontorsinnanredet. Men när han nu själv övertygat sig om att hon kunde mer grammatik än affärsmän och studenter, blev hon en individ för honom. Hon skilde sig ut ur omgivningen alldeles som det där Jag skall på

det. maskinskrivna pappersarket, och han började observera henne.

Han lagade att han fick se när hon lämnade kontoret på eftermiddagen, och för första gången lade han märke till att hon hade vacker figur och var väl klädd. Han begrep ingenting av detaljerna i en kvinnodräkt, och han såg inte heller några detaljer hos hennes nätta blusliv och välskurna promenadkjol, fick endast ett intryck i allmänhet.

173”Hon ser verkligen riktigt nätt ut”, var hans omdöme, när hon stängde yttre kontorsdörren efter sig.

När han följande morgon höll på att diktera, kom han underfund med att han tyckte om det sätt varpå hon satte upp sitt hår, fastän han för sitt liv inte skulle kunnat beskriva det. Intrycket var behagligt, det var alltsammans. Hon satt mellan honom och fönstret, och han märkte att hennes hår var ljusbrunt med en aning av guldbrons. Solen som sken in föll på guldbronsen så att den liksom smälte och blev mjuk, och det var vackert att se på. Märkvärdigt, tänkte han, att han inte lagt märke till det fenomenet förut.

Midt i brevet kom han till den konstruktion, som förorsakat bryderiet föregående dag. Han mindes hur han slagits med grammatiken och dikterade:

”Jag skall gå er till mötes på halva vägen . . .”

Miss Mason gav honom en hastig blick. Det skedde fullkomligt ofrivilligt, och hon sänkte ögonen igen. Men Ljusan Dag hade hunnit se att de voro grå. Senare kom han att se, att ibland kom det gyllene strålar i dessa grå ögon. Han hade i alla fall sett nog för att bli överraskad. Hur kunde han ha tagit henne för en brunett med bruna ögon?

”Ni hade rätt i alla fall”, erkände han leende.

Återigen fick han en blick och ett leende tillbaka av erkännande, och den gången var han alldeles säker om att hennes ögon voro grå.

”Men det låter inte bra i alla fall”, klagade han.

Då började hon skratta.

”Förlåt”, sade hon för att släta över, men förstörde det genom att tillägga: ”Men vad ni är lustig!”

174Ljusan Dag började känna sig tafatt; och solen som fortfarande höll på att smälta hennes bronshår!

”Det var inte meningen att säga någonting roligt”, sade han.

”Nej, just därför skrattade jag. Men det är rätt.”

”Ja, det är väl det då”, sade han och fortsatte sin diktamen.

Han observerade att när hon inte hade någonting särskilt att göra satt hon och läste böcker och tidskrifter eller sysselsatte sig med något handarbete. Då han en gång gick förbi hennes bord, tog han upp en volym av Kiplings dikter och ögnade på ett par sidor med förvånad min.

”Ni tycker om att läsa, miss Mason?” sade han och lade ifrån sig boken.

”Ja, mycket”, svarade hon.

En annan gång var det en bok av Wells, Lyckans, växlingar.

”Vad handlar den här om?” frågade Ljusan Dag.

”Det är en roman, en kärlekshistoria.”

Hon tystnade, men han stod kvar och väntade, och hon tyckte sig skyldig att fortsätta.

”Det handlar om en liten klädeshandlares bokhållare, som gör en cykelfärd och träffar en ung flicka, som står mycket över honom. Hennes mor är en populär författarinna. Och alltsammans är mycket egendomligt och sorgligt och tragiskt. Vill ni läsa den?”

”Får han henne?” frågade Ljusan Dag.

”Nej, det är just det intressanta. Han var inte . . .”

”Jaså, han får henne inte, och så har ni läst igenom alla de här sidorna, flere hundra, för att få reda på det!” sade Ljusan Dag häpen.

175Miss Mason kände sig både förargad och road.

”Men ni sitter ju timtals och läser finansnyheter och gruvunderrättelser”, svarade hon.

”Men det har jag nytta av. Det är affärer och det är en annan sak. Det ger mig pengar. Vad får ni » edra böcker?”

”Nya synpunkter, nya idéer, liv.”

”Det är inte värdt en cent.”

”Men livet är värdt mer än pengar”, invande hon.

”Ja visst”, sade han med manlig överlägsenhet, ”så länge man har glädje av det. Och det är på det det beror, antar jag. Tycke och smak äro olika.”

Trots sina egna högre synpunkter hade han en aning om att hon visste en hel del, och han erfor en flyktig känsla av någonting märkvärdigt, ungefär som en barbar, som plötsligt ställes ansikte mot ansikte med något utslag av kulturen. För Ljusan Dag var kultur någonting värdelöst, men ändå var han inte riktigt säker på att det kanske fanns mer i kulturen än han anade.

När han en annan gång gick förbi hennes bord, fick han se en bok som han kände till. Han stannade inte, ty han kände igen omslaget. Det var en tidskrifts-korrespondents bok om Klondyke, och han visste att hans fotografi fanns i den och att den innehöll ett sensationellt kapitel om en kvinnas självmord och om någon som kallades ”Ljusan Dag”.

Därefter talade han inte vidare med henne om böcker. Han anade vilka vilseledande slutsatser hon måste ha dragit av det där särskilda kapitlet, och det gjorde honom litet ondt, därför att han inte förtjänade dem. Det var då det mest barocka av allt som kunde

176tänkas, att han, Ljusan Dag, skulle få rykte som kvinnotjusare! Han tyckte att han var den olyckligaste man i världen och undrade hur den där boken just kunde ha fallit i händerna på hans stenograf, när det fanns så många tusen andra. I flera dagar hade han en känsla av brottslighet, när han befann sig i miss Masons närvaro, och en gång var han alldeles säker på att han överraskat henne, under det hon betraktade honom med en sällsam blick, som om hon försökte komma på det klara med vad han egentligen var för en man.

Han frågade ut Morrison, bokhållaren, ifall han visste någonting om miss Mason.

”Hon är från Siskiyou County. Hon sköter sitt arbete här på kontoret mycket bra, fast jag tycker nog att hon är litet högfärdig.”

”Vad menar ni med det?” frågade Ljusan Dag. ”Jo, hon bryr sig inte alls om sina kamrater på kontoret här. Mig till exempel tycks hon inte vilja ha någonting att göra med. Jag har flera gånger bedt henne följa med på teatern, men omöjligt. Hon säger att hon tycker om att sova och inte kan vara uppe sent, och att hon måste gå hela vägen till Berkeley

— det är där hon bor.”

Denna del av rapporten behagade Ljusan Dag alldeles särskilt. Men inte så Morrisons följande upplysningar.

”Men det är nog hett blod hos henne. Hon springer med pojkarna vid universitetet. Hon kan inte gå på teatern med mig, men hon kan dansa med dem timtals. Det vet jag alldeles säkert. Bra högfärdig och snobbig för att vara stenograf. Hon rider grensle som en

12. Kungen av Klon dykt.riktig karl upp och ned för höjderna där i Berkeley, det såg jag en söndag med egna

ögon. Jo jo, hon flyger högt, jag undrar bara hur hon kan det. Sextiofem i månaden räcker icke långt. Och så har hon en sjuklig bror också.”

”Bor hon hos sina föräldrar?” frågade Ljusan Dag. ”Hon har inga. De voro förmögna, har jag hört, och det måste de ha varit, annars skulle hennes bror inte ha kunnat gå igenom California-universitetet. Hennes far hade en stor landtegendom, men så började han bråka med gruvor eller vad det var, blev ruinerad och dog. Då var modern död för längesedan. Brodern kostar nog inte så litet pengar heller. Han var en vild krabat på sin tid, spelade fotboll och jagade uppe bland bergen och sådant där. Han råkade illa ut, när han red in en häst, och så fick han reumatism eller vad det var. Ena benet är kortare än det andra, så han går på kryckor. Jag såg honom en gång med henne på en färja. Doktorerna ha hållit på och experimenterat med honom i många år, men nu tror jag han ligger på Franska sjukhuset.”

Allt det där bidrog endast att öka Ljusan Dags intresse för miss Mason. Men hur mycket han än försökte, lyckades han inte bli närmare bekant med henne. Han tänkte bjuda henne på lunch, men det blev ingenting av, ty det passade inte, sade han sig. Sådant hände nog ibland, det visste han, men en man med aktning för sin stenograf och sig själv gjorde det inte. Han hade en stark känsla av att en man hade mindre rättigheter över dem som tjänade honom än över bekanta och främlingar. Om miss Mason således inte varit hans stenograf, skulle han nog både ha bjudit

178henne på lunch och gått med henne på teatern och det snart nog. Men inte nu. Och så — hon hade ju läst den där fördömda Klondykeboken. Hon måste hysa snygga tankar om honom. Så var det hans naturliga rädsla för allt vad kvinnor hette, och det tycktes han ha ännu svårare att driva på flykten nu när han började känna en första flämtande längtan efter en kvinna. Spöket av det där förklädesbandet jagade honom alltjämt och hjälpte honom att finna ursäkter för att han inte lyckades komma på någon förtroligare fot med Dede Mason.

*

SJUNDE KAPITLET.

Då Ljusan Dag inte lyckades bli närmare bekant med Dede Mason, slappnade så småningom hans intresse för henne. Det var också helt naturligt, ty han störtade sig oupphörligt i nya stora och riskabla företag, som togo all den energi till och med hans utomordentliga organism kunde alstra. Och sålunda försvann hos honom det första vaknande behovet av en kvinna, och han kände till sist endast en viss tillf reds-si ällelse över att ha en mycket söt stenograf.

Vid denna tidpunkt befann han sig midt uppe i en förbittrad kamp med ”Coastwise Steam Navigation Company, Hawaiian, Nicaraguan och Pacific Steam Company. Striden blev till och med väldigare än han själv tänkt sig, och varenda tidning i San Francisco vände sig emot honom. Ett par läto förstå, att de gärna skulle låta subsidiera sig av honom, men han han ansåg inte nyttan härav motsvara utgifterna. Hittills hade pressen varit älskvärdt tolerant mot honom, nu fick han lära känna vad det ville säga att få tidningarna emot sig. Varenda episod i hans liv drogs på nytt fram i ljuset och tjänade som grundval för elaka eller försåtliga anfall. Ljusan Dag blev helt häpen över att få läsa vad han var för slags karl och vad han tillåtit sig i sina dagar. Från Alaskas store h jälte blev han dess stora skräck, en lögnare, en hän-

180synslös desperado, utan det minsta godt och hederligt hos sig, och lögnvävnaden kring honom tycktes aldrig ta något slut. Han svarade i regel aldrig ett ord, endast en gång lättade han sitt hjärta inför ett halvt dussin reporters.

”Skriv bäst fan ni vill”, sade han dem. ”Ljusan Dag har klarat skivan förr och tänker också göra det nu, trots alla era snuskiga lögnhistorier. Jag klandrar er inte alls gossar, det vill säga inte så värst. Ni rå inte för det. Ni måste ju leva. Det finns en förfärlig mängd kvinnor i världen som förtjäna sitt uppehälle på samma sätt som ni, därför att de inte kunna ta sig till någonting bättre. Några måste ju också gräva i smutsen och då kan det ju lika gärna

vara ni. Ni har er betalning för det och ha inte nog stark rygg att skaffa er något renligare jobb.”

Socialistpressen jublade över detta yttrande och kommenterade det vidt och bredt. Journalisterna svarade på det enda sätt de voro i stånd till, nämligen genom ytterligare missbruk av trycksvärtan. Anfallen blevo bittrare än någonsin. Den stackars kvinnan som tagit livet av sig grävdes upp ur sin grav och lades på paradbädd som ett offer för Ljusan Dags vilda brutalitet. Man offentliggjorde långa utredningar för att visa, hur Ljusan Dag skapat sin förmögenhet genom att utplundra fattiga guldgrävare och begå ett skändligt bedrägeri mot Guggenhammers i Ophiraffä-ren. Och i flera ledare kallades han en samhällsfiende, en anarkist, och man rekommenderade att han fortast möjligt borde hängas, såvida inte en rättvis försyn tog hand om honom och lät honom krossas under någon stor automobil.

181Han var som en stor björn som fått fatt i en bikupa och som, utan att bry sig om alla sting, envist brukade ramarna för att komma åt honungen. Han gnisslade med tänderna och slog igen. Det började med ett par ångbåtsbolag, utvecklade sig till en skoningslös kamp med en stad, en stat och en kontinental kustlinje. De ville ha strid — nå, så skulle de få det. Han associerade sig med en advokat, en ung irländare Harry Hegan, som han gav en furstlig avlöning. Hegan var ett slags Napoleon till hela sin brinnande själsanläggning, och det behövdes mången gång Ljusan Dags kallare huvud för att bibehålla jämvikten i alliansen.

Det var Hegan som gjorde Ljusan Dag förtrogen med den moderna politikens alla irrgångar, med arbetareorganisationen och de ekonomiska lagarna, och härmed öppnade han Ljusan Dags ögon för de hittills dolda oerhörda möjligheterna i tjugonde århundradets penningkrig. Och på det sättet började striden. Det gällde de stora ångbåtsbolagen. Det såg ut som om Ljusan Dag sakta men säkert skulle bli tvingad ned på knä. Men så slog han till...

Till en början såg det inte så farligt ut. Vid en kongress, som hölls av ett religiöst samfund i San Francisco, uppstod en strid bland transportarbetarna med anledning av en del bagage som skulle ombesörjas. Några blevo sårade under tumultet, andra arresterades. Ingen kunde ana att bakom stod Hegan, stödd av Ljusan Dags Klondykeguld. Det hela såg ut att vara en bagatell. Men tvisten togs upp av formännens fackförening, och till dess hjälp kom snart den mäktiga hamnarbetareorganisationen. Steg försteg utvidgades strejken. Kyparna vägrade att servera strejkbrytare, och så var kyparstrejken färdig. Slakteriarbetarna ville inte ha något att göra med de osolidariska restauranterna. Då reste sig arbetsgivareorganisationen till kamp mot 40,000 organiserade arbetare. Bagare, brödutkörare, mjölkförsäljningsar-betare och till sist hela byggnadsfacket drogos med i strejken och hela San Francisco var som ett enda kaos.

Det var dock tills vidare endast San Francisco, Plegan skötte sig emellertid som en riktigt genialisk fältherre, och Ljusan Dags kampanj utvecklade sig allt mera. Till sist gingo alla arbetare, som hade med trafiken att göra, i strejk och det var dit Ljusan Dag syftat. Vartenda fartyg som kom in togs om hand av arbetareorganisationernas förtroendemän. Besättningarna lämnade sina platser, sedan eldare, maskinister, kockar och uppassare, och dagligen ökades antalet av fartyg som måste ligga overksamma. Och der fanns ingen möjlighet att få strejkbrytare, ty så stark var arbetarnas disciplin. Strejken bredde ut sig utefter hela Pacific-kusten, förlamade totalt de större rederierna. Stridskostnaderna för bolagen voro oerhörda, situationen blev dag för dag värre, tills man slutligen höjde ropet på ”fred till varje pris”. Men någon fred blev inte av förrän Ljusan Dag och hans allierade spelat ut sitt sista kort och höstat in den oerhörda vinsten.

Han hade nått sitt mål. Han hade krossat de stora rederierna och skoningslöst plundrat aktieägarna på fullkomligt legitimt sätt, innan han släppte taget. Och fastän striden varit en av de ohyggligaste med offer

183i mängd, både till liv och lem, gjorde han sig inte något samvete häröver. Han kom ihåg vad han en gång hört en gammal präst predika, att de som taga till svärd skola med svärd förgås. Men han stod där oskadad och det var huvudsaken. Och så hade han vunnit. Det hade varit en kraftmätning mellan starka män. De dumma och kortsynta hade blivit de lidande

— så var det alltid, och det betydde ingenting. San Francisco hade velat striden och man hade fått den.

”Tala inte med mig om moral och medborgerliga plikter”, sade han till en efterhängsen intervjuare. ”Om ni lämnade er plats i dag och gick över till en annan tidning, skulle ni skriva precis vad man befallde er skriva. Nu talar ni om moral och medborgerlig plikt, på er nya plats blev det kanske att understödja en stjälande och plundrande järnväg med. . . moral och medborgerlig plikt, antar jag. Jag antar, min gosse, att ni kostar så där trettio dollars i veckan. Det är priset ni säljer er för. En tidning kostar förstås litet mer. Betala bara vad den kostar, och den skulle gladeligen byta ut sin ruttna politik mot någon annan lika rutten. Men aldrig skulle den av samvetskval ge sig moralen och den medborgerliga dygden i våld.

Och det är därför att varenda minut föds ett kräk, en snyltgäst. Så länge folk vill ha det som det nu är, få de det också så mycket de vilja. Och aktieägare och affärsintressen kunde gärna sluta med att klaga över hur de blivit tilltygade. Har ni någonsin hört att de skrika på orättfärdighet, när de lyckas tilltyga andra? Den här gången var det deras tur, det är hela saken. Prata inte om att man måste gå hänsynsfullt

184tillväga. Alla de här, som nu fått sig ett ordentligt nyp, skulle inte ett ögonblick tveka att ta den sista brödkanten från hungrande människor eller knacka bort guldfyllningarna ur tänderna på lik — nehej — men de skulle börja skrika om något av liken var så förbaskat fräckt att det slog igen. De ä’ av samma skrot och korn vareviga en, stora och små. Titta på sockertrusten, som med alla sina millioner stjäl vatten som en vanlig tjuv från New-Yorks kommun och begagnar falska vågar för att slippa skatt. Det är ju moral och medborgardygd! Prata inte dumheter med mig!”

*

ÅTTONDE KAPITLET.

Ljusan Dags inträde i civilisationen hade inte gjort honom bättre. Det är sant att han bar finare kläder, lärt sig en smula skick och seder och talade bättre engelska. Som spelare och människoförtrampare hade han emellertid utvecklat sig i anmärkningsvärd grad.

Hans levnadsvanor hade också blivit andra. Men han hade hårdnat till på bekostnad av sitt forna sunda, öppna hjärta och sinne. Han hade fortfarande ingen aning om civilisationens verkliga förfining, utan han blev cynisk, bitter och brutal. Makten hade samma inverkan på honom som på alla andra. Plan blev misstänksam mot de stora, föraktade de små och trodde endast på sig själv.

Inte heller fysiskt taget var han densamme som när han först kom ner från Klondyke. Han hade för liten motion, åt mer än han tålde vid och drack alldeles för mycket. Hans muskler började bli svampiga och hans skräddare gjorde honom uppmärksam på att han ständigt blev tjockare om magen. Denna fysiska försämring kunde också spåras i hans ansikte. Kinderna började svälla ut, han hade fått påsar under ögonen, och de första tecknen till dubbelhaka begynte visa sig.

186Han kände sig också ensam. För dem han spelade mot kände han förakt, och han kunde aldrig få verkliga sympatier för dem som gingo med honom. Efter den sista stora kuppen började man också alltmera undvika honom, och han fick en vink om att gå ut ur Alta-Pacific-klubben. Det bekymrade honom föga, och han fick ersättning i andra klubbar, där allting gick mera ogenerat tillväga. Här trivdes han för övrigt bättre bland en mängd fribytartyper, som inte hade den minsta önskan att göra sig bättre än de i själva verket voro. Men han tecknade sig noga till minnes en och annan som särskilt ivrigt yrkade på hans uteslutande ur Alta-Pacific-klubben.

Tidningsstormen mot honom varade i flera månader och han var till sist så hudflängd att om han hyst ett svagt hopp att bli närmare bekant med Dede Mason, hade det nu fullständigt försvunnit. Han kände att hon aldrig skulle kunna ens se med en vänlig blick på en man av hans kaliber, och utom det att han ökade på hennes månadslön till sjuttiofem dollars lyckades han till sist helt och hållet glömma henne.

En lördag kände Ljusan Dag sig mera ensam och trött till sinnes än vanligt, och så fick han en nyck, vars

fullföljande skulle komma att spela en viktig roll i hans liv. Han kände en plötslig längtan att komma bort från staden och "få en näsa landtluft". Han ursäktade sig i alla fall med att han skulle fara tiil Glen Ellen för att titta ett slag på det där tegelbruket, som Hodsworthy hade lurat honom att satsa pengar i.

Han tillbragte natten på det lilla landtliga hotellet, och på söndagsmorgonen hyrde han en häst av slak-

187taren i Glen Ellen och red utanför byn. Tegelbruket låg strax intill, alldeles bredvid Sononia Creek. Han såg skorstenarna borta bland träden. Där fanns en stor uthuggning genom vilken han kunde skönja den skogklädda sluttningen av Sonoma Mountain. Träden tycktes nicka mot honom. Den torra försommarluften, som dallrade av solsken, var som vin för honom. Han drack in den i djupa drag, omedvetet, och intogs av leda vid tanken på det där tegelbruket. Hade han inte nog med affärer ändå! Skogen lockade honom. Här satt han till häst, en riktigt bra häst förresten, en som kom honom att tänka på pojkåren borta i Oregon. Han hade en gång varit en god ryttare, och ljudet av den knarrande lädersadeln, när han satte av i galopp, kom som en hälsning från gamla dagar.

Han red uppför höjden och tittade efter en väg på andra sidan. Vid första grinden vek han av från landsvägen och red ut över ängarna. Gräset stod till halv manshöjd på båda sidor och han söp in dess arom med vidgade näsborrar. Lärkoma flögo upp framför honom, och överallt hördes fågelkvitter. Och så red han framåt en lång sträcka. Inte en stuga fanns inom synhåll, vägen gick dels genom skogsdungar, dels över blomprydda marker, tills han nådde fram till en liten källa. Han steg av hästen, lade sig på magen och drack av det friska, klara vattnet. När han sedan såg sig omkring, greps han av en plötslig undran över att allting här var så vackert. Det var som en upptäckt, eller också var det mycket han hade glömt. I det han söp in luften och stod och lyssnade på lärkornas drillar, kände han det, som om han stigit upp från pokerbordet efter en hel natt och lämnat den

188kvava krogatmosfären för att smaka på morgonens friskhet.

Han råkade på en förfallen gärdesgård. Den måste varit minst fyrtio år gammal. Skogen stod mycket tät här, men tämligen fri från snår, så att han kunde rida in under lövvalvet som endast sparsamt släppte igenom solskenet. Han tog av sig hatten. Här inne var så högtidligt tyst. . . det förekom honom nästan som om han befunnit sig i en kyrka med dess heliga lugn — han snarare kände än tänkte det så.

Ridten gick vidare i skridt. En ekorre sprang över vägen och upp i ett träd, där han satte sig och plirade mot honom. Någonstädes hörde han en hackspett i arbete. Men det störde inte lugnet i skogen — det hörde snarare samman därmed. Han steg av hästen, tog tyglarna över armen och vandrade framåt bland tuvorna och blomstren uppför höjden, tills han stod på toppen i det fulla solskenet. Han stannade, flämtande efter ansträngningen att gå uppför höjden. Märkvärdigt! Aldrig förr hade han känt sig andfådd. Här flöt en liten ström nedåt genom blombädden av liljekonvalj och vildhvacint.

Ljusan Dag red över den smala strömmen, följde en kreatursstig över en låg bergås ner i ännu en dalgång. Nu skrämde han upp en hare, som kilade tätt under nosen på hästen och försvann i buskarna. Längre bort kom han på en hjort med stora, greniga horn, som i höga språng flydde bort över höjden han nyss lämnat bakom sig.

Ljusan Dags förtjusning kände inga gränser. Han tyckte att han aldrig varit så lycklig. Den gamle skogsmannen vände tillbaka och allt han såg väckte

189hans livligaste intresse, ett höknäste uppe i en trädtopp och några vaktelungar hans häst snubblade över. Han stannade och följde med ögonen de skrämda smådjuren, som flaxande hoppade sin väg och lyssnade till moderns ängsliga locktoner inifrån småskogen.

"Aldrig har jag sett någonting likt det här", sade han högt, "och skulle jag en gång längta till landet för alltid, så vet jag nu vart jag skall ta vägen."

Den gamla skogsvägen ledde vidare genom en vinplantering om ett dussin acres på blodröd mark, och här låg en liten bondgård med sina uthus på sluttningen av en kulle och inbäddad bland lummiga träd. Jorden var här fet och kraftig mylla och vattentillgången var riklig — det syntes på flera kraftigt vällande källådror.

Ingen tycktes vara hemma. Ljusan Dag satt av, gick in i köksträdgården, plockade några jordgubbar och åt, tittade

in i ladan och uthusen, vände på den rostiga plogen och harven, rullade och rökte sina cigarretter, medan han betraktade några pigga kycklingkullar som ivrigt sprungo efter moderhönorna. En gångstig som ledde utför höjden lockade honom, och han följde den. Ett vattenledningsrör gick parallellt utmed den. Här reste sig den bakomliggande höjden flere hundra fot, och skogen stod här så tjock och orörd att hela platsen låg i ständig skugga. Han såg här granar minst sex fot i genomskärning, ja, han gick förbi en jätte som väl kunde vara sina tio fot. Stigen ledde rakt till en liten damm, varifrån vattnet kom till ledningsröret som vattnade trädgården. Här stodo lagerträden jättelika och han vandrade bland

IQOormbunkar lika höga som han själv. Överallt låg mossan sammetsmjuk.

Här var naturen ännu alldeles jungfrulig. Ingen yxa hade någonsin gjort ett hugg här, och träden dogo endast av ålderdomssvaghet eller för vinterstormarna. Kull fallna jättestammar lågo mossbelupna, så småningom återvändande till den mull varur de sprungit.

Ljusan Dag återvände till gården, steg till häst och red vidare nedåt dalen. Han ville inte nöja sig med mindre än att bestiga Sonoma Mountain. Tre timmar senare stod han där, trött och svettig, med händer och fötter sönderrivna, men med tindrande ögon. San Franciscos stora spelbord syntes honom så fjärran, och det var som om han höll på att genomgå ett slags reningsbad. Här fanns ingen plats för all den smuts och gemenhet som fyllde stadstillvarons dy-pöl. Han kände sig så underbart väl till mods.

Uppe på Sonoma Mountain fanns det inga hus, och ensam under den azurblå Californiahimlen höll han in hästen på södra branten av berget. Han såg vidsträckta ängsmarker, avbrutna av skogsdungar som sänkte sig så småningom ned mot Petuma Valley, och längst västerut kunde han varsna oceanen som ett skimrande silverband. Han vände hästen mot nordväst och famnade med blicken landskapet från Santa Rosa till Mount St. Helena. Överallt var det som om hela naturen vidgat sig inför hans syn. Och han sade för sig själv:

”Så mycket av land och natur på en gång har jag inte sett på mången god dag.”

Inte på en hel timme kunde han slita sig lös, och det var med en suck av saknad han till sist begav sigpå återvägen. Ständigt upptäckte han nya skönheter. Sent på eftermiddagen red han förbi en liten trädgrupp som stod skild från de andra. Han betraktade den en stund och såg att den bestod av tre cypresser, och de måste ha planterats av människohand. Han kände sig nyfiken som en pojke och beslöt att göra en närmare undersökning. Det var inte lätt att tränga igenom småskogen, som växte tät omkring, men efter åtskilligt besvär stod han vid cypresserna, som han fann omgivna av ett slags staket. Och därinom lågo två barngravar uppkastade. Två brädlappar berättade historien: Lille David, född 1855, död 1859, och Lilla Lily, född 1853, död 1860.

”Stackars småttingar”, mumlade Ljusan Dag.

Gravarna sågo ut att ha blivit ansade helt nyligen. Vissna buketter av vilda blommor lågo på dem och inskrifterna på brädlapparna voro ganska nymålade. Han följde nu en ny gångstig, som gick i en stor bukt. Den gick rakt fram till bondgården. Nu steg rök ur skorstenen, och snart befann han sig i samtal med en senig magerlagd ung man, som han fick veta endast var hyresgäst på gården. Hur stor kunde den vara ? Etthundraåttio acres, utom en del utmarker. Och han och hans hustru förde här ett ganska lugnt liv utan att behöva arbeta allt för mycket. De betalade inte så värst stor hyra. Hillard, ägaren, var förmögen, så att han räknade inte stort med gården.

”Men ni är inte lantbrukare”, sade Ljusan Dag.

Den unge mannen skakade på huvudet och skrattade.

”Nej, jag är telegrafist. Men min hustru och jag kommo överens om att ta oss ledigt i två år och . ..

192här äro vi. Men det är snart slut nu; jag skall gå tillbaka i tjänst i höst, bara jag bärgat in vinskörden.” Ja, det var omkring elva acres med druvor. Priset var för närvarande ganska högt. Han odlade nästan allt vad de åto. Hade han varit ägare av gården, skulle han nog ha anlagt en stor fruktträdgård och förresten också på annat sätt satt gården i stånd.

Medan Ljusan Dag samtalade med den unge mannen, kom det över honom en känsla av avund mot denne, därför att han fick leva hela sitt liv i all denna härlighet han genomströvat de senaste timmarna.

”Vad tusan går ni tillbaka till telegrafen för?” frågade han.

”Därför att vi inte kunna ta oss fram här som vi skulle vilja och — hm — därför att vi vänta tillökning i våra utgifter. Kunde vi stanna kvar, så skulle vi nog göra det. Vi äro, både min hustru och jag, födda på landet, och det är ändå bäst, och kanhända vi en gång bli så lyckliga att få stanna där för alltid.” Barngravarna? Ja, det var han som skött om dem litet. Det hade blivit en vana. Alla som bodde på gården gjorde det. Det sades att under många år föräldrarna varje sommar kommit ut till gravarna. Men till sist syntes de inte vidare till, och då hade gamle Hillard övertagit dem.

En ung, vacker kvinna öppnade dörren och ropade på mannen — kvällsvarden var färdig. Hon såg frisk och brunhyad ut — det var naturligtvis landtluften. Han avböjde en inbjudning att deltaga i aftonmåltiden och red tillbaka till Glen Ellen. Men han följde inte de banade vägarna, utan sökte upp nya stigar, och en sådan förde honom till en liten stuga. Dörr och

13. Kungen av Klondyke.

193fönster stodo öppna, en katt låg och slickade sina ungar midt i dörröppningen, men ingen tycktes vara hemma. Ett stycke längre ned mötte han en gammal man, som bar ett spann fradgande mjölk. Han var utan hatt, och hans ansikte inramades av snövitt hår och skägg. Ljusan Dag tyckte att han aldrig sett en människa som såg så förnöjd ut.

”Hur gammal är ni, far?” frågade han.

”Åttiofyra”, blev svaret. ”Jojo, det stämmer det, åttiofyra, men kry som ett vinterny.”

”Ni måste ha skött om er mycket förståndigt”, menade Ljusan Dag.

”Jag vet just inte det. Jag for över slätterna här-borta med ett oxspann och slogs med indianerna 1851. Då var jag gift och hade sju småttingar. Jag antar att jag var lika gammal då som ni är nu eller åtminstone nära på.”

”Har ni det inte ensamt här?”

Gubben tog mjölkspannet 1 andra handen och tycktes tänka efter.

”Det beror på”, sade han. ”Det var litet tomt, när gumman min dog ifrån mig förstås. Somliga ä’ ensamma midt ibland andra, och jag är nog en töcken, för när jag någon gång reser till Frisco, känner jag mig ensam. Men nu far jag inte dit längre. Här har jag det bra, jag har bott här sedan 1854.”

”Det är rätt, gamle far, stanna kvar här ni”, sade Ljusan Dag och satte sin häst i gång. Han kände det, som om han hade slutit fred med hela världen. Det var som om det gamla däruppifrån Yukon börjat vakna hos honom igen. Han kunde inte låta bli att

194tänka på gamlingen, där han sett honom träda fram i den dalande solen med sitt mjölkspann i handen.

”Nåja”, tänkte han, ”när jag blir gammal och har slutat spela, skall jag också slå mig ned på något sådant här ställe, och så kan fan ta allt vad stad heter.”

*

NIONDE KAPITLET.

I stället för att återvända till staden på måndagen hyrde Ljusan Dag slaktarens häst för ännu en dag och red genom dalen bort till kullarna österut. Han hade där på ett ställe vid sitt förra besök träffat på spåren efter en gammal gruva. Det var tydligen länge sedan den övergavs, men det roade honom att under en halvtimme ströva omkring bland de igenrasade öppningarna, innan han red vidare, och lät hästen ta sig fram ungefär var han ville.

Till sist kom han ut på en landsväg, som steg uppåt flere mil. Han följde den och kom på andra sidan in i en på alla sidor av höjder omgiven dal, där ett halvt dussin vinodlare bodde på sluttningarna.

Han träffade en gammal kvinna, som sysslade vid en gödselhög bakom en lada, och höll in hästen utanför staketet.

”God dag, mor”, sade han, ”finns det inga manfolk här som kan göra det där åt er?”

Hon stödde sig mot grepen och såg vänligt på honom. Han märkte, att hennes händer voro grova och sträva som någon mans och att hennes bara fötter voro instuckna i mycket för stora manskor.

”Nä, det finns det inte”, svarade hon. ”Och varifrån kommer han? Långväga, kan jag tro. Vill han inte sitta av och dricka ett glas vin?”

196Hon gick före Ljusan Dag in i det största av husen, där det stod en vinpress och en del andra verktyg som hörde till druvhanteringen. Denna sköttes av henne själv och hennes fyrtioåriga dotter. Förut hade hon också haft sin dotterson till hjälp, men han hade gått ut i kriget på Filippinerna och stupat där.

Ljusan Dag drack en hel tumlare av det landtliga vinet och slog sig i språk med gumman. Åjo, det blev så att de åtminstone inte behövde svälta. Vinet stod lågt i pris nu, de fingo inte mer än tjugotvå cents för en gallon. Hennes dotter var just nu till järnvägsstationen med sista pressningen och den färden tog två dagar fram och tillbaka.

Ljusan Dag visste att samma vin, Riesling, och det inte ens så godt som det han nyss druckit, kostade halvannan å två dollars per helflaska. Det blev åtta dollars gallon, och hon fick tjugutvå cents gallon, alltså sju dollars och sjuttioåtta cents som stoppades i många fickor på vägen från den här lilla kojan till St. Francis hotell i San Francisco. Där hade han roffar-spelet igen.

”Hur gammal är ni, mor?” frågade han.

”Sextionio nästa januari.”

”Arbetat hårdt, antar jag?”

”Se’n jag var sju år. Jag bodde i Michigan, tills jag var fullvuxen. Då gifte jag mig och sedan blev det att arbeta allt hårdare och hårdare.”

”Och när tänker ni ta er någon vila?”

Hon såg på honom, som om hon trodde att han satt och skämtade med henne, och hon svarade inte.

”Tror ni på Gud?”

Hon nickade jakande.

197”Då får ni vedergällning för allt”, försäkrade han henne. Men i sitt hjärta undrade han över, att Gud tillät så många stackare bli födda och att han inte satte stopp för detta spel, varigenom de blevo plundrade från vaggan till graven.

”Hur mycket har ni av det här vinet?”

Hon gjorde med blicken en beräkning över faten. ”Det skall väl vara i det närmaste åttahundra gallons.”

Han undrade vad han skulle göra med alltsammans, vilka han skulle kunna skänka bort det till.

”Vad skulle ni göra, om ni fick en dollar gallon för det?” frågade han.

”Falla död ned på fläcken, tror jag.”

”Nej, tala allvarsamt.”

”Skaffa mig löständer, lägga nytt tak på huset och köpa en ny vagn — vägarna äro så svåra här.”

”Och sedan?”

”Köpa mig en likkista.”

”Nå, då kan ni göra alltsammans det där.”

Hon såg tvivlande på honom.

”Jag menar vad jag säger, och här har ni femtio dollars som handpengar. Nej, det behövs inte något kvitto. Det är de rika man måste vara noga med i sådant, de ha vanligen så förbannat kort minne. Här är min adress. Ni får leverera vinet vid järnvägen. Och visa mig så vägen upp till toppen av den här höjden.”

Han följde smala gångstigar ända tills han nått sitt mål och kunde se ner i Napa Valley och på andra sidan bort till Sonoma Mountain.

198”Ett härligt land”, mumlade han, ”ett underbart härligt land!”

Och han red omkring ända till sent på eftermiddagen, uppför kullar och utför kullar, på gångstigar och genom obanade snår, där hästen nästan inte kunde ta sig fram. Och han kände sig så underbart glad till sinnes över att ännu en gång riktigt få komma på tu man hand med naturen.

Han lät hästen föra sig allt längre bort, tills han plötsligt stod vid slutet av småskogen och såg en väl-banad stig leda nedåt dalen. Ett hundskall mötte honom, där kom en stor hjort i flykt för en skällande hund. Ljusan Dag satt med sammanpressade läppar och flämtande näsvingar och iakttog jakten, tills djuren försvunno i skogen.

Ett stycke längre bort dök plötsligt en människa fram ur snåren med ett hopp som påminde om en hare. Det var en liten man i lappade byxor, barhuvad och klädd i en bomullskjorta, som var öppen över bröstet. Han var brunstekt i ansiktet och hans ljusa hår var alldeles urblekt av solen. Han gjorde ett tecken åt Ljusan Dag att stanna.

”Om ni ska till sta’n, vore jag tacksam ifall ni ville lägga det här på posten”, sade han.

”Gärna”, svarade Ljusan Dag och stoppade brevet i fickan. ”Bor ni här i trakten?”

Men den lille mannen svarade inte, han bara stod och stirrade på Ljusan Dag.

”Jag känner er”, sade han till sist. ”Ni är Elam Harnish — Ljusan dag, som tidningarna kalla er. Har jag rätt?”

Ljusan Dag nickade.

199”Men vad i all världen gör ni här i trakterna? Nåja, det är ju er sak. Jag är glad över att jag skrev det här brevet just i eftermiddag, annars hade jag inte fått se er. Jag har sett fotografier av er i tidningarna många gånger och jag har godt minne för ansikten, jag kände genast igen er. Mitt namn är Ferguson.”

”Bor ni här i trakten?” upprepade Ljusan Dag sin fråga.

”Ja då. Jag har ett stycke jord här strax bredvid i småskogen, med en härlig källa, några fruktträd och bärbuskar. Kom och titta ett slag. Källan är fin, må ni tro. Ni har aldrig smakat sådant vatten förr. Försök bara.”

Ljusan Dag följde den lille snabbfotade mannen genom den gröna tunneln, ledande sin häst vid tygeln, och kom ut på en glänta, en liten vrå mellan kullarna. Här stodo en del stora ekar, vilket tydae på att jorden var kraftigare än på andra ställen. Alldeles under dessa ekar låg en omålad stuga med en stor veranda, vars stolar och hängmattor tydde på att den begagnades till friluftskammare. Ljusan Dags skarpa öga såg genast alltsammans, hur fruktträden stodo just på de bästa ställena och hur små vattningskanaler voro grävda till dem. Ferguson betraktade uppmärksamt sin gäst för att se något tecken till gillande i hans ansikte.

”Vad tycker ni om det här, va’?”

”Det här har ni verkligen pysslat med riktigt”, skrattade Ljusan Dag.

”Jojo men, jag känner vartenda ett av de här träden som om de vore mina söner. Jag har satt dem, ansat

200dem och godt dem, riktigt uppfostrat dem. Kom nu och titta på källan.”

”Den går utanpå alltsammans”, var Ljusan Dags omdöme, då de återvände till stugan efter att ha smakat på vattnet.

Husets inre var en överraskning. Köket utgjordes av en liten utbyggning så att hela huset i övrigt bildade ett enda stort rum. I midten stod ett stort bord fyllt med böcker och tidskrifter, alla väggar upptogos av bokhyllor från golv till tak. Ljusan Dag tyckte att han aldrig förr sett så mycket böcker på en gång. Golvet var täckt med skinn efter vildkattor och hjortar.

”Har skjutit dem själv”, försäkrade Ferguson stolt, ”och hela spiseln har jag murat upp själv. Titta på den, är den inte ståtlig? Och så’nt drag det är i den sedan, ryker aldrig in det minsta.”

Ljusan Dag kände både sympati och intresse för den lille mannen. Varför hade han gömt sig undan här i törnsnåren med sina böcker? Det låg någonting av äventyr över hans tillvaro här, och Ljusan Dag mottog hans inbjudan att deltaga i aftonmåltiden i förväntan att finna den bestå av rå frukt och nötter eller annat som hörde till ett ”naturligt levnadssätt”. Men han fick en läcker harstek med ris. Ferguson förklarade att han åt vad som helst egentligen och undvek endast vad han av erfarenhet visste att hans mage inte tålde vid. Ljusan Dag förmodade att den lille mannen möjligen kunde vara en! religiös enstöring; han förde samtalet in på hithörande ting, men inte heller här visade Ferguson någonting ovanligt, så att när kvällsvarden var undanstökad, gjorde Ljusan Dag en direkt fråga.

201”Hör nu, Ferguson”, började han, ”jag har försökt komma på det klara med, vad det egentligen är fatt med er, om ni inte ändå har någon skruv lös, men förbanna mig om jag blir klok på det. Vad gör ni här egentligen? Varför har ni slagit er ner här? Vad hade ni för sysselsättning innan ni kom hit ut? Vill ni svara mig på allt det där?”

Ferguson såg inte alls missbelåten ut över frågorna. ”För det första”, sade han, ”hade läkarne uppgivit allt hopp om mig. De gåvo mig på sin höjd några månader och det sedan jag varit en lång tid på ett sanatorium och gjort en resa till Europa och en till Hawaii. De försökte med elektricitet, gödningskurer, svältkurer, allt möjligt. De ruinerade mig med sina räkningar och jag blev bara sämre. Felet med mig var att jag först och främst varit svag från födelsen, och så levde jag ett onaturligt liv. . . för mycket arbete och ansvar för mina nerver. Jag var huvudredaktör för Times-Tribune.”

Ljusan Dags förvåning var stor. Times-Tribune var den största och inflytelserikaste tidningen i San Francisco och hade alltid varit så.

”. . . Och jag var inte stark nog att stå ut med den arbetsbördan, varken kroppsligen eller andligen. Jag måste hålla mig uppe med whisky, och det var inte bra för mig liksom inte heller i övrigt livet på hotell och klubbar. Hela felet med mig var att mitt liv var alldeles galet inrättat.”

Han ryckte på axlarna och drog några bloss ur sin pipa.

”När läkarna uppgåvo mig, klarade jag mina affärer och gav dem en god dag. Det är nu femton år sedan.

202Som pojke hade jag strövat omkring i de här trakterna på jakt, och när det nu var slut med mig, började jag längta tillbaka till landet. Jag lämnade alltsammans och beslöt att slå mig ned här i Måndalen — ni kanske vet att det är indianernas namn på Sonoma Valley. Första året levde jag i den lilla tillbyggnaden här, sedan förde jag upp storstugan och skickade efter mina böcker. Jag hade aldrig vetat vad hälsa och lycka ville säga. Se på mig nu och säg sedan om jag ser ut att vara fyrtiosju.”

”Nej, jag skulle gissa på fyrtio”, medgav Ljusan Dag.

”Och ändå såg jag ut som närmare sextio när jag kom hit, och det är nu femton år sedan.”

De fortsatte sitt samtal, och Ljusan Dag började se livet under en ny synvinkel. Här satt framför honom en man, som varken var cynisk eller bitter, som skrattade åt stadsborna och kallade dem dårar, en man som inte brydde sig om pengar och hos vilken lystnaden efter makt för längesedan var död. Sina känslor för stadsborna dolde han

inte det minsta.”

”Vad tror ni de gjorde alla de där gossarna i klubbarna, som jag gud vet hur lång tid umgåtts med dagligen på förtroligaste fot Tror ni de frågade efter mig så mycket som så, när jag gick min väg? Tror ni att en enda så mycket som skrev en rad och frågade hur det stod till med mig och om jag behövde någon hjälp? I några veckor hette det; ’Vart har Ferguson tagit vägen?’ Sedan var jag bara ett minne. Och ändå visste varenda en att jag inte haft annat än min lön att leva på och att jag alltid levat ett stycke i förskott på den.”

203”Men vad gör ni nu?” frågade Ljusan Dag. ”Ni måste ju ha kläder, och så edra böcker?”

”Jag arbetar en vecka eller en månad då och då, plöjer om vintern och plockar druvor om hösten, och om sommaren finns det alltid ett och annat att göra hos bönderna. Jag har inte stora behov, så att jag behöver inte arbeta så mycket. Jag kunde förstås skriva, men jag föredrar att plöja och skörda druvor. Ni behöver bara se på mig för att förstå varför. Jag är härdad som klippan. Men det tog tid att sätta sig in i arbetet, och i början tog det på mig. Jag kände mig dödstrött om kvällen, men jag somnade och sov godt, inte den gamla alkoholsömnen, utan lugnt som ett barn. Och tiden gick, arbetets svett drog whiskyn ur kroppen på mig, det kom så småningom stål i senorna. Nu sitter jag här och har det som en prins, eller hur?

Men nu ska ni berätta för mig om Klondyke och hur ni vände upp och ned på hela San Francisco härförliden. Ni är en frisk och munter kämpe och jag tycker om er, fastän mitt kallare förstånd säger mig att ni är en dåre som alla de andra. Maktlystnad? Det är en förfärlig sjukdom. Varför stannade ni inte kvar i ert Klondyke? Eller varför drar ni er inte tillbaka och börjar leva naturliv igen alldeles som jag? Som ni ser, kan jag också göra frågor. Tala nu ni och låt mig höra på en stund.”

Klockan hade blivit tio innan Ljusan Dag skildes från Ferguson. Medan han red sin väg framåt i stjärnljuset, kom den tanken över honom, att han skulle köpa den där landtgården han sett på andra sidan dalen. Men inte så att han ett ögonblickfunderade på att slå sig ner där. Hans spel var i San Francisco. Men han tyckte om gården, och så snart han bara kommit tillbaka till sitt kontor, skulle han underhandla med Hillard. På ägorna låg förresten det lertag, som försåg tegelbruket vid Glen Ellen med råmateriel, och på det sättet kunde han ju hålla tummen på ögat på Holdsworthy.

*

TIONDE KAPITLET.

Tiden gick och Ljusan Dag fortsatte med sitt spel, fastän det nu kommit in i ett nytt skede. Begäret efter makt för vinstens skull hade övergått till begäret efter makt för att kunna hämnas. Det fanns många i San Francisco som Ljusan Dag hade på sin svarta lista. Allt emellanåt slog han till. Själv begärde han ingen pardon, och han gav heller aldrig någon. Man fruktade och hatade honom, ingen tyckte om honom med undantag av Larry Hegan, hans advokat, som skulle offrat sitt liv för honom. Men han var också den ende man, med vilken Ljusan Dag stod på verkligt intim fot, ehuru han nog umgicks rätt kam-ratlikt med de ledande i vissa klubbar.

Å andra sidan hade San Franciscos hållning gentemot Ljusan Dag undergått en förändring. Med sina hänsynslösa fribytarmetoder var han visserligen ett di' rekt hot mot de mera traditionstrogna spelarna i finansvärlden, men hotet var så allvarligt, att man med glädje lämnade honom i fred. Han hade redan eftertryckligt nog lärt dem att man inte bör väcka björnen som sover. Därför gjorde man sina närmanden, erbjöd honom till och med återinträde i Alta-Pacific-klubben, men han avböjde bestämt. Även tidningarna, med ett par undantag, upphörde att anfalla honom och blevo

206högst respektfulla. Kort och godt, man betraktade

honom som en gråbjörn från de arktiska vildmarkerna, vilken det var bäst att inte gå i vägen för.

Ljusan Dag fortsatte alltjämt med sina djärva spekulationer, såsom då han till exempel kort före utbrottet av rysk-

japanska kriget på en gång så godt som monopoliserade fraktfarten genom att förhyra alla ångare som kunde uppbringas. Som vanligt var hans position: ”Ni får bekväma er att'komma till mig.” Vilket de också gjorde, och då fingo de, för att använda ett annat av hans uttryck, betala så det sved i skinnet. Allt vad han företog sig gjordes numera i ett enda syfte, vilket han anförtrodde Hegan. En dag skulle han åter bege sig till Newyork och ta ett nappatag med herrar Dowsett, Letton och Guggenhammer. Han skulle lära dem, så att de inte glömde det så lätt, att de misstagit sig när de trott att de kunde lura honom. Men han tappade aldrig huvudet och han visste att ännu var han inte stark nog för att kunna besegra sina tre fiender från förr. De stodo i alla fall kvar på hans svarta lista.

Dede Mason var fortfarande på hans kontor. Han talade numera aldrig med henne annat än när det gällde affärer. Hon var för honom ett angenämt minne av någonting som aldrig inträffat. Men fastän hans intresse för henne helt och hållet somnat och all hans energi ägnades åt de ändlösa strider han kämpade, visste han genast omedvtet, om hon på minsta sätt ändrade sin frisyr eller sin klädsel i övrigt. Han hade några gånger med sex månaders mellanrum ökat på hennes lön, så att hon nu hade nittio dollars i måna- • den. Längre vågade han inte gå, men i stället lagade

207han att hon fick mindre arbete, i det han behöll kvar den flicka som vikarierat för henne under hennes semester. Han hade också utvidgat sitt kontor, så att de båda flickorna hade ett rum för sig själva.

Hans öga hade blivit mycket vaket beträffande allt som rörde Dede Mason. För länge sedan hade han märkt hur stolt hon förde sig. Det var inte medvetet, men det fanns där ändå. Flon måste bestämt ansé sin kropp såsom någonting att verkligen vara stolt över, att vårda som en vacker och värdefull egendom, tänkte han, och han gjorde jämförelser mellan henne och hennes kamrat och andra stenografer han såg på andra kontor, med kvinnorna ute på promenaderna. ”Hon går, min själ, utanpå dem allesammans, och det fastän hon inte alls gör sig till”, sade han till sig själv.

Ju mer han såg av henne och ju mer han trodde att han kände om henne, desto mera oåtkomlig syntes hon honom. Men som han inte hade någon avsikt att närma sig henne, tillfredsställde det honom. Han var glad att ha henne på sitt kontor och hoppades att hon skulle stanna, det var ungefär alltsammans.

Ljusan Dag växte inte till sig med åren. Livet han förde var inte bra för honom. Han började bli fet och pussig. Ju mer han drack, desto mer måste han ha för att nå den önskade stimulansen. Han led också av brist på motion i kroppslig bemärkelse, och av brist på umgänge, som skulle kunnat utöva ett förädlande inflytande på hans andliga jag, hängav han • sig åt vilda äventyr och nöjen med likasinnade, och som han aldrig stack under stol med vad han företog

208sig, vare sig det gällde en överdådig bilfärd eller något annat, hade tidningarna rätt mycket att berätta om hans våghalsiga upptåg.

Det fanns ingenting som kunde rädda honom. Religionen var han för länge sedan färdig med. Han hade inga humanitära intressen. Enligt hans grovt tillyxade sociologi var alltsammans spel. Gud var ett nyckfullt, abstrakt ting, som kallades Slump. Att börja med var det en slump hur man blev född. Slumpen satt med korten och gav och småttingarna togo upp dem sådana de föllo dem till. Det tjänade ingenting till att protestera. De måste utan prut spela med de kort de fått, puckelryggiga eller raknackade, krymplingar eller jättar, dumhuvuden eller snillen. Det fanns ingen rättvisa i detta. De flesta fingo hackor och blevo stackare, några få fingo de goda korten och blevo plundrare. Kortspelet var livet, spelsällskapet var samhället. Spelbordet var jorden, och insatserna bestodo av allt möjligt, från en brödbulle till en stor kapplöp-ningsautomobil. Och till sist, med tur eller otur, var det döden för allesammans.

Det var synd om de dumma stackarna, ty de voro bestämda att förlora från början. Men ju mer han såg av de andra, de som syntes vinna, desto mindre tyckte han att de hade någonting att skryta med. Alltsammans var en vild, djurisk kamp. De starka trampade de svaga, och de starka — sådana som Dowsett, Letton och Guggenhammer, voro inte nödvändigtvis de bästa, det hade han redan upptäckt. Han kom ihåg sina

guldgrävarkamrater från Klondyke. De voro de dumma stackarna, de utförde det hårda arbetet och plundrades på frukterna av sin möda, alldeles som den

14. Kungen av KJondyke.

209gamla kvinnan, som odlade vin på Sonomahöj derna. Och ändå voro de i alla avseenden bättre, ärligare och hederligare än de män som utplundrade dem. De som togo hem vinsten tycktes rent av vara de sämsta. Men inte heler de hade någonting att säga till om. De spelade bara de kort de fått, och Slumpen, ägaren av hela spelhelvetet, satt och såg på och grinade.

Det fanns ingen rättvisa i spelet. De små tillfrågades inte en gång, om de ville deltaga i det. Slumpen skuffade fram dem till bordet och sade: ”Seså, spela på nu bara.” Och de gjorde sitt bästa, de stackars satarna. Somliga spelade sig till ångyachter och palats, andra till asyler eller fattighus. Somliga spelade samma kort om och om igen, pressade hela sitt liv surt vin bland törnsnåren i hopp om att till sist kunna få en gom löständer och en likkista. Andra lämnade spelet mycket tidigt, i det de drogo kort som gåvo dem en våldsam död eller en långsamt tärande sjukdom. Några fingo kort som för dem betydde kungakronor, oansvarig och oförtjänt makt, för andra var det rikedomar i otaliga summor, vanära och skam eller vin och kvinnor.

Vad honom själv beträffar, hade han ju fått goda kort hittills, men alla hade han nog inte sett ännu. Slumpen kanske till slut skulle trumfa ut honom. Det behövdes bara en olycklig kombination av omständigheter, och efter en månad kanhända rövarföljet skulle dansa krigsdanser kring hans finansers lik. Just i dag kanske en spårvagn kunde köra över honom eller en nedfallande skylt krossa huvudet på honom. Och alltid lurade sjukdomen. Slumpens värsta bundsförvant.

210Ingen kunde säga det. I morgon eller någon annan dag kunde några millioner bakterier överfalla honom och slå honom till marken. Tänk på doktor Bascom, Lee Bascom, som för en vecka sedan stått och skrattat och pratat med honom. Han hade varit ungdomen, styrkan och hälsan själv. Och efter tre dagar var han död — lunginflammation, reumatisk feber eller himlen vete vad allt det var. Han utandades sin sista suck efter en dödskamp, vars hemska skrik kunde höras över ett helt kvarter. Det hade varit förfärligt. Vem kunde säga när hans tur skulle komma? Men under tiden var det bara att spela de kort han hade på hand, och de voro strid, hämnd och cocktails. Och slumpen satt där och grinade.

*

ELFTE KAPITLET.

Sent en söndagseftermiddag befann sig Ljusan Dag på andra sidan viken bland Piedmonthöjderna bakom Oakland. Som vanligt satt han i en stor automobil, ehuru denna gång inte hans egen, utan som Swiftwa-ter Bills gäst. Denne lyckans gunstling hade kommit ner för att göra av med den sjunde förmögenhet han avtvingat den frusna arktiska jorden. Han var en känd slösare, och den sista förmögenheten var redan på god väg att göra den föregående sällskap. Det var han som under Dawsons första år släppte lös en hel ocean av champagne till femtio dollars flaskan. Det var han som likt en nabob betalat ett svindlande pris för det snabbaste extratåg mellan San Francisco och New-York. Och nu var han här igen och vräkte ut guld alldeles på samma sätt som i gamla dagar.

Det var ett gladt sällskap och dagen hade varit glad. De hade farit rundt viken från San Francisco förbi San José och upp till Oakland. Tre gånger hade de blivit anhållna för att ha kört för fort. Tredje gången hade de tagit ordningens väktare med sig i bilen. Då de emellertid befarade att man hunnit telefonera i förväg om deras tilltag, hade de kört in på sido-vägar och närmade sig nu Oakland, i det de skränande diskuterade om vad de skulle ta sig till med konstapeln.

212”Vi ä’ ute vid Blair Park om fem minuter", sade en. ”Ser du, Swiftwater, tvärvägen där alldeles framför. Den går åt Berkeleyhållet, och sedan kan vi köra in i Oakland från andra sidan, smyga oss över med färjan och låta chauffören komma med bilen i natt.”

Men Swiftwater Bill kunde inte inse varför man inte skulle köra in i Oakland just förbi Blair Park, och så blev det.

Nästa ögonblick, då de rundat en krökning, fingo de syn på den vägen de inte ämnade taga. Där var en grind och den höll just på att stängas av en ung flicka, som lutade sig över sadeln på sin fux. Vid första ögonkastet kände Ljusan Dag igen Dede Mason. Hon galopperade sin väg med ryggen åt dem. Ljusan Dag kom ihåg vad Morrison talat om för honom, att hon höll en häst, och han var glad att hon inte tycktes ha sett honom i detta skränande sällskap. Swiftwater Bill reste sig i bilen och började vifta åt henne för att tilldraga sig hennes uppmärksamhet, och han spetsade just läpparna till den gälla vissling som Ljusan Dag kände sedan gammalt, då han plötsligt föll ned på sätet tack vare ett krokben av Ljusan Dag.

”Du m-m-måtte känna henne?” sluddrade Swiftwater Bill.

”Ja, det gör jag”, svarade Ljusan Dag, ”så håll munnen på dig bara.”

”Gratulerar, du har god smak, Ljusan Dag. Det är ju en riktig ängel och hon rider som en sådan också.” Nu skymdes hon bort av träden, och Swiftwater Bill började på nytt diskutera vad man skulle ta sig till med konstapeln, medan Ljusan Dag lutade sig bakåt och med slutna ögon ännu såg Dede Mason galoppera

213bort på landsvägen. Swiftwater Bill hade rätt. Hon kunde verkligen rida, red grensle och hennes sits var fullkomlig. Det var bra gjort av henne att rida på det enda naturliga och logiska sättet. Hon hade minsann ett klart huvud, det var då ett som var säkert.

När hon på måndagsmorgonen kom in för att som vanligt ta emot diktamen, såg han på henne med nytt intresse, fastän han inte lät märka det. Och de stereotypa affärerna gingo stereotypiskt sin gång. Men nästa söndag befann han sig själv till häst uppe i Piedmonthöjderna. Han red omkring hela dagen, men utan att lyckas få se en skymt av Dede Mason, ehuru hon enligt Morrisons utsago skulle bo i Berkeley.

Det hade sålunda varit en misslyckad dag, vad henne beträffar, men han hade funnit sig så väl av den långa ridten, att han på måndagsmorgonen uppdrog åt hästhandlarna att skaffa honom den bästa fux som kunde fås för pengar. Flera gånger under veckan såg han på en hel mängd fuxar, men ingen passade honom. Det var först på lördagen han kom över Bob. Ljusan Dag såg genast att här var just vad han ville ha. Det var ett litet för stort djur för att begagnas till ridhäst, men i alla fall inte för stor för en man sådan som Ljusan Dag. Bob befann sig i utmärkt skick; i solskenet var hans hud som en elds flamma och hans böjda nacke en gnistrande eldsvåda.

”Den här passar mig precis”, sade Ljusan Dag. Men hästhandlaren var inte så alldeles säker. Han hade fått i uppdrag att sälja hästen, men dess ägare ville alldeles bestämt att en eventuell köpare noga skulle få reda på Bobs verkliga karaktär. Hästhandlaren förklarade :

214”Det ar inte vad man egentligen kallar en ilskeri häst, men han är farlig. Han kan lika väl döda er som låta bli, men på ett slags lekfullt sätt utan att alls mena det. Själv skulle jag inte vilja rida honom. Men det är en kapplöpare, titta bara på hans bringa och ben. Inte ett fel på honom. Han har aldrig blivit skadad eller utpumpad därför att ingen lyckats rida honom ordentligt. Han är dessutom säker på foten som en stenget, så länge han bara vill. Skyggar inte, är aldrig rädd, men låtsas vara det. Slår aldrig bak-ut, men stegrar sig. Måste ridas med språngrem. Snor ibland rundt utan orsak, bara för att skämta med ryttaren. Det beror alldeles på hur han känner sig. Ena dagen kan han gå lugnt och utan krångel tjugu mil. Andra dagen är han nästan ohandterlig. Känner till automobiler så bra att han kan lägga sig bredvid en och sova eller äta hö ur den. Han kan låta nitton gå förbi utan att se dem, men den tjugonde kommer honom att spela galen, bara därför att han är munter. I allmänhet för livlig och nyckfull som promenadhäst. Nuvarande ägaren kallar honom Judas Iskariot och vill inte sälja honom utan att köparen först fått reda på hurudan han är. Men titta på man och svans. Har ni någonsin sett någonting vackrare?”

Hästhandlaren hade rätt. Ljusan Dag undersökte manen och fann den finare än på alla hästar han sett. Dess färg var också ovanlig, nästan kastanjebrun. När han gled med fingrarna igenom manen, vände Bob på huvudet och gned lekfullt nosen mot hans axel.

”Sadla honom, så får jag försöka honom”, sade Ljusan Dag. ”Jag undrar om han är van vid sporrar?

215Kom ihåg, inte engelsk sadel, utan ge mig en bra mexikansk och en stång, inte för hård, efter han tycker om att stegra sig.”

Ljusan Dag övervakade förberedelserna, justerade stångbetslet och längden på stigbyglarna. Han skakade på huvudet åt språngremmen, men gav med sig. Och så när som på några lekfulla piruetter var Bob fullkomligt lugn, också under den timmes ridt som följde. Ljusan Dag var förtjust och köpte djuret genast, varpå Bob sändes över viken för att få sin framtida plats i stallarna som tillhörde Oaklands ridinstitut.

Som nästa dag var söndag, begav Ljusan Dag sig i väg tidigt, for över med färjan i sällskap med Wolf, ledaren av hans gamla hundspann, den enda hund han tagit med sig från Alaska. Hur han än red härs och tvärs bland höjderna och ända fram till Berkeley, såg han inte en skymt av Dede Mason och hennes fux. Men han hade inte mycken tid att tänka på missräkningen, ty hans egen fux höll honom tillräckligt sysselsatt. Bob visade sig nämligen så nyckfull och egensinnig, att han tröttade ut sin ryttare inte mindre än denne tröttade ut honom. Allt vad Ljusan Dag kände till om hästar hade han fullt bruk av, medan Bob i sin tur begagnade sig av varenda upptänkligt trick. När han upptäckte att språngremmen satt slappare än vanligt, började han genast stegra sig och gå på bakbenen. Efter tio minuters fruktlösa försök att få honom på alla fyra steg Ljusan Dag av och spände till remmen, då Bob genast blev snäll som en ängel. Han lurade Ljusan Dag kapitalt. Efter en halvtimme hade han insövt sin ryttare i säkerhet. Ljusan Dag red

216i skridt och rullade en cigarrett, medan tyglarna lågo på djurets manke. Plötsligt snurrade Bob rundt med blixtens hastighet, med framfötterna uppdragna från marken. Ljusan Dag tappade ena stigbygeln och måste slå armarna om hästens hals. Glad över att han inte just nu mötte Dede Mason, kom Ljusan Dag ändtligen till rätta i sadeln igen och lät Bob på nytt känna tyglarna.

Han galopperade ett stycke för att så vända. Men när Bob kommit tillbaka till samma ställe som nyss, började han snurra rundt igen. Nu satt emellertid Ljusan Dag säkrare i sadeln. Han märkte att Bob snurrade åt höger och beslöt att låta honom känna vänstra sporren.

”Nu ska du se, min gosse”, sade han och torkade svetten ur pannan. ”Du är kvick i vändningarna, din sprakfåle, men det här ska väl ge dig någonting att tänka på — å, ditt odjur!”

Ty i samma ögonblick sporren berörde honom, lyfte han hastigt vänstra bakfoten och gav sporren en kraftig spark. Bara av nyfikenhet försökte Ljusan Dag samma manöver flera gånger, men alltid med samma resultat. Då satte Ljusan Dag båda sporrarna i honom.

”Jaså, det här har du visst inte smakat på förr”, mumlade han, då Bob gjorde ett hopp och sköt framåt.

Ett halvt dussin gånger fick han känna sporrarna ordentligt och föll in i sträckt galopp. Efter en halv mil hade Ljusan Dag fått Bob i hastigt trav. Wolf höll sig efter och allting gick utmärkt.

”Jag skall minsann lära dig att snurra rundt, din best”, sade Ljusan Dag, då Bob visade tecken att

217börja sin gamla lek på nytt. Midt i en galopp tvaf-

stannade han på fyra utspärrade, stela ben. Ljusan Dag fick alldeles lagom tag om hans hals, då han lyfte frambenen från marken och gick rundt. Det krävdes en utmärkt ryttare att inte bli kastad ur sadeln, och det var nära nog att Ljusan Dag hamnat på marken. När han fått balansen igen, satte Bob av i full karriär än åt ena sidan, än åt den andra, så att Wolf fick rädda sig in i småskogen.

”Rätt så, min gosse”, sade Ljusan Dag med hopbitna tänder och högg gång på gång med sporrarna, när Bob tycktes vilja sakta av den vilda galoppen. Då Ljusan Dag slutligen tyckte, att hästen fått nog, vände han honom plötsligt och lät honom gå i sakta trav. Efter en stund höll han in honom för att se om han flåsade mycket. Bob stod still en minut, vände på huvudet och gned nosen mot stigbygeln som om han ville säga att det var tid på att fortsätta igen.

”Jaså, du tycks inte var ilsken alls efter den här lilla lektionen”, tänkte Ljusan Dag. ”Du är en snäll gosse, Bob.”

Och på nytt invaggades Ljusan Dag i säkerhet. En hel timme var Bob allt vad man kunde begära av en livlig häst, då han plötsligt började durka och snurra igen. Ljusan Dag gjorde ett hastigt slut härpå med sporrarna och lät honom till straff galoppera flera mil tillbaka. Men när han sedan vände, började Bob låtsas bli rädd för träd, kor, buskar, Wolf, sin egen skugga och allt både möjligt och omöjligt. Vid dessa tillfällen lade sig Wolf ned i skuggan och såg på, medan Ljusan Dag arbetade med Bob.

Så gick dagen. Bland annat visade Bob också en

218ny sida, i det han låtsades vilja kasta, och detta var* lika förtretligt som om han verkligen gjort det, ty varje gång narrade han Ljusan Dag att klämma åt skänklarna och spänna hela sin kropp. Men så efter några låtsade försök snodde han plötsligt rundt och fick Ljusan Dag med armarna om halsen. Bob travade förbi en hel mängd automobiler utan att bry sig c!et minsta om dem, men så kom en stackars liten vagn rullande, och den tycktes göra honom utom sig av skrämsel. Och strax innan man hunnit tillbaka till stallet lyckades han slita av språngremmen och reste sig på bakbenen, och det var på ett hår när att Ljusan Dag kastats handlöst ur sadeln.

Men han hade fäst sig vid djuret och ångrade inte alls att han köpt det. Bob var inte ilsken eller elak, han var bara sprudlande av liv och begåvad med långt större hästintelligens än vanligt. Vad han behövde var en stark hand, lugn, men ändå kraftig så att det kändes.

”Antingen jag eller du, Bob”, sade han flera gånger under dagens lopp.

Och till stallknekten sade han om aftonen:

”Det här är djur som heter duga. Har aldrig träffat på någonting liknande, och jag har sett åtskilligt med hästar i mina dar.”

Och till Bob, som vändt på huvudet och lekfullt nosade på honom:

”Adjö med dig, din förbaskade envising. Vi träffas nästa söndag morgon igen och till dess kan du tänka på, om du har några fler tricks som du vill visa mig, din vackra kanalje!”

*

TOLFTE KAPITLET.

Hela veckan var Ljusan Dag nästan lika mycket intresserad av Bob som av Dede, och som affärerna för ögonblicket inte togo all hans uppmärksamhet i anspråk, hade han tid att tänka på båda två. Bobs ovana att gå rundt och durka förorsakade honom åtskilligt grubbel. Han måste vänja honom av med det. Antag att han mötte Dede uppe i bergen och genom någon lycklig tillfällighet kunde komma att rida bredvid henne, då kunde den där ovanan bli mycket otrevlig. Han var inte särskilt ängslig för att hon skulle få se honom kastad framåt mot Bobs hals, men det dugde rakt inte att vara tvungen att lämna henne efter i vild galopp under sporrhugg och stramade tyglar.

Vad som krävdes var ett sätt att förekomma dur-kandet och kastningarna. Han måste kunna få djuret att stanna innan det gick rundt. Härtill voro inte tyglarna och sporrarna nog. Återstod ridpiskan. Men hur skulle det gå till? Många gånger satt han som frånvarande och tänkte på detta under veckan. Han tyckte att han satt i sadeln på sin vackra fux och försökte att förekomma en durkning. Så var tillfället en dag, när han hade en konferens med Hegan. Denne märkte till sist att Ljusan Dag inte alls hörde på honom.

220”Nu har jag det!” utbrast han plötsligt. ”Hegan, gratulera mig. Det är så enkelt som aldrig det. Allt vad jag behöver göra är att klämma till honom över nosen och det riktigt ändå!”

Så förklarade han för den häpne Hegan vad det var fråga om och blev genast den uppmärksamme lyssnaren igen, men han kunde inte låta bli att gång på gång smacka av tillfredsställelse. Så var det. Bob snodde sig alltid åt

höger. Godt. Han skulle skaffa sig en duktig ridpiska, och i samma ögonblick Bob gjorde ett försök skulle han få ett duktigt slag över nosen. Det fanns ingen häst som skulle våga göra om försöket efter att ha fått en dylik näsbränna.

Under denna vecka kände Ljusan Dag mera klart än någonsin att han inte hade några som helst sociala eller ens mänskliga beröringspunkter med Dede. Situationen var sådan, att han inte kunde göra henne ens den enkla frågan om hon tänkte sig ut och rida nästa söndag eller inte. Det var ett bekymmer av alldeles nytt slag att ha en vacker flicka i sin tjänst. Han såg ofta på henne under arbetet och det riktigt kittlade honom på tungan att bara säga de orden: cm hon tänkte göra någon ridtur nästa söndag. Och medan han såg på henne, undrade han hur gammal hon kunde vara och hur mycket hon kunde haft att göra med de där studentpojkarna Morrison talat om. Hela hans sinne fylldes av henne dessa sex dagar mellan söndag och söndag, och en sak blev han alldeles viss på; han skulle gärna vilja ha henne, till och med så ivrig var denna önskan, att han helt och hållet glömde bort förklädesbandet. Han, som vanligen i hela sitt liv sprungit för kvinnor, han hade nu blivit så modig

221att han rent av förföljde dem. En söndag förr eller senare skulle de träffas utom kontoret, någonstans uppe i högtrakten och om de då inte blevo närmare bekanta, skulle det vara därför att hon inte brydde sig om det.

På så sätt fann han ännu ett kort på hand, som Slumpen givit honom. Hur viktigt det kortet skulle komma att bli, kunde han ej ens drömma om, men han tyckte tillsvidare att det var ett ganska godt kort. Men så kom tvivlet. Kanske var det bara ett streck av Slumpen för att bringa olycka och tillintetgörelse över honom. Antag att Dede inte ville ha honom och att han fortfor att älska henne allt mer och mer. All hans gamla förskräckelse för kärleken vaknade till liv igen. Han mindes de fördärvbringande kärleksaffärer mellan män och kvinnor som han en gång känt. Bertha Doolittle, gamle Doolittles dotter, hade ju varit vansinnigt förälskad i Dartworthy, den rike Bonanzagruvägaren. Dartworthy i sin ordning hade inte alls brvtt sig om Bertha, utan älskat överste Walthstones hustru och rymt med henne utför Yukon. Överste Walthstone, som varit mycket kär i sin hustru, hade förföljt de båda. Vad hade slutet blivit? Olycka för allesammans. Nere vid Minook hade överste Walthstone och Dartworthy duellerat. Dartworthy hade blivit dödad. En kula genom överstens lungor hade gjort honom så svag, att han våren därpå dog i lunginflammation. Och överstens hustru stod där ensam utan någon att älska.

Och så Freda, som velat dränka sig i issörjan tack vare någon man i andra ändan av världen och som kommit att hata honom, Ljusan Dag, därför att han

222dragit upp henne ur floden. Och Jungfrun ... De gamla minnena skrämde honom. Om de här kärleks-bacillerna riktigt grepo honom och om Dede inte ville ha honom, skulle det bli nära på lika illa som att ha blivit lurad på allt vad han ägde av Dowsett, Letton och Guggenhammer. Hade hans spirande längtan efter Dede varit mindre, kunde han kanske ha skrämts bort från varje vidare tanke på henne. Men som det nu var, tröstade han sig med den tanken att åtminstone några kärleksaffärer slutade väl. Och kanhända ändå Slumpen givit honom ett vinstkort på hand. Somliga föddes lyckliga, levde lyckliga i all sin tid och dogo lyckliga. Kanske han också var en sådan lyckans gunstling som inte kunde förlora.

Söndagen kom och ute bland Piedmonts kullar betedde Bob sig som en riktig ängel. Ljusan Dag hade ridpiskan i ordning och riktigt längtade efter att Bob skulle börja krångla, bara en enda gång, men Bob gick sin väg exemplariskt och from som ett lamm. Han lyckades dbck inte träffa Dede, hur mycket han än red härs och tvärs bland kullarna. Han fortsatte över åsen på väg ner i Maragadalen. Just som han red uppför stigningen, hörde han hovslagen av en häst i trav. Det kom uppifrån och emot honom. Tänk om det var Dede? Han vände Bob och red tillbaka i skridt. Om det var Dede, var han född till lycka, tänkte han, ty ett möte kunde aldrig ha ägt rum under gynnsammare omständigheter. Hon skulle hinna upp honom just där sluttningen tvang till skridt, och så måste de rida bredvid varandra.

Travet kom närmare, men han vände sig inte om, förrän han hörde hästen bakom sig gå över till skridt.

223Då såg han sig om över axeln. Det var Dede. Hon blev synbarligen överraskad. Vad var naturligare än att han höll in sin häst, så att hon skulle hinna upp honom. Han drog en djup suck av befrielse. Nu var det gjort, och så

lätt sedan. De hade utbytt hälsningar och redo sida vid sida med många mil framför sig.

Han märkte att hennes öga först stannade på hästen och sedan på honom.

”Å, vad han är vacker!” utropade hon, då hon riktigt granskat Bob. Han kunde knappast tro att dessa glänsande ögon och detta ansikte som sken av riktig fröjd tillhörde den unga kvinna han hade lärt känna på kontoret, den unga kvinnan med det allvarliga, ödmjuka kontorsansiktet.

”Jag visste inte, att ni brukade rida”, var en av hennes första anmärkningar. ”Jag trodde ni riktigt var vigd vid era automobiler.”

”Jag har börjat igen först nyligen”, svarade han. ”Började bli fet, förstår ni, och måste få bort det på något sätt.”

Hon gav honom från sidan en blick, som tycktes famna honom från huvud till fot, med sadel och allt, och sade:

”Men ni har ridit förr?”

Hon hade alldeles bestämt öga för hästar och vad som stod i samband med dem, tänkte han, då han svarade:

”Inte på många år. Men jag ansåg mig själv för en riktig överdängare, när jag var pojke uppe i östra Oregon och smög mig bort från lägret för att följa boskapshjordarna.”

224Till hans stora lättnad kommo de in på samtalsämnen som intresserade dem båda. Han berättade för henne om Bobs nycker och hans ovana att kasta och hur han tänkt ta bort den där ovanan. Hon instämde i att hästar måste behandlas med en viss rationell stränghet, hur mycket man än tyckte om dem. Hennes Mab till exempel, som hon haft i åtta år, hade hon måst vänja av med att slå bakut i stallet. Processen hade varit pinsam för Mab, men den hade botat henne.

”Ni har ridit mycket?” sade Ljusan Dag.

”Jag kan verkligen inte minnas första gången jag satt till häst”, svarade hon. ”Jag är född på landet och ingen kunde hålla mig från hästarna. Kärleken till dem måste vara medfödd. Jag fick min egen ponny när jag var sex år, och när jag var åtta brukade jag ibland sitta i sadeln hela dagen med pappa. När jag blev elva, tog han mig med på min första hjortjakt. Jag vet inte hur jag skulle bära mig åt utan en häst. Jag kan inte med att sitta inomhus, och utan Mab här tror jag att jag blivit sjuk och dött för länge sedan.”

”Ni tycker om landet?” frågade han och såg för första gången en glimt i blicken, när hon fäste den på honom.

”Ja, lika mycket som jag avskyr staden”, svarade hon. ”Men en kvinna kan inte förtjäna sitt uppehälle på landet, och därför får jag försöka att ta det som det är — med Mab.”

Hon berättade för honom mera om sitt liv på landet, innan hennes far dog. Och Ljusan Dag kände sig så tillfreds, de började bli bekanta, samtalet hade

inte stannat av en sekund under den halvtimme de ridit tillsammans.

”Vi äro nästan från samma trakt”, sade han. ”Jag har vuxit upp i östra Oregon, och det är inte så långt ifrån Siskiyou.”

Nästa ögonblick skulle han ha velat bita av sig tungan, ty hastigt kom hennes fråga;

”Hur vet ni att jag är från Siskiyou? Jag vet att jag aldrig har talat om det för er.”

”Jag vet inte”, sade han undvikande. ”Jag har hört att ni var någonstans därifrån.”

Wolf kom som en skugga, och hennes häst skyggade till. Den besvärande pausen utfylldes genast med ett nytt samtalsämne, om Alaskahundar, tills de återkommo till hästarna. Och det blev hästar hela vägen.

Medan hon talade, lyssnade han och följde med henne, men på samma gång följde han också sina egna tankar och intryck. Det var käckt av henne att så här rida grensle och han var inte säker, huruvida han tyckte om det

eller inte. Hans idéer om kvinnor voro nog mera gammalmodiga, han hade insupit dem i sin tidiga ungdom, då alla kvinnor sutto till häst från sidan. Och på sätt och vis störde det honom att se henne sitta i sadeln som en man. Men på samma gång måste han erkänna att det tog sig bra ut.

Det var också två andra saker, som genast frapperade honom. Först var det de gyllene fläckania i hennes ögon. Märkvärdigt att han inte sett dem förr. Kanske det berodde på dagern på kontoret eller kanske de kommo och gingo. Nej, de voro ett slags fladdrande, gyllene ljus. Inte voro de precis gyllene, men det var närmare än någon annan färg han kände till.

226Alldeles säkert stötte de inte i gult. En förälskads tankar äro alltid färgade, och det torde vara tvivelaktigt om någon annan i världen skulle ha kallat Dedes ögon gyllene. Men Ljusan Dag älskade att tänka på dem som gyllene och därför voro de också gyllene.

Och så var hon så naturlig. Han hade varit beredd på att det skulle vara svårt att bli bekant med henne. Och så var det helt enkelt. Det fanns alls ingenting högtravande i hennes sätt — det var på det sättet han skilde Dede på hästryggen från den Dede med kontorsvanorna som han hittills känt. Men fastän han var förtjust över hur lätt allting gått och hur ogenerat de kunnat tala med varandra, kände han ändå att under alltsammans låg någonting besvärat. När allt kom omkring var deras samtal tomt och lönlöst. Han var en handlingens man, och han ville äga henne, Dede Mason, kvinnan. Han ville att hon skulle älska honom och vara älskad av honom. Han var van vid att bruka makt, van att brottas med människor och böja dem efter sin vilja. Nu kände han alldeles detsamma. Han ville säga henne att han älskade henne och att det inte fanns för henne någonting annat att göra än att gifta sig med honom. Men han sade ingenting av detta. Kvinnor voro flyktiga varelser, och att här komma med maktspråk skulle nog visat sig vara ett missgrepp. Han kom ihåg all sin förslagenhet under jakterna, det tålamod han måst ålägga sig när han måst inför hungersnöden skjuta en ekorre och när en träff eller en bom betydt liv eller död. Så mycket betydde visserligen inte ännu denna unga flicka för honom, men hon betydde i alla fall mycket, mera nu än någonsin, när han red

227bredvid henne, kastande en blick på henne så ofta han vågade, hon i sin riddräkt av korderoj, så käckt manlig och på samma gång så äkta kvinnlig, leende, skrattande, talande, med ögonen tindrande och med något av solig dag och sommarbris över kinderna.

*

TRETTONDE KAPITLET.

Nästa söndag var Ljusan Dag åter ute och red med Dede. Men när hon denna gång mötte honom, var hennes överraskning blandad med misstanke eller, rättare sagt, hennes överraskning var av annat slag. Föregående söndag hade mötet varit alldeles tillfälligt, men hans uppträdande för andra gången på hennes älsklingsplatser tydde på någonting annat än en slump. Ljusan Dag kände att hon misstrodde honom, och som han kom ihåg att han sett ett stort stenbrott i närheten av Blair Park, drog han till med att han tänkte köpa det, och han frågade om hon inte ville rida med honom och se på stenbrottet.

På det viset fick han flera timmar vara i hennes sällskap, och hon var samma flicka som förra gången, naturlig, glad, leende och skrattande, pratande om hästar med oförminskad förtjusning och stiftande bekantskap med den vresige Wolf. Hon bad att få rida Bob, som hon sade att hon var riktigt kär i. Men det ville Ljusan Dag inte vara med om. Bob var farlig, hade en massa ovanor och han ville inte ens låta sin värsta ovän rida honom.

”Ni tror förstås, att jag inte alls begriper mig på hästar för att jag är flicka”, svarade hon. ”Men jag har blivit avkastad tillräckligt många gånger för att vara på min vakt.”

229”Men ni har aldrig sett hur Bob kan bära sig åt”, sade Ljusan Dag.

”Jag har i alla fall sett en hel mängd andra hästar och ridit inte så få. Jag har själv vant Mab vid spårvagnar, lokomotiv och automobiler. Hon var alldeles otämd, när jag fick henne. Förresten tänker jag visst inte göra er

häst illa.”

Mot bättre vetande gav Ljusan Dag med sig och på en ödslig; väg bytte de sadlar och tyglar.

”Kom ihåg, att han är som en oljad blixt”, varnade han, när han hjälpte henne upp.

Hon nickade. Bob gav med en klippning av öronen tillkänna, att han lagt märke till att han hade en främmande ryttare på sin rygg. Och så kom skämtet hastigt nog — alldeles för hastigt för Dede, som plötsligt fann sig mot Bobs hals, medan han snodde rundt och susade i väg åt andra hållet. Ljusan Dag följde efter på hennes häst och övervakade henne. Han såg hur hon hastigt nog fick djuret att stanna, varpå hon med tyglarna och ett sporrhugg fick honom att vända.

”Passa nu på med piskan på nosen”, ropade Ljusan Dag.

Men för snabbt för henne kastade Bob om igen, ehuru hon denna gång lyckades hålla sig kvar i sadeln. Hon fick honom i dansande skridt och vände honom på nytt med sina sporrar. Det fanns ingenting kvinnligt i det sätt varpå hon behandlade honom: hennes metod var beslutsam och manlig. Om förhållandet inte varit sådant, skulle han inte ha blivit överraskad, om hon sagt att hon fått nog. Men vad han redan sett hade lärt honom litet ifråga om Dedes egenskaper,

230och en blick i hennes grå ögon, som tydligen visade att hon var förargad på sig själv, och på hennes fast slutna läppar, lärde honom detsamma. Ljusan Dag sade ingenting, han bara satt och väntade på vad Bob härnäst skulle ta sig till. Han lät inte vänta länge på sig, men han hade knappast hunnit kasta om halvvägs, förrän han fick ett kraftigt, välriktat slag över sin mjuka nos. Han blev tydligen alldeles häpen och satte genast framfötterna i marken.

”Utmärkt!” applåderade Ljusan Dag. ”Ett par gånger till och han aktar sig nog. Han är för klok för att inte förstå, när han får stryk.”

Bob gjorde ett nytt försök, men med samma resultat och nu fick hon honom lugn utan både tyglar och sporrar, bara med hotet av piskan.

Dede såg triumferande på Ljusan Dag.

”Får jag låta honom löpa?” frågade hon.

Ljusan Dag nickade och hon sköt framåt vägen. Han såg henne försvinna vid en krökning och komma tillbaka. Hon kunde verkligen sitta till häst. Gud, hon vore en hustru för en man. Och att tänka sig att hon hela veckan satt och knackade på en skrivmaskin. Det var inte någonting för henne. Hon skulle vara en mans hustru, som levde ett lugnt liv med siden och sammet och diamanter — det var vad han ansåg passa en älskad kvinna — och hundar och hästar och allt sådant — ”Och vi få väl se, herr Ljusan Dag, vad ni kan göra åt den saken”, mumlade han för sig själv: och högt till henne:

”Ni förstår konsten, miss Mason. Det finns inte en häst god nog åt en kvinna, som kan rida som ni. Nej, behåll honom, och så rida vi bort till stenbrottet.

231Hörde ni, att han ven litet, när ni gav honom över nosen sista gången? Och såg ni hur fort han fick framfötterna i marken, alldeles som om han stött mot en stenvägg. Och ni kan vara säker på, att numera vet han att den där stenmuren alltid finns till hands, när han tänker börja bråka.”

När de skildes åt på eftermiddagen, red han in i en träddunge, där han obemärkt kunde följa henne med blicken, tills hon försvann. Och medan han travade vägen fram mot Oakland, föll det över honom en tanke, som kom honom att le litet ångerfullt: ”Nu gäller det bara att köpa det där förbaskade stenbrottet, så man kan ha någon ursäkt för att man snokar kring där uppe.”

Men tills vidare blev det ingenting av med stenbrottet, ty nästa söndag fick han rida ensam. Ingen Dede kom på sin fux på vägen från Berkeley och inte söndagen därpå heller. Ljusan Dag var alldeles utom sig av otålighet, men lade band på sig under kontorstiden. Han märkte ingen förändring hos henne och försökte att själv inte låta

märka någonting, fastän han nästan kände sig sjuk. Vad tjänade det till att man ägde millioner, då man inte ens fick tala till sin stenograf som män och kvinnor vanligen brukade tala med varandra? frågade han sig en dag, då hon lämnade honom efter att ha tagit upp en diktamen.

När tredje veckan nalkades sitt slut och ännu en enslig och dyster söndag väntade honom, beslöt han a.tt tala ut — han gav kontoret helt enkelt en god dag. Och trogen sin natur, gick han inga slingervägar. Hon

hade slutat sitt arbete inne hos honom och sam-

232lade ihop sina pappersblad och blyertspennor för att gå, då han sade :

”Ett ögonblick, miss Mason, och jag hoppas ni inte misstycker att jag talar rent ut. Jag har uppfattat er som en rättfram och förståndig flicka och jag tror inte att ni blir sårad av vad jag tänker säga. Ni vet hur länge ni varit här på kontoret, det är flera år nu, och ni vet också, att jag har varit rättskaffens och ärlig gent emot er. Just därför att ni varit på kontoret hos mig har jag försökt att vara mera tillbakadragen mot er än . . . om ni inte varit här på kontoret.. . ni förstår. Men jag är i alla fall människa. Jag lever mycket ensamt — nej, fatta det inte som en bön om vänlighet. Vad jag vill försöka säga är, att ni inte vet hur mycket våra ridturer tillsammans ha varit för mig. Och nu hoppas jag ni inte blir ond, om jag frågar, varför ni inte har varit ute och ridit de två senaste söndagarna/’

Han tystnade och väntade, kände sig mycket varm och tafatt, och svetten pärlade fram på hans panna. Hon svarade inte genast, och han gick tvärs över rummet och drog upp fönstret.

”Jag har varit ute och ridit”, svarade hon, ”men åt andra håll.”

”Men varför? . . . Svara mig uppriktigt, lika uppriktigt som jag har talat till er. Varför har ni inte ridit åt Piedmont till? Jag har sökt er överallt.” ”Just därför.” Hon log och såg honom ett ögonblick rakt i ögonen, varpå hon sänkte sina egna. ”Nog förstår ni det, mr Harnish.”

Han skakade dystert på huvudet.

”Jag gör och jag gör inte. Jag begriper mig inte

233alls på stadsseder. Det finns saker som man inte får göra och som jag inte alls bryr mig om, så länge jag inte vill göra dem.”

”Men när ni vill?” frågade hon hastigt.

”Då gör jag dem” — han pressade beslutsamt läpparna tillsammans, men tilläde i nästa ögonblick: ”Det vill säga, jag gör det för det mesta. Men vad jag inte begriper är att det finns saker, man inte får göra, fast det inte finns någonting orätt i dem och de inte skada någon — de här ridturerna till exempel.” Hon lekte en stund nervöst med en blyertspenna, som om hon överläde med sig själv om sitt svar, medan han väntade tåligt.

”De där ridturerna”, började hon, ”äro inte vad man kallar riktigt passande. Jag vädjar till er. Ni känner världen. Ni är mr Harnish, den kolossalt rike. ..”

”Spelaren”, avbröt han henne.

Hon nickade instämmande och fortsatte;

”Och jag är stenograf på ert kontor . . .”

”Ni är tusen gånger bättre än jag”, försökte han inflika, men blev i sin tur avbruten:

”Det är inte fråga om det. Jag är i ert bröd, och det betyder ingenting vad ni eller jag, utan vad andra tänka. Och mer behöver jag inte säga, ni vet själv.” Hennes kyliga, affärsmässiga ton stämde inte alls överens med hennes barms vågrörelser eller den mörka färgen över hennes kinder, tänkte Ljusan Dag.

”Jag är ledsen att jag skrämde bort er”, sade han. ”Nej, det har ni alls inte gjort”, svarade hon litet ivrigt. ”Jag är inte någon dum skolflicka. Jag har redt mig själv länge nog för att inte bli rädd så lätt.Vi ha varit tillsammans två söndagar och jag tror inte ni kan säga att jag var rädd vare sig för er eller Bob. Det är inte det. Men ser ni, man får

inte sköta sig själv, världen vill vara med om det. . . det är just det tråkiga. Det avgörande är vad världen skulle säga om att jag hade möten med min principal. Det kan ju tyckas lustigt, men så är det. Jag skulle kunna rida ut med en av era bokhållare, men med er — nej.”

”Men världen vet ingenting och behöver inte heller veta det”, utropade han.

”Det gör det på sätt och vis ännu värre. Man gör någonting som man vet är alldeles oskyldigt, men ändå måste man gå smygvägar och känna det, som om man ändå gjorde orätt. Det skulle vara mycket mindre farligt för mig . . .”

”Att luncha med mig en vardag till exempel”, sade Ljusan Dag, anande vad hon velat säga.

Hon böjde på huvudet.

”Jag tänkte inte precis på det, men det duger också. Jag skulle föredra att göra någonting som till och med kunde få folk att spärra upp ögonen, bara man visste av det, framför att sedermera bli upptäckt. Ja, jag begär visst inte att bli bjuden på lunch”, tilläde hon med ett leende, ”men jag tror att ni förstår vad jag menar.”

”Men varför kan ni då inte helt öppet rida ut med mig?” envisades han.

Hon skakade på huvudet, som han tyckte med en den svagaste skymt av missräkning, och plötsligt greps han av en våldsam hunger efter henne.

”Hör nu, miss Mason, jag vet att ni inte tycker om att vi tala så här på kontoret. Det gör inte jag heller,

235och det sammanhänger väl med det andra kan jag tro. En man får inte tala om annat än kontorsgöromålen med sin stenograf. Men vill ni rida ut med mig nästa söndag, så kunna vi ju tala vidare om saken och komma till något slags resultat. Däruppe i bergen är platsen, där ni har rätt att tala om andra saker än bara affärer. Jag tror ni har sett tillräckligt av mig för att veta att jag är så där tämligen hederlig. Jag... jag aktar och respekterar er och . . . och jag. .Han började stamma, och handen, som vilade på läskpap-persblocket på skrivbordet, darrade märkbart. Han försökte behärska sig. ”Jag skulle önska det mer än någonting annat i livet. Jag. . . jag kan inte förklara det själv, men så är det i alla fall. Vill ni? Nästa söndag? I morgon?”

Han hade ingen aning om att hennes tysta samtycke berodde, lika mycket som på någonting annat, på svettdropparna i hans panna, hans darrande hand ocn den nedslagenhet, som talade ur hans röst.

*

FJORTONDE KAPITLET.

”Naturligtvis finns det ingen möjlighet att skilja vad en människa menar från vad hon säger.” Ljusan Dag kittlade Bobs klippande öra med piskan och grubblade misslynt över de ord han just yttrat. Det var inte alls vad han velat säga. ”Vad jag syftar på är att ni beslutsamt säger, att ni inte vidare vill träffa mig och att ni har givit mig era skäl, men hur skall jag kunna veta att de också äro de verkliga. Kanske ni i stället inte alls vill bli bekant med mig och inte vill säga det för att inte göra mig ledsen. Förstår ni? Jag är den sista man i världen som skulle tränga mig på, där man inte vill veta av mig. Och om jag trodde, att ni inte brydde er ett dugg om ifall ni inte vidare fick se en skymt av mig, så skulle jag ge mig av så kvickt att ni inte kunde se röken av mig.”

Dede log vid hans ord, men red tyst. Och det leendet var det mest ljuva och underbara leende han sett, tyckte han. Det var olikt alla andra leenden han någonsin fått. Det var ett leende från en som kände honom litet och som . . . Naturligtvis, tänkte han i nästa ögonblick, var det alldeles omedvetet från hennes sida. Det kom alltid någon gång, när två personer talade länge med varandra. Men nu gjorde det bara större intryck på honom — och så var det ett så för-

237underligt vackert leende. Ingen annan kvinna han känt hade lett mot honom så, det var han säker på.

Det hade varit en härlig dag. Ljusan Dag hade mött henne på vägen från Berkeley, och de hade ridit tillsammans

i flera timmar. Men först nu, då de snart stodo i begrepp att skiljas, hade han kunnat komma fram med det viktiga han hade att säga.

Hon svarade, och han lyssnade tacksamt.

”Men antag nu, antag att de skäl jag givit verkligen äro de enda — att det inte kan vara fråga om att jag inte vill lära känna er?”

”Nå då så”, sade han hastigt, ”då skulle jag bara gå på. Men om ni nu hade andra skäl, om ni inte

ville bli riktigt bekant med mig, om... ja, om ni

tyckte att ni inte ville göra mig ledsen därför att ni har en bra plats hos mig. . .” Han höll plötsligt inne av fruktan, att han kanske just träffat det rätta .. . ”Nå, allt vad ni behöver göra är att säga ifrån. Jag skulle inte bli ond på er, utan bara tycka att jag haft otur. Var därför uppriktig, miss Mason, och säg mig, om det är skälet... jag har nästan en aning om att det är så.”

Hon såg hastigt upp på honom, och hennes ögon voro fuktiga av både ledsnad och vrede.

”Men det är inte rätt av er”, utropade hon. ”Ni

vill att jag skall ljuga för er och såra er för att göra mig fri från er.”

Hennes kinder flammade och hennes läppar darrade, men hon såg honom stadigt in i ögonen.

”Jag är glad att höra er tala så miss Mason”, sade han.

”Men det har ni ingen nytta av”, fortfor hon hastigt. ”Det här är vår sista ridt och . . . här ha vi grinden.”

238Hon böjde sig ner, fick fatt i klinkan och öppnade.

”Nej, förlåt”, sade hon, då Ljusan Dag ville följa henne igenom.

Han strök Bob tillbaka, och grinden slog igen mellan dem. Men det var mer som skulle sägas, och hon red inte sig väg.

”Hör, miss Mason”, sade han sakta med en röst som darrade av ärlig känsla. ”Jag vill att ni skall vara övertygad om en sak. Jag har aldrig tänkt löpa omkring med er som en dumbom. Jag tycker om er, och aldrig i mitt liv har jag talat mera allvarligt. Jag har aldrig menat någonting orätt, utan mina avsikter ha varit fullt hederliga . . .”

Men uttrycket i hennes ansikte kom honom plötsligt att tystna. Hon var förargad, men på samma gång skrattade hon.

”Det där sista skulle ni inte ha sagt”, utbrast hon. ”Det påminner om en . . . en äktenskapsbyrå: fullt hederliga avsikter, i och för giftermåls ingående. Men det är bara vad jag förtjänade, och det är väl vad ni kallar att gå på.”

Bronsfärgen hade bleknat bort ur Ljusan Dags hud, sedan han börjat leva stadsliv, så att rodnaden, som göt sig över hela hans ansikte, tydligt syntes. Han kände sig så förvirrad att han inte märkte, hur hon nu såg på honom vänligare än någon gång förut under dagens lopp. Hon var inte van vid att se fullvuxna män rodna som pojkar, och hon ångrade redan skärpan i sina ord, som var helt ofrivillig.

”Miss Mason”, började han åter, först sökande, men sedan så hastigt att hans ord blevo nästan osammanhängande. ”Jag vet att jag är en grovhuggare, men

239jag har aldrig fått lära mig någonting som är fint. Jag har aldrig talat om kärlek förr och har för resten aldrig varit kär, så att jag vet inte mera hur jag skall gå tillväga än en jubelidiot. Men jag vill att ni skall försöka komma underfund litet med mannen bakom de klumpiga orden. Jag menar rätt, fast jag nog säger galet.”

Dede Mason skiftade genast och blev ångerfull.

”Förlåt att jag skrattade”, sade hon. ”Förresten var det egentligen inte något skratt. Jag blev både överrumplad och ledsen. Ser ni, mr Harnish, jag är inte van ...”

Hon tystnade plötsligt rädd att fullfölja den tanke, som hennes stämning oförvarandes ingivit henne.

”Ni menar att ni inte är van vid ett så’nt här slags frieri”, sade Ljusan Dag, ”ett så’nt där ’Hur står det till, angenämt-att-göra-bekantskap, vill-ni-inte-bli-min?’-frieri?”

Hon nickade och brast i skratt, och Ljusan Dag också, och därmed var misstämningen över. Han kände sig genast lättare om hjärtat och fortfor med större självförtroende, med kallare huvud och tunga;

”Ser ni det! Ni har haft erfarenhet i sådana här saker. Jag är säker på att ni har varit med om många frierier. Nå, det har inte jag och jag känner mig som en fisk på det torra. Förresten är inte det här något frieri. Det är en märkvärdig situation, och jag vet inte hur jag skall vända mig. Men jag har nog sundt bondförstånd för att begripa, att man inte brukar tala om giftermål med en flicka bara av den orsaken att man vill vara bekant med henne. Det är ett kinkigt fall. För det första kan jag inte få umgås

240med er på kontoret. För det andra säger ni, att ni inte vill träffa mig utom kontoret för att ge mig tillfälle att umgås med er. För det tredje är det ert skäl att folk skulle tala om det därför att ni är i min tjänst. För det fjärde måste jag riktigt lära känna er och få er att förstå, att jag menar ärligt och uppriktigt. För det femte befinner ni er på ena sidan grinden färdig att försvinna och jag på andra sidan av samma grind förtvivlad och tvungen att säga någonting, som kan komma er att tänka på saken. Nummer sex — jag har sagt det. Och så till sist, jag vill, att ni skall tänka på vad som ligger bakom mina ord.”

Hon lyssnade till honom och njöt av att se hans ärliga, förvirrade ansikte. Hans enkla, vardagliga ord liksom ströko under hans allvar och kommo henne att tydligt märka skillnaden mellan honom och alla andra män hon träffat. En stark mans kärlek är alltid en lockelse för en normal kvinna, och aldrig hade Dede känt denna lockelse så kraftig som nu, då hon såg på Ljusan Dag över den stängda grinden. Inte för att hon ens drömde om att någonsin gifta sig nied honom — det fanns hundra skäl mot någonting sådant. Men varför inte åtminstone få se honom? Hon fann sannerligen ingenting hos honom som stötte henne tillbaka. Tvärtom, hon tyckte om honom. Hon hade gjort det från första dagen hon sett honom och blickat upp i hans magra indianansikte, i hans blixtrande indianögon. Han var typen för en verklig man och det inte blott ifråga om sina härliga muskler. Dessutom skimrade det romantik omkring honom, denne starke, grovhuggne äventyrare från norden, denne man av många dåd och många millioner, som

16. Kungen av Klondyke.

24Ikommit ner från de arktiska regionerna för att brottas och kämpa så mästerligt med männen i södern.

Vild som ett rödskinn, spelare, en man utan moral, hämndgirig, som trampade ned alla, vilka vågade ställa sig i hans väg — å, hon kände till alla hätska namn man givit honom. Och ändå var hon inte rädd för honom. Han kallades också Ljusan Dag, och det namnet återkallade i hennes minne så mycket annat hon läst i tidningar, tidskrifter och böcker om Klondyke. Och just Ljusan Dag innebar allt vad som kunde fängsla en kvinnas fantasi — varför då inte också hennes, där hon lyssnade till hans rättframma, osminkade tal? Dede var i alla fall en kvinna med en kvinnas könsfåfänga, och det var just denna fåfänga som rönte intryck av att en man som han kommit till henne.

Mycket mera kom i hennes tankar — hur hon känt sig trött och ensam, tysta viskningar, drömmande ekon av den evigt kvinnliga längtan, som dock utgör själva livet. Det innebar för henne en stark frestelse att rida omkring med honom som de gjort denna dag. Någonting mera kunde det inte bli, det var hon fullkomligt säker på. Och hon var säker på sig själv. Varför inte då ... ? Det var ju en sådan småsak.

Hon levde sitt enformiga liv som hon bäst kunde. Hon åt och sov och arbetade — det var ungefär allt. Hon kunde se alltsammans: sex dagar i veckan på kontoret och fram och tillbaka på färjan, några timmar stulna från sömnen för att låta händerna glida över pianot eller sysselsätta sig med hemmets småting; om lördagskvällarna på sjukhuset hos brodern ocli den sjunde dagen — hennes egen dag — på Mabs

242rygg uppe i det harliga höglandet. Men det blev så enformigt att rida ensam.

Han var en sådan pojke, denne jättelike millionär, som kommit hälften av San Franciscos rike män att darra. En sådan pojke! Nej, det hade hon aldrig tänkt på förut.

”Hur bli folk gifta?” sade han. ”Jo, först träffas de; så tycka de om varandras utseende; sedan bli de bekanta och slutligen gifta de sig med varandra eller inte, beroende på om de bli kära sedan de lärt känna varandra. Men hur i all världens namn ska vi komma underfund med det, om vi inte själva skaffa oss tillfälle?”

Dede fann plötsligt situationen löjligt absurd. Hon ville skratta, alltsammans var så lustigt. Hon stenografen, han den mäktige millionären, och så emellan dem en grind, över vilken de argumenterade om hur folk skulle bli gifta. Nej, så kunde det inte fortgå. Mötena måste upphöra. Detta var sista gången. Fortsatte han att uppvakta henne på kontoret, skulle hon bli tvungen att lämna en god plats och episoden var slut. Det var inte någon glad utsikt, men sådan var världen.

”Vi bry oss inte om att smyga omkring här”, sade Ljusan Dag. ”Vi rida tillsammans så fritt och öppet som ni själv vill, och om någon ser oss, så gärna det. Om man pratar, så länge vi ha godt samvete, behöva vi inte oroa oss. Säg bara ett ord, och Bob bär på sin rygg den lyckligaste man i livet.”

Hon skakade på huvudet, höll in sin häst, som började bli orolig, och såg menande på skuggorna som begynte förlängas.

243”Ja, det börjar bli sent”, sade Ljusan Dag, ”och vi ha inte kommit till något resultat. Bara en söndag till — det är väl inte för mycket begärt.”

”Vi ha haft hela dagen på oss”, sade hon.

”Men vi började tala om det så sent; nästa gång börja vi tidigare. Det här är någonting mycket allvarligt för mig, det kan jag säga er. Ska vi säga nästa söndag?”

”Att män aldrig kunna vara ärliga”, sade hon. ”Ni vet mycket väl att med 'nästa söndag’ menar ni många söndagar.”

”Så låt det bli många söndagar då”, utbrast han oförväget — och hon tyckte att hon aldrig förr sett honom vackrare än just nu. ”Säg det, bara ett enda ord. Nästa söndag vid stenbrottet.”

Hon samlade tyglarna för att rida sin väg.

”God kväll”, sade hon, ”och..

”Ja”, viskade han med en svag anstrykning av befallning.

”Ja”, svarade hon, sakta men tydligt.

I samma ögonblick satte hon sin häst i trav och red sin väg utan att kasta en blick bakom sig. Hon hade varit fast besluten att säga nej, men inte desto mindre hade hennes läppar viskat ja. Varför? Hon kände sig själv både häpen och förvirrad — hon hade inte velat det. Och hon tänkte på följderna. Hon visste att Ljusan Dag var en man som man inte lekte med, att under hans naiva pojkaktighet dolde sig en härskarnatur och att hon nu hade bundit sig själv till något som helt visst skulle göra hennes liv plågsamt och stormigt. Och åter frågade hon sig, varför hon sagt ja just i det ögonblick då hon inte haft den avlägsnaste tanke på att göra det.

*

FEMTONDE KAPITLET.

Livet på kontoret gick sin vanliga gång. Varken med ord eller blick antyddes att situationen var en annan än den hittills alltid varit. Varje söndag gjordes upp för följande söndag, med utan en enda hänsyftning under kontorstiden. Ljusan Dag var granntyckt chevaleresk i det avseendet. Han ville inte mista henne på kontoret. Åsynen av henne fyllde honom med ständig glädje, men inte heller detta missbrukade han genom att förlänga

sina diktamina eller ge henne extra arbete för att få ha henne längre kvar, ty hans kärlek var höjd över allt sådant, rättfram och ärlig. Och han ville bli älskad för sin egen skull.

Men om han nu varit den listigaste intrigmakare, skulle han inte ha kunnat följa en klokare politik. Lik en fågel i sin kärlek till personlig frihet, uppskattade hon till fullo hans uppförande mot henne, och verkan uteblev inte. Utan att hon själv visste det, sveptes, maska efter maska, nätet av Ljusan Dags personlighet omkring henne. Det var därför hon sagt ja, när hon menat nej.

Tack vare den växande förtroligheten med Dede upphörde Ljusan Dag att dricka så mycket. Han kände inte längre ett sådant behov av alkohol. Som stimulus hade Dede efterträdt cocktailen, åtminstone

245till en viss grad. Hennes person, hennes skratt, tonfallen i hennes röst, den gyllene glansen i hennes ögon, ljuset över hennes hår, hennes gestalt, hennes dräkt — alltsammans ersatte honom en hel rad av cocktails och groggar.

Trots deras beslut var det ändå som om de hade stulit sig till sina möten. De redo inte alls ut i hela världens åsyn. Tvärtom träffades de oförmärkt på halva vägen mellan Oakland och Berkeley, de redo helst de folktomma vägarna eller ute bland landtbe-folkningen, som inte kunde veta vilka de voro. Och Dede blev aldrig trött; det fanns dagar, då de kunde rida ända till sjuttio, åttio mil, men hon fann aldrig dagen lång eller ansträngande.

De lärde känna varandra ganska väl under dessa långa, oavbrutna ridter. De hade inte mycket att tala om sig själva, men medan han gav henne en detaljerad inblick i det arktiska livet, målade han penseldrag för penseldrag upp för sig ett allt klarare porträtt av henne. Hon pratade om sin barndom på landet, om hästar, hundar, människor och saker, tills det var som om han sett henne själv växa upp för sina ögon till den vackra, unga kvinna hon nu var. Hon talade också om sin bror och sina strävanden att få honom frisk, men hur hoppet härom nu började försvinna. Ljusan Dag fann att det var mycket lättare att komma underfund med henne än han hade trott, ehuru han alltid kände att under och bakom allt han visste om henne låg det förbryllande kvinno- och könsmvsteriet. Han var ödmjuk nog att erkänna för sig själv, att där fanns ett hav utan stränder, som han dock på ett eller annat sätt måste navigera sig fram över utan kort.

246Hans livslånga fruktan för kvinnorna härledde sig från att han inte förstått dem, och den hade i sin ordning hindrat honom från att lära sig förstå dem. Dede på hästryggen, Dede plockande vallmo på backsluttningarna, Dede tagande upp hans diktamina i snabbskrift — allt detta begrep han. Men han förstod inte den Dede som så hastigt skiftade lynne, den Dede som vägrade så envist att rida ut med honom, den Dede i vars ögon guldglansen kom och gick med viskande budskap som inte voro för hans öron. I allt detta såg han glimtar från ett okändt djup, erkände deras lockelse och betraktade dem som ofattliga.

Det fanns en annan sida också hos henne som han inte hade förstånd på. Hon hade läst mycket och ägde detta mystiska och vördnadsbjudande som kallas ”kultur”. Men vad som alltid överraskade honom var, att denna kultur aldrig tvang sig på deras samtal. Hon talade aldrig om böcker, konst eller slikt nonsens. Hon tyckte om det enkla, friluftsliv, hästar, höjder och dalar, solsken och blommor. Här var hon en läromästare som han kunde följa, och när hon talade om detta, fick naturen, som han också älskade, ett nytt, hittills oanat liv för honom. Hennes öga var skarpt för allting i naturen. En dag slogo de vad om vem som skulle kunna upptäcka de flesta fågelboen. När tävlingen var slut, var han bara tre nästen före henne och ett av dessa bestred hon mycket bestämt — han hade sett fel. Han gratulerade henne och sade att hennes framgång måste bero på att hon själv var en fågel med en fågels skarpa ögon.

Och ju mer han lärde känna henne, desto mer kände han sig övertygad om att det var någonting fågellikt

247hos henne. Det var därför hon tyckte så mycket om att rida — det påminde ju om att flyga. Ett fält med vallmo, en däld med ormbunkar, en rad popplar utefter en landsväg, den bruna skiftningen på en sluttning, solskimret över en fjärran bergstopp — allt gav henne en glädje, vars utbrott var som sång. Hon gladde sig åt småsaker och hon tycktes alltid sjunga.

Alltsammans var en oupphörlig källa till glädje för honom och hans ögon voro fästa på henne med samma

hänryckning, varmed hon såg på allting omkring sig. Genom henne fick han en djupare känsla för naturen. Hon visade honom färger i landskapet som han aldrig drömt kunde finnas. Han kände endast till primärfärgerna. Alla röda färger voro röda, svart var svart och brunt var brunt, tills det började bli gult, och då var det inte längre brunt. Purpur hade han alltid trott vara röd, någonting som blod, tills hon lärde honom annat. Hans ögon blevo liksom förändrade, och han njöt av vad han såg med en fullhet som han hittills inte anat.

Men genom alltsammans löpte kärlekens gyllene tråd. I början hade det varit nog för honom att rida tillsammans med Dede helt kamratlikt, men nu växte ständigt hans längtan efter henne. Hade hon varit tillbakadragen och stolt eller en sådan där fnittrande kvinnovarelse, skulle det varit annorlunda. Nu förvånade hon honom genom sin enkelhet och kamratlighet. Detta senare var någonting alldeles oväntat. Han hade aldrig uppfattat kvinnor på det sättet. Kvinnan var leksaken eller odjuret. Men kvinnan sådan som Dede var — nej, aldrig hade han kunnat drömma om någonting sådant. Och hans kärlek

248brann allt häftigare, trängde omedvetet in i hans stämma och i hans ögon. Hon var inte blind för det, men som så många kvinnor tänkte hon att hon skulle kunna leka med elden utan att bränna sig.

”Nu blir det snart vinter”, sade hon bedrövat en dag, ”och då är det slut med våra ridturer.”

”Men jag måste träffa er i vinter också”, utbrast han häftigt.

Hon skakade på huvudet.

”Vi ha varit lyckliga”, sade hon och såg på honom med öppen blick. ”Jag kommer nog ihåg varför ni ville odla bekantskapen med mig, men det kan inte bli till någonting. Jag känner mig själv och vet att jag inte misstar mig.”

Hennes ansikte var allvarligt och hon ville inte såm honom, hennes blick fast, men den hade den där gyllene glansen.

”Jag har ju varit ganska snäll”, sade han, ”har jag inte det? Och jag skall säga er att det har varit svårt nog, det förstår ni väl själv. Inte en enda gång har jag sagt ett ord om kärlek till er, och ändå har jag älskat er hela tiden. Det är inte så lätt för en man, som är van att få sin vilja fram. Jag tror att det är bästa beviset på hur mycket jag håller av er. Naturligtvis vill jag att ni skall gifta er med mig. Men har jag ändå sagt ett ord om det? Jag har varit så lugn och snäll hela tiden, fast det har kostat på så att jag ibland varit riktigt sjuk. Jag har inte bedt er gifta er med mig och gör det inte heller nu, fast jag vet att ni just skulle vara en hustru för mig. Men hur stå mina aktier? Känner ni mig tillräckligt för att vara på det klara med vad ni själv vill?” Han

249ryckte på axlarna. ”Jag vet inte, och jag ämnar inte fråga er vidare om det heller. Ni måste klara upp för er själv om ni tror att ni kan trivas med mig eller inte. Jag vill inte spela hasard här, jag tänker inte förlora därför att jag inte sett ordentligt på korten.” Detta var en kärleksförklaring, som Dede inte kunnat tänka sig. Dessutom framfördes den så utan ett spår av eldighet, att den skulle ha känts för henne som en missräkning, om hon inte kommit ihåg den där gången då hans hand darrade så, om hon inte kommit ihåg den lidelse som hon sett flamma i hans ögon, hört skälva i hans röst i dag som alla dagar. Och hon kom ihåg något han sagt henne för en vecka sedan: ”Ni vet kanske inte vad tålamod är”, hade han sagt, och så hade han berättat för henne historien om hur han sköt ekorrar med kula den gången han och Elijah Davis hade hållit på att förgås av svält vid Stewart River.

”Därför förstår ni nog”, fortfor han, ”att det inte är mer än rättvist att vi få träffas också i vinter. Antagligen har ni inte ännu fattat något beslut. . .”

”Det är just vad jag har”, avbröt hon. ”Jag skulle inte våga hålla av er. Lyckan för mig ligger inte där. Jag tycker om er, mr Harnish, men det kan aldrig bli mera.”

”Det är väl därför att ni inte tycker om hur jag lever”, sade han och tänkte på allt vad tidningarna sagt och sade om honom, och han undrade, om hon skulle låtsas inte veta det. Men till hans överraskning svarade hon helt öppenhjärtligt:

”Nej, det gör jag inte.”

”Jag vet nog”, började han försvara sig, ”att jag

250inte alltid har umgåtts med personer som varit av allra bästa sorten . ..”

”Jag menar inte det”, sade hon, ”fastän jag vet det också och vill inte säga att jag tycker om det. Men det är ert liv i allmänhet, edra affärer. Det finns kvinnor som skulle kunna gifta sig med en man som ni och bli lyckliga, men jag skulle inte kunna det. Och ju mer jag höll av en sådan man, desto olyckligare skulle jag bli, och min olycka skulle i sin tur göra honom olycklig. Jag skulle begå ett misstag, han också, fastän hans inte skulle vila så tungt på honom därför att han alltid hade sina affärer.”

”Affärer!” utbrast Ljusan Dag häpet. ”Vad är det för galet med mina affärer? Jag spelar rent spel, jag ljuger aldrig, bedrar aldrig och håller alltid mitt ord.”

Dede kände lättnad vid denna vändning av samtalet och var glad över att en gång få säga ut vad hon hade på hjärtat.

”1 det gamla Grekland”, började hon litet pedantiskt, ”räknades den man för en god medborgare, som byggde hus, planterade träd . . .” Hon fullbordade inte citatet, utan drog genast slutsatsen: ”Hur

många hus har ni byggt, hur många träd har ni planterat?”

Han skakade på huvudet, han förstod inte vart hon syftade.

”Nå”, fortfor hon, ”för två vintrar sedan lade ni beslag på allt kol. . .”

”Det var bara lokalt”, log han vid minnet. ”Jag begagnade mig av bristen på järnvägsvagnar och strejken i British Columbia.”

251”Men ni bröt inte ett enda stycke av allt det där kolet själv. Och ändå tvingade ni upp priset med fyra dollars per ton och förtjänade en hel hop pengar. Det var er affär. Ni tvang de fattiga att betala mer för sina kol. Ni spelade rent spel, som ni sade, men ni stack handen i allas fickor och tog pengarna från dem. Jag vet det. Jag bränner kol hemma hos mig i Ber-keley. Och i stället för elva dollars per ton fick jag betala femton den vintern. Ni plundrade mig på fyra dollars. Men det var tusentals verkliga fattiga som inte kunde stå ut med det. Ni må kalla det tillåtet spel, men för mig var det rätt och slätt rofferi.” Ljusan Dag blev inte alls förlägen. Det där var ingenting nytt för honom. Han kom ihåg gumman som pressade vin borta vid Sonoma och de millioner likadana som hon, vilka voro skapade att bli plundrade.

”Hör ni, miss Mason, jag medger att ni på sätt och vis har mig fast. Men ni har nu ganska lång tid sett mig i mina affärer, och ni vet att jag inte alls har för vana att plundra de fattiga. Jag går på jakt efter de stora. De äro mitt villebråd. De plundra de fattiga och jag plundrar dem. Den där kolaffären var bara en tillfällighet. Jag ville åt de stora, och jag klämde till dem också. De fattiga råkade komma i vägen, det var alltsammans.”

”Inser ni inte”, fortfor han, ”att alltsammans är spel? Alla spela på ett eller annat sätt. Landtbru-karen spelar — mot vädret och skördemarknaden. Så gör också ståltrusten. En hel hop affärer äro ingenting annat än att plundra de fattiga. Men det ha aldrig mina varit. Det vet ni också, ni vet, att jag är rövarnas fiende.””Jag fick inte fram riktigt vad jag tänkte säga”, medgav hon. ”Vänta ett ögonblick!”

De redo en stund framåt under tystnad.

”Jag ser det mycket tydligare än jag kan förklara det, men det är någonting ungefär så här. Det finns arbete som är legitimt och annat som är — nåja, inte legitimt. Landtbrukaren arbetar med sin jord och producerar säd. Han gör någonting som mänskligheten har nytta av. I själva verket skapar han någonting, säden som skall fylla de hungrigas munnar.”

”Och så komma järnvägarna och börs jobbarna och hela följet och plundra honom på hans säd”, inföll Ljusan Dag.

Dede log och höll upp sin hand.

”Vänta ett ögonblick. Ni förvillar mig bara. Det betyder ingenting om de plundra honom så att han svälter ihjäl. Huvudsaken är att vetet han odlade fortfarande finns kvar i världen. Det existerar. Förstår ni? Landtbrukaren skapade någonting — låt oss säga tio ton vete, och dessa tio ton existera. Järnvägarna forsla vetet ut i marknaden, till de munnar som skola äta det. Det är också legitimt. Det är som om någon gav er ett glas vatten eller tog ett smolk ur ögat på er. Någonting har blivit gjort, på sätt och vis skapat, alldeles som vetet.”

”Men järnvägarna stjäla som korpar”, invände Ljusan Dag.

”Då är det arbete de utföra dels legitimt och dels illegitimt. Och nu komma vi till er. Ni skapar ingenting. Det finns ingenting nytt, när ni är färdig

med era affärer. Alldeles som med kolet. Ni bröt

253det inte, ni förde det inte ut i markaden. Förstår ni? Det är det jag menade med att plantera träd och bygga hus. Ni har inte planterat ett enda träd, inte byggt ett enda hus.”

”Aldrig trodde jag att det fanns en kvinna i världen som kunde tala affärer på det sättet”, mumlade han beundrande. ”På visst sätt kan ni ha rätt, men jag har i alla fall ett och annat att säga å min sida. Hör nu på. Jag skall ställa upp tre huvudpunkter. För det första: vårt liv är kort och livet är ett hasardspel. Somliga äro födda med tur, andra med otur. Alla sitta vid spelbordet och försöka plundra varandra. De flesta bli plundrade därför att de äro födda till det. En man sådan som jag kan gå två vägar, antingen med de plundrade eller med plundrarna. I förra fallet vinner jag ingenting, får arbeta till sista dagen av mitt liv. Jag har inte vetat av någonting snnat än arbete, arbete, arbete. Man talar om arbetets höghet, men det finns ingen höghet i detta slags arbete. Den andra utvägen är att gå med plundrarna, och det gör jag. Spelar mitt spel öppet och ärligt för att vinna. Jag får på det sättet automobiler, biffstekar och sköna sängar.

För det andra: Det är inte så stor skillnad mellan att spela rövare till hälften som järnvägarna eller helt och hållet som jag öch plundra rövarna. Att plundra till hälften går förresten för långsmt för mig.”

”Men varför vill ni vinna?” frågade Dede. ”Ni har ju redan millioner och åter millioner. Ni kan inte åka i mer än en automobil eller sova i en säng i sänder.” ”Min tredje huvudpunkt skall ge er svaret på det”, sade han. ”Alla levande varelser ha olika smak. Ha-

-?54ren tycker om gräs, lodjuret kött. Ankorna simma, hönsen äro rädda för vatten. En man samlar frimärken, en annan fjärilar. Den ena köper tavlor, den andra yachter, somliga ha sin glädje i högdjursjakt. En tycker att kapplöpningar är det bästa som finns, en annan är galen i aktriser. De kunna inte hjälpa vad de tycka om, och vad skall man göra åt den saken? Nu tycker jag om spel, tycker om att spela fort och högt. Jag antar att jag är skapad så.”

”Men varför kan ni inte göra godt med alla edra pengar?”

Ljusan Dag skrattade.

”Göra godt med edra pengar! Det är ungefär som att slå Gud i ansiktet och säga honom att han inte begriper sig på att styra den här världen och att ni skulle vara mycket förbunden om han ville gå ur vägen och låta er sköta om världsordningen. Nå, jag sitter nu inte uppe om kvällarna och tänker på Gud, så att jag har nu en annan syn på saken. Är det inte löjligt att gå omkring med en stor klubba och krossa huvuden på folk och ta deras pengar ifrån dem, tills jag fått en väldig hop och sedan börja ångra vad jag gjort och gå omkring och förbinda de krossade huvudena? Vad säger ni ? Det är ungefär detsamma som att göra godt med pengar. Då och då blir ju en rövare vek om hjärtat och börjar köra ambulansen. Det har Carnegie gjort. Han krossade huvuden rundt omkring sig, vidt och bredt, roffade åt sig några hundra millioner och nu går han omkring och dräller bort dem igen. Är det inte lustigt?”

Han rullade en cigarrett och såg på henne halvt nyfiket, halvt road. Hans brutala skildring av för-

255hållandena förvirrade henne och hon vände åter till sin tidigare position.

”Jag kan inte disputera med er, det vet ni. En kvinna må ha aldrig så rätt, männen ha i alla fall ett sätt att tala som låter ofantligt övertygande, men kvinnan vet ändå att de ha orätt. Men det finns någonting som heter skapandets glädje. Kalla det spel, om ni vill, det tycks mig mera tillfredsställande trots allt att skapa någonting än att låta tärningarna rulla varenda dag. Ibland brukar jag för motions skull rykta Mab och när jag sedan ser hennes hud glänsande och mjuk, känner jag mig så nöjd med vad jag gjort. Så måste det också vara när en man bygger ett hus eller planterar ett träd. Han kan se på det, det är hans eget verk. Även om någon som ni kommer och tar trädet ifrån honom, finns det ändå alltid, och han planterade det. Ni kan inte beröva honom just detta ens med alla era millioner, mr Harnish. Den glädjen måste vara större än spelglädjen. Har ni aldrig gjort någonting själv — ett stockhus uppe i Yukon, en kanot, en flotte eller någonting sådant? Och kommer ni inte ihåg hur nöjd ni kände er både medan ni höll på med det och sedan det väl var färdigt?”

Medan hon talade, sysselsatte sig hans minne med de idéförbindelser hon framkallade. Han såg den ensliga slätten på flodbanken vid Klondyke och han såg stockhusen och varumagasinen resa sig — hela de långa rader han byggt och sågarna som arbetade dygnet om i tre skift.

”Min själ, miss Mason, ni har rätt — på visst sätt. Jag har byggt hundratals hus däruppe och jag kommer

256ihåg att jag kände mig stolt och glad över att se dem resa sig. Jag är stolt ännu, när jag tänker på dem. Och Ophir sedan — den torraste ödemark jag någonsin sett i mitt liv. Jag gjorde den till det stora Ophir. Jag ledde dit vatten åttio mils väg. Alla sade att jag inte kunde, men jag gjorde det och gjorde det själv. Det kostade mig fyra millioner. Ni skulle ha sett Ophir bara — kraftstationer, elektriskt ljus, hundratals män som arbetade dag och natt. Jag tror jag har en liten aning om vad ni menar med att skapa. Jag skapade Ophir, och ta mig fan — förlåt, det var inte min mening att svära. Men det där Ophir! Jag är lika stolt över det nu som sista gången jag såg det.”

”Och ni vann någonting där som var mera än pengar”, sade Dede uppmuntrad. ”Vet ni vad jag skulle göra, om jag hade mycket pengar och måste sysselsätta mig med affärer? Jag skulle ta hand om alla de södra och västra sluttningarna av de här kala höjderna. Jag skulle köpa dem och plantera eucalyptus på dem. Jag skulle göra det för glädjen att ha gjort det. Och om jag nu hade det där spelbegäret ni säger att ni har, skulle jag göra det i alla fall och förtjäna pengar på träden. Och nu kommer jag till det andra jag nyss ville säga. I stället för att dyrka upp priset på kol utan att öka marknadsförrådet med så mycket som ett gram, skulle jag hugga tusentals famnar ved, göra någonting där det förut var ingenting. Och varenda en som for över med färjorna skulle ha sin glädje av att betrakta de skogklädda höjderna. Vem tror ni att ni gjorde glad genom att dyrka upp kolpriset?”

257

17. Kungen av Klondyke.Nu var det Ljusan Dags tur att vara tyst en stund, medan hon väntade på svar.

”Skulle ni hellre vilja att jag gjorde sådana saker?” frågade han till sist.

”Det vore bättre för världen och bättre för er själv också”, svarade hon.

*

258

SEXTONDE KAPITLET.

Hela veckan kände en och var på Ljusans Dags kontor att någonting stort var i görningen. Med undantag av några obetydliga affärer hade han inte på flera månader intresserat sig för något särskilt. Men nu var han upptagen från morgon till kväll och gjorde helt apropå långa resor över viken till Oakland eller satt vid sitt skrivbord tyst och orörlig i timmar. Han tycktes vara mycket tillfredsställd med vad som sysselsatte honom. Ibland kommo personer och hade konferenser med honom — män av helt annan typ än dem man var van att se på kontoret.

På söndagen fick Dede reda på alltsammans.

”Jag har tänkt mycket på vad ni sade sist”, började han, ”och jag har den idén att jag skall göra ett försök. Jag har ett förslag som skall komma håren att resa sig på ert huvud. Det är vad ni kallar legitimt, men på samma gång det mest etterförbaskade spel någon människa inlåtit sig på. Vad säger ni om att plantera minuter i stor skala och få två minuter att växa upp där, det bara växte en förut? Nåja, några stycken träd också förstås. — Låt oss säga några millioner. Ni kommer ihåg stenbrottet jag sade att jag var ute och såg på? Nå, jag tänker köpa det, och de här höjderna också, hela vägen rundt om till Berkeley

^59och andra vägen ner ända till San Leandro. Förresten äger jag redan en hel mängd av dem. Men tyst, min mun. Jag tänker skynda långsamt för att man inte ska låta prisen springa i höjden. Ni ser platån därborta. Det är min hela vägen genom Piedmont och halvvägs till Oakland. Och det är ingenting mot allt vad jag tänker köpa.”

Han tystnade triumferande.

”Och allt det där för att få två minuter att växa där det bara växt en förut?” frågade Dede och skrattade hjärtligt åt hans försök att vara mystisk. Han såg på henne hänryckt. Hon hade ett sådant käckt, pojkaktigt sätt att kasta huvudet tillbaka, när hon skrattade. Och hennes tänder utgjorde hans ständiga förtjusning. De voro itne små, men regelbundna och starka, de vitaste, vackraste tänder i världen, tyckte han. I månader hade han jämfört dem med tänderna hos varenda kvinna han träffat. Inte förrän hon slutat skratta kom han sig för att fortsätta.

”Färj systemet mellan Oakland och San Francisco är det mest tröga och usla i hela Förenta Staterna. Ni begagnar det varenda dag i veckan, det vill säga tjugufem dagar i månaden, tre hundra gånger om året. Hur lång tid tar resan för er? Fyrtio minuter, om ni har tur. Jag tänker sätta er över på tjugu minuter. Är det inte att låta två minuter växa där en växte förut, så ska ni få hugga huvudet av mig. Jag skall spara tjugu minuter åt er i vardera riktningen. Det blir fyrtio minuter om dagen och tre hundra gånger det gör tolv tusen minuter om året, bara för er ensam, eller två hundra timmar. Om jag nu spar in två hundra timmar om året för många tusen männi-

260skor — det måtte väl vara att så och skörda, eller hur?”

Dede endast nickade andlöst. Hon hade gripits själv av hans entusiasm, fastän hon inte kunde förstå hur en sådan tidsbesparing skulle kunna åstadkommas.

”Kom”, sade han, ”och låt oss rida uppför den där höjden, och när vi kommit dit upp, så att vi kunna se någonting, skall jag tala förstånd.”

Efter en besvärlig ridt voro de till sist uppe på toppen av höjden. Nedanför dem på slättlandet låg Oakland och tvärs över viken San Francisco. Mellan de båda städerna kunde de se de vita färjorna på vattnet. Till höger var Berkeley och till vänster lågo de strödda byarna mellan Oakland och San Leandro. Rätt i förgrunden hade de Piedmont med dess osammanhän-gande byggnader och fläckar av odlad jord, och från Piedmont rullade landet i vågor mot Oakland.

”Se på det här”, sade Ljusan Dag och svepte om alltsammans med en rörelse av sin utsträckta arm. ”Det bor hundratusen människor där och det finns intet skäl varför det inte skulle vara en halv million. Där är ett tillfälle att låta fem människor växa, där det växer en nu. Här har ni min plan i stora drag. Varför bor det inte flera människor i Oakland? Dåliga kommunakiationer med San Francisco, och dessutom sover Oakland» Det är ett mycket bättre ställe att bo på än i San Francisco. Antag nu, att jag köper in jdla spårvagnar i Oakland, Berkeley, Alameda, San Leandro och hela resten och förenar dem under en enda sakkunnig ledning. Antag att jag kortar av tiden till San Francisco till hälften genom att bygga ut en stor pir nästan till Goat Island och inrättar ett färjsystem

261med de allra modernaste färjor. Tror ni inte folk då vill bo hellre på den här sidan? Säkert. De måste ha grund att bygga på. Därför köper jag först upp jorden. Den är billig nu. Varför? Därför att det inte finns elektriska spårvägar, inga snabba kommunikationer och ingen anar att allt detta skall komma. Jag bygger spårvägarna. Jorden kommer att stiga i pris. Då säljer jag lika fort som folk vill köpa på grund av det förbättrade färj systemet och de nya transportmöjligheterna.

Ni förstår, jag ger värde åt jorden genom att bygga spårvägarna. Så säljer jag jorden och får igen övervärdet, och sedan har jag spårvägarna som forsla folk fram och tillbaka och förtjäna mycket pengar. Det kan inte bli på annat sätt, det ligger millioner i det. Jag tänker också lägga mig till med en del av vattnet för min stora pir, bygga ett helt system av dockor som kan rymma hundratals fartyg. De kunna lasta och lossa på den här sidan direkt på järnvägsvagnarna från tre stora järnvägar. Då kommer det att byggas fabriker här. Det betyder fabrikstomter, som jag redan har köpt i förväg. Fabriker betyda tiotusentals arbetare med familjer, och dessa måste ha bostäder, och jorden få de köpa av mig. Och tiotusentals familjer betyder tiotusentals biljetter dagligen på mina spårvägar. Den växande befolkningen betyder flera affärer, flera banker, mer av allting. Vad säger ni om det?”

Innan hon hann svara, var han iväg med sin själs öga fyllt av denna nya drömstad, som han byggde upp på Alamedas höjder vid inkörsporten till östern.

”Vet ni — jag har sett efter det i böckerna — Firth

262of Clyde, där alla stålfartyg byggas, är inte hälften så stort som Oaklandsbassängen där nere, där alla de gamla avtacklade skroven ligga. Varför är den inte ett Firth of Clyde? Därför att Oaklands stadsfullmäktige slösa bort tiden med att gräla om påvens skägg. Vad som behövs är en som har öga för saker och ting och sedan kan organisera. Det är jag... jag skapade inte Ophir för ro skull. Och så snart det börjar surra, komma kapital utifrån och strömma in. Allt vad jag behöver göra är att sätta det i gång. 'Mina herrar’, säger jag, 'här finnas alla naturliga förutsättningar för en stor stad. Den allsmäktige Guden har själv lagt dem hit och han satte mig sedan här för att upptäcka dem. Vill ni komma hit med ert te och silke från Asien och frakta det direkt österut? Här finnas dockor för edra ångare och här ha vi järnvägarna. Vill ni ha fabriker, som ni kan utskeppa direkt ifrån till lands och sjöss? Här finns tomter, här är den moderna staden med de allra senaste bekvämligheterna för er själva och edra arbetare!’

"Så ha vi vattnet. Jag kommer nära nog att äga vattentillgångarna. Varför då inte också vattenverken? Det finns två vattenbolag i Oakland nu, som slåss som hund och katt och äro nästan konkursmässiga. Vad en stor stad behöver är ett bra vattensystem. Det kan de båda bolagen inte åstadkomma, men jag skall ge staden vad den behöver. Det ligger pengar i det också, pengar överallt. Alltsammans hänger ihop. Varenda förbättring ökar värdet av allting annat. Och det är folk bakom värdena. Ju mer folk det blir på en plats, ju värdefullare bli fastigheterna. Och här är just platsen för en stor

263befolkning. Se bara, se! Kan ni tänka er en finare plats för en stor stad? Allt vad som behövs är folk och jag skall tvinga hit ett par hundra tusen inom två år. Och det skall inte bli någon svindelhistoria. Allt kommer att gå legitimt tillväga. Inom tjugu år kommer det att bo en hel million på den här sidan om viken. En annan sak är hotellen. Det finns inte ett ordentligt sådant i hela staden. Jag skall bygga ett par som ska få folk att spärra upp ögonen. Det gör ingenting, om de inte betala sig de första åren, men bara det att de finnas där kommer att ge mig pengar från andra håll. Ja bevars, jag skall plantera eucalyptus också, flera millioner, på sluttningarna här.”

”Men hur tänker ni göra allt det där?” frågade Dede. ”Ni har inte pengar nog för allt vad ni planerat.” ”Jag har trettio millioner, och om jag behöver mera, kan jag belåna jorden och andra säkerheter. Räntorna komma inte på långt när att äta upp stegringen av jordvärdet och jag tänker sälja tomter från första stund.”

De följande veckorna hade Ljusan Dag mycket brådt. Han vistades nästan hela tiden i Oakland och syntes sällan på sitt kontor. Han tänkte först flytta det över till Oakland, men, som han sade till Dede, det första arbetet med jorduppköpen måste ske i hemlighet och först vara genomfört.

Det gällde att handla raskt och i väldig skala, ty Oakland och hela det angränsande distriktet började få känning av de kolossala landköpen. Men Ljusan

264Dag disponerade kontanter och det hade alltid varit hans politik att slå till ögonblickligen. Innan de andra riktigt hunnit få ögonen öppna, var han redan färdig med en hel del. Samtidigt med att hans agenter köpte hörntomter och hela kvarter i hjärtat av själva af färsdistriktet och utmarker för fabriksbehov, drev Ljusan Dag i stadsfullmäktige igenom vissa koncessioner, varigenom han kom i besittning av de två vattenbolagen och de åtta

eller nio oberoende stads-spårvägsbolagen samt fick kontrollen över Oaklandsbassängen för sitt docksystem.

Nu började Oakland spetsa öronen vid denna hittills oanade livlighet i alla möjliga riktningar och frågade sig med spänning vad meningen kunde vara. Då köpte Ljusan Dag hemligen både den förnämsta demokratiska och republikanska tidningen och flyttade käckt in i sina nya kontor. De upptogo inte mindre än fyra våningar i det enda moderna affärshuset. Det var avdelning vid avdelning och hundratals bokhållare och stenografer. Som han sade Dede: ”Jag har nu flera bolag än jag själv kan hålla reda på — jag måste föra en särskild liggare över deras namn bara. Det sista är skeppsbyggeribolaget, som inte har fått något namn ännu. Jag måste förstås ha de nya färjorna, och så beslöt jag att bygga dem själv. De komma att vara färdiga på samma gång piren blir klar för dem. Pu! Det här går minsann över all poker i världen. Och så har jag haft glädjen att krama strupen på hela rövarföljet.”

”Men varför hatar ni dem så?” frågade Dede. ”Därför att de äro fega förrädare.”

”Men de spela ju samma spel som ni.”

265”Ja, men inte på samma sätt.” Ljusan Dag betraktade henne tankfullt. ”När jag säger fega förrädare, menar jag det också. De vilja spela höga spel, och inte en på tusen av dem har nog ruter i sig att verkligen kunna spela. De äro en hop harar som försöka inbilla sig att de äro stora vargar. De hoppa åstad för att få sig ett skrovmål, men vid första tecken till oro vända de svansen till och rusa in i skogen. De äro bara usla verktyg för de stora. Så snart de börja hoppa omkring någon stackare, komma de stora och råna honom. Eller också begagna de stora dem för att plundra varandra. Därför äro de fega förrädare. Vilken som helst med huvud och ruter i sig kan få dem att visa svansen och löpa in i buskarna. Jag vill inte precis säga att jag hatar dem, men jag har ingen aktning för harhjärtade kanaljer.”

*

SJUTTONDE KAPITLET.

För flera månader grävde Ljusan Dag ned sig i arbete. Utgifterna voro förfärliga och ingenting kom in. Med undantag av en allmän stegring i jordvärdet hade Oakland ännu inte tagit vidare notis om hans uppträdande på den finansiella scenen. Staden väntade på att han skulle visa sina avsikter och han förlorade heller ingen tid med det. De skickligaste krafter som stodo till buds engagerades av honom i de olika grenarna av hans företag. Han tyckte inte om att göra misstag i början, och han var besluten att lyckas från första stunden, såsom då han tog Wil-kinson från Chicago i sin tjänst för nästan dubbelt upp hans höga avlöning och satte honom i spetsen för hela spårvägsorganisationen. Dag och natt arbetade hela bataljoner på gatorna, dag och natt släggades de väldiga pålarna ned i San Franciscovikens dybotten. Piren skulle bli tre mil lång, och höjderna vid Berkeley avkläddes helt och hållet nakna för att lämna fullmogna eucalyptusträd till pålarna.

Samtidigt med att de elektriska spårvägarna lades ut mellan höjderna, avvägdes åkrar och ängar och uppdelades i tomter och kvarter, här och där genombrutna av boulevarder och parkområden efter den moderna stadsbyggnadskonstens alla regler. Breda

267gator togos upp med kloakledningar och vattenrör färdiglagda från början och makadamiserade med sten från hans egna stenbrott. Trottoarerna gjordes av cement, så att allt vad köparna hade att göra var att välja sina tomter och bygga sina hus. Ljusan Dags snabba elektriska spårvägar inåt Oakland lämnade genast tillträde till hela detta stora distrikt, och långt innan färjsystemet kommit i gång, hade hundratals villor börjat uppföras. Förtjänsten på tomterna här var enorm.

Men alla pengar som flöto in strömmade genast tillbaka in i nya företag. Behovet av elektriska spårvagnar var så stort att han uppförde egna verkstäder för att bygga dem. På Wilkinsons inrådan byggdes alla de gamla spårvägarna om för tyngre trafik. Likaså förnyades helt och hållet vattenverket. Jämte de båda stora hotellen inrättade han folkparker, konstgallerier och en hel rad vackra och välbelägna ut-värdshus. Till och med innan

någon folkökning att tala om ägt rum, märktes en ganska betydande stegring i spårvägstrafiken. Det fanns ingenting av fantasi i hans planer, de voro allesammans sunda affärer.

”Vad Oakland behöver är en förstklassig teater”, sade han, och sedan han förgäves sökt intressera stadens kapitalister, byggde han teatern själv. Ty han ensam såg de tvåhundratusen nya människor som skulle komma.

Men hur mycket Ljusan Dag än hade att göra, tog han alltid undan söndagarna för sina ridturer med Dede. Det var i alla fall inte det regniga vintervädret som gjorde slut på dem. En lördagseftermiddag sade hon att han inte kunde få träffa henne

268följande dag, och när han tvang fram en förklaring sade hon:

”Jag har sålt Mab.”

Ljusan Dag stod ett ögonblick alldeles stum. Vad kunde det betyda? Var det förräderi av henne, hade hon fått nog av honom eller . . .

”Men varför det?” frågade han.

”Jag hade inte råd att hålla henne, när höet kostar fyrtiofem dollars ton”, svarade Dede.

”Var det ert enda skäl?” sporde han och såg allvarligt på henne. Ty han mindes hur hon en gång talat om att hon fem år förut lyckats ha Mab kvar, fast höet då kostade sextio dollars.

”Nej. Utgifterna för min bror ha också blivit större, och när jag såg att jag inte kunde behålla dem båda, tyckte jag det var bättre att ha min bror kvar och skilja mig från hästen.”

Ljusan Dag kände sig djupt bedrövad, och plötsligt erfor han liksom en stor tomhet. Vad skulle en söndag bli utan Dede? Och söndagar utan all ända utan henne! Han trummade hjälplöst med fingrarna på skrivbordet.

”Vem har köpt henne?” frågade han.

Det blixtrade till i Dedes ögon — han kände igen det, hon var ond.

”Våga inte att köpa igen henne åt mig”, utbrast hon. ”Och neka inte för att det var det ni tänkte på.”

”Nej, det nekar jag inte för. Men jag skulle inte ha gjort det utan att först fråga er, men när jag nu ser hur ni tar det, vill jag inte ens fråga er. Men ni tyckte mycket om er häst, och det är nog svårt för er att ha mist henne. Jag är verkligen riktigt ledsen över

269att ni inte kan rida ut med mig i morgon. Jag kan inte begripa vad jag skall ta mig till.”

”Inte jag heller”, tillstod Dede med en suck. ”Så framt jag inte kan sätta mig ned och sy. Men jag har ingenting att sy.”

Tonen var klagande, men innerst inne gladde han sig åt hennes bekännelse att hon också skulle känna sig ensam. Det var nästan värdt hästens förlust att få höra henne säga det. Han skulle således betyda någonting för henne.

”Jag önskar ni ville tänka på saken, miss Mason”, sade han vänligt. ”Inte bara för hästens skull, utan också för min. Här är det inte alls fråga om pengarna. Att köpa hästen betyder ju för mig inte ens så mycket som för de flesta människor att köpa några blommor eller en ask konfekt åt en ung dam. Jag har aldrig skickat blommor eller konfekt.” Han märkte den varnande glansen i hennes ögon och skyndade sig att undgå en vägran. ”Jag skall säga er vad jag vill göra. Antag att jag köper hästen själv och lånar ut den åt er att rida. Det är väl ingenting orätt i det. Alla människor låna hästar av varandra.”

Hon skakade på huvudet utan att svara och såg åt dörren, som om hon velat påminna honom om att det var på tid att sluta samtalet. Han försökte på nytt.

”Vet ni, miss Mason, att jag inte har en enda vän i världen utom er? Jag menar en verklig vän, man eller kvinna, som jag tycker om att vara tillsammans med och ledsen att inte få träffa. Hegan är den närmaste, och han är i alla fall millioner mil ifrån mig. Utom affärerna passa vi inte alls ihop. Han har ett stort bibliotek och ägnar hela sin

lediga tid åt att läsa böc-ker på tyska, franska och alla möjliga utländska språk

— när han inte skriver pjäser eller vers. Det finns ingen utom ni, och jag har ju inte begärt mycket — en enda dag i veckan. Ni har blivit för mig en slags . . . slags . .

”Vana”, sade hon leende.

”Ungefär så, ja. Och nu skall det inte längre finnas någonting att hela veckan gå och vänta på och glädja sig åt. Men om ni ville tillåta mig att köpa igen er häst.. .”

”Nej, har jag sagt er.” Dede reste sig otåligt, men hennes ögon voro fuktiga vid minnet av hennes älskling. ”Vill ni vara snäll och inte nämna henne igen. Om ni tror att det var lätt att skilja sig från henne, så misstar ni er. Men jag har sett henne för sista gången och vill glömma henne.”

Ljusan Dag svarade inte, och dörren stängdes bakom henne.

En halv timme senare rådgjorde han med Jones, före detta hissmannen och proletären, som misslyckats med litteraturen och nu var anställd i den stab av privata ”detektiver” Ljusan Dag var tvungen att hålla sig med. Jones fick i uppdrag att ta reda på köparen av ett visst fuxsto.

”Hur mycket skall jag betala för henne?” frågade han.

”Vad som helst, bara ni får hästen, det är huvudsaken. Men gå förståndigt till väga, så att ni inte väcker misstanke. När ni fått henne, för ni ut henne till den här adressen i Sonoma County. Mannen förestår en liten gård jag har där. Säg till honom att han sköter om hästen ordentligt och sedan är ni så god

271och glömmer alltsammans. Tala inte om för mig vilken ni köpt henne av, bara att ni fått henne. Förstår ni?”

Men veckan hade inte gått till ända, förrän Ljusan Dag märkte den där glimten i Dedes ögon, som bådade oväder.

”Är det någonting på tok?” frågade han käckt.

”Mab”, sade hon. ”Mannen som köpte henne har redan sålt henne. Om jag trodde att ni hade någonting med det att göra . . .”

”Jag vet ju inte ens vem ni sålde henne till”, svarade Ljusan Dag. ”Och jag har verkligen inte alls tänkt på henne. Det var er häst och hon angår inte mig alls, fast det är tråkigt att ni inte har henne kvar. Men eftersom vi nu ha kommit till tals, skall jag säga er någonting, och ni behöver inte bli stucken, för det är återigen någonting som inte alls angår er.”

Hon väntade och såg nästan misstänksamt på honom.

”Det är om er bror. Han behöver mer än ni kan göra för honom. Fast ni sålde er häst, kan ni inte skicka honom till Tyskland. Och det är vad hans egna läkare säga att han behöver — den där över-dängaren till specialist, som skär en människas ben och muskler till en enda massa och sedan stöper ihop dem på nytt igen. Nå, jag vill skicka honom till Tyskland och låta honom försöka på med det där, det var vad jag ville säga.”

”Om det bara vore möjligt!” sade hon halvt andlöst och helt och hållet utan vrede. ”Men det är det inte, och det vet ni. Jag kan inte ta emot några pengar av er. . .”

272”Nej, stopp nu”, avbröt han. ”Skulle ni inte ta emot en dryck vatten från en av de tolv apostlarna, om ni höll på att dö av törst? Eller kanske ni skulle vara rädd för att han hade onda avsikter . . .” hon gjorde en avvärjande åtbörd — ”eller att folk skulle prata om det.”

”Men det är inte alls detsamma”, började hon.

”Hör nu, miss Mason. Ni har några underliga funderingar, som ni måste försöka få ur huvudet på er. Den här funderingen ni har om pengar är bland det lustigaste jag har hört. Antag att ni höll på att falla utför en klippa, skulle det inte vara rätt gjort av mig att sträcka ut armen och fatta tag i er? Naturligtvis! Men antag nu att ni behövde någon annan hjälp

— i stället för styrkan hos min arm, styrkan av min ficka? Det vore naturligtvis orätt. Ja, så säger man. Men varför säger man det? Därför att rövarföljena vilja att alla fattiga stackare ska vara hederliga och respektera pengar. Om de inte gjorde det, hur skulle det då gå med rövarna? Förstår ni inte? Rövarna göra inte affärer i handtag, utan i dollars. Därför är ett handtag vanligt, ingenting att fästa sig vid, men dollarn är helig — så helig att ni inte vill låta mig låna er en hand med några stycken i.

Eller också på det här sättet", fortfor han, sporrad av hennes stumma protest. "Det är alldeles riktigt att jag ger er styrkan av min arm, när ni håller på att falla utför klippan. Men om jag nu begagnar styrkan i samma arm att föra hacka och spade och tjänar två dollars, så vill ni inte ha med dem att skaffa. Och ändå är det precis samma styrka, fast i en ny form. Förresten är det inte fråga om er i det här fallet

Det är er bror jag vill hjälpa på alldeles samma sätt som om det vore han som höll på att störta utför klippan. Och då är det verkligen vackert av er att komma och ropa 'låt bli'! åt mig och låta er bror falla. Vad han behöver för att bli bra i benet är just den där överdängaren i Tyskland, och det vill jag hjälpa honom med.

Jag önskar att ni kunde se mina rum. Väggarna äro dekorerade med tagelbetsel i hundratal. Jag behöver dem inte, men de kosta en hel hop pengar. Det är en hel mängd fångar som tillverka dem och jag bara köper. Jag har kastat bort mer pengar en enda natt på whisky än det skulle kosta att betala resan till Tyskland för tolv sådana som er bror. Och kom ihåg att ni inte har med det att göra. Om er bror vill betrakta det som ett lån, så gärna för mig. Det är hans sak, och ni är så god och går ur vägen, medan iag drar honom bort från den där klippan."

Men Dede vägrade fortfarande.

"Jag kan inte förstå er vägran på annat sätt", fortfor han, "än att ni fått i ert huvud den galna idén att det här är mitt sätt att fria till er. Nej, det är det inte alls, lika litet som jag friar till fångarna som jag köper tyglar av. Jag har inte bedt er att gifta er med mig, och om jag kommer att göra det, ämnar jag verkligen inte köpa ert samtycke."

Dedes ansikte purprades av vrede.

"Om ni visste vad ni är löjlig, så skulle ni tiga", utbrast hon. "Ni gör det verkligen mera obehagligt för mig än någon annan människa. Ständigt och jämt låter ni mig veta, att ni aldrig har bedt mig gifta mig med er. Jag har aldrig väntat på att bli tillfrå-

gad, och jag har sagt er från första stunden, att det inte heller skulle tjäna någonting till. Och ändå håller ni på likadant. Fråga mig nu då, så skall jag svara, och så få vi en gång ett slut på det här."

Han såg på henne med uppriktig, litet häpen beundran.

"Jag håller så förfärligt mycket av er, miss Mason, att jag inte vågar fråga er nu", sade han med ett sådant allvar att hon började skratta på sitt öppna, pojkaktiga sätt. "Förresten har jag sagt er, att jag är alldeles ovan, jag har aldrig friat förr, och jag vill inte begå några misstag."

"Men det gör ni ju jämt och ständigt", utbrast hon. "Aldrig har jag hört att en man på det där sättet liksom håller en klubba över huvudet på en kvinna."

"Jag skall inte göra det mera", svarade han ödmjukt. "Vi tala inte vidare om saken nu. Men mitt ärliga förslag nyss står fast. Ni står i vägen för er bror. Jag bryr mig inte alls om edra idéer, och här är ni så god och går ur vägen. Vill ni låta mig träffa honom, så att vi kan talas vid om saken? Jag skall göra det helt och hållet affärsmässigt. Han får pengarna och betalar ränta på dem."

Hon tvekade synbarligen.

"Och kom förresten ihåg en sak, miss Mason: det är *hans* ben och inte ert."

Hon svarade inte, och Ljusan Dag sade till sist:

”Och kom ihåg att jag kommer att besöka honom ensam. Han är man, och jag kan klara upp saker och ting mycket bättre utan kvinnfolk. Jag kommer i morgon eftermiddag.”

*

ADERTONDE KAPITLET.

Ljusan Dag hade varit fullkomligt ärlig, då han sade Dede att han inte hade några verkliga vänner. Fast han talade med tusen och drack med hundra, var han en ensam man. Städer alstrade inte samma kamratskap som de arktiska vildmarkerna. Människotypen var en annan. Redligheten var så sällsynt. I denna moderna värld voro säkerheter bättre än en mans ord. Under de gamla Yukondagarna hade det varit annorlunda. Där gällde inga säkerheter. En man sade att han hade så och så mycket, och till och med i poker tog man detta hans ord för godt.

Larry Hegan, som var hans närmaste man I affärerna, som inte hade några illusioner och dessutom inte var någon hycklare, skulle kunnat ha blivit hans vän, om han inte varit så konstig, tyckte Ljusan Dag. Han var ett slags lagarnes Napoleon och hade en blick som såg längre och skarpare än Ljusan Dags, men ändå hade de båda ingenting gemensamt utom kontorstiden. Han levde bland sina böcker, och det kunde Ljusan Dag inte med. Han skrev ständigt och jämt, fastän det aldrig kom längre än till manuskript, och Ljusan Dag hade dessutom en aning om att han var en inbiten, fast måttlig hashishtuggare. Hegan levde i fantasiens värld bland sina böcker.

276Med världen utanför ville han inte ha någonting att göra. I mat och dryck var han återhållsam som en munk, och kroppsrörelse var honom en fasa.

Då Ljusan Dag sålunda inte kunde få andra vänner än dryckesbröder, sällade han sig till dem, och när han inte längre gjorde sina ridturer om söndagarna med Dede, kom han åter allt mer och mer in i sina gamla vanor. Det blev cocktails i större skala än någonsin. Hans röda automobil var ständigt ute numera, och en stallknekt fick ta hand om Bob. Hans kolossala affärer lade fortfarande beslag på honom för många månader. Varje dag medförde nya, svåra kombinationer som han löste på sitt vanliga överlägsna sätt. Men när det väl var gjort, drog han en suck av lättnad, steg upp i sin röda automobil och susade i väg till sina dubbla Martinis. Endast sällan drack han sig rusig; hans konstitution var för stark till det. Han var i stället den stadige drinkaren, som fick i sig mycket mera alkohol än den som då och då tog sig ett våldsamt rus.

På sex veckor hade han inte sett någonting av Dede utom kontoret, och han avhöil sig beslutsamt från att göra några närmanden. Men den sjunde söndagen blev honom hungern övermäktig. Det var en stormig dag med våldsam sydostvind, och regnskur efter regnskur svepte över staden. Han kunde inte få henne ur sitt minne, och han såg henne ständigt sitta vid fönstret sysselsatt med sitt handarbete. När tiden var inne för den första cocktailen uppe på rummen, tog han den inte. Med djärv beslutsamhet såg han i sin anteckningsbok efter hennes telefonnummer och ringde upp henne.

2/7Värdinnans dotter kom först till telefonen, men i nästa ögonblick hörde han den röst han hungrat så efter.

”Jag ville bara säga att jag tänker komma ut till er. Men jag ville först förbereda er, det var bara det.”

”Har det händt något?” hördes hennes röst.

”Det skall jag säga när jag kommer”, svarade han undvikande.

*

Han steg ur automobilen ett par kvarter nedanför det vackra trevåningshus där Dede bodde. Endast ett ögonblick kände han en inre tvekan, och så ringde han. Han visste att han handlade mot hennes önskan och att han satte henne i en svår ställning genom att på detta sätt nödgas mottaga honom, mångmillionä-ren, den kände Elam Harnish, som tidningarna hade så mycket att säga om. Men å andra sidan trodde han inte han behövde vänta av henne vad han kallade ”dumma fruntimmersfasoner”.

Och häri bedrog han sig inte.

Hon kom själv och öppnade och räckte honom handen. Han hängde upp sin regnrock och mössa i tamburen och vände sig till henne för att få veta vart han skulle ta vägen.

”Det är folk därinne”, sade hon och visade på förmaket, varifrån glada röster hördes, och genom den öppna dörren kunde han se flera unga män. ”Så att ni får stiga in i mitt rum.”

Hon ledsagade honom genom tamburen och in till höger, och väl inne i hennes rum, blev han tafatt stående, i det han såg sig omkring och på henne, allt

278Under det han försökte att inte alls se. 1 sin förvirring hörde han inte att hon bad honom sitta ner. Jaså, hon bodde här. Det var nästan två rum i ett. Det första var tydligen hennes vardagsrum och det andra som han kunde se in i, hennes sängkammare; Utom en toalett av ek med vanliga tillbehör och småsaker syntes intet spår att det användes att ligga i. Den breda chäslongen med sitt röda överdrag och de många mjuka kuddarna begagnade hon tydligen som säng. Han såg visserligen inte så mycket i detalj där han stod. Han fick endast ett intryck av värme, komfort och skönhet. Det fanns inga mattor, men på golvet lågo flera vargskinn. Vad som fångade hans blick var en Venusstatv, som stod uppe på pianinot mot bakgrunden av en lejonhud på väggen. Men först och främst var det Dede själv. Han var van vid henne i promenadkjol och blusliv eller riddräkt av sammets-korderoj, och han var inte beredd på att få se henne som hon nu stod där. Hon föreföll honom mycket mjukare, mera slank och smidig. Hon var själv en del av denna atmosfär av lugn och skönhet. Hon passade in i den alldeles som hon passat till den allvarliga kontorsmöbleringen.

”Vill ni inte sitta ner?” upprepade hon.

Han kände sig lik ett djur som inte fått föda på länge. Hungern riktigt skrek inom honom, och nu skulle han glupande kasta sig över de bitar som lågo framför honom. Här var inte fråga om tålamod eller diplomati. Till och med den rakaste vägen var inte snabb nog för honom och den var också om han vetat det, den minst olyckliga han kunde ha valt. Med en röst som skälvde av lidelse sade han:

279”Det är en sak jag inte vill och det är att fria till er på kontoret. Därför har jag kommit hit. Dede Mason, jag håller av er och vill ha just er.”

Medan han talade, gick han emot henne med eld i sina svarta ögon och blodet mörkrödt i kinderna. Så häftig var han, att hon knappt fick tid att med ett utrop rygga tillbaka och samtidigt gripa om hans éna hand, då han försökte sluta henne i sina armar.

I motsats till honom, hade hon plötsligt bleknat. Den hand, som hållit honom på avstånd och ännu höll i honom, darrade. Hon släppte sitt grepp, och armen föll ned utefter hennes sida. Hon ville säga något, göra något för att komma ur den pinsamma situationen, men hon kunde varken tänka eller handla. Hon tyckte bara att hon ville skratta. Impulsen var dels nervositet, dels hennes medfödda sinne för humor. Det var häpnadsväckande alltsammans, och hon började allt mer att se den löjliga sidan av saken. Hon kände det som om hon blivit vettskrämd av en landsvägsriddare, som hon trodde ville mörda henne, men som bara ville fråga hur mycket klockan var.

Ljusan Dag var snabbare än hon.

”Å, jag vet nog att jag bär mig dumt åt. Det är väl bäst att jag sätter mig. Bli inte rädd, miss Mason. Jag är verkligen inte farlig.”

”Jag är inte rädd”, sade hon leende och satte sig i en stol; bredvid den stod hennes sykorg, vari Ljusan Dag märkte en mängd vitt burrigt musslin. Hon log igen. ”Fast jag tillstår att nog skrämde ni mig ett ögonblick.”

”Det är lustigt”, suckade Ljusan Dag nästan beklagande. ”Jag är stark nog att böja ihop er och slåknutar på er. Jag är van att få min vilja fram med människor, djur och allting. Och här sitter jag nu i stolen så svag och hjälplös som ett litet barn. Ni tar sannerligen stärkelsen ur mig.”

Dede brydde förgäves sin hjärna för att hitta på ett svar. I stället satt hon och tänkte på det märkvärdiga att han

midt i sitt våldsamma frieri så plötsligt kunde skifta om och sitta och göra likgiltiga anmärkningar. Vad som slog henne var hans trygghet. Så litet tvivlade han på att han skulle få henne, att han kunde kosta på sig en paus för att i allmänhet tala om kärleken och dess verkningar. Hon märkte hur hans hand omedvetet och på vanligt sätt stacks ned i rockfickan, där hon visste att han brukade ha tobak och cigarrettpapper.

”Ni får gärna röka om ni vill”, sade hon.

Han drog bort handen, som om han stuckit sig på någonting.

”Nej, jag tänkte inte alls på att röka. Jag tänkte på er. Vad kan en man, som håller av en kvinna, göra annat än fråga om hon vill gifta sig med honom? Det är allt vad jag gör. Jag kan inte göra det så värst stilfullt, det vet jag nog. Men jag kan tala mitt modersmål rätt fram, och det är godt nog åt mig. Jag håller verkligen förfärligt mycket av er, miss Mason. Ni är alltid i mina tankar. Och vad jag vill veta är, om ni vill ha mig, ingenting annat.”

”Jag — önskar att ni inte hade frågat”, sade hon sakta.

”Kanske det är bäst att ni får veta ett och annat, innan ni ger mig svar”, fortfor han utan att fästa sig vid att hon redan svarat. ”Jag har aldrig i mitt liv

281sprungit efter en kvinna, trots allt vad tidningarna ha pratat om motsatsen. Allt dravel ni har läst om mig som en sådan där kvinnotjusare är osant. Det finns intet ett jota sanning i det. Jag har nog umgåtts mer än jag bort med whisky och kort, men kvinnorna ha fått vara i fred för mig. Det fanns en kvinna som tog livet av sig, men jag visste inte att hon tyckte om mig så mycket, annars skulle jag ha gift mig med henne

— inte av kärlek, utan för att hon inte skulle ha dödat sig. Hon var den bästa av hela samlingen, men jag gav henne aldrig någon uppmuntran. Jag talar om det här därför att jag vet att ni har läst om det och jag ville att ni skulle veta hur det verkligen förhöll sig.

Kvinnotjusare!” fnyste han. ”Jag skall säga er, miss Mason, att jag har varit riktigt rädd för kvinnor i hela mitt liv. Ni är den första jag inte känt fruktan för, och det är just det märkvärdiga. Jag rent av dyrkar er, och ändå är jag inte rädd för er. Kanske det är därför att ni är olik andra kvinnor jag känt. Ni sprang aldrig efter mig. Kvinnotjusare! Jag har sprungit för damerna så länge jag kan minnas, och vad som räddat mig antar jag är, att jag alltid varit en snabblöpare och aldrig föll omkull och bröt ett ben eller någonting annat.

Jag har aldrig velat gifta mig, förrän jag mötte er, och det dröjde förresten länge efter det också. Jag fäste mig vid er från första stunden, men jag trodde aldrig att det skulle gå så galet som till giftermål. Men nu kan jag inte sova om nätterna bara för att jag tänker på er och längtar efter er.”

Han tystnade och väntade. Hon hade tagit spetsarna och musslinet från sin sykorg och började sy,

282antagligen för att lugna nerverna och samla tankarna. Hon såg inte på honom och han slukade henne med ögonen. Han såg hennes vackra, men kraftiga händer — händer som kunde tygla en häst sådan som Bob, som kunde sköta en skrivmaskin nästan lika fort som en människa talade, som kunde sy sådana där fina saker och som antagligen också kunde spela på det där pianinot i hörnet. Han såg också någonting annat — hennes skor. De voro små och brons-färgade. Promenadskor och ridstövlar var allt vad han någonsin sett på henne, och de hade aldrig sagt någonting om hur små hennes fötter voro. Bronsskorna riktigt fascinerade honom, och hans ögon gingo oupphörligt till dem.

Det knackade på dörren — någon ville tala vid henne i telefonen.

”Bed honom ringa upp igen om tio minuter”, hörde han henne säga, och det maskulina pronominet kom hans svartsjuka att flamma till. Nåja, han, Ljusan Dag, skulle nog göra det surt för honom. Det var honom en gåta att en flicka som Dede inte för länge sedan blivit gift.

Hon kom in igen leende och återtog sin sömnad.

”De där tio minuterna gå snart”, sade han.

”Jag kan inte gifta mig med er”, svarade hon.

”Ni älskar mig inte?”

Hon skakade på huvudet.

”Tycker ni om mig — den minsta lilla smula?”

Nu böjde hon på huvudet och ett leende lekte kring hennes läppar. Och det låg inte något förakt i det.

”Nå, det är ju alltid något”, sade han. ”Det måste alltid börja på något sätt. Jag tyckte också bara

283litet om er först, och se nu vad det har blivit av det. Ni kommer ihåg att ni sade, att ni inte tyckte om hur jag levde. Nå, jag har ändrat mig. Jag spelar inte nu som jag gjorde förut. Jag har slagit mig på legitima affärer, som ni kallar det, låter två minuter växa där det förr växte en, tre hundra tusen människor där det förut var bara hundra tusen. Och den här tiden nästa år kommer det att finnas två millioner eucalyptusplantor på höjderna. Säg, tycker ni om mig mer än den minsta lilla smula?”

Hon lyfte ögonen från sitt handarbete och såg på honom, då hon svarade:

”Jag tycker mycket om er, men . . .”

Han väntade ett ögonblick på att hon skulle avsluta meningen, men då hon inte gjorde det, fortfor han själv :

”Jag har inte så värst överdrivna tankar om mig själv, så att jag vet att jag inte sitter och skryter, när jag säger att jag nog skulle bli en ganska god äkta man. Ni vet ju att jag aldrig gnatar och försöker finna fel hos folk. Jag kan förstå vad det måste betyda för en sådan kvinna som ni att vara oberoende. Nå, som min hustru skulle ni bli det. Jag skulle aldrig lägga några band på er. Ni skulle få följa er egen vilja helt och hållet, och ingenting skulle vara godt nog åt er. Jag skulle ge er allt vad ni önskade . . .” ”Så när som på er själv”, avbröt hon plötsligt, nästan skarpt.

Ljusan Dags häpnad varade endast ett ögonblick. ”Det förstår jag inte. Jag skulle bli öppen, ärlig och trogen mot er. Jag tycker inte om delade känslor.” ”Det är inte så jag menar”, sade hon. ”1 stället

284för att ge er själv åt er hustru skulle ni ge er åt de trehundratusen mäniskorna i Oakland, åt edra spårvägar och färjor, åt de två millioner träden på höjderna, åt allting som kallas affär.”

”Det fick jag försöka låta bli”, svarade han fast. ”När ni ville, skulle jag vara er.”

”Så tror ni, men det skulle ändå bli annorlunda.” Hon blev plötsligt nervös. ”Vi måste sluta det här samtalet. Det liknar för mycket ett köpslående. 'Hur mycket vill ni ge?' 'Jag vill ge så mycket.' ’Jag vill ha mer’ och så vidare. Jag tycker om er, men inte nog för att gifta mig med er, och jag kommer aldrig att tycka om er så mycket.”

”Hur kan ni veta det?” frågade han.

”Därför att jag tycker om er allt mindre och mindre.” Ljusan Dag satt som om han träffats av ett slag, och det syntes tydligt i hans ansikte.

”Å, ni förstår inte”, utbrast hon häftigt och började förlora sin självbehärskning. ”Jag menar inte på det sättet. Jag tycker om er. Ju mer jag lärt känna er, desto mer har jag tyckt om er, och på samma gång

— desto mindre vill jag gifta mig med er.”

Hennes gåtfulla yttrande gjorde Ljusan Dag ännu , mer bestört.

”Förstår ni inte det?” fortfor hon ivrigt. ”Jag kunde mycket förr ha gift mig med den Elam Harnish, som kom direkt från Klondyke när jag första gången såg honom, än med er som ni nu sitter framför mig.”

Han skakade långsamt på huvudet.

”Det här blir för mycket för mig. Ju mer ni lär

er att känna och tycka om en man, desto mindre vill

285ni gifta er med honom. Det förtroliga umgänget föder förakt — jag antar det är så ni menar.”

”Nej, nej”, utbrast hon, men innan hon hann fortsätta, knackade det på dörren.

”De tio minuterna äro slut”, sade Ljusan Dag.

Hans ögon, snabba att observera som en indians, gingo omkring rummet, medan hon var ute. Intrycket av vad han såg var detsamma som nyss, värme och trevnad. Andäktigt stannade hans blick på en hylla med ett par hundra böcker. Där låg hemligheten. Han kunde inte begripa hur folk kunde ha så mycket att skriva om. Att skriva och läsa saker var inte detsamma som att göra dem, och för honom var endast detta senare fattbart.

Hans blick gick till Venusstatyn på pianinot. Han tyckte att det var litet märkvärdigt, att en vacker ung kvinna hade en sådan nästan syndig figur i sitt eget rum. Men eftersom det var Dede, måste det vara rätt. Och tydligen följde sådant med kulturen. Larry Hegan hade också sådana där bilder hemma hos sig. Men det var en annan sak. Hos honom fanns det någonting sjukligt, men Dede var om någon själva hälsan. Och om hon kunde ha en naken kvinna på sitt piano, måste det vara rätt. Dede gjorde alltid rätt, och förresten begrep han inte alls kulturen.

Hon kom tillbaka in i rummet, och när hon gick bort till sin stol, satt han och beundrade hennes sätt att gå, och bronsskorna kunde göra honom galen.

”Jag skulle vilja göra er några frågor”, började han genast. ”Tänker ni gifta er med någon annan?”

Hon skrattade hjärtligt och skakade på huvudet.

286”Tycker ni om någon annan mer än mig — till exempel honom i telefonen just nu?”

”Det finns inte någon annan. Jag känner inte någon jag skulle vilja gifta mig med ... jag tror förresten inte att jag passar att vara gift. Kontorsarbete tycks i det fallet förstöra en kvinna.”

Ljusan Dag famnade henne med en blick från gyl-lenhåret ända ned till spetsen av bronsskon på ett sätt som kom blodet att stiga henne i kinderna. Samtidigt skakade han tvivlande på huvudet.

”Jag tycker, att ni är den mest giftansvärda kvinna som någonsin en mans öga vilat på. Så en annan fråga. Jag måste veta hur landet ligger. Är det någon som ni tycker om lika bra som mig?”

Men nu var Dede på sin vakt.

”Det där är inte riktigt”, sade hon. ”Om ni själv tänker efter, skall ni nog finna att ni just håller på med vad ni nyss sade ni inte kunde med — att gnata. Jag vägrar att svara på flera av edra frågor. Låt oss tala om andra saker. Hur är det med Bob?”

* *

*

En halvtimme senare susade Ljusan Dag utför Tele-graph Avenue mot Oakland. Han rökte en majs-papperscigarrett och tänkte tillbaka på vad som förefallit. Det var inte alls så galet resultatet han kom till, fast det fanns mycket som var märkvärdigt. Till exempel det där att hon lärt sig tycka om honom mer och mer ju bättre hon lärde känna honom, och att hon på samma gång allt mindre och mindre ville gifta sig med honom. Det var någonting att fundera på.

287Men den omständigheten, att hon givit honom en korg, kom honom att tänka ännu högre om henne. När hon inte ville ha honom, hade hon också givit avslag på hans trettio millioner. Det var någonting för en nittiodollarsstenograf, som sett bättre dagar. Hon brydde sig inte om pengar, det var då alldeles klart. Varenda kvinna han träffat tycktes ha varit villig att välja honom för hans pengars skull. Han hade fördubblat sin förmögenhet, gjort sig femton millioner sedan den dag hon började arbeta för honom, och var det inte märkvärdigt, den villighet hon möjligen en gång ägt att gifta sig med honom hade försvunnit i samma mån hans rikedom ökades.

”För tusan!” mumlade han. ”Om jag klarar hundra millioner på de här tomtaffärerna, vill hon väl inte ens tala till

mig.”

Men han kunde inte le bort saken. Han kunde inte bli fri från hennes gåtfulla uttalande, att hon lättare kunde ha gift sig med den Elam Harnish som kommit direkt från Klondyke än med den nuvarande mannen av samma namn. Nå, då fanns det ingen annan råd än att försöka återigen bli så mycket som möjligt lik den forne Ljusan Dag, som hade kommit ned från norden för att pröva lyckan vid det stora spelbordet. Men det var omöjligt. Han kunde inte få tiden att vända om.

Ännu en tillfredsställelse gav honom deras samtal. Han hade hört talas om stenografer förr, som vägrat att gifta sig med sina arbetsgivare, och de hade sedan alltid genast lämnat sina platser. Men Dede gjorde inte ens en antydan åt det hållet. Hur obegriplig hon än kunde vara, fanns det i alla fall reson hos

288henne. Hon hade till sist också givit med sig i fråga om sin bror och låtit Ljusan Dag skicka honom över till Tyskland.

”För tusan”, sade han till sist då bilen körde upp till hans hotell. ”Om jag bara hade vetat vad jag vet nu, skulle jag ha friat till henne första dagen hon steg in på kontoret. Efter vad hon själv har sagt, skulle det ha varit rätta ögonblicket. Hon tycker om mig allt mer och mer, och allt mindre och mindre vill hon gifta sig med mig. Vad skall man tänka om det? Hon måste bestämt driva med mig.”

*

NITTONDE KAPITLET.

Ännu en gång, en regndiger söndag flera veckor efteråt, friade Ljusan Dag till Dede. Som förra gången gick han till fots fram till hennes hus. Dede var emellertid inte hemma, men värdinnans dotter sade honom att hon var ute och gick och gav honom till och med anvisning åt vilket håll hon trodde att miss Mason begivit sig.

Han fann henne också till sist och gick rakt på sak, utan att ge sig tid att ens hälsa ordentligt.

”Ja, det är samma sak”, sade han. ”Jag vill ha er, och jag kommer för att få er. Ju mer jag tänker på det, Dede, desto säkrare känner jag på mig att ni nog ändå tycker litet mer om mig än vanligt. Vågar ni neka till det?”

Han hade skakat hand med henne i samma ögonblick han började tala, och han höll henne fortfarande i handen. När hon inte svarade, kände hon en lätt, men tydlig tryckning, som om han ville dra henne till sig. Ofrivilligt var hon nära att ge efter, ty hennes längtan var ett ögonblick starkare än hennes vilja. Alen plötsligt hejdade hon sig, fastän hon inte drog bort sin hand.

”Ni är väl inte rädd för mig?” frågade han.

290”Nej!” Hon log sorgset. ”Inte för er, men för mig själv. Jag ber er . . . Vi kunna aldrig komma att gifta oss, så låt oss inte tala om det.”

Han kände sig nästan glad, ty detta var över hans djärvaste förhoppningar. Hon tyckte om honom, det var inte något tvivel om det — hon lät honom behålla sin hand.

”Jag slår vad, Dede...”

Hon skakade på huvudet.

”Nej, det är omöjligt. Ni skulle förlora . . .”

För första gången greps han av en mörk misstanke om någonting som skulle kunna förklara allt.

”Hör nu, ni har väl inte inlåtit er på något sådant där hemligt giftermål?” frågade han.

Hans röst lät så ängslig och han såg så förtvivlad ut, att hon brast i ett klingande, hjärtligt skratt.

Ljusan Dag var nöjd med svaret, och nu gällde det att handla framför att tala. Det hade börjat blåsa starkt. Han

ställde sig så att han skyddade henne. Det ven i trädtopparna, och de lyssnade båda. En skur av flygande löv svepte omkring dem, och i vindens spår kommo tunga regndroppar. Han såg ned på henne och hennes hår som blåst fram i ansiktet. När hon nu stod här tätt intill honom, kände han våldsammare än någonsin hur mycket hon betydde för honom, och han darrade så att hon tydligt kunde märka det på handen som slöt om hennes.

Plötsligt lutade hon sig intill honom och böjde huvudet tills det lätt vilade mot hans bröst. Så stodo de, medan ännu en by med flygande löv svepte förbi. Lika plötsligt lyfte hon åter huvudet och såg på honom.”Vet ni”, sade hon, ”att jag bad för er i går kväll. Jag bad att ni måtte misslyckas, att ni måtte förlora allting — allting.”

Ljusan Dag stirrade på henne häpen över detta mystiska yttrande.

”Nej, nu står mitt förstånd stilla. Varför vill ni jag skall förlora allting, när jag ser att ni håller av mig...”

”Det har jag aldrig sagt.”

”Därför att ni inte vågade säga det. Som jag säger: ni håller av mig och vill att jag skall bli ruinerad. Det är ju alldeles obegripligt, som mycket annat ni har sagt mig. Ni får lov att förklara er.”

Han lade armen om hennes midja och höll henne tätt intill sig. Hon gjorde intet motstånd. Hennes huvud var böjt, så att han inte kunde se hennes ansikte, men han hade en förnimmelse av att hon grät. Han hade lärt sig tystnadens dygd, och han väntade. Det hade nu kommit därhän att hon måste säga honom någonting; han var säker på, att hon skulle göra det.

”Jag är inte romantisk”, började hon och såg åter upp på honom, medan hon talade. ”Kanske det vore bättre för mig, om jag vore det. Då kunde jag kanhända bedraga mig själv och bli olycklig för hela livet. Men jag har för sundt förstånd till det. Och inte heller det gör mig den minsta smula lyckligare.”

”Jag förstår fortfarande inte alls”, sade Ljusan Dag, sedan han förgäves väntat att hon skulle fortsätta. ”Ert sunda förstånd och er bön att jag måtte förlora allting går över mitt förstånd. Lilla kvinna, jag bara älskar er gränslöst och vill att ni skall gifta er med

292mig. Det är ju att tala så att man förstår det, eller hur? Nå, vill ni?”

Hon skakade långsamt på huvudet, och allt efter som hon talade, tycktes hon bli vred, sorgset vred, och Ljusan Dag visste, att vreden gällde honom.

”Låt mig förklara, och det lika enkelt och rättframt som ni har frågat. Ni är hederlig och uppriktig. Vill ni att jag också skall vara det, fastän det påstås att en kvinna aldrig kan vara det? Får jag säga någonting som kommer att göra er ledsen,, göra bekännelser som borde komma mig att blygas, uppföra mig så som många skulle kalla okvinnligt ?”

Armen kring hennes liv gav en uppmuntrande tryckning, men Ljusan Dag sade ingenting.

”Jag skulle så gärna vilja gifta mig med er, men jag är rädd. Jag är på samma gång stolt och ödmjuk vid tanken på att en man sådan som ni bryr sig om mig. Men ni har för mycket pengar — det är vad mitt sunda förstånd säger mig. Även om vi gifte oss, skulle ni aldrig kunna bli min, min älskare och man på samma gång. Ni skulle bli edra pengars man. Jag vet att jag är barnslig, men jag vill ha min man för mig själv. Ni är inte fri. Edra pengar äga er, ta er tid, edra tankar, er energi, allting, de befalla er att gå hit eller dit, göra det eller det. Förstår ni? Kanske det är bara dumheter, men jag känner att jag kan älska mycket, ge mycket — ge allt, och i gengäld önskar jag, om inte allt, så ändå mycket, och jag vill ha mycket mer än alla edra pengar kunna ge mig.

”Och edra pengar förstöra er. De göra er allt mindre och mindre vacker. Jag blygs inte att säga att jag älskar er, därför att jag aldrig gifter mig med

293er. Jag älskade er redan när jag inte alls kände er, när ni först kom ner från Alaska och jag först kom till ert kontor. Ni var min hjälte. Ni var Ljusan Dag från guldgruvorna, den djärve vildmarksströvaren och guldgrävaren. Och ni såg ut för det. Jag kan inte förstå hur en kvinna kunde ha sett på er utan att älska er — då. Men ni ser inte ut så nu.

”Å, förlåt mig för att jag sårar er. Ni ville, jag skulle tala öppet, och jag har gjort det. Alla de här senaste åren har ni levat onaturligt. Ni, en frilufts-människa, har stängt er inne i städerna med allt vad det betyder. Ni är inte alls samme man längre, och det är edra pengar som förstöra er. Ni har blivit någonting helt annat, någonting inte så friskt, så rent, så vackert. Edra pengar och ert liv äro orsaken, och det vet ni. Ni har inte samma kropp som ni hade då. Ni blir fet, och det är inte någon sund fetma. Ni är vänlig och rar mot mig, men inte mot hela världen, som ni var då. Ni har blivit sträv och grym. Jag vet det. Kom ihåg att jag har studerat er sex dagar i veckan, månad efter månad, år efter år, och jag känner er mycket, mycket bättre än ni känner mig. Grymheten hos er ligger inte bara i hjärta och tankar, utan också i ert ansikte. Den har satt sina märken där. Jag har sett dem komma och växa. Edra pengar och det liv ni är tvungen att leva ha åstadkommit allt detta. Ni håller på att bli brutaliserad och förnedrad, och det kommer att sluta med att ni blir hopplöst ödelagd . . ”

Han försökte avbryta, men hon hejdade honom. Hon nästan flämtade och hennes stämma darrade.

”Nej, nej, låt mig tala till slut. Jag har inte under

294dia dessa månader, sedan ni kom och gjorde era ridturer med mig, gjort annat än tänkt, tänkt, tänkt. Nu vill jag säga ut allt vad jag har inom mig. Jag älskar er, men jag kan inte gifta mig med er och ge min kärlek till spillo. Ni håller på att växa till någonting som jag till slut måste förakta. Ni kan inte hjälpa det. Mer än ni möjligen kan älska mig älskar ni ert af färsspel. Det tar er helt och hållet. Ibland har jag tänkt att det skulle vara lättare att dela er med en annan kvinna än med de där affärerna. Jag måste i alla fall ha hälften av er, men affärerna ta minst nittionio hundradelar.

”Kom ihåg att ett giftermål för mig inte betyder att få en mans pengar att ge ut. Jag vill ha mannen. Ni säger att ni vill ha mig. Antag nu att jag samtyckte och så gav er bara hundradelen av mig. Antag att det var någonting annat i mitt liv som tog de andra nittionio hundradelarna och dessutom förstörde min figur, gav mig påsar under ögonen och rynkor i ansiktet, gjorde mig obehaglig att se på och förstörde hela mitt själslugn. Skulle ni vara nöjd med den där hundradelen av mig? Och det är detta ni bjuder mig. Undrar ni nu på att jag inte vill gifta mig med er, att jag inte kan det?”

Ljusan Dag väntade för att se om hon slutat men hon fortfor:

”Det är inte så att jag är självisk. Kärleken är ju att giva, inte att taga. Men jag ser alldeles klart, att hur mycket jag än gav, skulle det inte göra er något godt. Ni är som en sjuk människa. Ni spelar inte som andra män. Ni spelar med hela ert liv och hela er själ som insats. Det gör detsamma vad ni trodde

295eller ville, en hustru skulle bara bli er en kortvarig förströelse. Tänk på Bob, den härlige Bob, som nu står och äter sig fördärvad i sin spilta. Ni skulle köpa mig ett vackert hus och så låta mig sitta och jäspa mig till döds i det eller gråta mina ögon fördärvade över min hjälplöshet och oförmåga att rädda er. Den där af färssjukdomen skulle ständigt fräta och gnaga er. Ni skulle fortsätta att spela precis på samma sätt som hittills, alldeles som ni spelade om livet i Alaskas vildmarker. Ingen fick färdas så fort och vida som ni, ingen fick arbeta och uthärda så mycket som ni. Ni håller aldrig igen; ni sätter in allt vad ni har i allt vad ni gör . .

”Taket av”, mumlade han bistert och nickade instämmande.

”Men tänk om ni bara ville spela älskaren-mannen på samma sätt...”

Hennes röst skälvde, hon tystnade, hennes kinder blevo blodröda och hon sänkte ögonen.

”Och nu skall jag inte säga ett ord mer”, tilläde hon. ”Jag har ju hållit en hel predikan.”

Hon stödde sig utan tvekan mot hans arm, och ingen av dem märkte stormen som ven omkring dem. Störtregnet hade inte kommit än, men det var i antågande. Ljusan Dag var ännu liksom yr av sina tankar, när han började tala.

”Jag är slut, jag är totalt förstummad. Miss Mason

— eller Dede — jag älskar att kalla er vid det namnet. Jag måste säga att det ligger mycket i vad ni säger. Om jag

förstår er rätt, skulle ni gifta er med mig, ifall jag inte ägde en cent och om jag inte blev fet. .. nej, neJ> Jag skämtar inte. Jag begriper meningen, det är

296bara mitt sätt att uttrycka den på. Om jag inte hade en cent och levde ett sundt liv och hade all tid i världen att älska er och vara er man, i stället för att stå i affärer upp till tänderna då skulle ni gifta er med mig.

”Allt det där är så klart, som om det vore tryckt, och ni är klyftigare än jag trodde. Ni har öppnat ögonen litet på mig. Och jag är svarslös. Vad kan jag göra? Mina affärer ha verkligen gjort mig till fånge, riktigt brännmärkt mig. Jag är bunden till hand och fot, och jag kan inte längre vandra över grönskande ängar. Jag är lik mannen som fått fast björnen i svansen. Jag kan inte släppa den. Jag vill ha er, och jag måste släppa den för att få er.

”Jag vet inte vad jag skall göra, men att det kommer att hända någonting är säkert. Jag kan inte förlora er, det är rena sanningen, och jag tänker inte heller göra det. Jag har ingenting att svara er. Jag vet att jag inte är samme man som kom ned från Alaska. Jag skulle inte kunna löpa med hundarna som jag gjorde den tiden. Jag är mjuk i musklerna och hård i sinnet. Jag hade aktning för människorna då, nu föraktar jag dem. Jag har i hela mitt liv levat ute i naturen och jag är en friluftsman. Vet ni, jag har den allra vackraste lilla gård uppe i Glen Ellen. Det är där jag råkade ut för tegelbruket ni minns, ni har ju fört korrespondensen. Jag såg gården bara en enda gång, men jag blev så betagen i den att jag genast köpte den. Jag var ute på en ridtur och kände mig lycklig som en skolpojke under ferierna. Jag skulle bli en bättre människa genom att leva på landet. Staden gör mig bara sämre, det har ni så fördömt

297rätt i, jag vet det. Antag nu att ni skulle bli bönhörd, att jag blev helt och hållet ruinerad och måste arbeta för daglön?”

Hon svarade icke, men hela hennes varelse tycktes honom följa med vad han sade.

”Antag att jag inte hade någonting mera kvar än den där lilla gården och måste föda upp höns och försöka leva bäst jag kunde, skulle ni gifta er med mig då, Dede?”

”Å, då skulle vi ju alltid få vara tillsammans!” utbrast hon.

”Men jag måste nog ut och plöja en och annan gång”, sade han, ”eller köra till sta’n efter mat.”

”Men det skulle inte vara något kontor i alla fall, och en mångd människor på besök utan all ända. Det är i alla fall dåraktigt och omöjligt, och vi måste ge oss i väg härifrån, om vi vilja hinna undan regnet.”

I detta ögonblick, då de stodo mellan de lummiga träden, skulle Ljusan Dag ha kunnat dra henne intill sig och kyssa henne. Men han hade så helt gått upp i de nya tankar hon satt honom i huvudet, att han inte kom sig för med att dra fördel av situationen. Han bjöd henne endast armen och hjälpte henne utför den värsta sluttningen.

”Det är tusan så vackert däruppe vid Glen Ellen”, sade han tankfullt. ”Jag önskar att ni kunde få se det.”

Då de kommo ut ur skogsdungen, föreslog han att de skulle skiljas där.

”Ni bor här i trakten och folk kunde börja prata.”

Men hon ville att han skulle föl i a henne ända hem.

298”Jag kan inte be er gå med in”, sade hon och räckte honom sin hand vid porten.

Stormen ven i skarpa byar, men det höll sig fortfarande från att regna.

”Vet ni”, sade han, ”när jag riktigt tänker på det, har det här varit den lyckligaste dagen i mitt liv.” Han tog av sig hatten, och vinden ruskade om med hans svarta hår, när han fortsatte högtidligt: ”Och jag tackar Gud eller vem det nu må vara som har ansvaret för att ni finns här på jorden. För ni håller av mig — mycket. Om ni visste hur glad jag känt mig att höra er säga det i dag. Det är . . .” Han lämnade meningen ofullbordad och hans ansikte fick detta bisarra uttryck, som Dede så väl kände, när han sade dämpat: ”Dede, Dede, vi måste gifta oss. Det är enda utvägen, och sedan lita på lyckan att det slutar väl.”

Men tårarna voro nära att stiga henne i ögonen igen, då hon skakade på huvudet och gick uppför trappstegen.

*

TJUGONDE KAPITLET.

När det nya färjsystemet började komma i ordning och man själv fick se att tiden mellan Oakland och San Francisco verkligen bragts ned till hälften, började Ljusan Dags förfärliga flod av utgifter att vända sig. Men genast kastades pengarna in på andra håll. Tusentals tomter såldes och tusentals egna hem voro under byggnad. Likaså började man se sig om efter passande platser för fabriker i själva Oakland, och alltsammans ökade värdet av Ljusan Dags ofantliga tomter. Men sin gamla vana trogen gick han bara på. Han hade redan börjat ta lån i bankerna. De kolossala vinster han gjorde på sina tomtförsäljningar användes till nya köp, nya utvidgningar. Och i stället för att betala gamla lån tog han nya. Men han visste att det var sunda affärer han gjorde, så han tvekade aldrig ett ögonblick.

I mindre skala följde andra efter honom, köpte och sålde tomter och drogo fördel av hans förbättringsarbeten. Men detta var bara vad han väntat och det oroade honom inte alls. Det fanns dock ett undantag. En viss Simon Dolliver, en rik man med både djärvhet och af färsförstånd, försökte bli mångmillio-när på Ljusan Dags bekostnad. Mer än en gång stötte han på honom i sin väg, alldeles som han själv stått i

300vägen för Guggenhammers, när de första gången kastade blickarna på Ophir.

Arbetet med dockorna gick sin gilla gång, men det var det av hans företag som slukade pengar allra värst och som inte kunde fullbordas lika fort som färjsystemet. Det var ett oerhört svårt ingenjörsarbete, muddring och utfyllning var ett jätteföretag. Bara pålningen var en högst vidlyftig affär. En vanlig påle kostade levererad på platsen tjugu dollars, och det behövdes många tusen. Inte nöjd med att för sina spårvägar producera elektricitet på vanligt sätt, vid kraftstationer, organiserade Ljusan Dag Sierras och Salvadors kraftbolag, och det svällde genast ut till väldiga proportioner. Ty därifrån försågs snart inte blott hela Oakland, utan även en hel mängd angränsande samhällen med kraft och ljus.

Och så gick det ständigt vidare. Det var tusentals gap i vilka han kastade aldrig sinande strömmar av pengar. Men allting var så sundt och legitimt, att Ljusan Dag, född spelare som han var och med sina vidsträckta vyer, inte kunde spela lugnt och säkert, Här var det kolossala möjligheter och för honom fanns bara en väg att gå och det var att spela högt. Långt ifrån att hans juridiska rådgivare Larry Hegan rådde honom till försiktighet, var det i stället Ljusan Dag som måste hålla den snillrike hashishdrömmaren tillbaka. Ljusan Dag lånade inte blott av bankerna, utan han nödgades också släppa ut av aktierna i flera av sina bolag. Han gjorde det högst ogärna och behöll för det mesta sina stora företag för sig själv. Dessutom lagade han alltid så, att han och Hegan hade majoritet i de övriga.Hans förhållande till Dede Mason syntes nästan tyna av. Visserligen ökades alltjämt hans längtan efter henne, men han sköt ständigt upp att riktigt ta itu med- det underliga problemet. Slumpen hade givit honom det högsta kortet i leken, tänkte han, men under åratal hade han inte ens sett på det. Kortet hette kärleken, och det trumfade över alla andra. Han skulle nog spela ut det, men först måste det bli något slut på det spel han för närvarande satt fast i.

Han kunde aldrig bli kvitt synen av Dedes lilla bronssko, hennes tätt smygande klänning och hela hennes slanka, mjuka gestalt i det vackra rummet ute i Berkeley. Ännu en söndag telefonerade han att han skulle komma ut till henne. Men som det alltid händt ända sedan en man första gången såg på en kvinna och kallade henne god, vädjade han till den blinda manliga styrkan mot kvinnans hemliga svaghet. Och utfallet blev inte lyckligt, ty i sin förtvivlan och trots all sin längtan utbrast hon:

”Ni vill att jag skall gifta mig med er och lita på lyckan att allt går väl. Livet är ett spel, säger ni. Nå, så låt oss spela då. Tag ett mynt och kasta upp det i luften. Blir det krona, gifter jag mig med er. Men om det inte blir det, måste ni lämna mig för alltid och aldrig mera säga ett ord om giftermål.”

Ljusan Dags ögon brunno av kärlek och spelpassion. Ofrivilligt tog han i fickan efter ett mynt. Men han drog

handen tillbaka och elden i hans blick slocknade.

”Nå, gå på bara”, befallde hon häftigt. ”Om ni inte skyndar er, kanske jag ändrar mening och ni förlorar tillfället.”

”Lilla kvinna”, log han, men hans röst var högtidlig.

302”Lilla kvinna, jag skulle kunna spela hela tiden från skapelsens morgon till domens dag. Jag skulle kunna spela om min gyllene harpa mot någon annans gloria. Jag skulle singla slant på trapporna upp till det nya Jerusalem eller sätta ett faraobord tätt vid portarna av jaspis och rubiner. Men jag vill bli evigt fördömd, ifall jag spelar om kär’eken. Kärleken är någonting för stort för att lämna åt slumpen. Kärleken måste vara någonting säkert, och det är den oss emellan. Om chanserna också vore hundra mot en, skulle jag ändå inte vilja försöka.”

*

På våren detta år inträffade den stora paniken. Första varningen kom när bankerna började säga upp sina lån mot namnsäkerhet. Ljusan Dag betalade genast de första av sina personliga växlar som presenterades honom. Så började han ana att dessa upp-icpade krav voro en första pust från det håll, varifrån vinden skulle komma att blåsa, och att en av dessa förfärliga finansiella stormar han hört talas om snart skulle svepa över Förenta staterna. Hur förgörande denna storm skulle bli, anade han emellertid inte. Icke desto mindre tog han alla de mått och steg han hade i sin makt och kände ingen ängslan för att han inte skulle kunna rida ut ovädret.

Pengar blevo allt knappare. Det började med att åtskilliga av de största bankerna i Östern stoppade, penningnöden spred sig, tills varenda bank i landet började säga.upp sina krediter. Ljusan Dag blev också fast och just därför att han för första gången spelat

303ett legitimt af färsspel. I forna dagar skulle en situation som denna endast varit en gyllene skördetid för honom. Nu återstod för honom ingenting annat än att på bästa sätt försöka hålla ut.

Han såg mycket klart på hela ställningen. När bankerna fordrade att han skulle betala igen sina lån, visste han att bankerna hade mycket ondt om pengar. Men han hade ännu mera ondt om dem. Och han förstod att det inte var hans säkerheter bankerna ville åt. De skulle ha varit dem till föga nytta, ty med dessas ständigt fallande värden var det ingen lämplig tid att sälja. Hans säkerheter voro av prima slag. Men nu hade de inte något värde, när det oupphörligt skreks bara på pengar, pengar, pengar. När man fann honom omedgörlig, fordrade bankerna större säkerheter, och så småningom krävde de två, tre gånger så mycket som de ursprungligen nöjt sig med. Ibland gav Ljusan Dag efter, men oftast inte, och alltid kämpade han hårdnackat.

Det var som att bättra upp en sönderfallande mur med lera. Varenda bit av muren var hotad och han skyndade oupphörligt omkring och förstärkte de svagaste ställena med sin lera. Den utgjordes av pengar och den anbragtes en klump här och en där, men först när det var oundgängligen nödvändigt. Hans styrka låg i Yerba Buena Ferry Company, Consolidated Street Railways och United Water Company. Ehuru man inte köpte tomter till villor eller fabriker, måste folk i alla fall fara på hans färjor och i hans spårvagnar och använda hans vatten. Medan hela affärsvärlden ropade på pengar och höll på att gå under av brist på sådana, strömmade den första i varje månad många

304tusen dollars in i hans kassakistor från vattenavgifterna och varje dag tio tusen dollars i fem- och tiocentsstyc-ken från hans spårvägar och färjor.

Kontanter var vad han behövde, och om han själv fått använda den flod som strömmade in till honom, skulle han ha stått sig bra. Men nu måste han slåss om en del därav. Han lät alla nya företag ligga nere och nöjde sig med de oundgängliga underhållsarbetena. Hans värsta strid gällde de löpande utgifterna, och den tog aldrig någon ända. Han drev åt tumskruvarna uppifrån och ned, från de stora leverantörerna ända ner till kontorslönerna och frimärkskontot. När hans kontorschefer gjorde underverk i fråga om inbesparingar klappade han dem på axeln och fordrade mer. Och när de förtvivlade vredo sina händer, visade han dem vad de skulle göra.

”Ni har åtta tusen dollars om året”, sade han till Matthewson. ”Det är mer än ni någonsin i ert liv har haft. Edra

pengar ligga i samma påse som mina, och ni måste själv stå en del av risken. Ni har personlig kredit i staden. Begagna den, hos slaktare och bagare och hela surven — förstår ni? Ni har ungefär sexhundrasextio dollars i månaden. De pengarna behöver jag. Från nu tar ni hundra dollars i månaden. På resten betalar jag er ränta tills stormen är över.”

När han två veckor senare hade avlöningslistan framför sig, hette det: ”Matthewson, vem är bokhållare Rogers? Er systerson? Jag tänkte just det. Han har åttiofem i månaden. Han får tillsvidare trettiofem. De femtio kunna stå inne hos mig mot ränta.”

305

20. Kungen av Klondyke.”Omöjligt!” utbrast Matthewson. ”Han får det inte att gå ihop med vad han har nu. Han har hustru och två barn . . .”

Ljusan Dag brusade upp med en mustig ed.

”Kan inte! Omöjligt! Vad i helvete tror ni det här är för affär? Är det ett hem för sinnesslöa? Skall jag föda och kläda och snyta en hop idioter, som inte kan ta vara på sig själva? Det blir ingenting av. Jag måste hudflänga mig själv, och nu är det sådana tider att alla som arbeta åt mig få göra detsamma. Det är ett förbannat ruggigt väder för mig och jag kan inte skaffa solsken åt andra. Det går tio tusen arbetslösa i Oakland just nu och sextio tusen till i San Francisco. Er systerson och alla de andra här på kontoret få göra som jag vill eller gå sin väg. Förstår ni? Om någon kommer i svårigheter, så får ni gå omkring och gå i god för deras kredit hos slaktare och kryddkrämare. Jag har födt några tusen människor, som nu få föda sig själva en tid framåt, och därmed basta.” ”Ni säger, att den där filtreringsapparaten måste ersättas”, sade han till chefen för vattenverket. ”Vi få tänka på saken. Låt folket i Oakland för omväxlings skull dricka lervälling. Det skall lära dem att sätta värde på godt vatten. Stoppa genast arbetet. Avskeda folket, kontramandera alla order för materiel. Leverantörerna komma att stämma? Låt dem då för fan göra det. Antingen ha vi gått i luften högre än en drake eller också segla vi i lugnt vatten igen, innan de hinna få dom.”

Och till Wilkinson:

”Drag in nattbåten. Låt allmänheten skräna eller fara hem i tid till sina hustrur. Och den sista vagnen

306som står i förbindelse med 12,45-farjan vid Tjugu-andra gatan och Hastings, den får inte gå vidare. Man kan inte hålla en vagn för två eller tre passagerare. De kunna ta en tidigare båt eller gå hem. Det är inte tider för filantropi nu. Och ni kan gärna dra in ett par vagnar under de brådaste timmarna också.” Till en annan av sina direktörer, som blev alldeles virrig av alla dessa inskränkningar, sade han:

”Ni säger att jag inte kan göra det och inte det. Men jag skall visa er de sista modellerna i kan- och kan-inte-vägen. Ni blir tvungen att avgå? Gärna, om ni så tycker. Jag har ännu aldrig lyckats få se den man jag inte kunnat vara utan. Och om någon tror att han just är den, så ska han få se sista modellen i den branschen också — och jag ger honom ögonblickligen avsked på grått papper.”

På det sättet kämpade han, pockade och drillade sig fram. Det var strid och intet annat än strid från tidigt på morgonen till sent på aftonen. Massor av folk trängdes på hans kontor dagen i ända. Antingen gällde det att lägga fram en optimistisk syn på ställningen, berätta en rolig historia, ett allvarligt affärssamtal eller ett obönhörligt ”antingen — eller”. Och ingen fanns som kunde hjälpa honom. Det var bara att köra på, och han ensam fick hålla tömmarna. Dag ut och dag in pågick detta, medan affärsvärlden rundt omkring darrade och hus efter hus ramlade.

”Det går utmärkt”, sade han till Hegan varje morgon. Och samma hoppfullhet lät han lysa fram hela dagen, med undantag av sådana tillfällen då bataljen var hårdare än vanligt för honom att få sin vilja fram.

307Klockan åtta varje morgon satt han vid sitt skrivbord. Klockan tio steg han i sin bil för att göra en rond till bankerna. Och vanligen hade han då med sig tio tusen dollars eller mer, som han förtjänat på sina spårvägar och färjor dagen förut. Och samma scen utspelades hos alla bankdirektörer. De voro stela av fasa, och först måste han

spela sin roll som den store optimisten. Tiderna började bli bättre — naturligtvis. Alla tecken tydde på det. Pengar började redan komma i rörelse i Östern. Man behövde bara se på affärerna i Wall Street senaste dygnet. Det var halmstrået som visade varifrån vinden började blåsa. Hade inte Ryan sagt så och så? Och talades det inte om att Morgan stod i begrepp att göra det och det?

\rad honom själv angick, stego inte spårvägsinkom-sterna stadigt? Trots paniken fortfor folk att flytta till Oakland. Fastighetsmarknaden började redan röra på sig. Men felet var att alla voro så harhjärtade. Annars skulle det aldrig blivit någon panik. Ett syndikat i Östern underhandlade med honom om övertagande av aktiemajoriteten i Sierra & Salvador Power Company. Det visade väl förtroende och att bättre tider stundade.

Om det inte var sådana där hoppingivande samtal, utan böner och föreställningar och fientlighet från bankernas sida, måste Ljusan Dag vara beredd på att möta det också. Om de tänkte sätta hårdt mot hårdt, kunde han det också. Om man vägrade honom tillmötesgående, blev det ett krav i stället för en bön om hjälp. Och kom det slutligen till kamp så att säga med näve mot näve, var han den som kunde få dem att flåsa i andnöd.

308Men han visste också när och hur han borde ge efter. När han såg muren skaka riktigt i grunden på något ställe, smetade han dit en handfull penningar från något av sina kontantbolag. Om bankerna ramlade, ramlade han också. Det var nödvändigt de höllo sig uppe. Om de stoppade och alla hans säkerheter kastades ut på den kaotiska marknaden, skulle det vara slutet. Och därför hände det en dag att han I bilen förde med sig, utom de vanliga dagliga kontanterna, de yppersta säkerheter han ägde, nämligen från sina tre bästa bolag. Men han gjorde det endast med tvekan och kämpade tum för tum.

Som han sade till direktören för Merchants San Antonio, som ursäktade sig med att han hade så många rndra att hålla om ryggen:

”Det är bara glin. Låt dem ryka! Jag är kungen i det här spelet. Ni kan förtjäna mera pengar på mig än på alla de andra tillsammans. Naturligtvis är ni för mycket engagerad och ni har att välja, det är alltsammans. Jag är för stark för att kunna krossas. Ni kan bara vålla mig obehag och komma i krångel själv. Det bästa ni kan göra för att rädda er själv är att släppa de små, och jag skall hjälpa er med det.”

Det var också Ljusan Dag som under denna finansiella anarki fick hand om Simon Dollivers affärer och bidrog till att denne hans rival obarmhärtigt gick över ända. Golden Gate National var ett exempel på Ljusan Dags styrka, och till direktören för denna institution sade han:

”Här har jag hjälpt er allt vad jag kunnat, och nu sitter ni där i stöpet medan Dolliver pressat ner både

309er och mig hela tiden. Jag går inte, hör ni, jag går inte. Dolliver kan inte hosta upp elva dollars ens för att hjälpa er. Släpp honom och jag skall säga er vad jag vill göra. Jag ger er alla spårvägsavgifter för fyra dagar — det blir fyrtiotusen kontant. Och den sextonde kan ni räkna på tjugutusen till från vattenverket.” Han ryckte på axlama. ”Tag det eller inte. Ni har hört mina villkor.”

”Det är den ena hunden som äter upp den andra, och jag ämnar inte gå förbi ett enda köttstycke, hur magert det än må vara”, sade Ljusan Dag samma eftermiddag till Hegan. Och Simon Dolliver gick all världens väg i den stora paniken, som flödade över på papper, men saknade kontanter.”

Ljusan Dags uppfinningsrikedom var häpnadsväckande. Ingenting, stort eller smått, undgick hans skarpblick. Men den spänning han levde i var fruktansvärd. Han åt inte längre lunch. Dagarna voro för korta, och när de nalkades sitt slut, var han alldeles uttröttad. Och som aldrig förr sökte han lindring i alkoholen. Han åkte direkt till sitt hotell, gick upp på sina rum, där han fick sina första Martinis tillblandade. Vid middagen var hans hjärna ganska omtöcknad och hela paniken glömd. Vid sängdags var han drucken, tack vare några groggar, inte så att han blev bråkig eller slö, men ändå så att han somnade utan alla bekymmer.

Följande morgon vaknade han med torra läppar och torr i halsen. Tyngden i huvudet gick snart bort. Klockan åtta satt han på sitt kontor i full batalj och klockan tio åkte han ut på sina personliga besök hos bankerna, och sedan stod han, tills skymningen föll

310på, utan ett ögonblicks rast eller ro, midt uppe i allt sitt virrvarr av industri och finans. Så tillbaka till sitt hotell, dubbla Martinis, whisky och soda. Och detta var hans program dag ut och dag in, tills dagarna blevo veckor.

*

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Ehuru Ljusan Dag till det yttre tycktes vara vid godt mod, outtröttlig, flödande över av energi och livskraft, var han innerst inne en trött man. Och det kunde stundom hända att han under rusets inflytande såg klarare på ett och annat än när han var nykter. Så var det till exempel en afton, när han satt på sängkanten med ena skon i handen och tänkte på Dedes yttrade, att han inte kunde sova mer än i en säng i sänder. Han höll fortfarande skon kvar och såg sig omkring på tagelbetslen på väggarna. Så steg han upp och räknade dem, gick in i de två andra rummen och fullbordade räkningen. Så satte han sig på sängkanten igen och höll följande tal till sin sko:

”Den lilla kvinnan har rätt. Bara en säng i taget. Etthundrafyrtio tagelbetsel och inte användning för ett enda par. Bara ett par tyglar i sänder. Jag kan inte ens rida en häst nu. Stackars gamle Bob! Det vore bäst att jag skickade ut dig på grönbete. Trettio millioner dollars . . . hundra millioner eller inte en cent i utsikt, och vad är det mer med det? Det finns mycket man inte kan köpa för pengar. Jag kan inte köpa den där lilla kvinnan. Vad tjänar det till att ha trettio millioner, när man inte har plats för mer än en halv liter cocktails om dagen? Om jag hade en

312hundraliterstörst, vore det en annan sak. Men en halv liter — det är ju ynkligt. Här sitter jag nu, millionär trettio gånger om, och får jag inte slava värre varenda dag än ett helt dussin män som arbeta åt mig, och allt vad jag får är två mål som inte smaka mig, en säng, en halv liter Martini och hundrafyrtio tagelbetsel på väggen att sitta och titta på.” Han stirrade melankoliskt på väggprydnaderna. ”Herr Sko, jag är allt bra vidbränd. God natt!”

Det värsta var, att Ljusan Dag allt mer och mer började bli skåpsupare. Han drack numera sällan i sällskap, utan ensam på sina rum. När han kom hem efter dagens oupphörliga ansträngningar, drack han sig till sömns, och han visste att han följande morgon skulle vakna brännande torr i munnen och på nytt upprepa programmet.

Landet hämtade sig emellertid inte med den önskvärda elasticiteten. Ehuru tidningarna ständigt och jämt predikade motsatsen, fortfor penningstramheten. Offentligt var det idel ljusa förhoppningar, men privat fick man höra helt andra toner. Scenerna på Ljusan Dags privatkontor och sammanträdena med hans bolagsstyrelser stodo i skarp kontrast till de finansiella ledarna i hans tidningar. Som till exempel när han vände sig i ett tal till de stora aktieägarna i ett av sina bolag:

”Ni måste ro hit med slantarna. Det är ett godt företag, men ni måste göra offer för att vi skola kunna hålla ut. Det tjänar ingenting till att stå och prata om de bistra tiderna. Tro ni inte jag känner till dem? Som jag sade, ni få öppna på pungen. Jag har aktiemajoriteten, och nu måste här göras tillskott,

313Annars smäller det. Och slår jag en gång till, kommer jag att slå så det känns. Den här skutan sjunker inte så lange ni stanna ombord. Men lämna ni henne, så går hon till botten innan ni hunnit i land. Tillskotten måste göras och därmed punkt.”

Hans leverantörer av olika slag och alla dessa som oupphörligt fordrade betalning hade sina heta stunder med honom. Han kallade dem till sitt kontor och visade dem sina senaste modeller av kunna och inte kunna, vilja och inte vilja.

”Ni måste hålla mig flytande”, sade han. ”Om ni tror att det här är någon liten älsklig fruntimmers-whist och att ni kan gå hem när ni vill, så ha ni misstagit er. Hör nu, Watkins, ni anmärkte för fem minuter sedan, att ni inte kunde stå till svars med det längre. Nu skall jag säga er ett ord så godt som två. Ni har ingenting annat att göra än att fortfarande leverera åt mig och ta mina växlar, tills svårigheterna äro överstökade. Hur ni skall kunna göra det, blir er sak, inte min. Ni kommer ihåg vad jag gjorde med Klinkner och Altamont Trust Company? Jag känner till edra affärer bättre än ni gör själv, och försöker ni backa ut, krossar jag er, om jag också skall följa med själv. Till

och med om jag går åt helvete, skulle jag alltid få några minuter över för att ta er med mig. Det gäller att simma eller gå till botten för oss alla, och jag tror nog att ni skall finna det vara mest förenligt med er egen fördel att hålla mig över vattnet.”

Den kanske bittraste fejden var den han hade med aktieägarna i vattenverksbolaget, ty det var praktisktt taget bolagets hela bruttoförtjänst han voterade åt sig själv som lån, vilket han sedan använde för att

314stödja hela sin stridsfront. Men han gick aldrig för långt, då det gällde att begagna sig av sin majoritet. Behövde någon av dem, vilkas förmögenhet var sammankopplad med hans egen, ett handtag, var han genast till hands. Endast en oerhört kraftig man kunde ha stått ut under dessa förhållanden, men Ljusan Dag var just den mannen. Han vred och vände, hittade på tusen utvägar, piskade och drev på de svagare, höll de harhjärtade varma och hade ingen misskund med desertörerna.

Slutligen i början av sommaren började allting komma i rätt spår igen. Och det kom en dag, då Ljusan Dag kunde tillåta sig någonting exempellöst. Han lämnade sitt kontor en timme tidigare än vanligt, och det av den orsaken att för första gången sedan paniken började fanns det ingenting som väntade på hans personliga handläggning. Han tittade in ett slag på Hegans kontor i förbifarten för att prata, och när han stod färdig att gå igen, sade han:

”Hegan, jag tror att vi hålla på att slippa ut ur den här finansiella pantbanken i ganska god form och utan att lämna efter oss några oinlösta panter. Det värsta är över och fredsslutet är i sikte. Bara nu strama tyglar ett par veckor till, så kan vi låta gå och förresten spotta i händerna.”

För en gångs skull gjorde han en ändring i sitt program. I stället för att fara direkt till sitt hotell gjorde han en rond till alla möjliga barer och kaféer och tog en cocktail här och en där, två eller tre, om han träffade på någon bekant. Efter en timme eller så omkring gick han in på Parthenonbaren för att få en sista drink före middagen. Han var redan ganska upphet-

315tad av spriten och kande sig vid ovanligt godt humör. I ett hörn av baren höllo några unga män på att bryta arm. En bredaxlad ung jätte bröt ned varenda en. Ljusan Dag blev intresserad.

”Det är Slosson”, upplyste bartendern honom till svar på hans fråga. ”Han är den bäste släggkastaren vid universitetet. Han har förresten världsrekord. Det är en riktig överdängare.”

Ljusan Dag nickade, gick bort till honom och satte sin arm mot disken.

”Får jag försöka ett tag, min gosse”, sade han.

Den unge mannen skrattade och händerna knötos. Till Ljusan Dags förvåning var det hans arm som tvingades ned.

”Hör nu”, mumlade han, ”en gång till. Jag var visst inte riktigt färdig.”

Händerna knötos igen. Det gick hastigt. Ljusan Dag gick ögonblickligen över från offensiven till defensiven, men hans motstånd var fåfängt — hans arm bröts ned. Ljusan Dag var alldeles vimmelkantig. Det var inte något trick. Ljusan Dag var kanske litet överlägsen i själva metoden, men den andre hade styrkan. Han beställde drinkar, och fortfarande som bortkommen höll han upp sin arm och betraktade den som om den varit ett främmande föremål. Han kände inte igen den där armen. Det var alldeles säkert inte den arm han gått och burit på i alla dessa år. Hans gamla arm. Bah! Det skulle ha varit ett lekverk att bryta ned den där unge jätten. Men den här armen — han fortfor att betrakta den med en sådan misstrogen förvåning, att de unga männen började gapskratta.

316Det skrattet väckte honom. Först deltog han i det, men så blev hans ansikte plötsligt allvarsamt. Han lutade sig fram mot släggkastaren.

”Min gosse”, sade han, ”får jag viska en hemlighet till dig. Gå din väg och sluta upp med att dricka, innan du har börjat.”

Den unge mannen blev förargad, men Ljusan Dag höll honom fast.

”Hör nu på pappa och låt honom säga några ord. Jag är själv en ung man, fast jag inte är det. Jag skall säga dig att för några år sedan — ja, att bryta ner din arm då skulle för mig ha varit som att begå misshandel i en kindergarten.”

Slosson såg tvivlande på honom, medan de andra flinade och uppmuntrande slogo ring kring Ljusan Dag.

”Gosse, jag tänker inte hålla någon predikan. Det här är första gången i mitt liv jag känner mig botfärdig, och det är du som är skulden. Jag har sett åtskilligt i mina da’r och jag är inte högfärdig, som du nog kan se själv. Får jag nu säga dig att jag är värd, fan själv vete huru många millioner, men att jag skulle slunga dem allesammans här på bardisken för att kunna bryta ner din arm. Vilket betyder att jag gärna skulle ge hela subberten för att stå där jag stod, innan jag slutade att sova under stjärnorna och kom hit till de här förbannade hönshusen, som kallas städer. Gosse, det är just felet med mig. Hela spelet är inte värdt en tändsticka. Tag vara på dig själv och tänk ibland på mitt råd. God afton!”

Han vände sig om och gick ut. Men hans ord förlorade helt och hållet sin verkan därför att han var så full då han vttrade dem.

✓

317Ljusan Dag var fortfarande alldeles vimmelkantig, när han kom till sitt hotell. Han åt sin middag och klädde av sig för att gå till sängs.

”Den förbannade spolingen!” mumlade han. ”Bröt ner min arm som ett intet! Min arm!”

Han höll upp den syndiga armen och betraktade den i dum förundran. Den armen hade aldrig blivit besegrad. Den armen och handen hade kommit jättarna i Circle City att kvida. Och en barnunge från universitetet hade skrattande brutit ner honom — två gånger. Dede hade rätt. Han var inte samme man. Det var någonting som tålde att tänka på mer än han någonsin gjort. Men inte nu. Nästa morgon, när han sovit riktigt godt, skulle han ta sig en funderare.

*

TJUGUANDRA KAPITLET.

Ljusan Dag vaknade ännu en gång med torr strupe, drack ur halva vattenkaraffen bredvid sängen och tog upp tanketråden där han släppt den föregående afton. Först gällde det den finansiella situationen. Den höll på att ordna sig; ännu gnisslade det här och där, men de värsta farorna voro likväl överståndna. Som han sagt till Hegan, nu behövdes endast strama tyglar en tid bortåt. Han hade blivit illa åtgången, men han hade ändå sluppit ifrån utan krossade ben, vilket var mer än Simon Dolliver och många andra kunde säga. Och inte en enda av hans affärsvänner hade blivit ruinerad — det var hans förtjänst, han hade tvingat dem att hålla ut.

Så gick hans tanke till händelsen på Parthenonba-ren, där den unge jätten brutit ner honom. Han kände sig inte längre så häpen, men han var så nedstämd en stark man kan bli efter en dylik tilldragelse. Det tjänade ingenting till att försöka hitta på ursäkter. Han visste varför han inte kunnat hålla stånd. Inte därför att han blivit gammal. Nej, han var ännu i sin fulla mannakraft, och det borde ha varit slägg-kastarens arm som gått ned. Ljusan Dag visste att han skött sig illa. Han hade alltid betraktat sin styrka som oförstörbar, och nu hade den år efter år

319runnit ifrån honom. Som han själv förklarat det, han hade kommit från stjämeljuset till städernas instängda kätte. Han hade nästan glömt bort att gå. Det enda han gjort var att lyfta på fotterna och slå sig ned i en automobil eller spårvagn. Han hade aldrig haft någon motion och dessutom hade han lakat ur sina muskler med alkohol.

Och var det värdt det? Vad betydde, när allt kom omkring, alla hans pengar? Dede hade rätt. De kunde inte köpa honom mer än en säng i sänder, men de gjorde honom till den uslaste av slavar. De bundo honom. Om han också hade velat, skulle han inte ha kunnat ligga till sängs hela dagen i dag. Hans pengar lopade efter honom och han

måste svara. Morgonens solsken strömmade in genom hans fönster — en härlig dag för en ridt utåt landet på Bob, med Dede bredvid på sin Mab. Och ändå kunde han inte för alla sina millioner köpa denna enda dag. Det kunde hända någonting, och då måste han stå på sin post. Trettio millioner! Och han hade inte makt att övertala Dede att rida Mab — Mab som han köpt och som förlorade sin form, därför att hon bara gick och betade sig fet. Vad tjänade det till att ha trettio millioner, när han för dem inte ens kunde köpa sig en ridtur med den flicka han älskade? Trettio millioner! De tvingade honom att komma hit och gå dit, de tyngde honom som lika många kvarnstenar, de förstörde honom medan de växte och hindrade honom från att vinna den flicka som arbetade för nittio dollars i månaden.

Vilket var det bästa? frågade han sig själv. Allt detta var Dedes egen tanke. Det var detta hon menat, när hon bedt om att han skulle bli ruinerad. Han

32°höll upp sin syndfulla högra arm. Det var inte samma gamla arm. Naturligtvis kunde hon inte älska denna srm och denna kropp som hon älskat dem för flera år sedan. Han tyckte inte själv om sin arm och sin kropp. En pojkspoling hade varit i stånd att ta sig friheter med honom. Han satte sig plötsligt upp. Nej, vid Gud, sådant fick inte ske. Dede hade rätt, tusen gånger rätt, och hon hade förstånd nog att inse det, att inte vilja gifta sig med en penningslav, med en whiskygenompyrd kropp.

Han steg upp och betraktade sig själv i den stora spegeln, som satt i klädskåpsdörren. Han var inte vacker att se på. De gamla magra kinderna voro försvunna. Dem han såg voro pussiga och tycktes hänga ned av sin egen tyngd. Han såg efter de grymhets-linjer Dede talat om, och han fann dem. Och hans ögon voro röda och slöa efter allt han druckit föregående kväll, i månader och år. Han betraktade noga påsarna under ögonen, och de riktigt förskräckte honom. Han kavlade upp ärmarna på sin pyjama. Det \ar minsann inte underligt att släggkastaren brutit ned honom. Det där var ju inga muskler, det var bara löst fett. Han kastade av sig pyjaman, och ännu en gång greps han av förskräckelse över sin kropp. Nej, det var inte vackert. Han hade ju isterbuk och överallt låg det riktiga fettvalkar.

Han satte sig på sängkanten, och för hans minne drog förbi hela hans härliga ungdom, allt vad han kunnat härda ut mer än andra män, indianerna och hundarna han tröttat ut under vildmarksfärderna och alla de bragder av styrka som gjort honom till kung över en barkad ras av friluftsmän.

21. dungen av jlondyke.

321Så drog en annan syn förbi honom: den gamle mannen vid Glen Ellen, som kommit uppför höjden i solnedgångens flammor, vithårig och vitskäggig, åttiofyra år, med det skummande mjölkspannet i handen och med all den dalande sommardagens varma glöd i sitt förnöjda ansikte. Och den gamla kvinnan bland törnsnåren, som pressade druvor i sin stuga, och Ferguson, den lille mannen, som kommit skuttande som en hare, som en gång varit redaktör för en stor tidning, men nu levde så nöjd med sin källa och sina fruktträd. Ferguson hade löst problemet. Svag och alkohol-förgiftad hade han flytt bort från doktorerna och stadens stora kätte och sugit in hälsa som en törstig svamp. Nå, tänkte Ljusan Dag, om en sjuk man, om vilken läkarna förlorat allt hopp, kunde utvecklas till en frisk och stark landtarbetare, vad skulle det då inte kunna bli av en stor och stark man som han själv under liknande omständigheter? Han såg redan sin kropp med all dess härliga styrka vända tillbaka och han tänkte på Dede. Och plötsligt höll han nästan andan, när tanken på allt detta riktigt hunnit gripa honom.

Han satt inte länge kvar. Som vanligt verkade hans tankar ined snabbheten hos en stålfjäder. Det här var någonting stort, större än allt vad han någonsin stått öga mot öga med. Han vände inte bort blicken, han tog det i händerna, såg på det från alla sidor. Det var ju så enkelt. Han riktigt myste för si^ själv och började kläda sig. Midt under klädseln gick han till telefonen. Dede var den första han ringde upp.

”Bry er inte om att fara till kontoret i dag”, sade

322han. ”Jag kommer ut till er för att tala med er några minuter.”

Han ringde upp andra. Han befallde fram sin automobil. Jones gav han order att föra Bob och Wolf till Glen Ellen. Hegan överraskade han med att be honom ta fram köpebrevet på Glen Ellengården och skriva ut ett nytt i

Dede Masons namn. ”Vem?” frågade Hegan. ”Dede Mason”, svarade Ljusan Dag lugnt, ”det hörs visste inte riktigt bra i dag. D-ede M-a-s-o-n. Hörni?”

En halvtimme senare susade han ut till Berkeley, och för första gången stannade den stora röda automo-bilen alldeles utanför porten till Dedes hus. Hon ville ta emot honom i förmaket, men han skakade på huvudet och pekade mot hennes rum.

”Vi gå in där”, sade han. ”Det är det enda ställe som passar.”

När dörren stängts bakom dem, tog han henne i sina armar. Så stod han med händerna på hennes skuldror och såg ned i hennes ansikte.

”Dede, om jag nu säger er utan alla omsvep, att jag tänker bosätta mig på den där gården vid Glen Ellen, att jag inte tänker ta en cent med mig, att jag tänker arbeta med mina händer för var bit jag äter och att jag inte tänker ta i ett kort mera i det fördömda af-färsspelet, vill ni då följa med mig?”

Hon gav till ett litet rop, och han drog henne intill sig. Men i nästa ögonblick gjorde hon sig lös ifrån honom.

”Ja£ • • • Jag förstår inte”, sade hon andlöst.

”Och ni har inte svarat på min fråga, fast jag tror att det inte behövs något svar. Jag har redan skickatBob och Wolf i förväg. Vi fara och gifta oss genast. När kan ni vara färdig?”

Dede kunde inte låta bli att le. ”Å ni, kommer ju som en orkan. Och ni har ju inte sagt ett enda ord till förklaring.”

Nu log Ljusan Dag också.

”Dede”, sade han, ”inte något pjoller och krus nu längre mellan er och mig. Nu ska vi tala rent ut, säga sanningen och ingenting annat än sanningen. Nu svarar ni på några frågor från mig, och sedan skall jag besvara era.” Han tystnade. ”När allt kommer omkring, har jag bara en enda fråga att göra: ÄIskar ni mig så mycket att ni vill gifta er med mig?”

”Men” — började hon.

”Inga men”, avbröt han litet skarpt. ”Nu gäller det korten på bordet. När jag säger att vi ska gifta oss, betyder det vad jag sade nyss, att vi ska bosätta oss på landtgården däruppe vid Glen Ellen. Älskar ni mig nog för det?”

Hon såg på honom ett ögonblick, så sänkte hon blicken, och hela hennes varelse liksom andades ett tyst instämmande.

”Kom då, så gå vi. Min bil står utanför. Ni behöver bara ta er hatt.”

Han böjde sig över henne. ”Jag förmodar det är tillåtet”, sade han och kysste henne.

Det blev en lång omfamning, och hon var den första som talade.

”Ni har inte svarat på mina frågor. Hur är detta möjligt? Hur kan ni lämna edra affärer? Har någonting händt?””Nej, inte ännu, men det kommer att göra det, och det snart ändå. Jag har tänkt på allt ni sagt mig och här står jag som den botfärdige syndaren. Ni är min Herren Gud och jag tänker tjäna er troget. Allting annat kan få ryka och ränna. Ni hade alldeles rätt. Jag har varit en slav under mina pengar, och som jag inte kan tjäna två herrar, ger jag pengarna pä båten. Jag vill hellre ha er än alla pengar i världen, så mycket ni vet det.” Åter slöt han henne i sina armar. ”Och jag har fått er, Dede, jag vet det.

”Så skall jag tala om för er någonting annat. Jag liar tagit min sista drink. Ni gifter er med ett whiskyfat, men det kommer inte er man att bli. Han ämnar växa in i en annan man och det så fort att ni inte skall känna igen honom. Om ett par månader kommer ni att vakna en morgon däruppe vid Glen Ellen och finna att ni har fått en främling i huset och ni måste bli presenterad för honom. Ni säger: ’Jag är mrs Harnish, vem är ni?’ Och jag säger: ’Jag är Elam Harnish’ yngre bror. Jag har nyss kommit från Alaska för att bevista begravningen.’ 'Vilken begravning?’ säger ni. Och jag säger: 'Naturligtvis den där spelande, whiskypimplande odågan Ljusan Dags — mannen som

dog av fetthjärta därför att han dag och natt satt vid spelbordet. Och nu när han gått all världens väg har jag kommit för att inta hans plats och göra er lycklig. Och nu skall jag be att få gå ner på ängen och mjölka kon, medan ni gör i ordning frukosten'."

Han tog hennes hand på nytt och ville föra henne mot dörren. När hon inte ville följa med, böjde han sig ned och kysste henne gång på gång.

”Jag hungrar efter er, lilla kvinna", mumlade han.

325”Tack vare er se trettio millioner ut som trettio cents."

”Sitt nu ned och var förståndig", sade hon med rodnande kinder och en guldglans i ögat mer gyllene än han någonsin förr sett.

Men Ljusan Dag ville ha sin vilja fram, och när han satte sig, var det med henne bredvid sig och armen kring hennes midja.

” 'Ja, min fru', säger jag. 'Ljusan Dag var på det hela en ganska bra pojke, men det är bäst att han är död. Han slutade upp med att rulla in sig i harskinn och sova i snön och for ner till den stora fårkätten. Han slutade upp med att gå och levde på Martinis och whisky och soda. Han trodde han älskade er, och han gjorde sitt bästa. Men han älskade mer sina cocktails, sina pengar, sig själv och nästan allting annat än er.' Så säger jag vidare: 'Min fru, se bara på mig, skall ni få se hur olika jag är. Jag har inte tiågon törst efter cocktails, och allt vad jag äger är en dollar och fyrtio cents att köpa en ny yxa för, därför att den gamla är slut, och jag kan älska er elva gånger så mycket som er förste man gjorde. Ser ni, han blev alldeles för fet. Men på mig finns det inte ett uns fett.' Jag skall kavla upp skjortärmarna och visa er och säga: 'Mrs Harnish, sedan ni vet vad det vill säga att vara gift med den där gamla tjocka penningpungen,, skulle ni inte vilja gifta er med en smärt ung man sådan som jag?' Och ni torkar bort en tår vid minnet av stackars gamle Ljusan Dag, lutar er mot mig med ett ja i ögonen, och då kanske jag rodnar, därför att jag är så tmg, smyger min arm omkring er

— så här — och så gifter jag mig med min brors änka

326och ger mig av för att göra utomhussysslorna, medan hon lagar en bit åt oss att äta."

”Men ni har inte svarat på mina frågor", sade hon litet förebrående, i det hon gjorde sig lös ur hans omfamning, rodnande och strålande.

”Nå, vad är det nu ni vill veta?" frågade han.

”Hur allt detta är möjligt. Hur kan ni vara borta från edra affärer i dessa tider? Vad menade ni med att någonting kommer att hända mycket snart? Jag"

— Hon tystnade och rodnade ännu mer. ”Jag svarade på er fråga."

”Låt oss fara och gifta oss", vidblev han ihärdigt. ”Förstår ni inte att jag måste göra väg så fort som möjligt för min unge bror, och jag har inte så långtid att leva." Hon gjorde en otålig rörelse, och han fortsatte allvarligt. ”Så här står det till, Dede. Jag har arbetat med fyrtio hästkrafter alltsedan den där paniken började, och under hela tiden ha de där idéerna ni gav mig legat och grott. I morse sköto de upp, det är alltsammans. Då gick jag inte ner på kontoret. Solen sken in genom mina fönster, och jag -visste att det måste vara härligt ute på landet. Jag ville rida ut med er trettio millioner gånger hellre än att sitta på mitt kontor. Men jag visste att det var omöjligt; jag fick inte för kontoret. Alla mina pengar reste sig på bakfötterna för att hindra mig.

”Då såg jag klart att jag stod vid en skiljeväg. Ena vägen gick till kontoret, den andra till Berkeley. Jag tog vägen till Berkeley och jag tänker aldrig sätta min fot på kontoret igen. Det är slut med alltsammans, det gamla får braka. Det har jag satt mig i sinnet på. Åjo, jag har nog religion, fast den är gam-

327malmodig. det är kärleken och ni, och den är äldre än den äldsta religion i världen. Så är det med den saken."

Hon såg på honom i plötslig bestörtning.

”Ni menar —?” började hon.

”Alldeles det, ja. Jag gör rent hus. När de där trettio millionerna reste sig i dag och sade att jag inte fick fara till Berkeley, då förstod jag att tiden var inne att sätta foten på dem. Och det är just vad jag tänker göra. Jag har er, min styrka att arbeta för er och den lilla gården i Sonoma. Det är allt vad jag vill ha och allt vad jag tänker rädda, utom Bob och Wolf, en kappsäck och hundrafyrtio tagelbetsel. Allt det andra får gå som skrot.”

Men Dede var enträgen.

”Är verkligen allt det där nödvändigt?” frågade hon.

”Som jag sagt, det är nödvändigt. Om de där pengarna tro att de kan hindra mig att fara till Berkeley och Dede . . .”

”Nej, nej, var allvarsam nu”, avbröt Dede. ”Inte menar jag så. Jag vill veta, om det från affärssynpunkt är nödvändigt att. . .”

”Nej, det är det visst inte, och det är just det bästa av alltsammans. Jag låter inte alltsammans gå därför att jag har blivit krossad av paniken. Jag gör det, fast jag avgått med segern, och det visar väl hur litet värde jag sätter på det. Här är det ni, lilla kvinna, som betyder något, och därefter handlar jag.”

Men hon drog sig ur hans armar.

”Du är galen, Elam!”

”Kalla mig så där en gång till”, sade han nästan i

328extas. Det låter mycket ljuvligare än klangen av millioner.”

Hon hörde inte på honom.

”Det är galenskap. Du vet inte vad du gör . . .” ”Jo, då, det vet jag visst”, försäkrade han. ”Jag vinner vad mitt hjärta mest trangtar efter. Ditt lillfinger är värdt mera . . .”

”Var förståndig nu ett enda ögonblick.”

”Jag har aldrig varit förståndigare i hela mitt liv. Jag vet vad jag vill ha och jag tänker också få det. Jag vill ha dig och så luft. . . luft! Jag vill ha mina fötter från trottoarstenarna och mitt öra bort från telefonen. Jag vill ha ett litet landthus i en av de vackraste dalar på jorden, jag vill syssla med mitt lilla landtbruk, mjölka korna, hugga ved, rykta hästar, plöja jorden och allt det där. Och jag vill ha dig hos mig i stugan. Jag är uttråkad på allting annat och dödstrött. Och jag är den lyckligaste människa på jorden, för jag har fått vad som inte kan köpas för pengar. Jag har fått dig, och dig kunde jag inte köpa för trettio millioner, inte heller för tre tusen millioner eller trettio cents —”

En knackning på dörren avbröt honom, och Dede gick till telefonen.

”Det är mr Hegan”, sade hon, när hon kom tillbaka. ”Han står kvar vid telefonen och han säger att det är mycket viktigt.”

Ljusan Dag skakade på huvudet och log.

”Vill du vara snäll och säga mr Hegan att han inte gör sig besvär. Jag är färdig med kontoret och jag vill inte höras talas om någonting.”

Om en minut var hon tillbaka igen.

329”Han vägrar att gå. Han bad mig säga dig, att Unwin är på hans kontor nu och väntar på dig, och Harrison också. Mr Hegan sade, att Grimshaw och Hodgkins ha råkat i svårigheter. Det ser ut som om de skulle stupa. Och han sade någonting om att de måste skyddas.”

Det var en uppseendeväckande underrättelse. Både Unwin och Harrison representerade stora banker, och Ljusan Dag visste, att om Grihmshaw och Hodgkins stupade, skulle de dra med sig en hel mängd andra. Men han bara

log och skakade på huvudet. Så sade han skämtsamt med sin vanliga kontorsröst:

”Miss Mason, vill ni vara god och säga mr Hegan, att det inte är något svar.”

”Men du kan inte handla så.”

”Vänta, skall du få se”, svarade han.

”Elam!”

”Säg om det!” utbrast han. ”Säg om det, så låter jag ett dussin Grimshaws och Hodgkins ryka och

•• 99

ranna.

Han tog hennes hand och drog henne intill sig.

”Låt Hegan stå där tills han tröttnar. Vi kan inte förspilla ett enda ögonblick på honom en dag som den här. Han är bara kär i böcker och döda ting, men jag håller i mina armar en verklig, levande kvinna, som älskar mig, fast hon alltid skall säga emot.”

*

TJUGUTREDJE KAPITLET.

”Men jag känner ju till litet, hur du har kämpat med den senaste tiden”, invände Dede. ”Om du slutar upp nu, går ju allt vad du gjort till spillo. Du har inte rätt att handla så. Du kan inte göra det.” Men Ljusan Dag var envis. Han skakade på huvudet och log gäckande.

”Ingenting går till spillo, Dede, ingenting. Du förstår inte det här af färsspelet. Det utföres på papper. Var finns guldet jag grävde upp i Klondyke? Naturligtvis i tjugudollarsmynt, i guldklockor, vigselringar. Vad som än händer mig, mynten, klockorna, ringarna finnas alltid kvar. Antag att jag dog just nu. Det skulle inte ha det ringaste inflytande på guldet. Alldeles detsamma är det med situationen för närvarande. Allt jag står inne för är papper. Jag har papper för tusentals acres jord. Nå, bränn upp papperen och mig med dem. Jorden finns kvar, eller hur? Regnet faller på den, säden gror i den, träden växa på den, husen stå på den och spårvagnarna färdas över den. Om jag förlorar mina papper eller mitt liv, det är alldeles detsamma; det förändrar inte ett sandkorn, ett blad eller ett grässtrå. t-,.

”Ingenting kommer att gå förlorat — inte en påle i dockorna, inte en spik i spårvagnsskenorna, inte en

331pust ånga på en färja. Spårvagnarna komma att gå, vare sig jag eller någon annan har papperen. Tidvattnet börjar strömma in mot Oakland. Folk börjar rusa dit. Vi hålla på att sälja byggnadstomter igen. Och flodvågen kan inte hejdas. Det gör detsamma vad som händer mig och mina papper, de där tre hundra tusen människorna komma lika fullt. Och det kommer att finnas spårvagnar att föra dem omkring, hus för dem att bo i, godt vatten att dricka och elektricitet för lyset, och så vidare.”

Nu hade Hegan hunnit ut i sin automobil. Tutandet hördes genom det öppna fönstret, och de sågo den nya bilen stanna bredvid den röda. I bilen sutto Unwin och Harrison, medan Jones satt hos chauffören.

”Jag vill tala med Hegan”, sade Ljusan Dag till Dede. ”Med de andra är det detsamma; de kan vänta i bilen.”

”Är han drucken?” viskade Hegan till Dede vid dörren.

Hon skakade på huvudet och bjöd honom stiga in.

”God morgon, Larry”, hälsade Ljusan Dag. ”Sitt ned och vila benen ett slag. Ni tycks vara litet andfådd, eller hur?”

”Jo, det vill jag lova”, fnös den lille irländaren. ”Grimshaw och Hodgkins komma att slå vantarna i bordet, om

inte någonting göres fort. Varför har ni inte varit nere på kontoret? Vad tänker ni göra åt saken nu?”

”Ingenting”, svarade Ljusan Dag långdraget, ”annat än att de få slå vantarna i bordet, antar jag.”

”Men —”

'Jag har inte haft några affärer med Grimshawoch Hodgkins. Jag är inte skyldig dem någonting. Förresten tänker jag slå vantarna i bordet själv. Larry, jag tror ni känner mig. Ni vet, att när jag fått någonting i huvudet, så menar jag det också. Och nu har jag fattat mitt beslut. Jag är trött på hela spelet. Jag vill dra mig ur det så fort jag kan, och då är en krasch den genaste vägen.”

Hegan stirrade på sin chef, såg sedan skräckslagen på Dede, som nickade god mening.

”Så låt det braka, Larry”, fortfor Ljusan Dag. ”Allt vad ni har att göra är att skydda er själv och alla våra vänner. Hör nu på vad jag säger. Ingen får bli lidande. Varenda en som stått vid min sida måste hjälpas igenom. Alla förfallna avlöningar måste betalas ögonblickligen. Alla pengar jag an vändt från vattenverksbolaget, spårvägarna och färjorna måste lämnas tillbaka. Själv behöver ni heller inte riskera någonting. Vartenda bolag ni har aktier i förblir orubbat —”

”Ni är galen!” skrek den lille advokaten. ”Det där är ju rama vanvettet. Hur är det fatt med er? Har ni tagit in något berusningsmedel, eller hur står det till?”

”Hör ni inte, att jag är led på allt vad affärer heter. Jag tänker ge mig ut i solskenet, till landet och det gröna gräset. Och Dede här följer med mig. Så att om ni passar på, blir ni den första som kan gratulera mig.”

”Gratulera er — jo, fan också!” fräste Hegan. ”Jag tänker inte vara med om de där galenskaperna.”

”Jo då, det kommer ni alldeles säkert, för annars blir det en ännu större krasch och då kommer folk

333att få känning av den. Ni är värd en million själv nu, och om ni lyder mig, så kommer ni undan helskinnad. Men jag vill bli renskrapad, och jag skall nog laga så, att ingen kan hindra mig från det. Förstår ni, Hegan?”

”Vad har ni gjort med honom?” röt Hegan till Dede.

”Stopp, Larry!” För första gången kom det skärpa i Ljusan Dags röst. ”Miss Mason skall bli min hustru, och jag bryr mig inte om vad ni säger till henne, men ni får vara god och använda en annan ton, annars kommer ni att åka härifrån direkt till lasarettet. Allt det här är min sak. Hon säger också att jag är tokig.”

Hegan skakade på huvudet i mållös häpnad.

”Naturligtvis måste det utses gode män”, sade Ljusan Dag, ”men de behöva inte få så mycket att göra. Vad ni genast måste göra är att rädda alla dem som låtit sina löner stå inne hos mig, alla kreditorer och alla affärer som ha hållit mig om ryggen. Vi ha de där tomterna, som man har spekulerat på från New Jersey. De köpa alldeles säkert genast, om ni bara ger dem ett anbud. Fairmountsektionen är det bästa av hela kakan, och ni får nog tusen dollars per acre för den. Det kommer att lätta affärerna för er. Och hela området som ligger bakom kommer att ge minst två hundra dollars per acre.”

Dede hade hela tiden lyssnat uppmärksamt. Nu tycktes hon plötsligt ha fattat sitt beslut och hon steg fram, så att hon stod midt emot de två männen. Hennes ansikte var blekt men beslutsamt, så att när Ljusan Dag såg på henne, kom han ihåg den dag då hon första gången red Bob.

334”Vänta”, sade hon. ”Jag har någonting att säga, Elam, om du fortsätter med dina vansinnigheter, gifter jag mig inte med dig. Nu vet du det.”

Hegan gav henne en hastig, tacksam blick.

”Det får jag riskera då”, började Ljusan Dag.

”Vänta!” utbrast hon på nytt. ”Om du tar tillbaka allt vad du har sagt mr Hegan, gifter jag mig med dig.”

”Det här vill jag ha riktigt klart för mig.” Ljusan Dag talade irriterande långsamt och lugnt. ”Om jag har förstått

rätt, så gifter du dig med mig, ifall jag går med på det här affärspelet. Du gifter dig med mig, om jag arbetar livet ur mig och fortfar att dricka Martinis?”

Efter varje fråga gjorde han en paus, medan hon nickade jakande.

”Och du gifter dig med mig utan vidare?”

”Ja.”

”1 dag? Nu?”

”Ja.”

Han stod tankfull ett ögonblick.

”Nej, lilla kvinna, det duger inte .. . det duger inte alls och det vet du själv. Jag vill äga dig helt och hållet, och därför måste jag också ge dig hela mig själv, men det skulle bli fördömt litet kvar av mig, om jag fortsatte på samma sätt som hittills. Nej, Dede, med dig på den lilla gården tillsammans med mig, är jag säker på dig och — på mig själv. Jag är säker på dig i alla fall. Du kan säga hur mycket som helst att du vill och att du inte vill, du kommer ändå att gifta dig med mig vad som än sker. Och nu är det bäst att ni ger er i väg, Larry. Jag är hemma pä

335hotellet om en liten stund, och eftersom jag inte ämnar sätta min fot på kontoret mera, får ni komma över till mig med alla papper som måste undertecknas. Förresten kan ni när som helst träffa mig på telefon. Här skall bli en krasch — förstår ni? Jag är färdig med alltsammans.”

Han steg upp som ett tecken för Hegan att gå. Den lille advokaten såg sig hjälplöst omkring.

”Det här är det mest vanvettiga vansinne jag i hela mitt liv har hört talas om”, mumlade han.

Ljusan Dag lade sin hand på hans axel.

”Seså, Larry, gaska upp er nu. Ni talar alltid om hur underlig den mänskliga naturen var, och här ger jag er ett nytt exempel, fast ni inte tycks uppskatta det. Jag är en större drömmare än ni, det är alltsammans, och jag kommer alldeles säkert att bli sanndrömmare också. Det är den härligaste dröm jag någonsin haft och jag tänker inte låta den försvinna.”

”Och därför måste ni förlora allt vad ni äger och har”, brusade Hegan upp.

”Just det, ja — förlora vad jag inte längre vill Hå. Men inte de där hundrafyrtio tagelbetslen, dem tar jag med mig. Nu är det bäst att ni ger er i väg ut till Unwin och Harrison och lagar att ni kommer till sta’n. Jag kommer snart efter och ni kan ringa upp mig.”

Han vände sig till Dede, så snart Hegan gått och tog hennes hand.

”Och nu, lilla kvinna, behöver du inte komma ner på kontoret mera. Du kan anse dig avskedad. Och kom ihåg att jag har varit din arbetsgivare, sä att dumåste gå till mig, om du vill ha nägra rekommendationer. Men är du inte riktigt snäll, får du inga. Under tiden kan du vila dig och tänka över vad du skall ta med dig, för vi få börja hushållet med vad du har.”

”Men Elam, jag vill inte, jag vill inte. Gör du på det här sättet, gifter jag mig aldrig med dig.”

Hon försökte dra undan sin hand, men han höll den fast i ett beskyddande, faderligt grepp.

”Vill du vara ärlig och uppriktig? Nå. Vilket vill du helst ha — mig och pengarna eller mig och den lilla gården?”

”Men —”, började hon.

”Inga men. Mig och pengarna?”

Hon svarade inte.

”Mig och gården?”

Hon svarade inte, men han var fortfarande lugn. ”Jag vet vad du har svarat, Dede, och det är ingenting mer att säga. Vi lämna alltsammans här och fara upp till Sonoma. Tänk över vad du skall ha med dig, så skickar jag om ett par dagar hit några karlar för att packa åt dig. Det blir väl nästan det sista arbete någon gör åt mig. Vi packa själva upp sedan och ordna alltsammans.”

Hon gjorde ett sista försök.

”Elam, vill du inte vara resonlig? Ännu är det tid. Du kan nog träffa mr Hegan per telefon så snart han har hunnit upp till sitt kontor.”

”Jag tycker att jag är den enda resonliga människan av er allihop”, sade han. ”Se på mig — lugn och lycklig som en kung, medan alla andra flaxa omkring likt kycklingar som ä’ rädda att bli nackade.”

337

22. Kungen av Klondyke.”Jag skulle gråta, om jag trodde att det hjälpte”, hotade hon.

”Då måste jag naturligtvis ta dig i mina armar och försöka trösta dig”, svarade han leende. ”Men nu måste jag gå. Det är för tråkigt att du skulle mista Mab. Annars kunde du ha skickat henne upp till gården. Men vi ska se till att du får en annan häst på något sätt.”

När han stod ute på trappan, sade hon:

”Du behöver inte skicka hit de där karlarna. Det blir ingen packning av, därför att jag inte tänker gifta mig med dig.”

”Jag är inte alls ledsen för det”, svarade han, i det han gick utför trappstegen.

*

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

Tre dagar senare for Ljusan Dag ut till Berkeley i sin röda bil. Det var sista gången, ty följande dag skulle den övergå i andra händer. Det hade varit tre ansträngande dagar, ty hans krasch hade blivit den största som paniken förorsakat i Californien. Tidningarna hade varit fyllda av den, och ett härskri av förtrytelse hade höjts främst från dem som senare kommo underfund med att just deras intressen hade Ljusan Dag skyddat. När dessa fakta så småningom sipprade ut, gå vo de anledning till det vidt spridda ryktet att Ljusan Dag blivit rubbad. Det var den enstämmiga meningen hos allt vad affärsmän hette, att ingen klok människa kunde bete sig som Ljusan Dag gjort. Å andra sidan fick man aldrig reda på vare sig hans långvariga drickande eller hans förhållande till Dede, så att den enda slutsatsen man kunde dra var, att den vilde finansoperatören från Alaska blivit vansinnig. Och Ljusan Dag grinade och gav fart åt misstanken genom att vägra mottaga några reporters.

Han lät bilen stanna utanför Dedes port och slöt henne i en stormande omfamning, innan ett ord hunnit yttras. Först när Dede hunnit hämta sig litet och de satt sig, började han tala.

339”Nu är det gjort”, sade han. ”Du har förstås sett tidningarna. Jag är alldeles renskrapad, och nu har jag kommit för att fråga när du vill fara till Glen Ellen. Det måste bli snart, för det är verkligen dyrt att leva i Oakland i dessa dagar. Jag har betalt på hotellet bara för den här veckan och har inte råd att stanna där längre. Och från i morgon måste jag börja åka i spårvagn, och det kostar också pengar.”

Han tystnade, väntade och såg på henne. Ett ögonblick stannade ett drag av obeslutsamhet och oro i hennes ansikte. Men så begynte det där leendet han så väl kände leka kring hennes mun och i hennes ögon, och så kastade hon huvudet bakut och skrattade på sitt gamla pojkaktiga sätt.

”När komma de där karlarna och packa åt mig?” frågade hon.

Och åter skrattade hon och låtsades göra ett fåfängt försök att komma undan hans bjömlika armar.

”Älskade Elam”, viskade hon, ”älskade Elam.” Och för första gången kysste hon honom.

Hon smög sin hand smekande genom hans hår.

”Nu äro dina ögon bara guld”, sade han. ”När jag ser in i dem, förstår jag hur mycket du håller av mig.”

”De ha länge varit bara guld för dig, Elam, och jag tror att på vår lilla gård där borta komma de alltid att bli det.”

”Det här är också guld, ett slags flammande guld’’

— han tog plötsligt hennes huvud mellan sina händer och såg henne länge in i ögonen. ”Och dina ögon voro fulla av guld härom dagen också, när du sade att du inte ville gifta dig med mig.”

340Hon nickade och skrattade.

”Du ville ju ha din vilja fram”, sade hon. ”Men jag kunde inte vara med om en sådan där galenskap. Pengarna voro dina, inte mina. Men jag älskade dig så, Elam, alltjämt, därför att du är en sådan stor, stor gosse, som bröt sönder din trettiomillionersleksak, därför att du blivit trött på den. Och när jag sade nej, visste jag ju hela tiden att det var ja. Och jag vet att mina ögon voro guld. Jag var bara rädd för en sak och det var, att du inte skulle lyckas förlora allting. Därför, älskade, att jag visste att jag skulle gifta mig med dig i alla fall, och jag ville så förfärligt gärna ha just dig och gården och Bob och Wolf och alla de där tagelbetslen. Skall jag tala om en hemlighet för dig? Så snart du gått telefonerade jag till mannen, som köpte Mab.”

Hon gömde ansiktet mot hans bröst ett ögonblick. Så såg hon på honom igen, strålande.

”Ser du, Elam, trots allt vad mina läppar sade, var mitt beslut fattat. Jag. . . jag måste helt enkelt gifta mig med dig. Men jag bad om, att du skulle lyckas förlora allting. Och så försökte jag få veta, vart Mab tagit vägen. Men det hade mannen jag sålde henne till ingen aning om. Ser du, jag ville rida med dig över Glen Ellen-höjderna, jag på Mab och du på Bob, alldeles som vi brukade rida ute vid Piedmont.” Ljusan Dag hade mycket svårt att behålla sin hemlighet, men han teg.

”Jag lovar, att du skall få en häst som är så lik Mab som möjligt”, sade han.

Men Dede skakade på huvudet. Det skulle ändå inte vara detsamma.

34i”Nu har jag en idé”, sade Ljusan Dag, som gärna ville komma bort från det farliga samtalsämnet. ”Vi ge oss av från allt vad städer heter, och du har ju varken släkt eller vänner, så att jag tycker det tjänar ingenting till att gifta oss i en stad. Därför har jag tänkt så här: jag far upp till gården och ställer i ordning litet. Om ett par dagar kommer du efter och då har jag prästen i beredskap. Eller också: du tar din riddräkt i en kappsäck och så snart ceremonien är över, kan du gå upp på hotellet och ömsa kläder. Så kommer du ut, där väntar jag med ett par hästar, och rida vi hela vägen bort till gården, så att du får se den från det håll där den tar sig bäst ut. Det är verkligen en liten vacker gård. Och nu, när vi kommit överens om det här, väntar jag dig i övermorgon med första tåget.”

Dede rodnade, medan hon sade:

”Åh, en sådan stormvind du är!”

* *

*

Två dagar senare stod Ljusan Dag och väntade utanför det lilla hotellet i Glen Ellen. Vigseln var över och han hade lämnat Dede för att hon skulle få tätta på sig riddräkten, medan han gick efter hästarna. Nu höll han dem, Bob och Mab, och Wolf låg och såg på. Två dagars brännande Californiasol hade redan börjat bronsera Ljusan Dags ansikte. Men ännu varmare var den glöd som steg upp i hans kinder och brände i hans ögon, när han såg Dede komma ut ur porten med ridpiskan i handen, klädd i sin korderojs-kjol och sina läderdamasker, alldeles som i forna da-

342gar. Och det låg värme och glöd över hennes eget ansikte, när hon besvarade hans blick och kastade en blick

förbi honom på hästarna. Så fick hon se Mab. Då gick blicken tillbaka till hennes man.

”Å, Elam!” — flämtade hon.

Det lät nästan som en bön, men en bön som innehöll tusen meningar. Ljusan Dag försökte låtsa sig ingenting begripa, men hans hjärta sjöng en vild sång. Allting hade legat i det sätt, varpå hon uttalat hans namn — förebråelse, tacksamhet, jubel och kärlek.

Hon gick fram och smekte Mab. Åter vände hon sig om och så på sin man.

”A, Elam!”

Och allt som låg i hennes röst låg också i hennes ögon, och i dessa skymtade Ljusan Dag ett djup, större än både ord och tanke — kärlekens hela outtalade mysterium och under.

Han försökte skämta, men ögonblicket var för stort. Ingen sade ett ord vidare. Hon samlade tyglarna. Ljusan Dag böjde sig ned och tog hennes fot i sin hand. Då han lyfte, sprang hon upp i sadeln. Nästa ögonblick hade också han stigit till häst, och med Wolf lufsande framför, redo de uppför höjden som ledde ut från staden — två älskande på två fnysande fuxar, på väg till smekmånaden under varma sommardagar. Ljusan Dag kände sig som i ett vinrus. Han hade nått högst upp på livets stege. Högre kunde ingen komma. Det var hans dagars dag, och han hörde alltjämt tona för sitt öra hennes: ”Å, Elam!” De redo över höjden, och han såg hur glädjen lyste i hennes ansikte, när hennes blickar famnade vidden framför. Han pekade ut en grupp av skog-

343klädda kullar på andra sidan om vajande, mognande sädestegar.

”De ä’ våra”, sade han, ”och bara en försmak av själva gården. Vänta tills du får se den stora dalgången. Där är jaktmarker, må du tro, hjortar i massa och — nej, nu säger jag inte mera, du får se själv.”

De vände in på en väg, som i sin fortsättning över fälten gick till det stora lertaget, och båda söpo de med förtjusning in doften från det nyslagna höet. Lärkorna drillade högt uppe i skyn eller flögo upp alldeles framför hästarnas hovar och förenade sig med den osynliga sångkören.

”Nu äro vi på våra ägor”, sade han, då de lämnat ängarna bakom sig. ”De gå tvärs över här — vänta, skall du få se.”

Alldeles som första gången han var här banade de sig väg genom skogen till vänster om lertaget, passerade den första sorlande bäcken och satte över en halvt kullfallen gärdesgård. Dede var i extas. Vid källan, som porlade fram bland de täta granarna, växte stora, vilda liljor med vaxvita klockor. De sutto inte av här, utan Ljusan Dag tog vägen genom en djup klyfta, där strömmen hade skurit igenom kullarna, och så kunde de rida upp på andra sidan in i en skog av ek och madronoträd. De kommo till en röjning på flera acres, där höet stod midjehögt.

”Vårt”, sade Ljusan Dag.

Hon böjde sig över sadeln, drog upp ett strå och tuggade på det.

”Utmärkt”, sade hon, ”just sådant som Mab tycker om. Och under hela ridten var dei gång på gång utrop av förtjusning.

344”Och allt det här har du inte sagt ett ord om”, sade hon förebrående, då de över röjningen fingo syn på skogssluttningen ned till Sonoma-dalen.

”Kom”, sade han, och de redo tillbaka till källan och liljorna. Härifrån hade han ridit upp en väg som gick i sick-sack och som de följde genom underbart skiftande scenerier. Dede höll ofta in sin häst för att beundra. Deras väg gick ännu en gång över en strömfåra, sedan kommo de in i en småskog av man-zanitaträd.

”Det vore märkvärdigt, om vi inte snart skrämde upp en kull vaktlar”, sade Ljusan Dag.

Han hade knappast yttrat orden, förrän en hel flock gamla vaktlar lyfte framför Wolf, medan ungarna flaxade ett stycke för att sedan trycka, så att de liksom genom ett under plötsligt försvunno. Han visade henne ett höknäste han uppäckt högst uppe i en av blixten splittrad jättegran, och hon fick syn på ett skogsråttbo, som han inte sett

förr. Så följde de en gammal skogsväg och kommo ut till en vinodling på ett dussin acres, där druvorna växte frodiga på den vinfärgade, vulkaniska marken. Därifrån redo de in på en boskapsstig genom ytterligare skogsdungar och gläntor och utför en sluttning, där de till sist fingo syn på landtgården, men det var nästan inte förr än de voro alldeles framme vid den.

Dede stod på den stora verandan, som sträckte sig längs huset, medan Ljusan Dag band hästarna. Hon kände det så skönt i Californiamiddagens torra, varma, stilla lugn. Hela världen tycktes slumra. Någonstans ifrån hördes duvor kuttra. Med en djup suck av tillfredsställelse, efter att ha druckit sig otörstig i

345bäckarna längs vägen, lade Wolf sig ned i skuggan av verandan. Hon hörde stegen av Ljusan Dag som kom tillbaka, och hon nästan höll andan. Han tog hennes hand i sin, men när han vred upp dörrlåset, kände han att hon tvekade. Då slog han sin arm om henne, dörren svängde upp och tillsammans gingo de in.

*

TJUGUFEMTE KAPITLET.

Många som födts och uppfostrats i städerna ha flytt bort till moder jorden och lyckats hos henne finna frid och ro. Men då ha de först måst genomgå en hel process av krossade illusioner. Med Dede och Ljusan Dag var det emellertid en annan sak. De voro båda födda på landet, och de kände redan till dess enkelhet och mera oslipade vanor. De voro som två människor, vilka ha kommit hem igen efter att ha vandrat vida omkring. Här fanns för dem inte så mycket oväntat, tvärtom var det dem en fröjd, när minnena från fordom kommo åter. Naturens ordning kände de till och därför gjorde de inte så många misstag.

De lärde sig också något annat: att det var lättare för den som suttit vid köttgrytorna att vänja sig vid en torr brödkant, än för den som aldrig haft annat än brödkanter. De kände större tillfredsställelse med det lilla. Ljusan Dag, spelaren, fann att här på Sonoma Mountains sluttningar var det fortfarande samma gamla spel. Man måste alltjämt arbeta, strida, bryta sig fram över hinder. När han experimenterade i liten skala med att föda upp duvor, fann han inte mindre intresse i att kalkylera i duvungar än förut i millioner. Det var ett arbete, det var bara mycket förnuftigare. Vildkatten som lurade på hans

347duvor fann han vara ett relativt lika stort hot som en Charles Klinkner hade varit för honom på penningmarknaden. Hökarna, vässlorna och tvättbjörnarna voro lika många Dowsetts, Lettons och Guggenham-mers. Ogräset som hotade att inkräkta på hans åkrar och ängar var ingen föraktlig fiende att slåss med. Köksträdgården, som hade synnerligen fet jord, men ändå inte ville ge tillräcklig avkastning, var ett ytterst viktigt problem att lösa, och när han ändtligen lyckats därmed genom dränering, kände han lika starkt som förr glädjen över att ha uträttat någonting.

Det gällde att skaffa huset vatten och avlopp. Genom att sälja en del av tagelbetslen fick han pengar till materialema. Han utförde själv arbetet, fast han mer än en gång måste be Dede hjälpa till. Och när till sist både vattenledningen och badrummet voro i ordning, kunde han knappast tröttna på att stå och beskåda sina händers verk.

Det var dessa arbeten som föranledde honom att bygga sig en liten verkstad, där han så småningom samlade en hel mängd verktyg. Och han, som en gång för sina millioner kunnat köpa allt vad han ville, lärde sig nu förstå den glädje som åtföljer sträng ekonomi och uppfyllandet av länge närda önskningar. Han väntade i tre månader innan han vågade sig pa det slöseriet att köpa en mekanisk skruvmejsel, och hans glädje över den var så stor, att Dede genast fick en idé. Under sex månader sparade hon sina äggpengar, som hon alltid fick behålla för sig själv, och på hans födelsedag skänkte hon honom en svarvstol. Och deras ömsesidiga glädje över svarvstolen, som

348var hans egen, var nästan lika stor som när Mab fick sitt första föl, vilket blev Dedes personliga egendom.

Inte förrän andra sommaren byggde Ljusan Dag sin stora spisel, som till och med överglänste Fergu-sons tvärs över dalen. Ty allting tog tid, och varken Dede eller Ljusan Dag hade brådtom. De tänkte sig för och därför

behövde de inte begå några misstag. De behövde heller inte så mycket. De hade varken hyra eller inteckningar att betala och hade ingen önskan att bli rika. Därför ägnade de livet åt varandra och njöto av det i fulla drag. De drogo också nytta av Fergusons exempel. Han var en man som inte ville ha annat än den enklaste mat på bordet, som själv tillverkade allt vad han behövde, som arbetade i jordbruket åt andra endast när han behövde pengar till böcker, och som ägnade sin allra mesta tid åt naturen. Han älskade att fördriva eftermiddagen i skuggan med sina böcker eller stiga upp med morgonrodnaden och ströva långt bort över höjderna.

Då och då följde han med Dede och Ljusan Dag på hjortjakter genom de vilda bergstrakterna, fastän de oftast voro ute ensamma. Att rida var ett av deras förnämsta nöjen. De utforskade varenda skreva och lärde känna vartenda hemligt källsprång i hela den vidsträckta dalen. De togo reda på varenda boskaps-stig, men aldrig njöto de så som när de under sina jakter måste krypande ta sig fram över de svåraste terränger med Mab och Bob försiktigt trevande sin väg efter dem.

Från sina ridturer förde de med frön och plantor av vilda blommor, som planterades på lämpliga ställen på gården. De gjorde också en anläggning av

349prydnadsormbunkar. Likaså av de vita liljor som Ljusan Dag fick sig tillskickade från Mendocino County. Men sedan fingo växterna sköta sig själva, så att hela gården och trakten där omkring så småningom fick utseendet av yppig, men fullkomligt vild natur med de mest färgskiftande blomster. De lade inte ner något synnerligt arbete på allt detta, de gjorde heller intet för att skydda det för kreaturen, och dessa gjorde ej synnerlig skada, ty de voro få och gården var stor. Å andra sidan kunde Ljusan Dag lätt ha tagit emot hästar på bete, vilket skulle ha inbringat honom en och en halv dollars i månaden per häst. Men han gjorde det inte, därför att så många betande djur skulle ha farit för illa fram med gräset.

Ferguson kom över för att vara med om att fira den stora spiselns första användande. Mer än en gång hade Ljusan Dag ridit över dalgången för att konferera med honom om det viktiga arbetet, och han var den enda främmande som fick närvara i det stora ögonblick, då den första elden tändes på härden. Genom att ta bort en vägg hade Ljusan Dag gjort två rum till ett, och i detta stora vardagsrum placerades Dedes skatter — hennes böcker, tavlor, fotografier och hennes pianino med Venusstatyn. Skinnen på golvet voro nu flera, ty Ljusan Dag hade skjutit flera hjortar, prärie vargar och kuguarer. Garvningen hade han gjort själv, långsamt på gammalt skogsmans-sätt.

Han räckte Dede tändstickan, hon strök eld på den och tände elden. Manzanitaspånorna knastrade, när de små lågorna sprungo uppför dem och anföll barken på de större träna. Så lutade hon sig mot sin makes

350arm, och de tre stodo där i andlös väntan. Så utbrast Ferguson med strålande ansikte:

”Präktigt drag! Titta så präktigt drag!”

Han skakade Ljusan Dags hand. Ljusan Dag svarade på samma sätt, böjde sig sedan ned och kysste Dede. De voro lika stolta över att deras enkla verk lyckats som någon stor härförare över en vunnen seger. Ferguson blev till och med fuktig i ögonen, medan kvinnan tryckte sig ännu hårdare intill den man, vars verk det var. Han slöt henne plötsligt i sina armar och dansade bort till pianot, i det han ropade: ”Kom, Dede! Spela »Ära, ära’!”

Och medan flammorna stego i spiseln, lät hon tonerna av Tolfte Massachusettsregementets stridshymn klinga ut i triumf.

*

TJUGUSJÄTTE KAPITLET.

Ljusan Dag hade aldrig avlagt något helnykterhets-löfte, ehuru han icke smakade en droppe under många månader efter den stora kraschen. Snart kände han sig emellertid stark nog för att ta en drink utan att låta den följas av ännu en. Med det liv han numera förde hade han blivit kvitt allt begär att dricka. Men han ansåg att han

inte behövde vara rädd nu längre för en drink, och någon gång, då han var inne i staden, hände det att handelsmannen bjöd. Då sade han: ”Gärna det, om ni tycker det är roligt. Whisky åt

• 99

mig.

Men som sagt, en drink födde aldrig begäret efter flera. Och den hade inte alls någon verkan på honom. Som han profeterat för Dede, millionären från staden hade fort nog dött ute på landet, och den yngre brodern, Ljusan Dag från Alaska, hade intagit hans plats. Fetman hade försvunnit, han fick igen sin indiangestalt och sitt indianansikte. Han fick namn om sig att vara den starkaste mannen i Sonomadalen bland denna sega landtbefolkning. Och varje år firade han sin födelsedag på gammalt Alaskavis. Då bjöd han in alla grannar och de kommo med barn och blomma och stannade en hel dag.

I början hade han följt Fergusons exempel och gjort dagsverken, när han behövde pengar. Men

352snart slog han sig på någonting som både var mera inbringande och tillät honom att ägna mera tid åt Dede. Sedan han en gång lyckats tämja en alldeles omöjlig sprakfåle åt bysmeden, var snart hans rykte befäst som hästkarl. Och han kunde numera förtjäna allt vad han behövde genom ett arbete som han alldeles särskilt tyckte om.

En sockerkung, som hade sina kapplöpningsstallar vid Caliente, tre mil bort, skickade efter honom vid behov, och innan året var till ända, erbjöd han honom plats som chef för stallarna. Men Ljusan Dag vägrade leende. Han tog heller inte emot hur många hästar som helst. ”Jag tänker verkligen inte arbeta ut mig”, försäkrade han Dede. Han hägnade in ett stycke äng, och där hade han endast ett begränsat antal unghästar som ansågos alldeles omöjliga.

”Vi ha gården och varandra”, sade han till sin hustru, ”och jag vill hellre rida med dig bort till Hood Mountain en dag än förtjäna fyrtio dollars. Man kan inte köpa solnedgångar, älskande hustrur, friska källor och allt sådant där för fyrtio dollars, och för fyrtio millioner dollars kan jag inte köpa igen åt mig en dag då jag inte red med dig bort till Hood Mountain.”

Hans liv var i högsta grad sundt och naturligt. Tidigt i säng, sov han som ett godt barn för att vara uppe igen med solen. Alltid hade han någonting att göra, men han arbetade lugnt och utan överdrift. Inte desto mindre gavs det tillfällen då både man och Dede erkände att de voro trötta vid sängdags efter sjuttio, åttio mil i sadeln. Ibland när han sparat litet pengar och årstiden var lämplig, kunde de sadla hästarna, lägga packning på dem och rida långt bort

353

23. Kungen av Klondyke.till främmande trakter. Om kvällen stannade de i första bästa by eller bondgård och nästa dag redo de vidare utan plan, dag efter dag, tills pengarna började ta slut och de måste återvända hem. En sådan där tur kunde ibland räcka ett par tre veckor. De lade också stolta planer att någon gång, då de blevo riktigt rika, rida hela vägen bort till Ljusan Dags barndomshem i Östra Oregon och på vägen stanna vid Dedes barndomshem i Siskivou. Och tusen gånger njöto de av blotta tanken på detta stora äventyr.

En dag, då de stannade utanför posten i Glen Ellen, ropade bysmeden på dem.

”Hör nu, Ljusan Dag”, sade han, ”en ung man vid namn Slosson har hälsat till er. Han kom förbi här i en bil på väg till Santa Rosa. Han ville veta om ni inte bodde här i trakten, men hans sällskap hade så rysligt brådtom. Därför hälsade han och bad mig säga er att han har följt ert råd och nu håller på att slå sitt eget rekord.”

Ljusan Dag hade för länge sedan talat om händelsen för Dede.

”Slosson?” tänkte han efter. ”Slosson? Det måste vara den där unge släggkastaren, som bröt ner mig två gånger.” Han vände sig plötsligt till Dede. ”Du, det är bara tolv mil till Santa Rosa och hästarna äro utvilade.”

Hon kunde av blinkningarna i hans ögon och hans pojkaktiga leende förstå vad han hade i sinnet, och hon

nickade bifall.

När de väl hunnit fram till Santa Rosa, var det inte svårt att få fatt på Slosson. Han och hans sällskap

354hade tagit in på Oberlin Hotel och Ljusan Dag träffade den unge släggkastaren själv på kontoret.

”Hör nu, min gosse”, sade Ljusan Dag, sedan han presenterat Dede, ”jag har kommit hit för att ta ett tag med er igen. Vi ha en bra plats här.”

Slosson antog leende utmaningen. De båda männen ställde sig midt emot varandra, med högra armbågarna mot disken, och fattade varandras händer. Slossons hand tvangs hastigt bakåt och ned.

”Ni är den förste som har lyckats göra det”, sade han. ”Vi försöka om igen.”

'Naturligtvis”, svarade Ljusan Dag, ”och glöm inte, min gosse, att ni är den förste som har brutit ner min arm, och det är därför jag ridit hit i dag.”

Åter grepo de varandras händer, och åter bröts Slossons arm ned. Han var en bredaxlad, muskulös ung jätte, åtminstone ett halvt huvud högre än Ljusan Dag. Han lade inte alls band på sin förtret och ville försöka en tredje gång. Nu stålsatte han sig till en verklig kraftansträngning och ett ögonblick var utgången tvivelaktig. Röd i ansiktet, med sammanbitna tänder, mötte han den andres styrka, tills musklerna knakande gåvo efter. Luften formligen exploderade ut från hans spända lungor, då hans hand föll slappt ned.

”Ni är mig för stark”, tillstod han. ”Jag hoppas bara att ni inte också börjar kasta slägga.”

Ljusan Dag skakade skrattande på huvudet.

”Hör nu”, ropade han, då Ljusan Dag och Dede redan sutto till häst, ”har ni någonting emot att jag söker upp er nästa år, så att vi få ta ett tag igen?” ”Gärna det, min gosse, ni är välkommen. Men jag

355säger ärligt ifrån, att då måste ni träna ordentligt, för jag håller alltjämt på med att plöja, hugga skog och rida in hästar.”

Då och då under hemvägen hörde Dede hur hennes pojke till man skrattade för sig själv. Då de läto

hästarna pusta ett ögonblick för att se på solned-

gången, slog han sin arm omkring henne.

”Lilla kvinna”, sade han, ”det här har jag dig att tacka för. Och jag frågar bara om allt guld i världen är värdt så mycket som en sådan här arm, när den har en liten söt kvinna att lägga sig omkring/’

Ty av alla glädjeämnen i hans nya liv var Dede det största. Som han mer än en gång sade henne, hade han i hela sitt liv fruktat kärleken för att till sist finna att den var det största i världen. De inte allenast passade för varandra, utan genom att fly bort

till sin lilla gård hade de valt den bästa jord vari de-

ras kärlek kunde växa och blomstra.

Det var en sak hos Dede som Ljusan Dag aldrig kunde upphöra att undra över, och det var hennes skickliga händer, de där händerna som han först sett flyga fram över skrivmaskinen, de där händerna som hade styrka nog att tygla ett djur sådant som Bob. som så underbart lekte över pianotangenterna, som oupphörligt sysslade i hushållet och som voro ett tvillingmirakel i att smekas. Men därför lät han sig dock aldrig ”ställas under toffeln”. Han levde sitt manliga liv, liksom hon levde sitt kvinnliga. Det var rättvis fördelning i arbete och plikter. Men alltsammans flöt ihop i det gemensamma intresset.

För att Dede ej skulle överanstränga sig förbjöd han henne att belasta sig med främmande. De hade

356visserligen under sommaren en hel mängd gäster. Dedes forna bekanta från staden, men på California-vis levde de i sina tält och sörjde för sig själva. Och Ljusan Dag -Ville på inga villkor att hans hustru skulle bli kokerska och uppasserska, därför att de inte hade några tjänare. Men de voro alltid välkomna att till exempel äta

en supé i deras stora vardagsrum, och då såg Ljusan Dag alltid till att var och en deltog i sysslorna. Om en eller annan stannade över en natt, var det en särskild sak. Likaså med Dedes bror, som kommit tilbaka från Tyskland och var återställd i sitt ben, så att han kunde sitta till häst. Under sina ferier var han alltid den tredje i familjen, och hans göra var då att elda, sopa och diska.

Efter en långvarig, ihärdig strid lyckades Dede och Ferguson tillsammans få Ljusan Dag att intressera sig litet för läsning, så att till sist kunde det hända, när Bob gick i skridt och tyglarna hängde lösa, att Ljusan Dag satt dinglande i sadeln och reciterade Kiplings ”Tomlinson”, eller när han slipade sin yxa, sjöng till den gnisslande slipstenen Henleys ”Svärds-sång”. Men ungefär till detta inskränkte sig hans litterära intressen. Av Browning begrep han ingenting utom möjligen ”Fra Lippo Lippi” och ”Caliban och Setebos”. George Meerdith utgjorde hans förtvivlan. Emellertid började han på Dedes enträgna böner att spela fiol och övade sig så flitigt att han och Dede med tiden kunde spela duetter i skymningen.

Allt gick sålunda lyckligt och väl för de båda. Tiden blev aldrig för lång. Alltid kom där en ny underbar morgon och en stilla, svalkande skymning, alltid var det hundra olika intressen som de delade med varandra.

357Djupare än han själv visste hade han kommit att förstå tingens sammanhang. I sitt nya spel fann han i småsaker samma tillfredsställelse som i de bålstora företagen, då han var en makt och fick en halv kontinent att darra under sina vilda slag. Att riskera liv och lem för att tämja en vildhäst och göra honom nyttig skänkte honom inte mindre glädje. På detta nya spelbord spelades rent spel, utan lögn, bedrägeri och hyckleri. Det förra spelet hade lett till död och fördärv, det nya gav styrka och liv. Och därför var han nöjd med att vid Dedes sida vakta dagarnas gång och årstidernas växling från verandan till det lilla huset på bergsluttningen.

En gång frågade Dede honom om han ångrade sig, och han svarade med att trycka henne intill sig och kyssa henne, innan hans tankar togo form i ord:

”Lilla kvinna, om du också kostade trettio millioner, är du i alla fall det billigaste jag har fått i livet.” Och så tilläde han: ”Ja, en sak ångrar jag och det förfärligt mycket till och med. Jag skulle sannerligen vilja ha tillbaka den tiden då jag vann dig. Jag skulle vilja smyga omkring bland Piedmonts höjder och söka efter dig. Jag skulle vilja återigen för första gången stå i dina rum i Berkeley. Det tjänar ingenting till att tala om det, men jag ångrar ingenting högre än att jag inte åter kan få slå armen omkring dig som den gången då du lutade ditt huvud mot mitt bröst och grät i stormen och regnet.”

*

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Men det kom en dag ett år tidigt i april, då Dede satt i en vilstol på verandan och sydde på vissa slags småkläder, medan Ljusan Dag läste högt för henne. Det var på eftermiddagen och solen lyste klart över en värld av nyfödd grönska. Genom dikena i trädgården flöt vårfloden i strömmar, och flera gånger måste Ljusan Dag avbryta sin läsning för att springa ut och leda vattnet i nya fåror.

Från den plats där de sutto kunde de se ut över världen. Likt en krokig damascenerklinga sträckte sig Måndalen framför dem med stugor, åkrar, ängar och vingårdar. Bakom reste sig bergshöjden, där solen på ett ställe kom den övergivna gruva Ljusan Dag en gång träffat på att brinna som en juvel. Inom inhägnaden framför ladan gick Mab och vaktade ängsligt sitt årsföl, som skumpade omkring på sina långa, svaga ben. Luften skälvde av värme. Vakt-larna ropade på sina ungar från småskogen bakom huset, duvorna kuttrade sakta. På en gång kom ett varnande kackel från de pickande hönsen som sökte skydd, när en hök högt uppe i skyn lät sin snabbt glidande skugga fara över marken.

Det var kanske detta som väckte de gamla jaktinstinkterna hos Wolf. Hur som helst, Ljusan Dag

359och Dede varsnade en viss uppståndelse i inhägnaden. Sammetsfotad och tyst som en ande gled hunden, som inte var någonting annat än en tam varg, fram mot det lilla liv som Mab nyligen bragt till världen. Och märrens

instinkt att försvara sig väcktes också, hon snodde sig mellan fölet och dess hotande fiende frår de vilda unga dagar, då alla hennes förfäder hade känt fruktan för honom och hans jagande bröder. En gång slog hon bakut, men vanligen försökte hon komma åt honom med framhovarna eller rusade på honom med öppen mule och öronen lagda bakåt föl att krossa hans nackben mellan sina tänder. Och varghunden kröp tillbaka för att smyga upp mot fålen från andra sidan och vålla märren ny förskräckelse. På Dedes bön uppgav Ljusan Dag ett lågt, hotande utrop, och Wolf smög sig genast bakom ladan, skälvande i hela kroppen till tecken av sin ögonblickliga underkastelse under människans herravälde.

Några minuter senare fann Ljusan Dag att vattnet i. dikena upphört att rinna. Han tog hacka och spade på axeln, hämtade en hammare och en skruvnyckel från verktygshuset och återvände till Dede på verandan. ”Jag måste väl gå och rensa upp röret”, sade han. ”Jag anade redan i vintras att det skulle bl något fel där.”

Halvvägs ned, kom han på felet. Det var lätt avhjälpt, han hade bara att gräva undan några få ton jord och stenar. Innan han började med arbetet, kastade han den erfarne guldgrävarens blick uppåt bergshöjden. Och vad han såg kom honom plötsligt att vila på spaden:

”Håhå”, sade han högt, ”vad är det här?”

360Han såg sig omkring åt båda sidor. Här och där hade små förvuxna manzanitaträd ett magert rotfäste, men i allmänhet låg klyftan bar, så när som på att jord ovanifrån följt med regnet ner.

”Där går alldeles bestämt en åder, så sant jag begriper mig på något”, sade han sakta.

Och liksom de gamla jaktinstinkterna väckts hos Wolf för en stund sedan, så vaknade på en gång hela hans heta åtrå att jaga efter guld. Han lät hammare cch skruvnyckel ligga, behöll hackan och spaden och började klättra uppför berget. Här var klippan täckt med jord, men hans vana öga såg eller rättare anade den dolda formationen därunder. Här och där anföll han berget med hackan. Stenen var ibland så mjuk att han kunde smula sönder den med fingrarna. Hart försökte åter ett dussin fot högre upp, och när han fick undan jorden, sträckte han plötsligt på sig, flämtande av förtjusning. Och som en hjort vid en källa i fruktan för fiender, kastade han en hastig blick omkring sig för att se om någon observerade honom. Har log åt sin egen dårskap och började undersöka en klump han hackat upp. Solskenet föll på den, och den glittrade av små fläckar, som han inte kunde misstaga sig på var fritt guld.

”Från ytan och ända ner igenom”, mumlade fian och svängde hackan gång på gång. Han tycktes undergå en förvandling. Aldrig hade en halv liter cocktails någonsin kommit hans kinder och ögon att flamma så. Medan han arbetade, greps han av den gamla passion som styrt nästan hela hans liv. Han kände ett raseri som märkbart ökades med varje ögonblick. Han arbetade som en galning, tills han fläm-

361tade av utmattning och hela hans kropp badade i svett. Han kunde nu spåra hur guldådern gick ner genom klyftan och uppför den motsatta bergväggen.

Han försökte sin hacka på det ena stället efter det andra. Han höll inte upp ett ögonblick. Nu fann han ett annat slags kvarts, som nästan liknade lera, och här var guldet ännu rikare. Det var en riktig skattkammare, hela klyftan. Vart han vände sig, fann han guld, guld. Han arbetade tills hans värkande rygg tvang honom att upphöra. Han stod lutad, och svetten rann in i hans ögon, så att han knappast kunde se. Han torkade bort den med sin aviga hand och började noggrannare undersöka guldet. Det skulle bli trettio, kanske femtio tusen på ett ton — han visste det. Och medan han betraktade den gyllene frestelsen, flämtande efter luft, och torkade svetten från sin panna, började hans fantasi arbeta. Han såg spårvägen, som måste läggas upp från dalen och över ängarna, han vägde av och byggde bron, som måste spännas över klyftan, tills alltsammans låg färdigt för hans ögon. Han fortsatte att, detalj för detalj, bygga upp ett helt stort guldvaskningsverk. Gruvan vidgades och fördjupades inför hans syn, där funnos tunnlar och schakt med sina uppfordringsverk, han hörde ljudet av gruvarbetarnas bläster och dånet av krossningsmaskinerna. Handen som höU kvartsklumpen började darra, och han kände en sugning i magen. Han förstod ögonblickligen vad det var, han ville ha en whisky, en cocktail, någonting att dricka. Och medan han kämpade med detta nya, heta begär efter alkohol, hörde han, svagt och fjärran ifrån, Dedes röst tränga

ned i klyftan, där han stod:

362”Pullorna, pullorna, pullorna, puliorna, pullorna! Kom, pullorna, pullorna, pullorna!”

Han häpnade över, att det redan var så sent. Hon hade lämnat sin söm på verandan och höll på att mata hönsen före kvällsvarden.

Åter hörde han: ”Pullorna, pullorna, pullorna, pullorna, pullorna! Kom, pullorna, pullorna, pullorna!”

Så brukade hon alltid locka, först fem och sedan tre gånger, det hade han för länge sedan lagt märke till. Och från tanken på henne stego andra tankar upp, som kommo hans ansikte att antaga ett uttryck av lädsla. Ty han tyckte att han nästan förlorat henne. Icke en enda gång hade han tänkt på henne under de föregående timmarna.

Han kastade ifrån sig kvartsklumpen, sökte upp vägen och började springa. Vid kanten av den öppna planen framför gården saktade han och kröp bort och gömde sig på ett ställe där han kunde se utan att bli sedd. Hon höll på att mata hönsen, kastade till dem näve efter näve med korn och skrattade åt deras lustiga fasoner.

Åsynen av henne tycktes befria honom från hans rädsla, och han sprang tillbaka samma väg han nyss kommit. Åter började han arbeta vildt med hackan och spaden, men nu var hans syfte ett helt annat Han kastade jord över sina fyndställen, ja, han hämtade till och med hela fång av löv från skogen och strödde omkring dem för att inte ett spår skulle finnas kvar efter vad han sett under de ensamma timmarna i klyftan.

Så gick han bort och lagade vattenledningen, samlade ihop sina verktyg och begav sig på hemvägen,

363Han vandrade långsamt, kände sig uttröttad likt en människa som genomgått en kris. Han ställde in

verktygen, tog en djup dryck vatten och satte sig på

bänken bredvid den öppna köksdörren. Dede var därinne och höll på med kvällsvarden. Ljudet av hennes steg hade en förunderligt lugnande inverkan på honom. ,

Han inandades i djupa drag den balsamiska bergsluften likt en dykare som nyss stigit upp ur vattnet. Och under tiden såg han upp mot himlen med dess skyar och ned i dalen, som om han velat andas in allt detta också med luften. Dede visste inte att han hade kommit tillbaka, och då och då vände han på huvudet och stal sig till en blick på henne, på hennes flitiga händer, på hennes bronshår, som brann likt eld, då hon gick igenom solstrimman som flöt in genom fönstret. Han hörde henne närma sig dörren och höll blicken stadigt riktad ner mot dalen. Så genomfors han av en rysning som alltid då hon lät sina fingrar sme-

kande löpa genom hans hår.

”Jag visste inte att du kommit tillbaka”, sade hon. 'Var det något farligt?”

”Ja, det var det”, svarade han, ”mycket värre än jag trodde. Men jag har en plan. Vet du vad jag tänker göra? Plantera eukalyptus över hela sluttningen, tjock som gräs, så att inte ens en hungrig hare kan kila emellan. De komma att hålla jorden tillsammans, och när de väl ha tagit rot, skall ingenting i världen kunna rubba den där smörjan igen.” ”Nej, var det verkligen så farligt?”

”Ingenting som du behöver vara orolig över. Men jag skulle vilja se det jordras som får övertaget över

3^4mig. Jag skall binda det där för tre millioner år. Och när den sista basunen ljuder och Sonoma Mountain och alla andra berg förvandlas till intet, kommer den där skråningen att stå kvar, fasthållen av trädrötterna.”

Han smög sin arm omkring henne och drog henne ned på sitt knä.

”Lilla kvinna”, sade han, ”du går allt miste om mycket genom att leva i ett sådant här litet hörn av världen — musik, teatrar och allt sådant där. Känner du aldrig någon längtan att lämna alltsammans här och gå tillbaka till det gamla?”

Hans ängslan var så stor, att han inte vågade se på henne, och när hon skrattande skakade på huvudet, kände han en tyngd falla från sitt bröst. Det var hennes gamla pojkaktiga skratt.

”Hör du”, sade han med plötslig häftighet, ”du får inte gå dit bort till klyftan, förrän jag har fått plantera träden och de ha rotat sig. Det är mycket farligt och jag har verkligen inte råd att förlora dig nu.”

Han kysste henne hungrigt och lidelsefullt.

”A, vad du är för en älskare!” sade hon och hennes röst klang av stolthet över honom.

”Se på det där, Dede.” Han svepte med en rörelse av sin arm in hela dalen och bergen där bakom. ”Måndalen, det är ett bra namn, ett mycket bra namn. Vet du, när jag sitter här och ser på alltsammans och tänker på dig och allt vad det betyder, så liksom stockar det sig i bröstet på mig och jag har saker och ting på hjärtat som jag inte kan finna ord för, och jag känner det nästan som om jag kunde förstå Browning och alla andra de högtflygande poeterna. Se på Hood

365Mountain där, just där solskenet nu faller. Det var i den där skrevan som vi funno källan.”

”Och det var samma kväll som du inte hann mjölka korna förrän klockan tio”, skrattade hon. ”Och om du håller mig kvar här längre, får du nog inte kvällsvard tidigare den här gången heller.”

De reste sig båda från bänken, och Ljusan Dag tog ned mjölkspannet från spiken bredvid dörren. Han blev stående ännu ett ögonblick och såg ut över dalen.

"Det är verkligen härligt”, sade han.

”Verkligen härligt”, upprepade hon och skrattade glädtigt åt honom och med honom och sig själv och hela världen, i det hon gick in genom dörren.

Och liksom den gamle mannen han en gång mött gick Ljusan Dag utför sluttningen genom solnedgångens glöd med ett mjölkspann i handen.

*